

някого; **jsou spolu na nože** тѣ са на нѳж; ~ **na** ~! на удара с удар! окѳ за окѳ! **2. техн.** резѣц, нѳж (на машина)
nuže, nuž част. **1.** ѣ, хайде; хайде де; де (за подканване); ~ **do toho!** хайде, да пѳчваме! ~ **pojďme!** ѣ, да трѳгваме! ѣ, хайде (да трѳгваме) **2.** ѣ; амѳ, и така (при колебливо съгласие, при продължаване на разказ): ~ **dobrá** ѣ, добрѣ; добрѣ де; амѳ добрѣ; добрѣ тогѳва; ~ **ano** ами да; ~, **jak se vám to líbí?** ѣ, как ви харѣсва товѳ? ѣ, харѣсва ли ви товѳ?
nůž|ky, -ek ж. само мн. нѳжици, нѳжица: **krejšovské ~ky** шивѳшки нѳжици, шивѳшка нѳжица; **zahradnické ~ky** овоцѳрски нѳжици, овоцѳрска нѳжица; ~ **ky na nehty** нѳжици, нѳжица, нѳжички, нѳжичка за нѳкти; ~ **ky na plech** тенекеджѳски нѳжици
nůžtič|ky, -ek ж. само мн. умал. нѳжичка, нѳжички
nýbrž съюз книж. а, но, алѳ, обѳче, амѳ (при отрицание): **nemluvil, ~ jednal** тѳй не говѳреше, а (само) дѣйстваше; **čekal ne týden, ~ měsíc** тѳй чѳка не сѣдмица, а дѳри мѣсец
nylon [пaj-/пу-], -у м. нѳйлон
nylon|ka [пaj-/пу-], -ку ж., обикн. мн. **nylon|ky, -ek разг.** чѳрапи от нѳйлон, нѳйлонови чѳрапи
nylonov|ý [пaj-], -ѳ, -ѣ нѳйлонов
nymf|a, -y ж. мѳтол. нѳмѳа

nynějš|ek, -ka м. сегѳшно, днѣшно, врѣме; сегѳшен момѣнт: **od ~ka** от днѣс, отсегѳ (натѳтък); **do ~ka** до днѣс, досегѳ
nynějš|í, -í, -í сегѳшен, днѣшен, сѳврѣменен: ~ **í doba** днѣшно врѣме; ~ **í mládež** днѣшна, сѳврѣменна млѳдѣж
nyní нар. сегѳ, в тѳзи момѣнт; днѣс
nýt I, nyji несв. книж. 1. (по кот) линѣя, чѣзна, вѣхна, тѳгѳвам, страдам (по някого, по някого): ~ **laskou (po milé)** вѣхна от любѳв (по любѳмата) **2.** отличѳвам се с меланхоличност, бѳдя тѳжни, меланхолични чувства: **housle nyjí** цигѳлката пѣе и плѳче; **nyjící tóny flétny** томѳителни звѳци на флѣѳта
nýt II, -u м. техн. нѳт
nýt|ek, -ku м. умал. техн. нѳтче
nýt|ovat, -uji/разг. -uju несв. техн. занѳтвам; съединѳвам с нѳт, с нѳтове
nýtov|ý, -ѳ, -ѣ техн. кѳйто се отнѳся до нѳт: ~ **é spojení** съединѳване чрез нѳт, чрез нѳтове, чрез занѳтване
nyvě книж. мечтѳтелно, сантиментѳлно, меланхолично, унѳло
nyv|ý, -ѳ, -ѣ книж. тѳжен, унѳл, жѳлен, трѳгѳтелен, замечтѳн, сантиментѳлен, мѳчителен, томѳителен, меланхоличен: ~ **á touha** томѳителен копнѣж

O

o, O I 1. чешкият гласен звук [o] и буквата **o**, която го обозначава **2.** [o, ѳ] и **o, ѳ** нескл. ср. название на гласния звук [o] и на буквата **o**; **mládež Omloum Omloum** **náhlý do o** ймам крѳви кракѳ (ѳ-обрѳзни)
o II, по-често ѳ междум. о! (при изненада, учудване, радост, мѳка, болка, ужас и под.)
o III предлог I. с вин. 1. о, в, на (за допир о нещо): **zakopnout o práh** спѳна се о прѳга, в прѳга; **uhodit se o stůl** удѳря се о мѳсата, в мѳсата; **mrštít o zem** удѳря о земѳта, хвѳрля на земѳта; **popálit se o kamna** изгорѳ се на пѣчката; **opírat se rukama o kolena** опѳрам се с ръцѣ на коленѣте си; **brousit nůž o kámen** тѳвѳжѳмѳ **čistit nůž o kámen** **nelam** пословица каквѳто билѳ-билѳ, не берѳ грѳжа за товѳ **2. с, на; безпредложно (за разлика при сравнения): přerůst o hlavu** надрѳсна с еднѳ главѳ; **vystoupit o patro výš** изкѳча се (с) едѳн етѳж пѳ-нагѳре; **o rok starší** (с) еднѳ

годѳна пѳ-стѳр, пѳ-вѳзрастен, пѳ-голѳм; **zmýlit se o korunu** сбѳркам, напраѳя грѣшка с еднѳ крѳна; **otočit o 180°** завѳртѳ на 180°; **jít o pět domů dál** отѳда пѣт кѳци пѳ-натѳтък; **o den dřívě** (с) едѳн ден пѳ-рѳно; **o poznání světlejší barva** мѳлко, едѳа забележѳмо пѳ-свѣтъл цѳвт; **o mnoho silnější než bratr** мнѳго пѳ-силен от брѳтрѳмѳ **okřídlený** **okřídlený** **okřídlený** **covat, utíkat** експр. (рабѳтя, бѳгам) като пришпѳрен, с всѳчки сѳли, с пѳлна пѳра; (рабѳтя, бѳгам) та пѳшек се вдѳга; **na Nový rok o slepičí krok** поговорка на Нѳва годѳна денѳт е мѳлко пѳ-голѳм, откѳлкотѳ на Кѳледа, на Андрѣев дѣн; **uniknout nebezpečí o vlas, o chloupek** избѳгна, мѳна на кѳсѳм от опасностѳ; **mít o kolečko víc** нѣщо ми лѳпсва; лѳпсва ми, хлѳпа ми еднѳта дѳскѳ **3. за; кѳм, от; безпредложно (за предмет или цел на действие): péče o dítě** грѳжа за детѣ; **zájem o film** интерес кѳм филм; **mít zájem o něco** интересѳвам се от нѣщо; инте-

обстоятелства на действието): **pracovat o hladu, o chlebě, o vodě** работя гладен, на гладно, като ям само хляб, като пия само вода; **chodit o košili** ходя по риза; **žít o bramborách** ям само картофи, храня се само с картофи, живея само на картофи; **o své vůli** по своя воля; на своя отговорност; **o své újmě** в своя вреда; **mluvit o překot** говоря бързо, говоря като картещница; **pomloutav někoho o všechno pryč** одумвам някого постоянно и за всичко

oáz|a, -y *ж.* оазис *и* *прен.*

ob *предлог с вин. през (за пропускане на пореден обект в пространството или времето):* **sít ob řádek** сѣя през един ред; **ob dům** през една къща; през къща, всяка втора къща; **ob den** през ден, през един ден, всеки втори ден

oba *числ. м., обѣ ж. и ср. (и) два(ма)та, (и) двѣте:* **přišli oba (dva)** дойдѣха и двамата; **přišli s oběma dětmi** дойдѣха (и) с двѣте си деца; **držet oběma rukama** държѣ с две ръце; **bolí mě obě oči** болят ме и двѣте очи; **v obouch případech** *в двѣх случаѣх* **nikdy oběma** *никогѣ не двѣма*

obakrát(e) *нар. обикн. в съчет. по obakrát(e), poobakrát(e) и двѣта пѣти*

obal, -u *м.* опаковка, обвивка; амбалаж; обложка, подвързия *(на книга):* **dát něco do ~u** завия, опаковам нещо; **vzdušný ~ země** въздушна, атмосферна обвивка на земята; **květní ~** *цвѣтническа* **nikdy oběma** *никогѣ не двѣма*

говоря, кажа направо, без заобикалки

obalamut|it, -ím *св. (koho; koho čím, koho oč) експр.* измѣмя, изигрѣя, баламосам, подведа (някого; някого с нещо, за нещо): **~ili ho sliby** подлѣгаха го с обещания

obaleč, -e *м. зоол.* дрѣбна пеперѹда, чийто гвѣсеници уврѣждат дрѣветата (Tortrix, Ernania, Evetria)

obal|it, -ím *св. (co čím, do čeho, v čem) 1.* завия, увия, опаковам, омотѣя *(нещо с нещо, с нещо):* **~it knihu papírem, do papíru** увия, завия книга в хартия; **láhev ~ená lýkem** бутилка, оплѣтена с лѣко **2. готв.** панирам *(нещо с нещо):* **~it řízek (ve strouhance)** панирам пържѣли (с галѣта)

obal|it se, -ím *се св. (čím)* покрѣя се *(с нещо)*, увия се, завия се *(в нещо):* **stromy se ~ily květy** дрѣветата се покрѣиха с цвѣт

obálk|a, -y *ж.* **1.** плик *(за писмо)* **2.** обложка, обвивка *(на книга):* **grafická úprava ~y** художествено оформлѣние на обложка; **záložka knižní ~y** подгнѣнатата част от обложка на книга

obáľkov|ý, -á, -é който се отнася до пľик, до об-
лѡжка: **~ý papír** хартия за пľикове; **~ý stroj**
техн. машина за производство на пľикове;
privatizovat ~ou metodou *прен.* приватизирам
„под мáсата“, чрез комисиони (в пľик)

obal|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со čím do čeho, v čem)* 1. завивам, увивам, опаковам, омотавам
(нещо в нещо, с нещо) 2. *готв.* панирам (нещо
с нещо)

obal|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (čím)*
покривам се (с нещо), увивам се, завивам се
(в нещо)

obalov|ý, -á, -é амбалажен, опаковъчен

obapolně *книж.* двустранно, взаимно

obapoln|ý, -á, -é *книж.* двустранен, взаимен: **~á**
dohoda двустранно споразумение; **~á láska**
взаимна любов

obarv|it, -ím *св.* боядисам, оцветя, обàгря: **~it**
látku na černo боядисам плат в чьрно; **slunce**
~ilo oblohu na rudo слънцето обàгри небето в
кървавочервено

obarv|it se, -ím se *св.* обàгря се, оцветя се,
придобия някакъв цвят

obav|a, -y *жс.* 1. (о koho, о со) страх, опасение,
безпокойство (за някого, за нещо): **mít ~u/~y**
о někoho, о něco страхувам се, боя се, без-
покой се за някого, за нещо; **žít v ~ách** живя в
постоянен страх, с постоянни опасения; **být**
bez ~ нямам (някакви) опасения, не сь стра-
хувам, не сь безпокой 2. (z koho, z čeho; před
kým, před čím) страх (от някого, от нещо):
~a z otce страх от бащата; **~a ze zkoušek** страх
от изпити; **~a z trestu, před trestem** страх от
наказание; **má ~u, že...** страхува се, опасява се,
има опасения, че...

obávan|ý, -á, -é който събужда, внушава страх;
страшен, опасен

obáv|at se, -ám se *несв. (koho, čeho; о koho, о со)*
страхувам се, боя се, опасявам се (от някого,
от нещо; за някого, за нещо)

obc|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. (s kým) общу-
вам, дружа, поддържам отношения (с някого)
2. (s kým) сношавам се, имаю полова връзка (с
някого)

občan, -a *м.* гражданин; жител (на държава, на
селище): **československý státní ~** по-рано че-
хословашки гражданин; **pražský ~** гражданин,
жител на Прага; **akademický ~** член на
академия, академик; **čestný ~** почетен
гражданин

občán|ek, -ka *м. умал. експр. (най-)* малък граж-
данин: **vítání (nových) ~ků** посрещане на най-
малките, на новите граждани (на новоро-
дените)

občank|a, -y *жс.* 1. гражданка, жителка 2. *разг.*
лична карта, личен паспорт

občansk|ý, -á, -é 1. граждански: **~á válka** граж-
данска война; **~ý sňatek** граждански брак; **~ý**
průkaz граждански паспорт; **~á legitimace**
лична карта; граждански паспорт; **Občanské**
fórum Граждански форум; **~é sdružení** *юрид.*
адм. гражданско сдружение; **~é právo** *юрид.*
гражданско, цивилно право 2. *цивилен (про-*
тивопол. военен): **~é šaty** цивилни дрехи; **~é**
povolání цивилна професия

občanstv|í, -í *ср.* гражданство, поданство: **čestné**
~í почетно гражданство; **státní ~í** поданство,
гражданство; **udělit státní ~í** дам поданство;
osvědčení o státním ~í документ за държавна
принадлелност, свидетелство за гражданство
občas *нар.* от време на време, понякога: **~ přijde**
идва от време на време

občasn|ý, -á, -é нередовен, непостоянен, вре-
менен, случаен, спорадичен; който се появя-
ва, става само от време на време: **~ý návštěv-**
ník нередовен, непостоянен посетител; **~é**
schůzky нередовни, редки срещи; **~á práce**
непостоянна, временна работа

občerstven|í, -í *ср.* 1. закуска, лека храна или
питие: **zašli si do hostince na ~í** влязоха в
ресторанта да се подкрепят 2. павилион за
закуски и безалкохолни напитки

občerstv|it, -ím *св. (koho, со)* освежа (някого,
нещо); подкрепя, ободря, съживя (някого) с
лека закуска

občerstv|it se, -ím se *св. (čím)* подкрепя се, освежа
се с лека закуска; хапна и пийна (нещо)

občerstvovac|í, -í, -í подкрепителен (за закуски):
~í stanice подкрепителен пункт (при състе-
зания)

občerstvov|at, -uji/разг. -uju *несв.* освежавам,
ободрявам, подкрепям с лека закуска

občerstvov|at se, -uji se/разг. -uju se *несв. (čím)*
освежавам се, ободрявам се, подкрепям се с
лека закуска; пийвам и хапвам (нещо)

obdar|ovat, -uji/разг. -uju *св. (koho; koho čím)*
даря, надаря, обдаря (някого; някого с нещо);
дам подарък, подаръци (на някого): **všechny**
štedře ~oval (той) на всички раздаде щедро
подаръци; **odešel štedře ~ován** той си отиде
щедро надарен; **~ovat žebráka** дам милостиня
на прѡсяк

obdarováv|at, -ám *несв. (koho; koho čím)* да-
рявам, обдарявам, ошастливявам (някого;
някого с нещо); давам подарък, подаръци,
милостиня (на някого)

obdař|it, -ím *св. (koho čím; koho)* *книж.* даря,

надаря, обдаря, ошастливя (някого с нещо; някого); подаря (нещо на някого): **~ila ho úsměvem** тя го дари с усмивка; **~it někoho vděčností a láskou** обсия някого с благодарност и любов; **byl ~en neobyčejnou mocí** той беше надарен с необикновена сила

obděl|at, -ám св. (со) обработя, култивирам, подготвя (почва за насаждения)

obděláv|at, -ám несл. (со) обработвам, култивирам, подготвям (почва за насаждения)

obdělník, -u/-a м. геом. правоъгълник

obdělníkov|ý, -á, -é правоъгълен: **~ý tvar** правоъгълна форма

obden, ob den нар. през ден, всеки втори ден

obdiv, -u м. (nad kým, nad čím; pro koho, pro co) възхищение, възторг (от някого, от нещо); адмирация, благоговение (пред някого): **nadšený ~ pro herce** възторжени аплодисменти, приветствия за артист

obdivn|ý, -á, -é възторжен; пълен с възхищение, с благоговение: **~ý pohled** възхитен поглед; **~á slova** думи, пълни с възхищение; **~á láska, úcta** благоговейна любов, почит

obdiv|ovat se, -uji se/разг. -uju se (komu, čemu), **obdiv|ovat -uji/разг. -uju** (koho, co) несл. възхищавам се, удивлявам се, (на някого, на нещо, от някого, от нещо), адмирирам (някого), възторгвам се (от някого, от нещо): **~ovat se hrdinovi, ~ovat hrdinu** възхищавам се от герої

obdivovatel, -e м. почитател, обожател, поклонник

obdivovatelk|a, -u ж. почитателка, обожателка, поклонница

obdivuhodn|ý, -á, -é възхитителен, удивителен, прекрасен, забележителен, изключителен

obdob|a, -u ж. съответствие, аналогия, сходство, подобие: **soudit podle ~u** вадя заключение по аналогия; **takový výkon nemá ~u** таква изпълнение е изключително, безприммерно, няма равно на себе си

obdob|í, -í ср. период, време, епоха, етап, ера, сезон: **poválečné ~í** следвоенен период; **roční ~í** годишно време; сезон; **letní ~í** летен сезон, лятно време; **~í dešťů** дъждовен период, сезон на дъждове; **zkouškové ~í** изпитна сесия

obdobně нар. аналогично, съответно, подобно; по аналогичен, подобен, по същия начин; по аналогия

obdobnost, -i ж. аналогия, съответствие, сходство

obdobn|ý, -á, -é аналогичен, сходен, подобен, еднакъв, един и същ: **mít ~ý osud s někým** имам (почти) еднаква, сходна съдба с някого

obdrž|et, -ím св. (со) 1. книж. получа, спечеля (подкрепа, мнозинство) 2. в съчет. **~et branku** спорт. публ. вкарат ми гол, получа гол във вратата си 3. адм. публ. получа (нещо): **~el rozkaz** (той) получи заповед; беше му заповядано: **~et výpověď** получа предупреждение за уволнение

obec, obce ж. 1. селище, населено място, населен пункт, село: **venkovská ~** провинциално селище; **ví to celá ~** прен. всичко живо знае това, цяло село знае това 2. юрид. адм. община (адм. орган; жители) 3. общество, среда, среди, кръгове: **literární ~** литературни среди; **akademická ~** академични, университетски среди (професори и студенти); **náboženská ~** религиозна, църковна община; **filmařská ~** гилдия на филмови дейци; **podnikatelská ~** предприемачи, бизнесмени(те); **divácká ~** зрители(те) 4. сдружение, съюз: **Obec spisovatelů** Съюз на писателите

obecenstv|o, -a ср. публика (зрители, слушатели)

obecně нар. общо, всеобщо, въобще, изобщо, в общи линии: **mluvit jen ~** говоря само общи неща, общи работи, в общи линии; **je ~ známo, že...** общоизвестно е, че...

obecn|í, -í, -í общински, селски: **~í pozemky** общинска мера; **~í knihovna** библиотека за широк кръг читатели; **Obecní dům (v Praze)** Пражки общински дом; **~í úřad** общински съвет; **~í rada** съвет на общинарите, общински съвет; **~í volby** общински избори

obecnost, -i ж. 1. общовалидност, всеобщност, всеобхватност: **~ očkovaní** всеобща задължителност на ваксинацията; **~ volebního práva** всеобщност на изборителното право; **~ myšlenky** общовалидност на мисъл, на идея 2. неконкретно, общоизвестно твърдение: **mluvit ~i** говоря общи неща, общи фрази

obecn|ý, -á, -é общ, всеобщ, универсален; обществен: **~á pracovní povinnost** всеобща трудова повинност; **~á platnost** общовалидност; **~ý pojem** филос. общо понятие; **~á čeština** език. разговорен чешки език; **~é podstatné jméno** език. нарицателно съществително име; **vzbudit ~ou pozornost** събужда, привлека общественото внимание; **~é kovy** обикновени метали (противопол. благородни)

oběd, -a м. обяд/обед: **po ~ě** след обяд; **být po ~ě** обядвал съм; **u ~a; při ~ě** по време на обяд/обед; **být při ~ě** обядвам; **co máte k ~u?** какво имате за обяд?

obedn|it, -ím св. обсия, обкова (с дъски)

obedňovat, -uji/разг. -uju *несв.* обшйвам, обковавам (с дъскй)

obědv|at, -ám *несв.* обядвам

oběh, -u *м.* **1.** кръговрѣт, циркулѣция, кръгово движение: ~ **vzduchu** циркулѣция на въздуха; ~ **vody** *метеор.* кръговрѣт на водѣта; **krevní ~** *мед.* кръвообрѣщение **2.** *астр.* обикѣлка, завѣртане (на едно небесно тяло около друго) **3.** *икон.* обращение, оборѣт, циркулѣция: **dát do ~u (peníze, známky)** пѣсна в обращение (парй, поченски мѣрки); **být v ~u** намйрам се в обращение; **vzít z ~u** иззѣма, изтѣгля от обращение; ~ **zboží** оборѣт на стока, стоко-оборѣт

oběh|at, -ám *св.* **1.** (со) обикѣля (нещо) бегѣм (няколко пѣти) **2.** (кого, со) *експр.* обхѣдя, обикѣля (някого, нещо с някаква цел): **listonoš už ~al všechny ulice** раздавачѣт вѣче обикѣли всйчки ѱлицы; ~**at se žádostí úřady, vlivné osoby** обикѣля, обхѣдя с молба учреждения, влиятелни личности **3.** *и* **oběh|at (si)** (со) *експр.* свѣрша, уредя, наредя (нещо): **všechno ~ám, o nic se nestarej** всйчко ще уредя, ще свѣрша, за нйщо не сѣ грижи; ~**at (si) záležitost** уредя си въпрѣса

oběháv|at, -ám *несв.* **1.** (со) обикѣлям (нещо) бегѣм (много пѣти) **2.** (кого, со) *експр.* обикѣлям, обхѣждам (някого, нещо, с някаква цел) **3.** *и* **oběh|at (si)** (со) *експр.* урѣждам, нареджам (нещо)

obe|hnat, -ženu *св.* (со *čít*) обградя, оградя (нещо с нещо): **dvůr je ~hnán zdí** двѣрѣт е оградѣн със зид, със стенѣ

oběh|nout, -nu *св.* **1.** (со; *kolem čeho*) обикѣля (нещо) с тйчане, бегѣм; завѣртя се (около нещо, по нещо): **ručička ~la ciferník** стрелката на часѣвника обикѣли циферблѣта **2.** (кого, со) *експр.* обикѣля, посетя (някого, нещо): ~**l všechny známé** тѣй обикѣли всйчки познѣти **3.** *и* **oběh|nout (si)** (со) *експр.* уредя, свѣрша, наредя (нещо): **rychle (si) ~ne, co potřebuje** бѣрзо урѣжда това, коѣто му е нѣжно

obe|hran|ý, -á, -é изтѣркан, похабѣн, изхабѣн (от свйрене): ~**á písnička** *експр.* стѣра, познѣта пѣсен (известен факт)

obe|hrát, -hraj|разг. -hraju *св.* **1.** (кого оѣ) изигрѣя, излѣжа (някого с нещо) (да загуби нещо): **každého ~hrát** спечѣля срѣщу всѣкого (на карти и под.); **byl ~hrán o všechny peníze** проигрѣ всйкйкы си парй, обрѣха го на хазѣрт до послѣден грѣш **2.** (со) изтѣркам, похабѣя, изхабѣя (нещо) (от свйрене)

obe|hráv|at, -ám *несв.* **1.** (кого оѣ) изигрѣвам,

измѣмвам, лѣжа (някого с нещо) **2.** (со) изтѣрквам, похабѣвам, изхабѣвам (нещо) (от свйрене)

obejd|a, -y *м.* *експр.* скйтник, лентѣй, нехранймѣко

obeljít, -jdu *св.* **1.** (кого, со) обикѣля, заобикѣля (някого, нещо), мйна (покрай някого, нещо); обхѣдя (някого, нещо; около някого, нещо): ~**jít dům** обикѣля, заобикѣля кѣщата; ~**jít les** заобикѣля, мйна покрай горѣта **2.** (кого, со) *прен.* заобикѣля, отбѣгна, пренебрѣгна, отмйна без внимѣние (някого, нещо): ~**jít překážku** заобикѣля препятствие; ~**jít rozhodnutí, nařízení** заобикѣля, пренебрѣгна, не изпѣлня решѣние, наредждане; **při odměňování pracovníků ho ~šli** при награждаването на работниците го подмйнаха, пропѣснаха, пренебрѣгнаха **3.** (кого, со) обхѣдя, обикѣля, посетя (някого, нещо): **průvodčí ~šel vagon** кондукторѣт обхѣди вагѣна; ~**jít vlivné osoby** обхѣдя влиятелни личности и си осигурѣ благоразположѣнието им; ~**jít známé** обикѣля, посетя познѣти **4.** *и* **obeljít si** (со) *разг.* уредя (си) (нещо) чрез хѣдене: ~**jít si povolení** уредйх си (да полѣча), осигурйх си разрѣшение **5.** (кого, со) обхѣдя с поглед, оглѣдам (някого, нещо): ~**šel pohledem všechny přítomné** (тѣй) обхѣди с поглед всйчки присѣстващи **6.** (кого, со) обхвѣна, обзѣма (някого, нещо); обгѣрна (нещо): ~**šla ho hrůza** обхвѣна го ѱжас; **mráz ~šel jeho údy** (той) изтѣрпна цѣлият

obeljít se, -jdu se *св.* (bez кого, bez čeho) мйна, свѣрша рѣбота, справя се (без някого, без нещо)

obejit|í, -í *ср.* воен. обхѣд

obeljmout, -jmu *св.* (кого, со) прегѣрна, обхвѣна, обгѣрна (някого, нещо)

obel|lhat, -lžu *св.* (кого) излѣжа, измѣмѣя, заблудя, подведа (някого): ~**lhal všechny svou řečí** (тѣй) всйчки заблудй, подведе с дѣмйкы си

obelháv|at, -ám *несв.* (кого) лѣжа, мѣмѣя, заблуждавам, подвеждам (някого)

obelisk, -u *м.* обелйск

obelstjít, -ím *св.* (кого, со) измѣмѣя (ковѣрно), излѣжа, надхйтря, изхйтря (някого)

obelstív|at, -ám *несв.* (кого, со) мѣмѣя, лѣжа (ковѣрно) (някого)

obemk|nout, -nu *св.* **1.** (кого, со) обгѣрна, обхвѣна (някого, нещо) и *прен.* **2.** (со *čít*) оградя, обградя, обвйя, обгѣрна, обхвѣна (нещо с нещо): ~**nout ruku náramkem** обхвѣна ръка с гривна

obe|pín|at, -ám *несв.* (кого, со) обвйвам, обхвѣ-

шам, обгръщам (някого, нещо); увивам се, прилепвам (към някого, към нещо): **šaty ~aji postavu** роклята обгръща фигурата

obe|plout, -pluji/разг. -pluju св. (со) обиколя (нещо) с плуване; заобиколя, мина покрай (нещо) като плавам; проплувам около, покрай (нещо): **~plout nebezpečí** прен. избягна, заобиколя опасност; изплъзна се, измъкна се от опасност

obe|pnout, -pnu св. (кого, со) обвия, обхваща, обгърна, пристегна, привържа (някого, нещо)

obesí|lat, -ám несв. **1.** (кого - вин. кат) призовавам, повиквам, викам писмено (някого) да се яви (някъде), изпращам призовка (на някого за нещо) **2.** (со) взимам участие (в нещо) със свой представител, изпращам свой представител (в нещо, на нещо) **3.** (со) взимам участие, представям се (в нещо, на нещо) със свои стóки, експонати, участници и под.

oběš|it, -ím св. (кого - вин.) обеса (някого)

oběš|it se, -ím se св. обеса се

obe|slat, -šlu св. **1.** (кого - вин. кат) призова, повикам, извикам писмено (някого) да се яви някъде; изпратя призовка (на някого за нещо) **2.** (со) взема участие (в нещо) със свой представител, изпратя свой представител (в нещо, на нещо): **konference byla ~slána ze všech stá-tů** в конференцията взеха участие представители на всички държави, на конференцията бяха представени всички държави; **~slat kongres delegáty** изпратя представители, делегати на конгрес **3.** (со) взема участие, представя се (в нещо, на нещо) със свои стóки, експонати, участници и под.: **~slat výstavu, veletrh** взема участие, представя се на изложба, панаир

obestí|lat, -ám несв. (со, со čím) книж. покривам, обгръщам (нещо, нещо с нещо)

obe|stří|t, -střu св. (со, со čím) книж. покроя, закроя, загърна, обгърна, забуля (нещо, нещо с нещо)

oběšen|ec, -ce м. обесен (човек)

oběšen|í, -í ср. обесване: **trest smrti ~ím** смърт, смъртна присъда чрез обесване

obě|ť, -ti ж. **1.** рел. жертва, оброк, курбан: **přinášet ~ti na oltář bohů** принасям жертви на олтар на богове; **zabili ovci jako ~ť** заклаха една овца за курбан **2.** рел. жертвоприношение: **~ť zápalná** жертвоприношение чрез изгаряне **3.** пожертвование, жертва; жертвоготовност, пожертвователност, саможертва, самопожертвователност, всеотдайност: **peněžní ~ť** волини пожертвования; **nešetřit žád-ných ~ti** не жала никакви средства; не се спй-

рам пред никакви жертви; **být odhodlán ke kaž-dé ~ti** готов съм на всякаква жертва **4.** жертва: **~ti války** жертви на войната; **~ti na životech** човешки жертви; **padnout za ~ť (při požáru)** стана жертва (на пожар)

obětavě нар. всеотдайно, пожертвователно, жертвоготовно, самоотвержено, с жертвователност, с жертвоготовност, с всеотдайност

obětav|ec, -ce м. самопожертвователен, жертвоготовен човек

obětavost, -i ж. жертвоготовност, всеотдайност, пожертвователност, самопожертвователност, самоотверженост

obětav|ý, -á, -é всеотдаен, жертвоготовен, пожертвователен, самопожертвователен, самоотвержен: **~á láska** всеотдайна любов

obětiš|ť, -ě ср. жертвеник; място за жертвоприношение; оброчище

obetk|at, -ám св. (čím) обгърна, покроя, омота, обвия, забуля, оплетя (с паяжина, зеленина, мъгла и под.)

obetkáv|at, -ám несв. (čím) обгръщам, покривам, оплитам (с нещо)

obětn|í, -í, -í ж. жертвен; който е определен за принасяне в жертва: **~í chléb** нафора; **~í beránek a)** агне за курбан **б)** прен. изкупителна жертва

obětován|í, -í ср. църк. подготовка на жертвени дарове (част от католическото богослужение)

oběť|ovat, -uji/разг. -uju несв. и св. **1.** (со кому, за кого, зач) принасям/принесам в жертва (нещо на някого, за някого, за нещо): **~ovat modlitbu** поръчам, дам да се прочетат молитва; **~ovat mši za zemřelé** поръчам, дам да се отслужи литургия за умрели **2.** (со) жертвам/пожертвам, посвещавам/посветя, давам/дам, отдавам/отдам, изразходвам (нещо): **~ovat mnoho peněz na parádu** експр. хвърлям много пари за тоалети; **~uju se (a půjdu, udělám to)** разг. ще се пожертвам, ще се прежалея (и ще отида, ще направя това) **3.** (кого, со čemu) жертвам/пожертвам, принасям/принесам в жертва (някого, нещо заради нещо); оставам/остава (някого, нещо) жертва (на нещо): **~ovat zdraví své vášni** жертвам си здравето заради страста

obezd|ít, -ím св. заградя, оградя със зид, със стена

obezdív|ka, -y ж. облицовка, облицовачна зидария; техн. огнеупорна зидария

obezitologick|ý, -á, -é който се отнася до лечение на наднормено тегло

obeznal|ý, -á, -é (s čím; v čem) запознат (с нещо), опитен, способен, компетентен (в нещо), познаващ (нещо)

obeznámený, **-á**, **-é** (s čím) запознат (с нещо), компетентен (в нещо), опитен (в нещо)
obeznám|it, **-ím** св. (koho - вин. s kým, s čím) запознава отблизо, подробно (някого с някого, с нещо)
obeznám|it se, **-ím se** св. (s kým, s čím) запозна се отблизо, подробно (с някого, с нещо), ориентирам се (в нещо), опозна (някого, нещо)
obeznam|ovat, **-uji**/разг. **-uju** нескв. (koho - вин. s kým, s čím) запознавам отблизо, подробно (някого с някого, с нещо), информирам (някого за нещо)
obeznam|ovat se, **-uji se**/разг. **-uju se** нескв. (s kým, s čím) запознавам се (с някого, с нещо), ориентирам се (в нещо)
obezře, **obezřetně** нар. внимателно, предпазливо, съобразително; прозорливо, находчиво
obezřelost, **obezřetnost**, **-í** ж. внимателност, съобразителност, предпазливост; находчивост, остроумие, прозорливост
obezřelý, **obezřetný**, **-á**, **-é** внимателен, съобразителен, предпазлив, разсъдителен, бдителен, промишлителен, прозорлив, находчив, мъдър: **~ý obchodník** предпазлив, предвидлив търговец; **být ~ý v úsudku** предпазлив съм в преценките; **~é oko** промишлителен, бдителен поглед; **~é vedení** мъдро ръководство
oběživ|o, **-a** ср. икон. намиращи се в обръщение паръ, средства за обръщение
oběžnic|e, **-e** ж. астр. планета
oběžník, **-u** м. циркуляр, окръжно, съобщение, писмо
oběžný, **-á**, **-é** циркулярен, обходен, оборотен: **~ý list** циркулярно писмо; циркуляр: **~á dráha** орбита; **~á doba** астр. период на обиколка (на едно небесно тяло около друго); **~ý fond** икон. оборотен фонд
obháčk|ovat, **-uji**/разг. **-uju** св. оплетя, наплетя надколо, обръбя (на една къка)
obhájce, **-e** м. защитник; юрид. защита, адвокат: **~e mistrovského titulu** спорт. спортист, който се бори да защити шампионската си титла
obhájkyň|ě, **-ě** ж. защитничка; жена-адвокат
obháj|it, **-ím** св. (koho, co před kým, proti komu) защитя, запазя, съхраня (някого, нещо от някого); отстоя (нещо): **~it disertační práci** защитя дисертация; **~it mistrovský titul** защитя, запазя (спечеля отново) шампионска титла
obhájob|a, **-y** ж. 1. защита, отбрана: **~á města** отбрана на град; **~a obžalovaného** юрид. защита на обвиняем (пред съда); **řící na svou** **~u** кажа в своя защита; **~a diplomní práce**

защита на дипломна работа 2. апология, апология (произведение в защита на някого, на нещо)
obhajovac|í, **-í**, **-í** защитен
obhaj|ovat, **-uji**/разг. **-uju** нескв. защитавам, отбранявам, браня, отстоявам
obhajovatel, **-e** м. защитник
obhajovatelk|a, **-y** ж. защитничка
obhléd|nout, разг. **obhlíd|nout**, **-nu** св. огледам: **~nout situaci** огледам, разузнавам обстановка; **~nout se v zrcadle** огледам се в огледало
obhlídk|a, **-y** ж. оглед, проверка; разузнаване; обиколка: **~a města** запознаване с град, разглеждане на град
obhlíž|et, **-ím**, 3. мн. **-ejí/-í** нескв. оглеждам, разглеждам: **~et se po městě** разглеждам град; ходя, обикалям наляво и надясно из града
obhospodař|ovat, **-uji**/разг. **-uju** нескв. (co) стопанисвам, експлоатирам, обработвам (нещо): **~ovat suroviny** разпределям суровини
obhrouble нар. грубова̀то: **mluvit ~** говоря грубова̀то, немного изискано
obhroublost, **-í** ж. 1. грубова̀тост: **~ chování** грубова̀тост на държание 2. грубост (израз, постъпка)
obhroublý, **-á**, **-é** 1. грубова̀т, възгруб, груб: **~ý výraz** груб израз 2. възпълен
obcház|et, **-ím**, 3. мн. **-ejí/-í** нескв. 1. (kde) ходя надколо; обикалям, въртя се (някъде); патрулирам 2. (koho, co) обикалям, заобикалям, обхождам, минавам покрай (някого, нещо) 3. (koho, co) отбягвам, заобикалям, пренебрегвам (някого, нещо) 4. обикалям, обхождам (вагон) 5. (koho, co) обхождам с поглед (някого, нещо) 6. (koho, co) посещавам (някого, нещо); обхващам, обгръщам, обзе́мам (някого, нещо)
obchod, **-u** м. 1. търговия; търговски връзки, търговски отношения; търговска сделка: **za-hraniční, vnitřní** ~ външна, вътрешна търговия; **~ ve velkém, v malém** търговия на едро, на дребно; **~y vážnou** търговията не върви, сделки не вървят; **černý** ~ черна борса, спекула; **jít za ~em** отивам по търговска работа; **výnosný, ztrátový** ~ изгодна, неизгодна, губеща търговия, сделка; **uzavřít dobrý** ~ сключва добра сделка; **~ s bílým masem** прен. търговия с бели робини (проститутки) 2. нейор. търговийка, сделка 3. магазин
obchodně нар. в търговско отношение
obchodní, **-í**, **-í** търговски: **~í dům** универсален магазин; **~í jednání** търговски преговори; **~í komora** търговска палата

obchodnic|e, -e ж. 1. търговка, продавачка
2. *прен. пейор.* спекулантка (с чувства)
obchodnick|ý, -á, -é 1. търговски: **~á rodina** търговско семейство, семейство на търговец
2. *прен. пейор.* търгашески
obchodnič|it, -ím неск. (с *čít*) *пейор.* търгувам, въртя търговия, спекулирам (с нещо)
obchodník, -a м. (с *čít, čít*) търговец, продавач (на нещо)
obchod|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (с *čít, čít*) търгувам (с нещо), продавам (нещо) 2. *фин.* сключвам (търговски) сделки
obchodovatelnost, -i ж. *фин.* продаваемост, обръщаемост
obchodovateln|ý, -á, -é фин. продаваем, обръщаем: **veřejně ~é papíry** ценни книги в обръщение на пазара
obchůd|ek, -ku м. *умал.* магазинче, павилион, лавка
obchůzk|a, -y ж. 1. обиколка, заобикаляне: **~a hlídky** обход на стража, на караул; **došel domů ~ou** той си дойде вкъщи по обиколен път 2. обиколка, разглеждане, посещение (на изложба, град и под.)
obchvat, -u м. 1. внезапно, бързо обкръжаване, обграждане 2. *прен.* обхва́т, обход
obchvát|it, -ím св. обкръжа, обградя
obchvatn|ý, -á, -é който се отнася до обкръжаване, до обграждане: **~ý útok** нападение за обкръжаване, нападение с обхват
obíh|at, -ám неск. 1. (со; *kolem čeho*) обикалям (нещо), въртя се, движá се, бягам (около нещо); циркулирам (около нещо): **planety ~ají okolo Slunce** планетите се въртят около Слънцето 2. (кого, со) *експр.* тичам (по нещо), обикалям, посещавам (някого, нещо): **~ala obchody** (тя) тичаше по магазините 3. (со) *експр.* уреджам, свършвам (нещо) 4. в обръщение съм; обикалям, нòся се: **~aly poplašné zprávy** обикаляха, нòсеха се тревожни слухове
obíj|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í (со čít) неск. обковавам, притягам с обръчи; обшивам (нещо с нещо)
obil|í, -í ср. *сбир.* 1. зърнени култури, житни растения, жита 2. зърно, жито, зърнени храни: **pytel ~í** чувал със зърно, с жито
obil|it, -ím св. белòсам; нама́жа, боядисам с бяла боя
obilk|a, -y ж. *бот.* плод на хлèбно растение
obilnář, -e м. зърнопроизводител; специалист по зърнени култури
obilnářsk|ý, -á, -é зърнопроизводителен
obilnářstv|í, -í ср. зърнопроизводство, отглеждане на зърнени култури

obiln|í, -í, -í, obiln|ý, -á, -é зърнен, житен; който се отнася до зърнени култури, зърнени храни, житни растения: **~í sýpka** зърнохранилище, житница, хамбър; **~í kombajn** зърнокомбайн; **~í žně** жътва на зърнени култури; **~é klasy** житни класове; **~á zrna** житни зърна
obilni|na, -ny ж. *сел.стоп.* зърнена, житна култура; *обикн. мн.* **obilni|ny, -n** жита, житни растения
obinad|lo, -a ср. бинт, бандаж
obír|at, -ám неск. 1. (со *s čeho*) обирам, взимам, очисти́вам, отстраня́вам (нещо от повърхността на нещо): **~at vlasy s kabátu** махам косми от палтò 2. (кого о́ч; кого) обирам, ограбвам (някого); крада, взимам (нещо на някого): **loupežníci ~ali pocestně** разбòйници обираха пътниците 3. оглòзгвам, глòздя, огризвам (кокал): **rád ~á** тòй обича да глòзга кòкали 4. *само* **obír|at si (кого, со)** *книж.* избирам, подбирам си (някого, нещо)
obír|at se, -ám se неск. (кúт, čít; с кúт) *книж.* занимавам се (с някого, с нещо); работя (над нещо)
obít, obíj|/разг. obíju св. (со *čít*) обкова, обшива (нещо с нещо)
objasně|ní, -í ср. обяснение, пояснение
objasn|it, -ím св. обясня, разясня, изясня, поясня, излòжа (спорни въпроси и под.)
objasň|ovat, -uji/разг. -uju неск. обяснявам, пояснявам, разяснявам, изяснявам, излòгам (спорни въпроси и под.)
objednac|í, -í, -í с който се прави заявка: **~í list** заявка
objedn|at, -ám св. 1. (со) поръчам (нещо): **~at si oblek** поръчам си костюм; **~at si noviny** абонирам се за вестник 2. (кого - вин.) повикам (някого) със служèбна цèл; определя, назнача деловà срèща, чàs (на някого) 3. *само* **objedn|at se (и кого)** договòря се (с някого) да ме приèме: **~at se u lékaře** *разг.* назнача, запиша, уговòря си чàs за приèмане от лèкар; запиша се за лèкар 4. (кого, со) наèма (някого за нещо – работа и под.), спазаря се, уговòря се (с някого да извърши определена работа)
objednáv|at, -ám неск. 1. поръчвам (обяд, стока) 2. (кого) викам, повикам (някого) със служèбна цèл; определям деловà срèща, чàs (на някого) 3. (кого) наèмам (някого на работа), спазарявам се (с някого да извърши определена работа)
objednavatel, objednavatel, objednatel, -e м. клиент, който поръчва нещо
objednáv|ka, -y ж. поръчка: **na ~u** по поръчка;

~a novín абонамент, заявка за вестник; ~a je hotová поръчката е готова

objekt, -u м. 1. обект, предмет 2. обект (*промишлен, горски, военен*)

objektiv [-ty-/tý-], -u м. физ. обектив

objektivita [-ty-], -y ж. обективност

objektivizace [-ty-], -e ж. обективизация

objektivizmus [-ty-], **objektivismus** [-ty-zm-], -u м. филос. полит. обективизъм

objektivně [-ty-/tý-] нар. обективно

objektivní [-ty-/tý-], -í, -í обективен

objektivnost [-ty-], -i ж. обективност

objem, -u м. обём: **nabírá na ~u** *експр.* увеличава обёма си; набъбва, надъва се, издъва се; дебелие, пълнее

objemnost, -i ж. обёмност, големинă, размер

objemný, -á, -é обемист, обёмен, голям (по обём); пълен

objemově нар. по обём, по отношение на обёма, според обёма: ~ **nepatrné dílo** незначителен на обём тръд

objemový, -á, -é физ. който се отнася до обём: ~á **jednotka** единица мярка за обём; ~á **roztatnost** (възможност, способност за) промяна, увеличаване на обёма

objet, -jedu св. 1. (*кого, со*) обиколя, заобиколя, мина покрай (*някого, нещо*) (с превозно средство) 2. (*кого, со*) обиколя, обхожда, споходя, посетя, навестя (*някого, нещо*) (с превозно средство)

objetí, -í ср. обятие, обятия

objev, -u м. откритие, изобретение

objevit, -ím св. 1. (*со*) открива, намёра, разкрива, изобретя (*нещо*); натъкна се, попадна (*на нещо*): ~it **ložiska nafty** открива залежи от нефт; ~it **tajemství** разкрива тайна; ~it **nedostatky** открива, разкрива недостатъци 2. (*кого*) намёра, среща (*някого*); натъкна се, попадна неочаквано (*на някого*): ~it **v davu známého** среща (един) познат в тълпата

objevit se, -ím se св. появя се, явя се, покажа се, изникна; разкрива се

objevitel, -e м. откривател, изобретател, първооткривател

objevitelka, -y ж. откривателка, изобретателка

objevitelsky нар. по откривателски начин, новаторски, изобретателно

objevitelský, -á, -é откривателски, изобретателски; който се отнася до откривател; новаторски, изследователски: ~ý **čin** откривателско дело; откритие; пионерско, новаторско дело; ~á **výprava** изследователска експедиция; экс-

педиция за откриване, за изследване на неизвестни обекти

objevně нар. творчески, с творчески подход, откривателски, новаторски

objevní, -á, -é (първо)откривателски, новаторски: ~á **práce** откривателска, пионерска, новаторска дейност; ~é **dílo** откривателско, пионерско, новаторско дело; откритие

objevovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (*со*) откривам, намирам, разкривам, изобретявам (*нещо*); натъквам се, попадам (*на нещо*) 2. (*кого*) среща (*някого*); натъквам се, попадам (*на някого*)

objevovat se, -uji se/разг. -uju se неск. появявам се, явявам се, показвам се, разкривам се: **zřídka se u nás ~uje** той/тя рядко идва, рядко се мярка към нас

objímát, -ám неск. 1. прегръщам 2. *прен.* обхващам, обгръщам: **to ~á dlouhé časové údobí** това обхваща дълъг период от време

objímká, -y ж. 1. *техн.* втулка, гилза, мұфа 2. *електр.* патрон, фасунга (*на ел. крушка*)

objíst *вж.* ojíst

objíždět, -ím, 3. *мн.* -ějí/-í неск. 1. (*кого, со*) обикалям, заобикалям, минавам покрай (*някого, нещо*) (с превозно средство): ~ět **klužiště** обикалям (по) пързалката (*на кънки*) 2. (*со, кого*) обикалям, обхождам, посещавам, споходжам, навещавам (*нещо, някого*) (с превозно средство)

objížděka, -y ж. 1. обиколка (с превозно средство) 2. обиколен път, обходен маршрут, отклонение (*при затваряне на път*); пътуване, преминаване по обиколен път: **jet ~ou** пътувам, минавам по обиколен път, по отклонение; ~ou **se zdržel** той се забави, защото мина, пътува по обиколен път; забави го отклонението

obklad, -u м. 1. компрес: **studený** ~ студен компрес; **suchý** ~ компресионна превръзка 2. обвивка, облицовка, обшивка

obkládac, -í, -í облицовъчен

obkládáček, -y ж. *строит.* облицовъчна плочка

obkládat, -ám неск. облицовам, обшивам, обвивам, гарнирам: ~at **si hlavu mokrým ručníkem** налагам си главата с мокра кърпа; ~at **maso** *готв.* гарнирам месо

obkladek, -ku м. компрес: **studený** ~ek студен, съгреваещ компрес; **teplý** ~ek топъл (сұх) компрес

obkladový, -á, -é 1. облицовъчен 2. който се отнася до компрес

obklíčen, -í ср. обкръжение, обсада: **probit se z ~í** измъкна се от обкръжение

obklíč[ít, -ím св. 1. обградя, обкръжя, заобиколя, наобиколя, стълпя се **2. прен.** обгърна **3. воен.** обкръжя, обсадя: **~it pevnost** обсадя крепост; **~it nepřitele** обкръжя врага

obklič[ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. обграждам, обкръждавам, заобикалям, тълпя се **2. прен.** обгръщам

obklop[ít, -ím св. 1. (кого, со) обградя, обкръжя, наобиколя, заобиколя, обгърна (някого, нещо), стълпя се (около някого, около нещо), оградя (нещо) **2. (кого čím)** обградя, обгърна (някого с грижи, с любов и под.)

obklop[ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (кого, со) обграждам, заобикалям, обгръщам (някого, нещо) **2. (кого čím)** обграждам, обгръщам (някого с нещо: грижи, любов и под.)

obkouk[at, -ám, obkouk[nout, -nu св. разг. 1. огледам **2. (со od koho)** науча се (на нещо от някого) чрез гледане, чрез наблюдаване; видя (нещо от някого)

obkresl[ít, -ím св. 1. прерисъвам, прекопирям **2.** обрисъвам, очертавам (контури)

obkresl[ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. прерисъвам, прекопирям **2.** обрисъвам, очертавам (контури)

obkročák, -u м. „обкročак“ (чешки народен танц с обкрачване на партньора)

obkročně нар. разкрачено; с обкрачване

obkročmo нар. разкрачено; с разкрачени крака; с крака от двете страни на нещо; обкрачил, яхнал, обхванал, обгърнал с краката си: **sedět na lavici** ~ седя, яхнал пейка

obkročn[ý, -á, -é обкрачващ; който обкрачва, обхваща нещо от двете му страни: **~ý jeřáb** техн. мостов кран; **~ý rým** лит. обхвътна рима

obkroužkovat вж. **okroužkovat**

obláč[ek, -ku м. умал. облаче

oblačně нар. облачно; като облак; с цвят на облак: **~šedý** пепелявосив

oblačno нар. метеорол. облачно: **bude střídavě** ~ ще има разкъсана облачност

oblačnost, -i ж. метеорол. облачност: **střídavá** ~ променлива облачност; **kupovitá** ~ купеста облачност; **přibývá ~i od západu** откъм запад облачността се увеличава

oblačn[ý, -á, -é 1. облачен, покрит с облаци: **~ý den** облачен ден; **~á obloha** облачно небѐ; **~é počasí** метеорол. облачно време **2.** облачен; който е като облак; висок до облаците: **~é výšiny** облачни висоти; **~á říše** облачно царство; **~á šed'** облачна, оловна сивота

oblař[nout, -nu св. (кого - вин.) разг. пейор. метна, преметна, излъжа, баламосам, изигряя (някого)

oblak, -u м. 1. облак: **létat nad ~y, v oblacích** прен. летя, вита в облаците **2. (čeho)** облак (от вещество): **~ páry, prachu, sněhu** облак, кълба пара, прах, сняг

oblakov[ý, -á, -é облачен

oblast, -i ж. 1. област, край, район, зона: **horské, průmyslové ~i** планински, индустриални райони **2.** област, сфера: **~ kultury** област, сфера на културата; **v ~i fyziky** в областта на физиката

oblastn[í, -í, -í областен, местен, окръжен

obláz[ek, -ku м. (обло речно) камъче

oblázkov[ý, -á, -é който се отнася до (обло речно) камъче: **~é dláždění** калдъръм

oblaž[ít, -ím св. (кого - вин.) книж. ошастливя (някого); накарвам (някого) да се чувства щастлив; зарадвам (някого); изпълня сърцето (на някого) с блаженство, с радост

oblaž[ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого - вин.) ошастливявам (някого); карам (някого) да се чувства щастлив; изпълвам сърцето (на някого) с радост, с блаженство

obl[ít, -ím, obl[ít, -nu св. (кого - вин.) пейор. видиотя, шашна, шашардисам (някого); стана причина (някой) да оглупее, да затъпее; накарвам (някого) да оглупее: **~ený prací** затъпял, видиотен от труд

obl[ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого - вин.) пейор. видиотявам, ошашавявам, (някого); правя (някого) глупав, тъп

oble нар. обло, закръглено

obl[eci, разг. obl[éct, obl[íct, -leču, obl[ék[nout, разг. obl[ík[nout, -nu св. (со коти, на кого, на со) облека, надяна, сложа (нещо на някого, на нещо): **~léci (si na sebe) kabát** облека си палто; **~léci si na záda ranec** надяна, сложа раница на гърба си

obleč[ek, -ku м. умал. костюмче

oblečen[í, -í ср. облекло, дрѐха, дрѐхи

obléhán[í, -í ср. обсада, блокада: **po dlouhém ~i se vzdali** след дълга обсада, блокада те се предадоха

obléh[at, -ám нескв. 1. обсаждам **2.** обкръждам, обграждам, заобикалям, обсаждам, тълпя се (около нещо); нападам, притискам от всички страни и прен.

obleh[nout, -nu св. 1. обсадя, обградя, обкръжя **2.** заобиколя, обградя, обсадя, натрупам се, стълпя се (около нещо); напада, притисна от всички страни и прен.

oblek, -u м. 1. облекло, дрѐхи, дрѐха: **pracovní** ~ работно облекло, работни дрѐхи; **cestovní** ~ костюм, облекло за пътуване **2.** костюм

oblékárna|a, -y ж. съблекалня, гардероб
oblék|at, разг. oblík|at, -ám неск. (со кому, на кого, на со) обличам, обувам, надявам, слагам (нещо на някого, на нещо): **~at kalhoty** обувам (си) панталон; **~at na ruce náramky** слагам на ръцете си гривни; **~at na záda batoh** надявам, слагам, вземам на гърба си раница; **~á se pěkně** облича се хубаво

obléknout *вж. obléci*

oblekov|ý, -á, -é който се отнася до костюм: **~á látka** плат за костюм

oblet, -u м. обиколка (по въздуха) (над обект), облет: **včelí ~** район, откъдето пчелите на един кошер събират прашец; пчелен облет

oblét|at, oblétáv|at, разг. oblít|at, oblítáv|at, -ám неск. 1. (со) обикалям, летя, кръжа, вия се (около нещо, край нещо): **vlaštovky ~ají svá hnízda** лястовици се вият, кръжат, летят около гнездата си 2. (кого - вин.) *прен.* ухажвам, обикалям (някого); въртя се, увъртам се (около някого): **na plese byla oblétávaná** на бала тя беше много ухажвана, непрекъснато се въртеше около нея

oblet|ět, -ím, oblét|nout, разг. oblít|nout, -nu св. (кого, со; kde) 1. облетя, обиколя, завъртя се, извия се, направа един кръг (във въздуха) (около някого, около нещо; над някого, над нещо; някъде): **pták ~ěl věž** птицата облетя кулата, птицата се изви около кулата; **zpráva ~ěla celý svět** *прен.* известието обиколи целия свят 2. (со) обиколя, облетя (нещо), кацна (на някоя мяста): **za den včela ~í na sta květů** за един ден пчелата може да облети стотици цветове

oblet|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со) обикалям, кръжа, вия се, летя (около нещо, над нещо, край нещо), спускам се, увивам се (около нещо), обгръщам (нещо) 2. (кого - вин.) *прен.* ухажвам, обикалям (някого); въртя се, увъртам се (около някого)

oblev|a, -y ж. затопляне, омекване на времето
oblév|at, разг. oblív|at, -ám неск. обливам, заливам: **voda ~á břehy** водата залива, мие бреговете

oblezl|ý, olezl|ý, -á, -é проскѹбан; който е с проредяла косина, коса; излиял: **stará ~á kočka** старя проскѹбана котка

oblézt, рядко olézt, -lezu св. (кого, со) пропълзя (по някого, по нещо, около някого, около нещо); облязя, обиколя пълзешком, с пълзене (някого, нещо)

obležen|í, -í ср. обсада, блокада: **vyhlásit stav ~í** обявя обсадно положение; **přestát ~í** преживя обсада

oblíb|a, -y ж. 1. обич, любов, популярност: **těšit se ~ě, být v ~ě** ползвам се, радвам се на популярност, на любов; популярен съм, (много) съм обичан; **dostat se do ~y** стана популярен, обичан 2. влечение, любов: **mít ~u v něčem, mít v ~ě něco** обичам нещо, обичам да се занимавам с нещо, имам влечение към нещо, нещо ми е хоби

oblíben|ec, -ce м. любимец, фаворит

oblíbenkyn|ě, -ě ж. фаворитка, любимка

oblíbenost, -i ж. популярност, обич, любов

oblíben|ý, -á, -é обичан, любим, популярен, желан: **~á četba** любимо четиво

oblíb|it si, -ím si св. (кого, со) обикна, заобичам (някого, нещо); привържа се (към някого, към нещо): **~it si zetě** обикна зет си

oblíb|ovat si, -uji si неск. книж. обиквам, обичам, отнасям се с обич, с любов

oblíče|j, -e м. лице ♦ **dělat ~e експр.** кривя се, правя (неприятни, гръзни) гримаси; **udělat dlouhý (kyselý) ~** направа кисела гримаса, кисела физиономия (при неприятни изненади)

oblíče|jov|ý, -á, -é лицев; археол. който е с формата на лице

obligac|e, -e ж. фин. облигация

obligacn|í, -í, -í облигационен

obligátně нар. задължително, редовно: **chodívat ~ na procházku** разг. редовно ходя на разходка

obligátn|í, -í, -í 1. задължителен: **~í vyučovací předmět** задължителен учебен предмет 2. редовен, обичаен: **vypil odpoledne svou ~í kávu** той изпи обичайното си следобедно кафе

obligátnost, -i ж. 1. задължителност 2. редовност, обичайност

obligo, -a ср. разг. задължение, отговорност: **být z ~a** имам алиби; не съм замесен в нещо; вѹн съм от подозрение

oblík|at, oblík|nout *вж. obléci*

oblin|a, -y ж. книж. закръгленост, заобленост, извивка; обла част, обла форма, обла очертание (на нещо): **~y kamenů** обли, заоблени очертания на камъни

oblítat *вж. oblétat*

oblít, -lji/разг. -ljiu/-leju св. облѹя, залѹя, полѹя: **~lil ho pot** облѹ го пот; **jahody ~litě smetanou** ягоди, полѹти, залѹти със сметана

oblítnout *вж. oblétnout*

oblívat *вж. oblévat*

obloh|a, -y ж. небѹ, небосвод, небосклон, небѹсен свод

oblom|it, -ím св. книж. прекърша, пречѹпя, сломя; смиря, омиловичя, склоня, убѹдя: **~it**

něčí vůli прекърша, сломя нечия воля; **~it něčí srdce** омилютивя нечие сърце; **~it něčí hněv** усмиря нечий гняв; **na vojně ho ~í** в казармата ще го научат, ще го направят човек; **~it si jazyk** очу́па си езика; науча се, започна по-добре да говори (обикн. *чужд език*)

oblom|it se, -ím se св. поддам се, отстъпя, огъна се, разколебая се

oblom|ovat, -uji/разг. -uju несов. сломявам, прекършвам, пречупвам; усмирявам, омилютивявам, убеждавам, уговарям, скланям

oblom|ovat se, -uji se/разг. -uju se несов. отстъпвам, поддавам се, огъвам се, колебая се, пречупвам се и *прен.*

oblost, -i жс. облоост; обла форма

oblouč|ek, -ku м. 1. умал. дъга, дъгичка: **vyhnuli se mírným ~kem** избягнаха (го) с малка обиколка 2. воен. техн. предпазител (на спусък) 3. муз. лигатура

oblou|dit, -dím несов. 1. замая, зашеметя, опияня, упоя, притъпя, умопомрача, замъгля, помътя: **byl ještě ~zen tvrdým spánkem** той беше още замаян от дълбокия сън; **~zené smysly** притъпени сетива 2. заблудя, излъжа, измамя, подведя

oblouk, -u м. 1. дъга, полукръг, извивка, завой, заобикаляне 2. свод, дъга, полукръг, арка: **~mostu** свод на мост; **vítězný ~** триумфална арка; **gotický ~** архит. готически свод; **(elektrotrický) ~** электр. волтова дъга

obloukovit|ý, -á, -é дъгообразен, полукръгъл, извит, сводест

obloukovk|a, -y жс. 1. электр. дъгова лампа 2. техн. дъгов трион

obloukov|ý, -á, -é полукръгъл; който е с форма на полуокръжност, на дъга; сводест, извит, дъгов: **~é okno** засводен прозорец; **~ý most** строит. сводест, дъгов мост; **~ý nosník** строит. дъгов трегер; **~á pec** электр. електродъгова пещ, пещ с волтова дъга; **~é svařování** электр. електродъгово заваряване

oblouzení вж. **obluzení**

obložen|í, -í ср. 1. облицовка, обшивка, обковка, обложка: **dřevěné ~í stěn** дървена обшивка на стени; **~í třecího kotouče** техн. дисков предпазител; **~í brzd** техн. феродо, накладки, предпазител на спирачки 2. готв. гарнитюра

obložen|ý, -á, -é 1. облицован, обшит 2. заобиколен с натрупани неща: **seděl ~ knihami** той седеше отрупан с книги 3. гарниран; който е с богата гарнитюра: **~ý chlebiček** сандвич; **~á mísa** готв. студено блюдо, плато (за шведска маса)

oblož|it, -ím св. 1. облицовам, обшивя, обкова, покривя 2. отру́пам, затру́пам, заобиколя, заградя, обградя (наоколо с нещо): **~it okna těsněním** уплътня прозори 3. готв. гарнирам

oblud|a, -y жс. 1. чудовище, изрод; страшно, неестествено, свръхестествено, отвратително същество 2. *прен. експр.* страшилище, урод (за човек)

obludně нар. ужасно, страшно, чудовищно, отвратително, противно, отблъскващо, безобразно

obludnost, -i жс. чудовищност, уродливост, безобразност

obludn|ý, -á, -é отвратителен, противен, гръзен, отблъскващ, чудовищен, уродлив, страшен

obluzen|í, oblouzen|í, -í ср. мед. замъглено съзнание; ънес, опиянение, упоение

obluz|ovat, -uji несов. книж. 1. замъглявам, замайвам, зашеметявам, уподявам, опиянявам, умопомрачавам 2. мамя, заблуждавам, подвеждам

obl|ý, -á, -é объл, закръглен, кръгъл

oblýskan|ý, -á, -é излъскан, изтърган (от носене, от употреба)

oblýsk|at, -ám св. излъскам, изтъркам (от носене, от употреба)

oblýsk|at se, -ám se св. изтъркам се, излъскам се, лъсна се (от носене, от употреба)

obměkč|it, -ím св. омекотя, омекча, смекча; омилютивя, размекна, трогна: **dovedla by ~it i kámen** тя би могла и камък да омилютивя

obměkč|it se, -ím se св. смекча се, омилютивя се, размекна се, трогна се

obměkč|ovat, -uji/разг. -uju несов. омекотявам, омекчавам, смекчавам; омилютивявам, размеквам, трогвам

obměn|a, -y жс. видоизменение, вариант, модификация, (малка) промяна, изменение; размяна, обмяна: **~a vědeckých kádřů** размяна на научни кадри; **~a hlásek** език. редүване на звукове

obměn|it, -ím св. поизменя, видоизменя, модифицирам, изменя, променя (малко, до известна степен)

obměň|ovat, -uji/разг. -uju несов. видоизменям, променям (малко)

obmysl|it, -ím св. (кого čím) книж. надаря, почетя, удостоя, ошастливя, сподобя (някого с нещо)

obmyslně нар. 1. умйшлено 2. коварно

obmýšl|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í несов. (кого čím) книж. удостоявам, ошастливявам, дарявам, отру́пам, обсы́пвам (някого с нещо)

obnášet, обикн. *третол.* **-í** *несв. остар.* възлиза, равнява се на нещо, е в размер от нещо; заема, съдържа, има вместимост, съставлява; значи, ~~представя~~ ~~възлиза~~ каквò означава това

obnažen|ý, -á, -é открит, огòлен, гол: **~é tělo** гòло тjàло; **stál s hlavou ~ou** тòй стоèше гологlàв; **~ý meč** *книж.* извàден меч

obnaž|it, -ím *св.* открýя, огòля: **~it se po pás** съблèка се до крèста; **~it hlavu** сваля си шàпката, сваля шàпка; **~it meč** извàдя мèч

obnaž|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* открýвам, огòлвам

obnitk|ovat, -uji/разг. -uju *св.* шив. обрýмча, обшýя

obnos, -u *м.* (парýчна) сýма

obnos|it, -ím *св.* изнòся, протрýя, изтрýя, изхàбя (*от носене*)

obnošen|ý, рядко onošen|ý, -á, -é изнòсен, протрýт, овехтýл, вехт, стар

obnov|a, -y *жс.* възобновяване, подновяване, възстановяване, обновяване, реставрация, ремонт, реконструкция: **~a kapitálu** възпроизвòдство на капитàла

obnov|it, -ím *3. мн. -í/-í* *св.* възобновя, обновя, възстановя, подновя, сменя; запòчна отнòво; съживя; реставрýрам, ремонтýрам, реконструýрам

obnov|it se, -ím se *св.* възстановя се, появя се, настàна отнòво; възвèрна се: **led se ~il** ледýт отнòво се образýва

obnovitel, -e *м. книж.* обновýтел, възстановýтел, възобновýтел

obnov|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* възобновявам, обновявам, възстановявам, подновявам, смèням; съживявам; запòчвам отнòво, реставрирам, ремонтýрам, реконструýрам

obnov|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* възстановявам се, появявам се, настàвам отнòво; възвèрщам се

oboč|í, -í *ср.* вèжди: **svraštít ~í** навèся, смрýща, свýя вèжди

obodov|at, -uji/разг. -uju *св.* оценя, изразя в тòчки, в гòлове и под. (*при спортно състезание*)

obohac|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* обогатявам и *прен.*: **~ovat se z práce jiných** обогатявам се, трýпам богàтство, забогатявам от трудà на дрýги; експлоатýрам чýжд трýд

obohat|it, -ím *св.* обогатя и *прен.*

obohat|it se, -ím se *св.* обогатя се, забогатèя, натрýпам богàтство, състояние: **~it se za války** забогатèя по врèме на война

obojace *нар.* **1.** двойко, двòйствено **2.** двулýчно, лицемèрно: **jednat ~** постýпвам лицемèрно

obojakost, -i *жс.* **1.** двойкост, двòйственост **2.** двулýчие, лицемèрие, демагòгия: **mravní ~** нрàвственa демагòгия

obojak|ý, -á, -é **1.** двòден, двòйствен **2.** двулýчен, лицемèрен, нейскрен, демагòгски

obojek, -ku *м.* нашыйник

obojetně *нар.* **1.** двойко, променливо **2.** двулýчно, лицемèрно, нейскрено **3.** неутрàлно **4.** неопределèно

obojetnic|e, -e *жс.* лицемèрка, двулýчница

obojetnictv|í, -í *ср.* **1.** двòйственост **2.** двулýчие, лицемèрие, нейскренность

obojetník, -a *м.* **1.** двулýчник, лицемèр **2. биол.** хермафродит

obojetnost, -i *жс.* **1.** двòйственост, двойкост, колеблывост **2.** неутрàлност **3.** неопределèност **4.** двулýчие, лицемèрие, фалш, нейскренность **5. биол.** хермафродитизъм

obojetn|ý, -á, -é **1.** двòйствен, двойк, нестабилен, колеблив **2.** променлив, неопределèн: **~á souhláska** *език.* неутрàлна съглàсна (*след която се пише и i, и y*) **3.** двулýчен, лицемèрен, нейскрен, фалшив **4.** неутрàлен

obojí *числ.* за вид, именни форми **oboje** *ед. им. жс., им. и вин. ср.; мн. им. и вин. м. неодуш., жс. и ср.; oboji* *ед. вин. жс.* **1.** и двàта; и двèте; и двàта вйда; и едýния(т), и дрýгия(т); и еднòто, и дрýгòто; и едните, и дрýгите: **navrhl to i ono, obojí nevyhovuje** тòй предлòжи еднòто и дрýгòто, и двèте не са приемливи **2. и като числ. бройно при същ. само мн., събир., абстр. и веществ.** двàта, двèте; двàта чифта; двàта вйда; и двàта, и двèте **oboje kamna** и двèте пèчки; **obojí kamna** и двàта вйда пèчки; и двèте пèчки; **oboje šaty (se jí líbí)** (харèсват ÿ) и двèте рòкли; **obojí látka** и двàта вйда плàт; **obojí/oboje punčochy** и двàта чифта чорàпи; **oboje housle** и двèте цигýлки; **oboje mužstvo** и двàта отбòра; **obojí možnost** и двèте възмòжности; **mládež obojího pohlaví** млaдèжи и от двàта пòла

obojpohlavn|í, oboupohlavn|í, -í, -í *биол.* дву-пòлов, хермафродитен

obojvid|ý, obouvid|ý, obouvidov|ý, -á, -é *в съчет. ~é sloveso* *език.* двувидов глагòл

obojživelník, -a *м. зоол.* земновòдно (*животно*), амфíбия

obojživeln|ý, -á, -é **1. зоол.** земновòден: **~ý živočich** земновòдно живòтно **2. техн.** амфíбия: **~é vozidlo** амфíбия; **~é auto** автомобил-амфíбия; **~ý tank** тàнк-амфíбия; **~é letadlo** самолèt амфíбия, хидроплàн

obol, obol|us, obol|os, -u *м. експр.* грòщ; лèпта; незначителна парýчна сýма

obolavě|lý, -á, -é болѣзенен, възпалѣн, зачервѣн, уморѣн, болѣн, чувствитѣлен; който боли, наболява: **~érty** болѣзненни, изпърхнали ўстни
obolav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. стана болѣзенен; възпала се, зачерва се

obor, -u м. специалност, профѣсия, бранш, по-прище, област, среда, отрасъл, клон: **pracovní** ~ специалност (в профѣсията, в работата); **studijní** ~ специалност (в учебно заведение); **hlavní, vedlejší** ~ първа, втора специалност (при следване); **vědní** ~ научна дисциплина, специалност; научна област; **zástupci všech ~ů výroby** представители от всѣчки клѣнове, отрасли, сфѣри на производството; ~ **působnosti** сфѣра, кръг, полѣ на дѣйност; **výzkum v ~u jaderné fyziky** изслѣдвания в областта на ядрената физика; **hrát tragický** ~ играя трагични рѣли; **divadelní** ~ амплѣа

obor|ja, -y жс. резерват (за дивѣч)

obo|rat, -řu/-rám св. (со) сел.стоп. изорѣ, преорѣ (землята около неѣо); загърля (неѣо)

oborávač, -e м. сел.стоп. плўг (за обръщане на почвата)

oboráv|at, -ám несв. сел.стоп. орѣ, преорѣвам, изорѣвам (почвата около неѣо); загърлям

oborov|ý, -á, -é специализиран, профилиран; който се отнася до определѣна специалност, дисциплина, сфѣра, отрасъл: **~á komise** комисия от специалисти; специализирана комисия; **~ý podnik** специализирано предприятие; **~ý katalog** тематичен каталѣг

oboř|it se, -ím se св. (на коѣо) нахвърля се, върхлетѣ (срѣцу някого, върху някого)

oboř|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. (на коѣо) нахвърлям се, върхлитам (срѣцу някого, върху някого)

obounož нар. физкулт. с два(та) крака; на два крака: **klek** ~ клѣк на два крака

obouruč нар. физкулт. с двѣ(те) ръѣе: **podpor** ~ опѣра на двѣ ръѣе

obousměrně нар. двупосѣчно, в двѣ посѣки, и в двѣте посѣки

obousměrnost, -i жс. двупосѣчност

obousměrn|ý, -á, -é двупосѣчен: **~á doprava** двупосѣчно движѣние

oboustranně нар. двустранно; взаимно: ~ **osířelé dítě** напълно осирѣтѣло детѣ

oboustrannost, -i жс. двустранност; взаимност
oboustrann|ý, -á, -é двустранен; който се намира и от двѣте страни; който засѣга двѣте страни, отнася се до двѣте страни; взаимен: **~é ostří** двѣйно остриѣ; **~á dohoda** двустранна спо-

гѣдба; **~ý zápal plic** двустранна бронхопневмѣния; **~á láska** взаимна любов

obout, obu|ji/разг. obu|ju св. 1. (со кому; со) обўя (неѣо на някого; неѣо): **obuj si boty** обўй си обўвки 2. (коѣо; коѣо, со до ѣѣо, веѣ) обўя (някого; някого, неѣо в неѣо): **rychle se obul** тѣй бързо се обў; ~ **se do holínek** обўя бѣтўши

obout se, obu|ji se/разг. obu|ju se св. разг. експр. 1. (до коѣо) нахвърля се, вўсна се (върху някого, срѣцу някого) 2. (до ѣѣо) нахвърля се, хвърля се (върху неѣо); вўсна се (в неѣо), заловѣ се, захва̀на се с настървѣние, с желѣние (за неѣо)

obouv|at, -ám несв. 1. (со кому; со) обўвам (неѣо на някого; неѣо) 2. (коѣо до ѣѣо) обўвам (някого в неѣо)

obouv|at se, -ám se несв. разг. експр. 1. (до коѣо) нахвърлям се, вўскам се (върху някого, срѣцу някого) 2. (до ѣѣо) нахвърлям се, хвърлям се (върху неѣо); вўскам се (в неѣо), захва̀мам се, зала̀вам се с настървѣние, с желѣние (за неѣо)

obr, -a м. гигѣнт, великѣн, исполѣн и прен.

obráběc|í, -í, -í обработващ; **~í stroj** дървообрабѣтвача, метѣлообрабѣтвача машина; машина за обработване на дърво, на метѣл; **~í dílna** механичен цех

obráběčk|a, -y жс. обработваща машина; метѣлообрабѣтвача машина; машина за обработване, за обработка на дърво, на метѣли

obráběn|í, -í ср. техн. обработка: **elektrojskrové ~í kovu** ѣлектройскрова обработка на метѣли

obráb|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í несв. обработвам

obrace нар. ѣпаки, наѣпаки (при плетѣне): **plést**

hladce a ~ плѣта на лицѣ и на ѣпаки, ѣпако

obraceč, -e м. неодуш. обръщѣч; ўред, инструмѣнт за обръщане: ~ **sena** сел.стоп. машина за обръщане на сенѣ

obracečk|a, -y жс. обръщѣчка; машина, инструмѣнт за обръщане

obrácen|ý, -á, -é 1. обрѣтен, противоположен, противен: **~ý smysl** обрѣтен смѣсл; **jít ~ým směrem** вървѣ в обрѣтна, в противоположна посѣка 2. (кат) обрънат (на някѣде): **okna ~á k jihu** прозѣрци, обрънати на юг

obrac|et, -ím, 3. мн. -e|jí/-í несв. 1. (со) обръщам, преобрѣщам (неѣо) (на другата страна, напѣрѣтно) ♦ **obrac|im|ity**

деѣта обръщаха кѣщата надѣлу с главѣта, обръщаха кѣщата наѣпаки; ~ **et každou korunu, každý groš na dlani** ѣпя ко̀сѣма на двѣ; много сѣм пѣстѣлив; не хѣрча пари с широка ръка 2. (коѣо, со) обръщам движѣниѣто (на

някого, на нещо) в обратна посока, завивам: **~et vůz, koně na cestě** обръщам на пътя кола, коне **3.** (*co kam; koho nač, k čemu*) обръщам, насочвам (*нещо на някъде*); привличам, насочвам (*някого към нещо*); спечелвам (*някого за някаква цел*): **~et kroky k domu** запътвам се, насочвам се към къщата; **~et na sebe pozornost** привличам вниманието върху себе си; **~et zájem k něčemu** насочвам интереса си към нещо; **začal hned ~et, když viděl, že to neradi slyší** (той) веднага се постаря да промени насоката на разговора, веднага взе да обръща насоката на разговора, като видя, че не им е приятно да слушат това; **~et pochybovače na svou víru** спечелвам колебаещ се за сводята кауза **4.** (*co veš; co*) превръщам, преобразявам (*нещо в нещо*), обръщам, преобръщам (*нещо на нещо*): **~et pustiny v úrodné kraje** превръщам пустош в плодородни земи; **~et všechno v žert** обръщам всичко на шега **5.** (*co nač, k čemu*) малко остар. давам, отдавам, изразходвам, използвам (*нещо за нещо*), посвещавам (*нещо на нещо*): **celý svůj výdělek ~í na zábavu** цялата си печалба дава за забавления; **své nadání ~í k prospěchu celku** отдава таланта си за благодата на всички, за обща полза

obracet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se несов. **1.** обръщам се, преобръщам се, въртя се, прекатурувам се: **žaludek se mi ~í** повдига ми се, гади ми се **2.** обръщам се, извърщам се, насочвам се (*в някаква посока; назад*): **~et se po hlase** обръщам се по посока на гласа **3.** (*na koho; ke komu; kam*) обръщам се (към някого, някъде): **~et se k někomu s prosbou** обръщам се към някого с молба **4.** (*proti komu*) опълчвам се, обръщам се, насочвам се, нахвърлям се (*срещу някого, против някого*), нападам (*някого*), противопоставям се (*на някого*): **vyšetřování se ~elo proti nám** разследването се обръщаше срещу нас **5.** (*od čeho*) обръщам се с гръб (към нещо), извърщам се (*от нещо*); обръщам гръб (*на нещо*) **6.** (*k čemu; veš*) превръщам се, променям се, обръщам се (*в нещо*): **počasí se ~í** времето се променя; **vše se ~í k lepšímu** всичко тръгва на добре

obran|a, -y ж. **1.** самоотбрана, самозащита: **usmrtit někoho v ~ě** убия някого при самозащита **2.** отбрана, защита, охрана: **vystoupit na ~u něčeho** обявя се, изляза, застана в защита на нещо; **zůstat bez ~y** остана без защита, беззащитен; **ministerstvo národní ~y** министерство на националната отбрана; **proti-**

vzdušná ~a противовъздушна отбрана; **civilní ~a** гражданска отбрана; **důsledná osobní ~a před brankou** спорт. плътна лична защита пред вратата **3.** събир. защита; охрана: **hrát v ~ě** спорт. играя в защита (*при колективни игри*); **národní ~a** национална отбрана

obranář, -e м. спорт. разг. пасивен играч (*с отбранителен стил на игра*)

obránce, -e м. защитник: **hnutí ~ů míru** движение на привърженици на мира; **pravý, střední ~e** спорт. десен, централен защитник

obránkyn|ě, -ě ж. защитничка

obrann|ý, -á, -é защитен, отбранителен: **~ý spis** съчинение в защита на нещо; **~ý pohyb** отбранителен жест; **~á řada** спорт. линия на защитата, отбранителна линия; **~á hra** спорт. отбранителна игра; **~é postavení** воен. отбранителна позиция; **~é látky (organizmu)** биол. защитни вещества (на организма)

obranyschopnost, -i ж. защитна, отбранителна способност

obranyschopn|ý, -á, -é способен за защита, за отбрана

obrat I, -u м. **1.** обръщане, завъртане, завой: **provést ~** обърна се, завъртя се; **učinit ~ na místě** завъртя се на място; **vrátit něco ~em, ~em pošty** върна нещо с обратна поща, незабавно, без отлагане; **změnit něco ~em ruky** променя нещо с един замах; **dvojný ~** физик. двойно обръщане (*на 360°*) **2.** обрат, поврат, промяна, прелом: **~ poměrů** промяна на положението; **~ k lepšímu, k horšímu** положителен, отрицателен обрат; **~ počasí** промяна на времето; **~ intervalu** муз. обръщение на интервал; **~ akordu** муз. обръщение на акорд **3.** език. обрат, израз, словосъчетание, фраза, конструкция: **ustálené (slovní) ~y a spojení** устойчиви (езикови) конструкции и словосъчетания **4.** икон. оборот, обращение: **daň z ~u** данък върху оборота

obrat II, oberu св. **1.** (*co s čeho*) обера, отстраня, отделя, махна, очисти (*нещо от повърхността на нещо*); окъсам (*нещо от нещо*): **obrat maso s kosti** отделя месò от кокал, очисти кокал от месò; **obrat rybíz** обера кàсис **2.** (*co*) оглòзгам (*нещо*), изям месòто (*на нещо*): **obrat kuře** остава само ко̀стите от пиле, изям пиле **3.** (*koho oš; koho - вин.*) обера, ограбя, окрада, окрадна (*нещо на някого; някого*): **obrali ho o všechnen majetek** ограбиха му цялото имущество

obrat|el, -le м. анат. прешлен: **~el krční** вратен прешлен

obrát|it, -ím св. **1.** (*co*) обърна, преобръна (*нещо*)

(на другата страна, наопаки, обратно): **~it** **subinanaruby** **обратно** **наопаки** **~it** **kartu** **обърна** другия лист, **обърна** листа (*променя поведението си*); **~it list** **обърна** другия лист (*сменя темата на разговор*); **~it byt naruby a** **обърна** къщата наопаки, **разхвърлям** къщата **б**) **претърся** цялата къща; **každý halěř desetkrát ~í, než jej vydá** **цѣпи** **кѡсъма** **на** **двѣ** (*много песту*) **2.** (*koho, co*) **обърна** движението (*на нещо, на някого в обратна, в друга посока*); **zavřij: ~it vůz** **обърна** **колѧ**; **museli jsme ~it a jet zpět** **трябваше** **да** **обърнем** **и** **да** **по-** **тѣглим** **обратно**; **všichni na ni ~ili zraky** **всѣчки** **обърнаха** **поглед** **към** **нѣя**; **~it hlavu po hlase** **обърна** **главѧ** **по** **посѡканѧ** **късѧ** **~it** **vidě** **z** **zašel daleko a hned ~il** **тѡй** **видѧ**, **че** **ѣ** **отѣшѧл** **далѣче** **и** **веднѧга** **промѣни** **насѡката** **на** **раз-** **говора**, **променѧ** **държѧнието** **си**; **~it oči v sloup a** **втрѣщѧ** **се**, **вцѣпенѧ** **се** **на** **мѧсто** **б**) **обърна** **очѧ** **нагѡре**, **вдѧгна** **очѧ** **към** **небѣто** (*при прѣ-* *сторено отчаяние, възмущение, отвраще-* *ние*); **dovede (se) ~it na čtyřáku експр.** **тѡй/тѧ** **мѡже** **да** **се** **завъртѧ** **и** **на** **180°**; **не** **мѧ/ѧ** **сечѣ** **брѧдвата** **на** **еднѡ** **мѧсто** **3.** (*co kam; koho nač, k čemu*) **привлекѧ**, **насѡча** (*нещо, някого към нещо*): **~it kroky k domovu** **насѡча** **се**, **запѣтя** **се** **към** **къщи**; **~it pozornost na něco** **насѡча** **внимѧнието** (**си**) **към** **нѣщо**; **~it syna na pravou cestu** **вкѧрам** **синѧ** **си** **в** **правѧя** **пѧт** **4.** (*koho nač, k čemu*) **спѣчѣля** (*някого за нещо – за някаква кауза*): **~it poňany na víru křesťanskou** **по-** **крѣстя**, **обърна** **езѧчници** **в** **Христѡвата**, **в** **пра-** **вата** **вѧра** **5.** (*co več; co*) **превѣрна**, **преобразѧ** (*нещо в нещо*), **обърна**, **преобърна** (*нещо на нещо*), **променѧ** (*нещо*): **nepřítel ~il zemi v poušť** **врагѧт** **превѣрна** **странѧта** **в** **пѣстош**; **~it zlé v dobré** **обърна** **лѡшото** **на** **добрѡ**; **všechno ~il v žert** (**тѡй**) **всѣчко** **обърна** **на** **шегѧ** **6.** (*co nač, k čemu*) **малко** **остар.** **дѧм**, **отдѧм**, **израз-** **ходѧм**, **изпѡлзѧм** (*нещо за нещо*), **посветѧ** (*нещо на нещо*): **celý svůj výdělek ~í na zábavu** **цѧлата** **си** **печѧлба** **ще** **праходѧ** **за** **за-** **бавлѧния**; **~í každý halěř na knihu** **всѧка** **сто-** **тинка** **дѧва** **за** **книги**; **vše co příroda dává, je třeba ~it k prospěchu lidí** **всѣчко**, **коѣто** **дѧва** **природѧта**, **трябѧ** **да** **се** **изпѡлзѧ** **за** **блѧгото** **на** **хѡрата**

obrátlit se, ~ím se св. **1.** **обърна** **се**, **преобърна** **се**, **завъртѧ** **се**, **прекатѧря** **се** **2.** **обърна** **се**, **извѣрна** **се** (*в някаква посока; назад*); **вѣрна** **се**; **завъртѧ** **се**, **насѡча** **се** (*обратно*): **neví, nemá-li se ~it a jít zpátky** **не** **знѧе** **далѧ** **да** **не** **се** **обърне** **и** **да** **се**

~it se na **гърб** **на** **някого**, **изостѧѧ** **някого**; **~il se jak na obrtlíku** **тѡй** **се** **завъртѧ** **катѡ** **пѣмпал** (*бързо, срѣчно*) **3.** (*na koho; ke komu; kam*) **обърна** **се** **с** **молбѧ** (*към някого, някъде*): **~it se na někoho s žádostí o pomoc** **обърна** **се** **към** **някого** **с** **молбѧ** **за** **пѡмощ** **4.** (*proti komu*) **опѣлча** **се**, **обърна** **се**, **насѡча** **се**, **нахвѣрля** **се** (*срѣщу* *някого, против някого*), **противопостѧѧ** **се** (*на някого*), **нападѧна** (*някого*): **podezření se ~ilo proti nám** **подозрѣнието** **се** **обърна** **срѣщѧ** **нас** **5.** (*od čeho*) **обърна** **се** **с** **гърб** (*към нещо*) **6.** (*k čemu; več*) **променѧ** **се**, **обърна** **се**, **пре-** **вѣрна** **се** (*в нещо*), **стѧна** (*на нещо*): **počasi se ~it** **настѣпи** **обрат** (*положителен или отрица-* *телен*)

obrátk|a, -y ж. **1.** **оборѡт**, **завѣртане**: **motor jde na plně ~y** **моторѧт** **работѧ** **на** **пѣлни** **оборѡти**; **~y** **~u, ~ou, ~ou ruky** **бързо**, **незабѧвно**, **веднѧга**, **момѣнтѧлно**, **внезѧпно**, **изведнѣж**, **мѧгновѣно** **2.** **обрѣщане**: **na obrátce se zdržel спорт.** **тѡй** **се** **забѧви**, **закъснѧ** **при** **обрѣщането** (*при плуване*)

obratlov|ec, -ce м. **зоол.** **гърбѧчно** (*животно*); **обикн. мн.** **obratlov|ci, -ců** **гърбѧчни** (*Verteblata*)

obratlov|ý, -á, -é анат. **кѡйто** **се** **отнѧся** **до** **прѣшлен**: **~é tělo** **тѧло** **на** **прѣшлен**; **~ý trn** **грѣбен** **на** **прѣшлен**

obratně нар. **лѡвко**, **срѣчно**, **бързо**, **пѣргаво**, **чѣврѣсто**, **умѣло**, **похвѧтно**, **изкѣсно**, **мѧй-** **сторски**; **с** **умѣние**, **с** **лѣкотѧ**, **с** **пѣргавинѧ**: **~ pracovat** **работѧ** **срѣчно**; **~ mluvit** **говѡря** **изкѣсно**

obratník, -u м. **геогр.** **трѡпик**: **~ Raka** **Трѡпик** **на** **Рѧка**; **~ Kozoroha** **Трѡпик** **на** **Кѡзѧрога**

obratnost, -i ж. **срѣчност**, **лѡвкост**, **умѣние**, **пѣргавинѧ**; **манѣвреност**: **poľybová ~** **лѣкотѧ**, **пѣргавинѧ** **на** **движѣние**

obratn|ý, -á, -é 1. **срѣчен**, **лѡвѣк**, **пѣргав**, **бърз**, **чѣврѣст**, **подвѧжен**: **~é ruce** **срѣчни** **ръцѣ** **2. прен.** **срѣчен**, **лѡвѣк**, **похвѧтен**, **умѣл**, **способѣн**, **добър**, **изкѣсен**, **сѡобразѧтелен**, **ѧмен**, **находѣив**: **~ý diplomat** **лѡвѣк** **дѧпломѧт**; **byl ve spo-** **lečnosti ~ý a vtipný** **в** **компѧния** **тѡй** **бѣше** **на-** **ходѣив** **и** **остроѧмен**

obratov|ý, -á, -é 1. **кѡйто** **се** **отнѧся** **до** **обрѣщане**, **до** **завѣртане**: **~é taneční figury** **танѡви** **фѧ-** **гури** **със** **завѣртане** **2. икон.** **оборѡтен**; **кѡйто** **се** **отнѧся** **до** **оборѡт**: **~á daň** **данѣк** **върху** **обо-** **рѡта**; **~ý fond** **оборѡтен** **фонд**

obraz, -u *м.* 1. картина, рисунка, портрет, пейзаж: ~ **krajiny** пейзаж; **svatý** ~ икона; **výstava** ~ú изложба на картини; **malovat** ~ рисувам картина 2. образ, отражение, изображение: ~ **v zrcadle** образ в огледало; ~ **ve vodě** отражение във вода; **televizní** ~ телевизионен образ, телевизионно изображение; **umělecký** ~ художествен образ; ~ **skutečný, zdánlivý** физ. действително, мнимо изображение; ~ **převrácený** физ. обротно изображение 3. лит. картина, сцена, гледка: **uviděl ~ zkázy (po zemětřesení)** той видя картината на разрушенията (след земетресението) ♦ ~ **bídy a utrpení** картина на мизерия и страдание; печална картина 4. лит. картина, образ, описание: **literární** ~ литературен образ; **napsat ~ ze života venkovského** напиша, създам една сцена, една картина от провинциалния живот; **hudební ~ Vyšehradu** музикален образ на Вишеград 5. образ, картина, представа за нещо: **krevní ~** мед. кръвна картина; **učinit si o něčem** ~ изградя си представа за нещо; ~ **mladého pána byl s ní** образът на младия господар беше с нея 6. картина, част, действие (на драматично произведение и под.): **hra o pěti ~ech** пиеса в пет картини 7. олицетворение, подобие: **byla živým ~em své matky** тя беше живо подобие на майка си; **být ~em skromnosti** олицетворение на скромността съм ♦ **zpít se pod ~ (boží)** експр. напия се къоркютук, мъртво пиян

obrazárň, -a, -y *ж.* картинна галерия, изложбена зала

obraz[ec, -ce *м.* скица, чертёж, план, проект; фигура: ~**ec stavby** скица, план, чертёж на строёж; **geometrický ~ec** геометрична фигура; (не)**pravidelný ~ec** (не)правилна фигура

obráz[ek, -ku *м.* умал. картинка, илюстрация: **cestopisný ~ek** пътеписен очерк; **čertovy ~ky** експр. карти (за игра) ♦ **je (hezká) jako ~ek** тя е (хубава) като картина, като картинка; просто да ѝ се ненагледаш

obraz[it I, -ím *св.* удара, нараня, натъртя, набия, контузя

obraz[it II, -ím *несв. книж.* изобразявам, отразявам, описвам, рисувам, представям

obrázkov[ý, -á, -é *илюстрирован, илюстративен; картинен: ~ý časopis* илюстрировано списание; ~é **písmo** йероглифно, пиктографско писмо; ~ý **materiál** илюстративен материал

obrazně нар. образно, картинно, нагледно: **mluvit ~** гово́ря образно

obraznost, -i *ж.* 1. картинност, образност: ~

umění образност, изобразителна сила на изкуството 2. въображение, фантазия: **báskní-kova** ~ въображение, фантазия на поёт

obrazn[ý, -á, -é *образен, картинен, фигуративен, символичен, метафизичен: ~ý výraz* образ, символ; метафоричен израз

obrazobor[ec, -ce *м. истор.* иконоборец

obrazoboreck[ý, -á, -é *истор.* иконоборски

obrazoborectv[í, -í, -í *ср. истор.* иконоборство

obrazotvorně нар. с фантазия, с въображение

obrazotvornost, -i *ж.* въображение, фантазия; сила, способност на въображението

obrazotvorn[ý, -á, -é *който се отнася до фантазия, до въображение, до създаване на образ; образен, създаващ образи: ~á tvůrčí činnost* творческа дейност на фантазията, на въображението

obrazovk[a, -y *ж. техн.* екран, електроннолъчева тръба, кинескоп: **televizní ~a** телевизионен екран; ~**a radaru** радарен екран

obrazov[ý, -á, -é *картинен, образен, художествен: ~á galerie* картинна, художествена галерия; ~á **výzdoba** картинна украса, украса с картини; ~ý **materiál** илюстрации

obraženin[a, -y *ж.* ударено, натъртено, набито, наранено, контузено място

obráž[et, -ím, 3. *мн.* -ejí/-í *несв.* 1. отразявам: **vodní hladina ~ela měsíc** водната повърхност отразяваше луната; **literatura ~í vývoj společnosti** литературата отразява развитието на обществото 2. *техн.* къртя (с пневматичен чук и под.)

obráž[et se, обикн. *третол.* -í se *несв.* 1. (kde) отразява се, появява се (някъде): **v očích se ~el strach** в очите се четеше страх 2. (oč) разбива се (в нещо): **vlny se ~ejí o skaliska** вълните се разбиват в скалите, о скалите

obreč[et, -ím *св.* оплача

obrn[a, -y *ж. мед.* парализа, паралич: **úplná ~a** пълна парализа; **částečná ~a** частична парализа; **dětská ~a** детски паралич, полиомиелит; **nakažlivá ~a vepřů** инфекциозен паралич по свинете

obrněn[ec, -ce *м.* 1. *одуш. истор.* човек, облечен в брѝня; вѝин 2. *неодуш.* бронирано транспортно съоръжение (вак, автомобил, кораб, броненосец)

obrněn[ý, -á, -é *който е облечен в брѝня, в рѝзница; брониран: ~ý jezdec* кѝнник в брѝня; ~é **auto** бронирана колѝ

obrn[it, -ím *св. книж.* облека в брѝня, в рѝзница; покрѝя с брѝня; бронирам, въорѝжа и прен.: ~it se **trpělivostí** въорѝжа се с търпѝние

obrn|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* обличам в брони, в ризница; покривам с брони; бронирам, въоръжавам: **~ovat vlak** бронирам влак; **~ovat srdce proti soucitu** *книж.* бронирам сърцето си срещу състраданието; **~ovat se trpělivostí** *книж.* въоръжавам се с търпение

obrob|ek, -ku *м. техн.* обработваем, обработен детайл

obrob|it, -ím *св. техн.* обработя

obrobn|a, -y *ж. техн.* механичен цех

obroč|í, -í *ср. истор.* църковен доход, пребенда; църковен имот, от който се получава доход (в католическата църква)

obročn|í, -í, -í *истор.* който се отнася до нату-рален данък (предимно в зърнени храни)

obročník, -a *м. 1.* лице, което се грижи за църковните доходи (в католическата църква) **2.** *пейор.* търтей, храненик, лице на синекурна длъжност

obrod|a, -y *ж.* обнова, възраждане, обновяване, подём: **~a hospodářství** обновяване на стопанство

obroditelsk|ý, -á, -é *книж.* възрожденски, възродителен, будителски

obrod|it, -ím *св.* възродя, обновя, съживя, освежа

obrod|it se, -ím se *св.* възродя се, съживя се: **český národ se ~il** чешкият народ се възроди (за нов живот), преживя националното си възраждане

obrodně *нар.* възродително, обновително, възраждащо

obrodn|ý, -á, -é възродителен, възраждащ, обновителен, възрожденски: **~é hnutí** движение за национално възраждане

obrok, -u *м. 1.* зърнен фураж, фуражно зърно, кърма (за коне, обикн. овес) **2.** *истор.* данък в натура (предимно зърнени храни)

obrostl|ý, -á, -é обрасъл

obroub|it, -ím *св. 1.* обшийя, обточа, поръбя, обрймча, оплетя (по края): **~it kabát kožíšinou** обшийя палто с кожа; **~it utěrku** обрймча, обшийя, поръбя кърпа за бърсане **2.** обшийя, оградя, обкова, рамкирам: **~it drahokam zlatem** обшийя скъпоценен камък със злато

obrouč|ek, -ku *м., obrouč|ka, -ky* *ж.* умал. рамка, обшивка, ивица, кант; пръстен, гривна, диадема; обръч: **brýle s černou ~kou** очила с черна рамка; **královská ~ka** кралска корона, диадема

obrous|it, -ím *св. 1.* шлифовам, изпиля, изглежда, заглежда, полирам: **~it drahokam** шлифовам скъпоценен камък; **~it nehty** изпиля, изглежда нокти **2. изстържа, остържа: **~it starý nátěr skelním papírem** изстържа старата боя с глас-папир**

obrous|it se, -ím se *св. 1.* изтъркам се, изхабя се **2.** *експр.* науча се на (добри) обидски, маниери; шлифовам се, отракам се (в обществото)

obrovitost, -i *ж.* гигантски размери; гигантизм

obrovit|ý, -á, -é гигантски, грамаден, огромен, колосален

obrovsky *нар.* страхотно, безкрайно, изключително, много

obrovsk|ý, -á, -é 1. огромен, грамаден, гигантски, великански, исполински, колосален: **~é stromy** огромни, гигантски дървета; **~á výška** огромна височина; **~ý význam** огромно значение; **~é úsilí** гигантски усилия; **~ý řev** страшен, страхотен рев; **udělat ~ý kus práce** извърша огромна работа **2.** *експр.* великолепен, блестящ: **~á myšlenka** блестяща, страхотна идея; **to je ~é!** това е знаменито!

obrozen|ec, -ce *м.* възрожденец

obroz|ení, -í *ср.* възраждане: **české národní ~í** чешко национално възраждане

obrozenek|ý, -á, -é възрожденски: **~á literatura** възрожденска литература

obrozovac|í, -í, -í обновителен, възродителен, възраждащ, активен

obroz|ovat, -uji/паг. -uju *несв.* възраждам, обновявам, съживявам, освежавам, активизирам

obroz|ovat, -uji se/разг. -uju se *несв.* възраждам се, обновявам се, съживявам се, събуждам се (за нов живот)

obrtlík, -u *м. 1.* брава, дръжка, ключалка за затваряне на вратичка, на прозорец; райбер, кюка: **zavřít dveře na ~** затворя вратата с райбер; **otočit ~em u okna** завъртя дръжката на прозорец

obř|ít, -ím *св.* обърна се, завъртя се, въртя се като пумпал (бързо, пръгаво); подвижен, пръгав съм: **má jazyk jako na ~u** устата му е като кречетало; език има, кости няма **2.** *техн.* поставен в гнездо край на машинна ос

obrub|a, -y *ж. 1.* биё, обшивка, кант: **~a rukávů** биё на ръкавите; **vlasý tvoří ~u tváře** *преп.* косата като в рамка обгръща лицето **2.** рамка, ръб, бордюр, край, ивица, кант, първáz: **talíř se zlatou ~ou** чиния със златен ръб, със златна ивица; **~a u brýlí** рамка на очила; **~a chodníku** бордюр на тротоар; **~a dveřní** рамка на врата; **~a okenní** рамка на прозорец, черчевё

obrub|eň, -ně *ж. 1.* бордюр, първáz: **kamenná ~eň** камънен бордюр, първáz **2.** рамка (на врата, на прозорец)

obrubn|í, -í, -í, obrubn|ý, -á, -é бордюрен, ограничителен, ограждащ, кантиращ, поръбваш, рамкиращ: **~í kámen** бордюрен камък

obrubník, -u *м. строит.* каменен бордюр (на тротоар)

obrub|ovat, -uji|разг. -uju *несв.* 1. обшивам, обточвам; обривам, поръбвам, оплитам (по края) 2. обшивам, ограждам, кантирам, рамкирам: **topoly ~uji silnice** *книж.* тополите очертават пътя (от двете страни)

obruč, -e *ж.* 1. обръч (метален): **železná ~ na sudu** железен обръч на бъчва 2. шина (на колело): **pryžová ~** *техн.* външна гума на колело 3. обръч, колело (за игра, за гимнастика)

obrus, -u *м.* 1. *техн.* стружки, стърготини (от шлифование) 2. *техн.* износване, изтъркване, амортизиране 3. *геол.* изветряне, корозия, изглаждане (от ледник или вятър)

ob|růst, -rostu *св.* 1. (со) израства (около нещо), обгърна, покрива (нещо): **maliní ~rostlo plot** оградата беше обрасла с малини; малини обгърнаха, скрива оградата 2. (чим) обрасна, покрива се (с нещо), потъна (в нещо), заобиколя се (с нещо)

obrušt|at, -ám *несв.* 1. (со) израствам (около нещо), заобикалям, обгръщам, покривам (нещо): **křoví ~á dům** храсти обгръщат, заобикалят (от всички страни) къщата 2. (чим) обраствам, покривам се, заобикалям се (с нещо)

obruš|ovat, -uji|разг. -uju *несв.* 1. шлифовам, изпилявам, изглаждам, заглаждам, оглаждам, полирам: **~ovat kameny** шлифовам, полирам камък, каменен материал 2. изстъргвам, остъргвам

obruš|ovat se, -uji se|разг. -uju se *несв.* 1. изтърквам се, изхабявам се 2. *експр.* отравям се, шлифовам се

obryně, -ě *ж.* великанка, гигантка; жена-великан, жена-гигант *и прен.*

obrys, -u *м.* 1. очертание, контур(а), линия, силует, профил: **~y hor v dálce** очертания на планини в далечината 2. *книж.* очерк, скица: **znát něco jen v ~e, v hrubých ~ech** зная нещо само в общи черти, в основни линии

obrysov|ý, рядко obrysn|ý, -á, -é който се отнася до очертание, до контур(а): **~á kresba** скица, силует; **~á čára** контурна линия; **~é schéma** груба схема, обща схема; схема в общи линии: **~ý výklad** кратко изложение; изложение в общи линии; **~á světla** *техн.* габаритни светлини (на превозно средство)

ob|rýt, рядко o|rýt, -ryj|разг. -ryju *св.* зарива, загърля, окопая: **~rýt stromy** окопая дървета

obrvý|at, -ám *несв.* заривам, загърлям, окопavam

obřad, -u *м.* 1. церемония, обред, ритуал: **uvítací ~** церемония по посрещане 2. *книж.* обред, обичай, ред, ритуал

obřadně *нар.* 1. тържествено, церемониално; със спазване на съответни церемонии; официално, изискано: **~ se chovat** държа се официално, церемониално, според протокола 2. официално, съдържано, формално, резервирано

obřadn|í, -í, -í ритуален, обреден, церемониален, тържествен: **~í síň** ритуална зала

obřadník, -a *м.* церемониалмайстор

obřadnost, -i *ж.* 1. тържественост, церемониалност, изисканост, официалност 2. съдържаност, формалност, резервираност

obřadn|ý, -á, -é 1. тържествен, официален, изискан: **vykonat ~ou návštěvu** направи официално посещение 2. съдържан, официален, формален, резервиран, хладен

obř|í, -í, -í гигантски, великански, исполински; който е притежание на гигант 2. гигантски, огромен, грамаден: **~í hvězda** *астр.* звезд-гигант; **~í slalom** *спорт.* гигантски слалом

obříz|ka, -y *ж. рел.* обрязване

obsad|it, -ím *св.* 1. заема, запълня: **~it místo** заема място (седна); **auto je obsazeno** колата е пълна; няма свободни места; **~it (v soutěži) druhé místo** заема второ място (в състезание), класирам се на второ място, втори 2. *воен.* завзема, окупирам: **~it město** окупирам град 3. разпределя (роли в пиеса); възлага, дам, поверя (длъжност на някого), назнача (някого), реализирам щатно място: **~it místo asistenta** назнача (някого) на асистентско място 4. (кого - вин.) *спорт.* блокирам, покрива (играч)

obsah, -u *м.* 1. съдържание; обем, вместимост: **~ láhve** съдържание на бутилка; **láhev o ~u 5 litrů** бутилка от 5 литра, с вместимост 5 литра; петлитрово шише; **krychlový ~** кубически обем, кубатура; **zlatý ~ měny** *икон.* златно покритие на валута 2. площ: **(plošný) ~** площ; **~ čtverce** *геом.* лице на квадрат 3. съдържание, смисъл: **~ článku** съдържание на статия; **forma a ~ uměleckého díla** форма и съдържание на художествено произведение; **~ slovního významu** *език.* обем на лексикално значение 4. съдържание (в края на книга)

obsáhle *нар.* обширно, обстояйно, подробно

obsáhlost, -i *ж.* размери, обширност, просторност, обемност

obsáh|lý, -á, -é обширен, просторен, голям; дълъг, подробен, изчерпателен, обстен, съдържателен: **~é území** обширна територия; **~ý dopis** дълго, подробно писмо; **~á řeč** изчерпателна, съдържателна реч

obsáh|nout, -nu *св.* 1. *страд.* **obsáhnout** обхваща,

хвъна: **~nout oktavu na pianě** хвъна октава на пианото; **~nout pohledem** обхвъна, обгърна с поглед **2. strap.** **obsažen** поберà, обхвъна: **v kostech je obsažen fosfor** в костите се съдържа фосфор, костите съдържат фосфор; **dvě v šesti jsou obsaženy třikrát** мат. две влиза в шест три пъти

obsah|ovat, -uji/разг. -uju неск. съдържам, обхвъщам, побирам, ймам: **její pohled ~oval smutek** книж. в погледа ѝ се четеше, се криеше тъга

obsahově нар. по отношение на съдържанието, от гледна точка на съдържанието: **kniha ~ bohatá** книга с богато съдържание

obsahov|ý, -á, -é съдържателен; който се отнася до съдържание, до обем, до смисъл: **vedlejší věta ~á** език. подчинено допълнително изречение

obsazen|í, -í ср. състав (от изпълнители): **dobré, slabé ~í hry** добър, лош състав на спектакъл; **komorní ~í orchestru** камерен състав на оркестър

obsazen|ý, -á, -é зает, запълнен: **je ~o a)** няма места (в кола, помещение и под.) **б)** линията е заета (за телефон)

obsazovací, -í, -í в съчет. **~í tón** сигнал “заето” (на телефон)

obsaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** заемам, запълням (място, стол, автобус и под.) **2.** воен. завземам, окупирам **3.** разпределям (роли в пиеса); възлагам, давам, поверявам (на някого длъжност), назначавам (някого), реализирам щатно място **4. спорт.** блокирам, плътно пазя, покривам (играч)

obsažen|ý, -á, -é който се съдържа в нещо

obsažně нар. съдържателно, обстойно

obsažnost, -i жс. съдържателност, съдържание

obsažn|ý, -á, -é съдържателен, сбит, богат (на съдържание): **krátký, ale ~ý projev** кратка, но съдържателна реч

obscénn|í, -í, -í неприличен, пошъл, циничен, нецензурен, порнографски: **~í romány** булевърдни, пошли романи

obscénnost, -i жс. неприличие, пошлост, циничност, нецензурност; порнографски характер

obsed|nout, -nu св. **1.** (кого, со) сядна, насядам (около някого, около нещо); наобиколя (нещо, някого) (за множина насядали) **2.** (кого, со) възседна, обкрача, яхна (някого, нещо)

obsek|at, -ám св. окося, ожъна (края на нива от всички страни)

obsekáv|at, -ám неск. ожънвам, окосявам (по края)

observatoř [-se-], -e жс. обсерватория

obsilk|a, -y жс. призовка, покана, съобщение

obská|kat, -ču св. (со) обиколя (нещо) скъчайки, със скъчане

obskak|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (кого, со) скъчам, подскъчам (около някого, около нещо): **~uje kolem plotny** експр. шета около печката **2.** (кого - вин.) експр. навъртам се, въртя се, усуквам се (около някого), ухажвам, отрупувам (някого) с грижи, внимание: **~uje manžel** тя слугува на съпруга си, изпълнява всички прищевки на мъжа си

obskurn|í, -í, -í подозрителен, съмнителен, долнопробен, второстепенен, булевърден: **~í časopis** булевърдно списание; **~í lokál** долнопробно заведение

obskurnost, -i жс. долнопробност, булевърдност, съмнителни качества, съмнителна репутация

obslouž|it, -ím св. **1.** (кого - вин.) обслужа (някого): **~it zákazníka** обслужа клиент **2.** (кого, со) обслужа (някого, нещо); погрижа се (за някого, за нещо)

obsluh|a, -y жс. **1.** обслужване: **rychlá ~a** бързо обслужване **2.** обслужване, грижа, гледане: **~a nemocného** гледане, обслужване на болен, грижа за болен **3.** поддържане: **~a stroje** поддържане на машина; **~a telefonu** поддържане на телефон **4. събир.** прислуга; обслужващ персонал: **~a kulometu** воен. обслуга на картечица

obsluhovač, -e м. лице, което обслужва: **~ zdviže** лице, което обслужва асансьор; **~ kotle** огняр

obsluhovač|k|a, -y жс. жена, която обслужва

obsluh|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (кого - вин.) обслужвам, гледам (някого), грижа се (за някого) **2.** прислужвам: **~ovat při stole** сервирам, прислужвам на масата **3.** (со) обслужвам, поддържам (нещо): **~ovat stroj** обслужвам машина

obstar|at, -ám св. **1.** (кого, со) погрижа се (за някого, за нещо); слôжа в ред, уредя, осигуря, оправя, свърша (нещо); обслужа (някого): **~at domácnost** слôжа в ред домакинството, къщата, свърша (си) домакинската работа; **~at nemocného** обслужа болен, погрижа се за болен; **~at své věci** уредя нещата си; **musím si ještě něco ~at** трябва да свърша още някои неща; **~at dozor u dětí** осигуря, осъществя надзор над деца; **~at děti** погрижа се за децата, оправя децата; **~at dobytek** погрижа се за добитък (нахраня го, напоя го) **2.** (со коти) осигуря, набавя, намеря, уредя, подсигуря, направя (нещо за някого, на някого); снабдя

(някого с нещо): **~at něco na úřadě** уредя нещо в учреждение; **~at někomu místo** намѣря място на някого

obstaráv|at, -ám нескв. **1.** (кого, со) урѣждам, слагам в рѣд, опрѣвам (нещо); грижа се (за някого, за нещо); обслужвам (някого); глѣдам (болен): **~at domácnost** поддѣржам домакинството, грижа се за домакинството, върша домакинска работа **2.** (со кому) осигурявам, набавам, намирам, урѣждам, подсигуриявам (нещо за някого, на някого); снабдявам (някого с нещо)

obstaravatel, -e м. доставчик, снабдител, уредник, комисионер (лице, което снабдява, набава, урежда нещо, грижи се за нещо)

obstaravatelk|a, -y жс. снабдителка, уредничка

obstár|lý, -á, -é застарял, остарял, изтѣркан, изхабѣн

obstarožn|í, -í, -í, obstarožn|ý, -á, -é малко пейор. застарял, възстѣр, овехтѣл, изтѣркан, изхабѣн

ob|stát, -stojím св. **1.** издѣржа, устоя, доживѣя: **sotva ~stojí do rána** едва ли ще издѣржи, ще доживѣе до сутринта **2.** (s kým; kde) понеса (някого); издѣржа, разбера се (с някого): **nemůže (s žáky) ve škole ~stát** не може да се справи в училището (с учениците) **3.** (v čem; před čím; při čem и под.) издѣржа, победя, взема връх, надмощие (в нещо): **~stát v boji** удѣржа, устоя в бой; **~stát v zápase** изляза с чест от борбата: **~stát při zkoušce** издѣржа изпит; **dnes se svými názory ne~stojíte** с вашите възгледи днес доникъде няма да стигнете

obstáv|at, -ám нескв. **1.** издѣржам, устоявам, доживявам **2.** (s kým) понасям се, разбирам се (с някого) **3.** издѣржам (на някого); издѣржам, побеждавам, вземам връх

obstav|it, -ím св. **1.** (со) обградя, заобиколя (нещо) със сгради; застроя наоколо; построя сгради (около нещо): **náměstí bylo kolem dokola ~eno** от всички страни, отвсякъде площадът беше заобиколен със сгради **2.** (со, čím) покроя от всички страни, заобиколя, заградя (нещо с нещо); издигна, построя (нещо около нещо): **věž ~ili lešením** около кулата издигнаха скеле **3.** (со) спрѣ, задѣржа, секвестирам (нещо), наложѣ заповѣр (на нещо, върху нещо): **~it výplatu** наложѣ заповѣр върху изплащане; **~it nábytek** секвестирам мебели

obstav|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (со) обграждам, заграждам (нещо) със сгради, застроявам наоколо; построявам сгради (около

нещо) **2.** (со čím) покривам, заобикалям, заграждам (нещо с нещо); издигам, построявам (нещо около нещо) **3.** (со) спирам, задѣржам, секвестирам (нещо), налагам заповѣр (на нещо, върху нещо)

obsteh|ovat, -uji/разг. -uju св. обрѣмча, обшѣя, тропѣсам

obstojně нар. поносимо, сносно, не лошо; общо взето добре

obstojn|ý, -á, -é сносен, поносим, достѣтъчен, задоволителен, приемлив, прилѣчен; общо взето добре

obstoup|it, -ím св. (кого, со) заобиколя, наобиколя, обкрѣжа (някого, нещо); стѣпѣя се, натрупам се (около някого нещо; край някого нещо)

obstoup|nout, -nu св. (кого, со) наобиколя, заобиколя, обкрѣжа (някого, нещо), стѣпѣя се, натрупам се (около някого, около нещо; край някого, край нещо)

obstrukce, -e жс. обструкция

obstrukčn|í, -í, -í обструкционен

obstřih|nout, -nu св. орѣжа, обрѣжа, изрѣжа (нещо по края с ножица)

obstřih|ovat, -uji/разг. -uju нескв. орязвам, обрязвам, изрязвам (нещо по краищата с ножица)

obstřik, -u м. мед. блокада

obstup|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого, со) заобикалям, обграждам, тѣпѣя се, натрупам се (около някого, около нещо)

obsypan|ý, osypan|ý, -á, -é **1.** отрупан, обсипан: **stromy ~é třeshněmi** дърветѣ, отрупани с черѣши **2.** изрѣнат, обрѣнат: **je v tváři, po těle ~ý** той се е изрѣнал, има обрѣв по лицето, по тялото

obsyp|at, osyp|at, -u/-ám св. (со čím) **1.** обсипя, насипя, покрѣя, отрупам, затрупам (нещо с нещо): **~at cestu pískem** насипя пѣтя с пѣськ **2.** обсипя, отрупам (нещо с нещо): **třeshní bylo, jako by obsypal** бѣха се родили черѣши в изобѣлие; дърветѣ бѣха отрупани с черѣши **obsyp|at se, osyp|at se, -u se/-ám se** св. **1.** (čím) обсипя се, отрупам се (с нещо) **2.** натрупам се (около нещо) **3.** изрѣна се, обрѣна се, изпрѣщя се; полѣча хѣрпес: **děti se osypaly** децѣта се изрѣнаха, изшѣриха, диал. изсипаха се (при шарка); **osypaly se mu rty** ѣстните му се изпрѣщиха, полѣчи хѣрпес

obsypáv|at, osypáv|at, -ám нескв. **1.** обсипвам, насипвам, отрупвам, покривам, затрупвам **2.** обсипвам, отрупвам

obsypáv|at se, osypáv|at se, -ám se нескв. **1.** об-

сипвам се, отру́пвам се **2.** натру́пвам се **3.** из-
ри́вам се, обри́вам се изпри́швам се; полу-
ча́вам хе́рпес; *диал.* изсипвам се (*при шарка*)
obšírně нар. обширно, подробно, обстойно,
пълно
obšírnost, -i ж. обширност, подробност, пъл-
нота, обстойност
obšírný, -á, -é обширен, обстойен, пълен, подро-
бен, съдържателен
obšít, -šiji/разг. -šiju св. **1.** (*со čím*) обшить (*нещо*
с нещо): **~šít ramínko látkou** обшить закачалка
с плат **2.** (*со*) обшить, обточа, поръбя, обримча
(*нещо*)
obšív|at, -ám несв. **1.** обшивам, обличам (*с плат*)
2. обшивам, обточвам; поръбвам, обримчвам
obšláp|nout, -nu св. **1.** *експр.* обхóдя, обиколя
2. (*коти со*) разг. *експр.* издéйстви́вам, изхо-
даты́ствам, осигуря́, уредя́ (*нещо на някого*
чрез ходене, чрез тичане по учреждения):
~nout u soudu уредя́ (нéщо) в съда́; **~nout si**
ně́koho обрабóтя някого
obšťastn|it, -ím св. (*коho - вин. čím*) ошастливя́,
зарадва́м, напра́вя щастлив (*някого с нещо*)
obšťastň|ovat, -uji/разг. -uju несв. (*коho - вин.*
чим) ошастливя́вам, ра́двам, пра́вя щастлив
(*някого с нещо*)
obtě́čet, -ím, 3. мн. -ejí несв. **1.** (*коho, со čím*)
омота́вам, увива́м, завива́м, завързва́м, об-
вързва́м, увързва́м, превързва́м (*някого, не-*
що с нещо); намота́вам, навива́м (*нещо около*
някого, около нещо): **~et šátek kolem hlavy**
завързва́м кърпа на главата си; забра́ждам се
2. (*со*) вива́ се, увива́м се (*около нещо*), обгръ-
щам, обхва́щам (*нещо*)
obtah, -u м. *полигр.* коректу́рен отпеча́тък:
kartáčový ~ шпáлта
obtáhn|nout, -nu св. **1.** надебеля́, повтòря, очерта́я
(*с мастило и под. нещо вече написано, на-*
чертано) **2.** натòча допълнително, лéко (*нож,*
брадва и под.); изгъня́, напра́вя пò-фíно, пò-
хубаво остриёто (*на нещо*) **3.** *полигр.* изва́дя,
напра́вя коректу́рен отпеча́тък
obtah|ovat, -uji/разг. -uju несв. **1.** надебеля́вам,
зася́лвам, повта́рям (*очертание*); подся́лвам,
очерта́вам, изписва́м (*с мастило и под. нещо*
вече написано, начертано) **2.** затòчвам, тòча
допълнително, лéко (*нож, брадва*); изгъня́вам,
пра́вя пò-фíно, пò-хубаво остриёто (*на нещо*)
3. *полигр.* пра́вя коректу́рен отпеча́тък: **~nout**
zlomenou sazbu пра́вя коректу́рен отпеча́тък
от вёрзана стрáница
obtanč|ovat, -uji/разг. -uju св. (*коho, со*) оби-
коля́ (*някого, нещо*) танцúвайки; напра́вя кръг
(*около някого, около нещо*) танцúвайки

obtanč|it, -ím св. (*коho, со*) обиколя́ (*някого, не-*
що) танцúвайки; напра́вя кръг (*около някого,*
около нещо) танцúвайки
obtékán|í, -í ср. *физ.* обти́чане: **nadzvukové ~í**
физ. свр́хзвúково обти́чане
obték|at, -ám несв. (*со*) текà (*около нещо*), за-
обика́лям (*нещо*): **řeka ~á město** рекàта заоби-
каля́ градà; **slunce ji ~alo růžovou záplavou**
прен. слънцето я заливаше с потòк от рòзова
светлинà
obtelefon|ovat, -uji/разг. -uju св. (*коho, со*) разг.
телефонира́м, позвъня́, обàдя се, съобщя́ по
телефòна (*на някого; някòде; последовател-*
но на мнозина, на много места): **~ovat**
všechny známé обàдя се по телефòна (по рèд)
на всйчки познàти
obtelefonáv|at, -ám несв. (*коho, со*) разг. те-
лефонира́м, звъня́, обàждам се, съобщàвам по
телефòна (*на някого, някòде; на мнозина, на*
много места последователно): **~at kina**
обàждам се (подрèд) на всйчки кинà
obtěžkan|ý, -á, -é натовàрен: **strom ~ý ovocem**
отру́пано с плод дървò
obtěžk|at, -ám св. (*коho, со čím*) натовàря́ (*ня-*
кого, нещо с нещо), притисна́ (*нещо с нещо*):
~at vůz nákladem напéля кола́ с товàр; **~at**
svědomí vinou *прен.* обременя́ съвестта си с
вина
obtěžkáv|at, -ám несв. (*коho, со čím*) товàря́,
натовàрвам (*някого, нещо с нещо*), притискам
(*нещо с нещо*)
obtěž|ovat, -uji/разг. -uju несв. **1.** (*коho čím, s*
чим; коho - вин.) безпокоя́, затрудня́вам, из-
мъчвам (*някого с нещо; някого*); досàждам,
създа́вам грижи (*на някого с нещо*): **nebudu**
vás ~at (dotazy) няма да ви затрудня́вам, няма
да ви досàждам (*с въпрòси*); **promiňte, že Vás**
s tím ~uji извинèте, че ви безпокоя́, занима́вам
с товà; **promiňte, že Vás ~uji** извинèте (ме) за
безпоко́йството, извинèте, че ви безпокоя́
2. (*коho - вин.*) задй́рям, зака́чам (*обикн. же-*
на); държа́ се нахàлно: **ne~ujte mě!** не мè
зака́чайте! не мй досàждайте!
obtěž|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. (*чим, s*
кým, s čím) безпокоя́ се, затрудня́вам се (*с*
някого, с нещо); създа́вам си грижи, трудно-
сти (*заради някого, заради нещо*): **ne~ujte se**
tím не сè безпоко́йте за товà
obtisk, -u м. вàденка
obtisk|nout, -nu св. **1.** прекопй́рам, превàдя:
~nout obrázek пренесà, прекопй́рам, превàдя
картинка **2.** (*со*) отпеча́там (*нещо*); отбележа́,
оста́вя следà (*от нещо*): **~nout prst na sklo**
отпеча́там пръст на стýклò

obtisk|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. прекопирвам, изваждам, пренасям, залепям от едно място на друго 2. отпечатвам, оставам следа

obtíž, -e *жс., често мн. obtíž|e, -í* трудност, затруднение, трудности, мъчности, мъки: **s ~í** с мъка, с голямо усилие; трудно; **mít žaludeční ~e** имам стомашно разстройство; страдам от стомах; стомахът ми не е в ред; **mluvení mu působí, dělá ~e** говоренето го затруднява; говори с мъка; **překonávat, působit ~e** преодолявам, създавам трудности; **být někde, někomu na ~** преча, създавам затруднения, грижи на някого; в тежест съм на някого

obtížen|ý, -á, -é обременен: **stromy byli ~y ovocem** дърветата се бяха свели от плод

obtíž|it, -ím *св. (koho, co čím)* натоваря, отрупам, обременя (някого, нещо с нещо): **~it stoly knihami** отрупам маси с книги

obtížně *нар.* трудно, тежко, мъчително, с мъка, с труд

obtížnost, -i *жс.* трудност, затруднение

obtížn|ý, -á, -é 1. труден, тежък, мъчен, уморителен: **~á cesta** тежък, уморителен път 2. досаден, противен, неприятен: **~ý hmyz** досадни насекоми

obtloust|ý, -á, -é дебеличък, пълничък, дебел, пълен, пълноват

obtoč|it, -ím *св. 1. (koho, co čím)* увия, омота, завържа, увържа, обвържа, превържа (някого, нещо с нещо) 2. (co kolem čeho, okolo čeho) намота, навия, увия, завия (нещо около нещо, на нещо)

obtěd|eník, -u *м.* двуседмично списание, двуседмичник

obuš|ek, -ku *м.* тояга, сопа, палка: **gumové ~ky** гүмени палки

obut|í, -í *ср. събир.* 1. *разг.* обуща, обувки: **vhodné ~í na zimu** подходящи обувки за зимата 2. *жарг.* гүми (на кола)

obut|ý, -á, -é обут

obuv, -i *жс. събир.* обувки, обуща: **zimní, letní ~** зимни, лятни обуща; **~ turistická** туристически обувки; **pracovní ~** обувки за работа

obuvnick|ý, -á, -é обушарски; обувен: **~ý mistr** майстор обушар; **~ý průmysl** обувна промишленост; **~é kopyto** калъп за обувки, обушарски калъп; **~á dílna** обушарска работилница; обушарница; обушарски цех

obuvnictv|í, -í *ср.* 1. обушарство, обушарски занаят 2. работилница, ателие за поправка на обувки, обушарница 3. магазин за продажба на обувки

obuvník, -a *м.* обушар

obvaz, -u *м.* 1. бинт; превръзка: **~ obinadlový, dlahový, sádrový** превръзка с бинт, превръзка с шина, гипова превръзка; **kapesní ~** индивидуален превързочен пакет 2. превръзка, превързване: **jít na ~** отивам на превръзка

obvá|zat, -žu/книж. -ži *св.* превържа

obvazišt|ě, -ě *св. воен.* медицински, превързочен пункт

obvaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* превързвам

obvazov|ý, -á, -é превързочен

obveselen|í, -í *ср.* развеселяване, развлечение, забавление, удоволствие; весело настроение: **způsobit někomu ~í** развеселя някого; **řící něco k ~í** кажа нещо весело; **dělá to pro ~í** прави го, за да (ни) развесели; **levné ~í** евтини развлечения, евтини удоволствия

obvesel|it, -ím *св.* развеселя, развлека, зарадвам; създам на някого радост, забава, забавление, весело настроение

obvesel|it se, -ím se *св.* развеселя се, зарадвам се, изпадна във весело настроение

obvesel|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* развеселявам, радвам, създавам на някого радост, забава, забавление, весело настроение

obvesel|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* развеселявам се, изпадам във весело настроение

obvině|ní, -í *ср.* обвинение: **křivé ~í** лъжливо, несправедливо обвинение

obvině|ný, -ého *м. юрид.* обвиняем

obvin|it, -ím *св. (koho z čeho)* обвиня (някого в нещо)

obviň|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho z čeho)* обвинявам (някого в нещо)

obvod, -u *м.* 1. обиколка, очертание, контури: **~ lesa, rybníka** очертания, обиколка на гора, на езеро; **~ čtverce** *геом.* периметър, обиколка на квадрат; **~ kruhu** *геом.* обиколка на окръжност; **~ hrudníku** гръдна обиколка 2. *физ.* верига, контур, кръг: **paměťový ~** запаметяваща верига 3. район, участък: **bydlet mimo ~ Prahy** живее извън района на Прага; **~ zdravotní** здравен участък; **poštovní, školní ~** пощенски, училищен район; **~ Praha 1** район Прага 1; първи район на Прага

obvodn|í, -í, -í районен, участъков: **~í lékař** участъков лекар; **Obvodní národní výbor v Praze 5** *по-рано* Районен народен съвет Прага 5; Пети районен народен съвет в Прага

obvodov|ý, -á, -é околоръстен, обиколен, периферен, окръжаващ: **~á komunikace** периферна комуникация, периферен транспорт; **~ý úhel kružnice** *геом.* вписан ъгъл; **~é nervstvo** *мед.* периферна нервна система

obvykle нар. обикновено

obvyklost, -i ж. обичайност, постоянност; характерно, редовно, обичайно качество, състояние

obvyklý, -á, -é обичаен, привичен, обикновен, редовен, нормален: **~ým způsobem** както обикновено; **jíst v ~ou dobu** ям в обичайното време; **sednout si na ~é místo** сядна на любимото си, на обичайното си място

obychej, -e м. обичай, навик, привичка, традиция; норма: **mít něco v ~i** имам някакъв обичай, навик; **vyjít z ~e** (този обичай) се изоставя, се забравя; **nad ~/nadobychej chytrý** необикновено, рядко умен; **právní ~** юрид. обичайно право; **jazykový ~** език. езикова норма; **юзус**

obychejně нар. 1. обикновено, обичайно, редовно 2. просто, обикновено, скромно: **~ zařízený pokoj** скромно обзаведена стая

obychejnost, -i ж. обикновеност, простота: **nevyniká nad ~** не изпъква над средното равнище; **~ oblečení, vyjadřování** ненавратчивост в облеклото, в изразяването

obychejný, -á, -é 1. обичаен, обикновен, нормален, редовен: **~á práce** обичайна, една и съща работа; **zcela ~ý jev** съвсем редовно, обикновено явление; **~á teplota** нормална температура; **~ý rok** астр. невисокосна година 2. обикновен, всекидневен, скромен, прост: **~ý oblek** всекидневно облекло; **~ý člověk** обикновен човек; **~ý voják** редник, редовен войник

obydlený, -á, -é населен, заселен, обитаем: **~ý ostrov** обитаем остров; **~é končiny** населени, заселени покрайнини

obydlí, -í ср. жилище

obydlit, -ím св. населя, заселя: **~it novostavbu** заселя новопостроена сграда

obytný, -á, -é обитаем; жилищен, предназначен за живеене: **~é stavení** жилищна постройка; **~á plocha** жилищна площ; **~ý dům, pokoj** къща, стая за живеене; **~ý automobil** фургон, каравана

obývací, -í, -í жилищен, предназначен за живеене: **~í pokoj** хол, всекидневна стая

obývák, -u м. разг. хол, всекидневна стая

obývat, -ám несв. живя, обитавам: **~at první patro** живя на първия етаж; **~at velký pokoj** имам, държа голяма стая; живя в голяма стая

obyvatel, -e м. жител, обитател: **~é domu** обитатели(те) на дома, на къщата; **~é Prahy, Čech** жители(те) на Прага, на Чехия; **kolik ~ má Česká republika?** колко жители има Чешката република?

obyvatelka, -u ж. жителка, обитателка

obyvatelný, obývatelný, -á, -é обитаем, годен за живеене

obyvatelský, -á, -é език. в съчет. **~á jména** жителски имена

obyvatelstvo, -a ср. събир. население, жители: **počet ~a** брой на населението

obzír[ati], -ám несв. книж. оглеждам, обгръщам с поглед, разглеждам, вглеждам се, проучвам, възприемам: **~at krajinu** оглеждам местност; **~ající pohled** любопитен, изпитателен поглед

obzor, -u м. 1. хоризонт, кръгозор: **objevit se na ~u** изникна

~u нещо приближава, нещо чука на вратата 2. прен. (духовен) кръгозор, обзор, хоризонт: **rozšířit svůj ~** разширя кръгозора си

obzorník, -u м. геогр. линия на хоризонта

obzvlášť, obzvláště нар. необикновено, изключително, рядко; особено, преди всичко, предимно, главно, най-вече

obzvláštní, -í, -í особен, специален, странен, изключителен, извънреден, необичаен, рядък, подчертан: **s ~í péčí** със специални, с особени грижи; **nemít v ~í lásce** не обичам особено; **s ~í horlivostí** с особено, подчертано, рядко усърдие

obžaloba, -y ж. обвинение и юрид.

obžalobce, -e м. юрид. 1. ищец, тжжител 2. обвинител

obžalobný, -á, -é обвинителен: **~ý protest** обвинителен протест, обжалване

obžalovací, -í, -í обвинителен: **~í spis** обвинителен акт

obžalovan[í], -é ж. обвиняема

obžalován[í], -é ж. обвиняема

obžalovat, -uji/razg. -uju св. (koho z čeho, pro co) обвиня (някого в нещо): **~ovat někoho z krádeže** обвиня някого в кражба; **~ovat někoho pro účast na atentátu** обвиня някого в участие в атентат

obžerství, -í ср. невъздържание в ядене и пиене, прекалено ядене и пиене, чревоугодничество и пианство

obžínkov[í], -á, -é който се отнася до жътвен празник (в края на жътва)

obží[nky], -nek ж. мн. жътвен празник (в края на жътва)

obživ[ati], -u ж. препитание, средства за съществуване, прехрана: **hledat lepší ~u** търся си по-добро препитание; **starat se o ~u rodiny** грижа се за прехраната на семейството, издържа семейство

ocas, -u м. 1. опашка (на животно): **stáhnout,**

svěsit ~ свѣя си, подвѣя си опашката и *прен. експр.* ♦ **dělat někomu ~, být někomu ~em** мѣкна се като опашка след някого; **každá liška svůj ~ chválí** поговорка всеки хваля стоката си; **uřezávat psovi ~ po kouskách** вземам приборзани и частични решѣния **2.** опашка (*нещо подобно на опашка*): **mít celý ~ kavalírů za sebou** ймам цяла върволица кавалѣри, ухажѣри зад себе си; **~ letadla, komety** опашка на самолѣт, на комѣта

ocasatý, -á, -é опашат; кѣйто йма опашка или нѣщо, подобно на опашка

ocáslek, -ku *м.* **1.** умал. опашчица: **myší ~ek** *прен.* миша опашка (*тънка плитчица*) ♦ **být z hadích ~ků** (като) живѣк съм (*жив, пѣргав, много подвижен*); **chodí za ním jako ~ek** вървѣ след нѣго като опашка **2.** опашчица (*нещо с форма на опашчица*): **písmo s mnoha kudrlinkami a ~ky** бѣкви с множество завѣртѣлки и опашчици

ocasní, -í, -í опашен; кѣйто се отнася до опашка: **~í obratle** *зоол.* опашни прѣшлени

oceán, -u *м.* океан: **Severní ledový ~** Сѣверен ледовѣт океан

oceánský, -á, -é океански: **~é podnebí** метеор. морски климат

ocejchovaný, -á, -é **1.** маркиран, бѣлязан, пломбиран, жигѣсан: **~ý přístroj** пломбиран апарат **2.** *прен.* заклеимѣн, дамгѣсан: **~ý jako zrádce** заклеимѣн като предѣтел

ocejchovat, -uji/разг. -uju *св.* **1.** проверѣя (ѣред, апарат), като поставѣя клеймѣ, мѣрка, печѣт, плѣмба: **~ovat závaží** пломбирам тѣжест; **~ovat přístroj** пломбирам апарат **2.** бѣлѣжа, жигѣсам (*добитѣк и под.*): **tvář, kterou čas ~oval** *прен. експр.* лицѣ, върхѣ коѣто врѣмето е слѣжило свѣя отпечѣтък **3.** *прен.* заклеимѣя, дамгѣсам

ocel, -i/-e *ж.* **1.** стомѣна **2.** *книж.* меч; хладно орѣжие

ocelárenský, -á, -é стоманодобѣвен: **~á pec** стоманодобѣвна пѣщ

ocelárný, -u *ж.* стоманодобѣвен и стоманолѣярен завод

ocelář, -e *м.* **1.** работник-стоманодобѣвник, стоманолѣяр **2.** собственик, съпритежѣтел на стоманодобѣвен завод

ocelářský, -á, -é стоманодобѣвен, стоманолѣярен: **~á pec** стоманодобѣвна пѣщ

ocelářství, -í *ср.* стоманодобѣвна промишленост

oceljek, -ku *м.* *минер.* сидерѣт

ocelolitín, -u *ж.* *техн.* **1.** лѣеща се стомѣна **2.** отливка от стомѣна

oceloryt, -u *м.*, **ocelorytín, -u** *ж.* гравѣра на стомѣна, стоманорѣзба

ocelot, -a *м.* **1.** *зоол.* оцелѣт (*Pardalis*) **2.** кѣжа, кожѣх от оцелѣт

ocelotisk, -u *м.* *полигр.* стомѣнен печѣт

ocelově *нар.* стомѣнено, като стомѣна: **~šedé oči** стомѣненосѣви очѣ

ocelovlý, -á, -é **1.** стомѣнен: **~é lano** стомѣнено вѣжѣ; **~ý odpad** стомѣнени отпѣдѣци; **~á barva** цвѣт на стомѣна **2.** *прен.* стомѣнен, желѣзен, оловѣн, камѣнен: **~é zdraví** желѣзно здравѣ; **~é nervy** желѣзни нѣрви; **~é svaly** стомѣнени мѣскули; **~é nebe** оловѣно, оловѣносѣво небѣ; **~ý hlas** метѣлен глас; **~á tvář** камѣнно, неподвѣжно лицѣ

ocenit, -ím *св.* **1.** (*со паѣ*) оценѣя (*нещо за колко*), опредѣля ценѣта (*на нещо*): **~it kožíh na 3000 Kč** оценѣя кожѣх за 3000 крѣни **2.** (*koho, co*) оценѣя, преценѣя (*някого, нещо*); дам оцѣнка, прецѣнка (*за някого, за нещо*): **(kriticky) ~it umělecké dílo** дам критична прецѣнка за художѣствѣно произведѣние **3.** (*koho, co*) оценѣя положѣтелно (*някого, нещо*): **~it iniciativu, vloh** оценѣя инициатѣва, зѣложби

oceneňovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*со*) оценѣявам, преценѣявам (*нещо*) **2.** (*koho, co*) оценѣявам положѣтелно (*някого, нещо*)

ocitnout se, ocítat se, -ám se *несв.* озовѣвам се, поѣдам се

~at se v slepé uličce озовѣвам се, поѣдам в задѣнена ѣлица

ocitnout se *вж.* **ocitnout se**

ocitovat, -uji/разг. -uju *св.* (*со*) **1.** цитѣрам (*дослѣвно*) (*нѣчия мисѣл*) **2.** цитѣрам, посѣча (*използвана литература*)

octan, -u *м.* *хим.* ацѣтѣт (*сол на оцѣтната киселина*): **~ hlinitý** алумѣниев ацѣтѣт

octárenský, -á, -é кѣйто се отнася до производство на оцѣт, до оцѣт(е)на фѣбрика

octárný, -u *ж.* фѣбрика за оцѣт

octářství, -í *ср.* производство на оцѣт

ocitnout se, ocítat se, -nu se *св.* озовѣ се, поѣдам се

dlažbě *експр.* озовѣ се на ѣлицата, остѣна без рабѣта; **~nout se v nebezpečí** поѣдна в опѣсност; **~nout se na mizině** изпѣдна в крайна

мизѣрия; **~nout se na slepé koleji, v slepé uličce** озовѣ се, окажа се в задѣнена улица; **~nout se v hledáčku někoho, něčeho** привлѣка вниманието на някого, на нѣщо

octovat|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. вѣисвам, про-
кѣисвам

octov|ý, -á, -é оцѣтен: **~ý zápach** миризмѣ на оцѣт; **~á voda** водѣ с оцѣт; **~é okurky** кѣисели кра-
ставички; **~á muška** оцѣтарка (*мушица*); **ky-
selina ~á хим.** оцѣтна киселина

ocuc|at, -ám св. осмѣча, изсмѣча, изсѣча

ocukrovan|ý, -á, -é 1. посѣпан, порѣсен със захар,
със сняг: **~é koruny stromů** *прен. експр.*
заскрежѣни корѣни на дѣрвѣта **2. прен.** под-
сладѣн, сладнижав: **~ý film, román** сладнижав
филм, ромѣн

ocukřovat, -uji/разг. -uju св. 1. посѣпя, порѣся
със захар **2. прен.** подсладѣ: **~ovat někomu
něco** направя нѣщо (да бѣде) пѣ-приятно за
някого

ocuml|at, -ám св. осмѣча, олижа, изсмѣча,
изсѣча

ocún, -u м. ѣсенен минзухѣр, кѣрпѣкожѣх (*Col-
chicum antimpale*)

ocúnově нар. като ѣсенен минзухѣр: **~ nafialovělý**
лилав като ѣсенен минзухѣр

ocúnov|ý, -á, -é кѣйто се отнася до минзухѣр;
минзухѣрен: **~ý květ** цвѣт на минзухѣр, мин-
зухѣрен цвѣт (*част от растение*); **~á barva**
цвѣт на минзухѣр (*лилав, виолетов*)

očad|it, -ím св. опѣша, окадѣ

očarován|í, -í ср. 1. магѣя, омагѣдоване: **prin-
cezna mu děkovala, že zlomil její ~í** принцѣ-
сата му благодарѣ, че я освободѣ от магѣята;
jako by se probouzel z nějakého ~í тѣй сѣкаш
се събуждаше от някакѣв сън **2.** възхищѣние,
смѣйване, омѣя, магѣя: **vypovědět své vzru-
šení a ~í** изкажа вѣлнѣнието и възхищѣнието
си; **vymanit se z ~í** преодолѣя смѣйването си;
освободѣ се от магѣя

očarován|ý, -á, -é 1. омагѣдѣсан: **~ý kruh, ~é kolo**
прен. омагѣдѣсан кѣрѣг (*безизходно положение*)
2. (čím) очарѣван, пленѣн, възхитѣн, омѣян (*от
нѣщо*)

očar|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. омагѣдѣсам **2.** очарѣвам, омѣя, възхитѣя

očekáván|í, -í ср. 1. очѣкване, чѣкане: **napjaté ~í**
напрѣгнато очѣкване; **byl plný ~í** тѣй бѣше
цѣлий в очѣкване **2.** очѣкване, очѣквания, на-
дѣжди: **splnit něčí ~í** оправдѣя очѣкванията,
надѣждите на някого; **mít něco k ~í** надѣвам
се на нѣщо; (**výsledek**) **nade všechno ~í** (ре-
зултѣтѣ) надминѣва всѣчки очѣквания; **mimo
~í** въпреки очѣкванията

očekáv|at, -ám неск. 1. очѣквам, чѣкам: **~at hosty**
чѣкам гѣсти; **žena ~á rodinu** женѣта е брѣ-
менна **2.** очѣквам, предвѣждам, предполѣ-
гам: **~at útok** очѣквам, предвѣждам нападѣние
3. само третол. -á (koho - вин.) чѣка, очѣква,
заплѣшва (*някого*); предстой (*на някого*): **~á
ho smrt** очѣква го смѣрт

očenich|at, -ám св. подѣша от всѣчки страни

očern|it, -ím св. очѣрня, оклеветѣя, злѣпѣстѣва

očerň|ovat, -uji/разг. -uju неск. очѣрням, окле-
ветѣявам, злѣпѣстѣвам

oče|sat, -šu/-sám/книж. -ši св. 1. оберѣ (*плодове*):
~sat višně оберѣ вишни **2.** оберѣ (*дѣрво*): **~sat
višeň** оберѣ вишня **3. прен. експр.** оберѣ,
окрадѣ: **~sat zákazníka** оберѣ, одѣрѣ, ограбѣя,
излѣжа клиѣнт

očesáv|at, -ám неск. 1. обѣрам (*плодове*) **2.** обѣ-
рам (*дѣрво*) **3. прен. експр.** ограбѣвам

očesnek|ovat, -uji/разг. -uju неск. (*со*) подлѣча,
подпрѣвя (*нѣщо*) с чѣсѣн; слѣжа чѣсѣн (*на
нѣщо*)

očich|at, -ám св. внимѣтелно подѣша, помирѣша
от всѣчки страни

očicháv|at, -ám неск. внимѣтелно подѣшвам,
помирѣсвам от всѣчки страни

očisl|ovat, -uji/разг. -uju св. номерѣрам

očist|a, -y ж. почѣстване, хигиенизиране, очѣст-
ване, прѣчистване, чѣстка: **~a strany** прочѣ-
стване на пѣртия, пѣртийна чѣстка; **hygienická
~a воен.** дезактивѣция и дегазѣция

očist|ec, -ce м. 1. рел. чѣстилище **2. прен.** стра-
дѣния, мъчѣние, ад: **mít na zemi ~ec** живѣтът
ми е ад

očist|it, -ím св. 1. (со, кого) почѣстыя, изчѣстыя,
измѣя, прочѣстыя (*някого, нѣщо*): **~it si zuby**
измѣя си зѣбите; **~it ránu lihem** почѣстыя рѣна
със спѣрт; **~it si boty a)** изтрѣя си обѣвките
б) почѣстыя си обѣвките **2. (со odkud)** почѣстыя,
изчѣстыя, отстранѣя, махна (*нѣщо отнякъде*): **~it
bláto z bot** изчѣстыя кѣл от обѣвки **3. (со od
koho, čeho)** *прен.* очѣстыя, изчѣстыя, прочѣстыя
(*нѣщо от някого, от нѣщо*): **~it stranu od
oportunistů** очѣстыя пѣртията от опортѣонѣсти
4. (koho, со od čeho, z čeho) оправдѣя, ре-
билитѣрам, очѣстыя (*някого, нѣщо от нѣщо*):
~it někoho od viny оправдѣя някого; **~it něčí
jméno** реабилитѣрам ѣмето на някого; **~it se
před někým** реабилитѣрам се пред някого; **~it
se bolestí, láskou** прѣчѣстыя се чрез бѣлка, чрез
любѣв

očistn|ý, -á, -é очѣститѣлен, прѣчистващ, изчѣ-
стващ; кѣйто се отнася до почѣстване, до чѣст-
ка: **~á koupel** хигиѣнна бѣня; **~á akce** ѣкция за

прочыствање, чыстка; **~ý nálev** мед. очыстительна клизма

očišťovat, očistit разг. **-uji/разг. -uju** неск. **1.** (кого, со) почиствам, изчыствам, прочыствам, измивам (някого, нешто) **2.** (со odkud) почиствам, изчыствам, отстранявам (нещо от някъде) **3.** (со od koho, čeho) очыствам, изчыствам, освобождавам (нещо от някого, от нешто) **4.** (кого, со od čeho, z čeho) прен. оправдавам, реабилитирам, пречиствам (някого, нешто от нешто)

očitý, -á, -é в съчет. **~ý svědek** очевидец, свидетел; **~é svědectví** свидетелство, показания на очевидец

očividně нар. видимо, явно, забележимо: **~chřadnout** видимо линяя; **přesvědčit se** ~ убедя се със собствените си очи

očividní, -á, -é книж. явен, видим, забележим, очевиден, беспспорен: **~ý úspěch** беспспорен успех

očk[о, -a ср. **1.** умал. оченце, мн. оченца, очички; **о́чка** **let ~em** хвърля на някого един поглед; хвърлям на някого (ласкави) погледи; стрелкам някого с (влюбени) очи; **mrsknout, šlehnout po někom ~em** стрелна някого с поглед; (**dívat se, pozorovat**) по ~u (гледам, наблюдавам) крадешком, под око, с крайчеца на окото **2.** нещо с форма на око: **~o jehly** ухъ на игла; **~o řetízku** халкичка на верижка; **~o na punčošce** бримка на чорап; **~o sítě** бримка в мрежа **3.** нещо, подобно на малко око: **masná ~a na polévce** мазни искри, кръгчета върху супа; **stříbrný kroužek s granátovým ~em** сребърно пръстенче с гранатов камък; **~o na hrací kostce** точка върху зар; **paví ~o** зоол. рибка, чийто самец е белязан с дъгоцветно петно (Lebistes reticulatus); **~o růže** малка пъпка на роза; **~o brambor** очи на картофи **4.** хим. малък кристал (предизвикващ или ускоряващ кристализация)

očkovací, -í, -í **1.** мед. който служи за ваксиниране; ваксинационен: **~í látka** ваксина, материал за ваксиниране **2.** който служи за присаждане, за ашладисване: **~í nůž** овощарски нож за присаждане

očkování, -í ср. ваксиниране, ваксинация: **kutánní ~í** мед. кутанно (кожно) ваксиниране

očkovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** ваксинирам: **dát se ~ovat proti tetanu** ваксинирам се против тетанус **2.** инжектирам, инокулирам: **~ovat kulturu** биол. инокулирам биокултура; **~ovat půdu** сел. стоп. инжектирам почва; **~ovat**

kovu метал. инжектирам метали **3.** присаждам, ашладисвам: **~ovat růže** присаждам, ашладисвам рози **4.** хим. предизвиквам кристализация **5.** (кого čím; komu со) прен. насаждам (върху някого нешто); вдъхвам, внушавам (нещо на някого); инжектирам (някого с нешто)

oční, -í, -í очен; който се отнася до око, до очи: **~í důlky** очни ями, очни орбити; **~í operace** операция на очите; **~í koupel** промивка на очите; **~í lékař** очен лекар, окулист; **~í lékařství** специалност очни болести; **~í koule** анат. очна ябълка; **~í pozadí** анат. очно дъно

očnice, -e ж. анат. очна яма, очна орбита

očoudit, -ím св. опуща, окадя, одимя

očumovat, -uji/разг. -uju неск. грубо **1.** зяпам, оглеждам, разглеждам (нахално и любопитно): **~ovat výklady** зяпам (по) витрините **2.** стоя, шляя се без работа; дремя, зяпам; лапам мухи

od, ode предлог с род. **1.** от (пространствено и за време): **a) за отдалечаване: vstát od stolu** стана от масата; **pozorovat někoho od hlavy k patě** разглеждам, оглеждам някого от глава до пети; **odejít od muže** прен. отида си, избягам от мъжа си; напусна мъжа си **b) за положение: vpravo od vchodu** вдясно, надясно от входа **v) за сравнение: (názor) odlišný od ostatních** (възглед) различен от останалите **г) за начало: změnit věci od základu** променя **záměr** **~něco od lesa** подхождам предпазливо, хитро към някого, към нещо; **jablko nepadá daleko od stromu** поговорка крушата не пада (по-)далеч от корена, от дървото; **práce mu jde od ruky** работата му иде отръпки; **je od Prahy** той е от околностите на Прага; **dobrák od kosti** голям добряк, добряк по природа; **začít od Adama** започна от дядо Адам, от а и бѐ (от самото начало); **hospodařit od desíti k pěti** стопанисвам през куп за грощ (от ден на ден все по-лошо) **2.** от (за начало във времето или в поредица), често в съчет. **od... do...** от... до...; от... за...; от... на...: **druhý od konce** втори(ят) от края; **od rána (do večera)** от сутрин (до вечер), от сутринта (до вечерта); **od pondělka do soboty** от понеделник до събота; **dva roky od svadby** две години след сватбата; **od věku do věku** от векове за векове; **od pokolení do pokolení** от поколение на поколение; **žít ode dne ke dni, ze dne na den** живея ден за ден; **od přání k uskutečnění** je daleko от желанието до осъществяването

пътят е дълъг; едно е да искаш, друго е да го
направиш! **od chvilky na chvilku**
часà; **propustit od hodiny (na hodinu)** увольня,
освободя на часà, незабавно, веднàга 3. от, по
(за произход): **od narození** от рождèние, по
рождèние; **blondýnka od narození** блондинка
от рождèние! **nadchytly**
рãжда нýла; с прýдний боя не стàва 4. след, по
(за следване едно след друго): (**chodit dům
od domu** (хòдя) от кýща на кýща; **den ode dne**
дèн след дèн, от дèн на дèн; **rok od roku** от
година на година; (**odřikávat**) **slovo od slova**
(произнàсям) дýма по дýма 5. от (за източник
на нещо): **román od Jiráska** ромàн от Ирасек;
vyříd' jí ode mne pozdrav поздрав я от мène,
предай й пòздрав от мène; **to není od Vás hezké**
товà не è хубаво от Вàша странà; **umazaný od
bláta** изцапан с кàл; **sklenice od medu** прàзен,
неизмит буркàн от мeд; **dveře se otevřely samy
od sebe** вратàта самà се отвòри, вратàта се
отвòри от само себе си; **udělat něco sám od
sebe** направя нещо по сòбствена инициатива;
co bude od večere каквò ще има за вечeря
6. разг. от, на (за принадлежност): **klíč od
skříňe** ключ от гардерòб; **límeč od košile** якà
на риза; **je od novin, od filmu, od policie** работи
във вестник(а), в кинематографията, в поли-
цията; тòй е от вестника, от кинематографията,
от полицията; **někdo od novin, od filmu, od
policie** някакъв журналист, някой от кинема-
тографията, от полицията; **děvečka od krav**
момиче, коèто се грижи за крàвите; **být od
slova, грубо od huby а)** бьòбрив, устàт съм
б) веднàга изпълнявам товà, коèто кàжа, коè-
то обещàя; държà на дýмата си: **muž od slova
máž**, който държи, стой на дýмата си 7. на (за
начин): **kreslit od ruky** чертàя на ръкà; (**po-
čítat**) **od oka** (смýтам) на окò; **platit od kusu,**
od hodiny плàщам на парчè, на чàs 8. от, на
(за причина): **ruce fialové od zimy** ръцè
посинèли от стýд; **nemůže od smíchu mluvit**
не мòже да говори от смях; **je mi špatně od
žaludku** лòшо ми е на стомàха; **je to od nervů**
раздвожен(а)! **odměnit**
polehl поговорка и малкото камъче колà
обръща 9. разг. за, поради (за цел): **od čeho tu
jsi?** защò, за каквò си тук? **od čeho tě tu máme?**
че за каквò те държим тук? **od toho tu nejsem**
товà не ми е работата; **od toho jsou jiní** за
товà си има хòра; **zaplatit od práce** заплащà за
работà; **zaplatit od cesty, dát od cesty** дам
бакшиш за нещò донесено; **lék od kašle ostar.**
лекарство против кашлица! **mítat**

toho (to udělat) не сѣм дошѣл за товà, не сѣм дошѣл с тàя цѣл (да напра́вля товà)

произнасям панагирик за някого, хваля някого
до небето

odbarven|ý, -á, -é обезцвєтєн, безйзразєн: ~**á blondýna** изрусєна блондйнка; ~**á řeč** безйзразна рєч

odbarv|it, -ím св. обезцветя, избеля, изруся: **~it látuk** избеля плат; **~it (si) vlasy** изруся си косата; **látka se sluncem ~ila** платът избеля от слънцето

odbarvovac|í, -í, -í обезцвѣтѣващ, избѣлващ,
изрусѣващ

odbarvovač, -e *м.* избѣлващо, обезцветяващо
срѣдство

odbarv|ovat, -uji/разг. **-uju** несов. обезцветявам, избелвам, изрусявам: ~ovat (si) vlasy изрусявам си косата

odbaven|í, -í *ср.* обробòтка, провèрка: **celní, pasové** ~í митническа, паспòртна провèрка

odbadv|it, **-ím** *св.* обработя, подготвя за отпътуване, за изпращане; проверя, оформя, уредя документи, формалности за отпътуване, за изпращане; експедирам; обслужа: **-it cestující** обработя, проверя пътници; **-it vagony** проверя вагони; **-it zakázku** уредя формалностите по приемане и връчване на пратка; **-it pacienty** обслужа пациенти

odbavovac[i, -i, -í който служи за обработка, за проверка на пътници, пратки *и под.*: **~í prostor (na letišti)** зала за оформяне на документи при заминаване (на летище)

odba|vat, -uji|разг. -uju| несл. подготвям, обра-
ботвам за отпътуване, за изпращане; уреждам,
извършвам формалности по отпътуване, по
изпращане; проверявам, оформям документи;
експедирям; обслужвам: ~**ovat poštovní**
záslilky обработвам пощенски пратки; ~**ovat**
zákazníky обслужвам клиенти

odběh|nout, -nu *св.* **1.** побягна, избягам: **vyplašená srna ~la** подплашената сърна побягна, избяга **2.** отскоча, изтичам (*някъде за малко*):

~nout z práce отлъча се за кр̀атко от р̀абота; ~l si na svačinu (тòй) отскòчи, изти́ча да похàпне

odber, -u м. взимане, получаване (*редовно и обикн. с предплащане, по абонамент*); консумация, потребление: ~ **krve** вземане на кръв; ~ (**elektrického**) **proudu** потребление на (електрически) ток; ~ **novin** получаване на вестници

odběratel, -e *м.* (редовен) клиент, купувач,
получател; абонат

odběratelk|a, -у ж. (редовна) клиентка, купувачка, получателка; абонатка

odběrn|í, -í, -í който се отнася до получаване, до (редовна) консумация и потребление: **~í poukaz** ордер, квитанция, документ (за получаване на нещо); **~í list** пощ. покана за колет; **~í podmínky** условие за получаване

odběrov|ý, -á, -é който се отнася до взимане, до получаване; консумативен: **~é křeslo** стол за взимане на кръв

odbíh|at, -ám нескв. 1. изтичам, отскачам (някъде за малко): **rád si ~al do lesa** (той) обичаше да отскача до гората 2. побягвам, избягвам 3. отлѣвам се, отделям се: **od práce nerad ~al** (той) не обичаше да се отделя, да се отлѣчва от работа 4. отклонявам се

odbíjen|á, -е ж. спорт. волейбол

odbíjenkář, -е м. спорт. жарг. волейболист

odbíjenkářk|a, -у ж. спорт. жарг. волейболистка

odbíjenkářsk|ý, -á, -é спорт. жарг. волейболен

odbíjet, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. бия (за часовник): **hodiny ~ely dvanáct/dvanáctou** часовникът биеше дванайсет (часа) 2. бия, удрям, настѣпвам (за час): **~elo dvanáct** безл., **~ela hodina dvanáctá** биеше, удряше дванайсет часа

odbír|at, **odebír|at**, -ám нескв. 1. (со кому) взимам, отнемам, събирам (нещо от някого, на някого) 2. (редовно) купувам; клиент съм 3. получавам, абонам съм

od|bít, *третол.* -bije св. 1. удари (за часовник), отбие: **hodiny už ~bily** часовникът вече би; **hodiny ~bily pět/pátou** часовникът удари пѣт (часа) 2. удари (за час): **dvanáctá ~bila** удари дванайсет (часа); **~bilo půl třetí** безл. удари два и половина (часа)

odblan|it, -ím св. (со) готв. очистя (нещо) от жи́ли, от цѣпи: **~it maso** отстраня, ма́хна жи́ли, цѣпи от месо

odblaň|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) готв. очиствам (нещо) от жи́ли, от цѣпи: **~ovat maso** отстранявам цѣпи, жи́ли от месо

odboč|it, -ím св. 1. отклоня се, отбѣя се, отбѣя, свѣя, завѣя, свѣрна, кривна: **~it ze silnice vpravo** отклоня се, отбѣя се, завѣя надясно от пътя; **cesta ~la vpravo** пътят извѣ надясно 2. *прен.* отклоня се (от тема и под.): **~it v diskusi** отклоня се от темата на диску́сията

odbočk|a, -у ж. 1. отклоняване, отклонение (от път): **zdržet se ~ou** забавя се заради отклоняване; **jízda s ~ami** път с отклонения 2. *физкулт.* страничен ско́к, страничен пре-

ско́к 3. *прен.* отстъплѣние, отклонѣние (в разказ): **dějová ~a** отклонѣние от дѣйстви́е 4. отклонѣние, разклонѣние (на път, трѣбопровод, жи́ци и под.): **~a silnice** отклонѣние на шосѣ, разкло́н 5. филиа́л, кло́н, отде́ление (на предприятие)

odboč|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. отклонявам се, отбѣвам се, отбѣвам, свѣвам, завѣвам (от път): **cesta ~uje** пътят завѣва, разклонява се, има разклон 2. *прен.* отклонявам се (от тема и под.)

odboj, -е м. 1. съпротива, съпротивително движение, движение на съпротивата: **příslušník ~e** участник в съпротивата 2. отпор, съпротива, бунт, метѣж

odbojář, -е м. *разг.* участник, борѣц от антифашистката съпротива; антифашист

odbojně нар. бунтовно, борчески, бунта́рски: **~ se zvednout** вдигна се на борба; **~ si vést** държа се като бунта́р, има́м поведе́ние на бунта́р, развѣвам бунтова́на дѣйност

odbojník, -a м. бунтовник, борѣц, бунта́р, революционер, въста́ник

odbojn|ý, -á, -é революционен; бунтовен, борчески, бунта́рски, метѣжен, въста́нически: **~ý lid** борчески наро́д, борческо поколе́ние: **~ý duch** бунтовен, борчески, революционен дѣх; дѣх на съпротива; **~ý postoj** революционни позиции, борческо държа́ние; **~é hnutí** съпротивително движение

odbojov|ý, -á, -é съпротивителен, който се отнася до съпротивително движение: **~é hnutí** съпротивително движение; **~á organizace** организация на съпротивително движение; **~ý pracovník** участник, деѣц от съпротивата

odbor, -u м. 1. отде́л, сѣкция, клон: **~ školství a kultury (obecního úřadu)** отде́л просвѣта и култу́ра (при общински съвѣт); **zdravotní ~** отде́л (по) здравеопа́зване 2. мн. **odbor|y**, -ů профсъю́з, синдика́т, професиона́лен съю́з, профсъю́зи: **Ústřední rada ~ů (URO)** Центра́лен съвѣт на профсъю́зите (до 1990 г.); **pracovat v ~ech** рабо́та по профсъю́зна линия, в профсъю́зни органи, в профсъю́зи, в синдика́ти

odborář, -е м. 1. синдикалист; профсъю́зен рабо́тник, деѣтел 2. профсъю́зен чле́н

odborářk|a, -у ж. 1. синдикалистка; профсъю́зна рабо́тничка, деѣтелка 2. профсъю́зна чле́нка

odborářsky нар. профсъю́зно, професиона́лно: **pracuje ~** рабо́ти в профсъю́зна организа́ция, в профсъю́зи; профсъю́зен рабо́тник е; развѣва профсъю́зна дѣйност

odborářský, -á, -é синдикален; профсъюзен: ~**á delegace** профсъюзна делегация

odborářství, -í *ср.* синдикализъм, профсъюзна дейност, профсъюзно движение

odborně *нар.* компетентно, квалифицирано, професионално, věщо; като специалист: ~**školený** който е с професионална, със специална подготовка; ~**zasáhnout** намеса се като специалист, дам компетентно мнение; ~**opravit** поправа нещо věщо, умело

odbornice, -e *жс.* специалистка

odbornicky *нар.* věщо, компетентно, като специалист, професионално: ~**se vyjadřovat** изразявам се, произнасям се компетентно, като специалист

odbornický, -á, -é професионален; който се отнася до специалист: ~**á diskuse** дискусия между специалисти; ~**úzcе ~ý přístup** тясно специализиран подход

odbornictví, -í *ср.* квалификация, специализация, професионално умение, професионализъм

odborník, -a *м.* специалист: ~**v stavbě turbín** специалист по строеж на турбини; ~**v biologii** специалист в областта на биологията; **dát se vyšetřit u ~a** прегледам се при специалист, при лекар-специалист; **posudek ~a** заключение на специалист, на експерт; експертна оценка

odbornost, -i *жс.* квалификация, компетентност, професионализъм: **zvýšit si ~** повиша квалификацията си; ~**výkladu** компетентност на изложение; специален, професионален характер на изложение

odborný, -á, -é специален; който се отнася до определена специалност; професионален, квалифициран: ~**é znalosti** познания по специалност; ~**á kvalifikace** професионална квалификация, квалификация по специалност; ~**é vyšetření** обследване от специалист; преглед от специалист; ~**ý časopis** специализирано списание; ~**á kniha** книга по дадена специалност; ~**é učiliště** професионално училище; ~**ý pracovník** работник-специалист; ~**ý lékař** лекар-специалист; ~**ý personál** квалифициран персонал; ~**ý styl** *език.* професионален стил; ~**é názvosloví** *език.* специална терминология

odborově *нар.* синдикално; профсъюзно, професионално: ~**organizovaný** профсъюзно организиран; ~**pracovat** работя в профсъюзна организация, по профсъюзна линия, профсъюзен работник съм, развивам профсъюзна дейност

odborový, -á, -é синдикален; профсъюзен,

професионален: ~**á schůze** профсъюзно събрание; ~**á organizace** синдикат, профорганизация, професионална организация; ~**ý svaz** синдикат, профсъюз, професионален съюз

odbory *вж.* odbor

odbourat, -ám *св.* 1. съборя, срутя, разруша част от нещо 2. *публ.* намаля, съкратя, огранича, понижа, (частично) премахва, отстраня, ликвидирам: ~**at výhody** премахва, огранича привилегии, предимства, изгоди; ~**at nedostatky** отстраня недостатъци; ~**at ceny** намаля цені; ~**at stav zaměstnanců** съкратя щат на служители; ~**at poplatky** намаля такси

odbourávat, -ám *несв.* 1. събарям, срутвам, руша част от нещо 2. *публ.* намалявам, съкращавам, понижавам, ограничавам

odbrzdít, -ím *св.* отпусна, освободя спирачка: ~**it vůz** отпусна, освободя спирачка на кола

odbyt, -u *м.* продажба, пласмент, пласиране: **zajistit ~ pro suroviny** осигуря пласмент, пазар на суровини; **zboží (ne)jde na ~** стоката (не) се търси, има (няма) добър пласмент

od|být, -budu *св.* 1. (*koho, co*) нехайно, набързо извърша (*нещо*), погръща се (*за някого*); претъпам (*нещо*): **každou práci ~bude** претъпва, извършва през пръсти всяка работа; ~**byl vše mávnutím ruky** той само махна с ръка на всичко (и нищо повече не направи); **v novinách ~byli tu událost stručným článkem** във вестника отбелязаха това събитие само с една кратка статия; **nejmladší dítě vždycky ~byli** за най-малкото дете никога не намираха (достатъчно) време; **k večeri se jen ~bude** вечер хапва само надве, натри; **v poledne se ~byla jen kávou** на обед тя се задоволи, мина само с кафе 2. (*koho, co*) отгърва се, избавя се (*от някого, от нещо*), отблъсна (*някого*), откажа (*на някого*), отхвърля (*нещо*): **nedal se ~být** човек не можеше да се отвърве от него 3. *обикн.* **odbýt si (co)** отбия (си), свърша, изпълня, изкарам (*нещо*); освободя се, отгърва се (*от нещо*): ~**být si povinnost** отбия си задължението, грижата; ~**být si zkoušky** взема, изкарам си изпитите; свърша с изпитите; ~**být školu** свърша, изкарам училище; ~**být si vojenskou službu** изкарам, отбия си военната служба; ~**být si trest** изтърпя, излежам си наказанието; ~**být dětské nemoci** прекарам, преболеждам детските болести 4. *продам, пласирам*: ~**být všechno zboží** продам всичката стока

od|být se, обикн. третол. ~**bude se** *св.* стане, свърши се, извърши се, мине, състои се: ~**bylo se to dobře** мина, свърши се добре

odbytišt|ě, -ě *ср.* пазàр, място за пласмèнт;
тържище

odbytn|é, -ého *ср.* компенсація, обезщетєння,
єднократно възнаграждєння

odbytov[ý, -á, -é който се отнася до продажба, пласмент; търговски: **~é trhy** външни пазари; **~é podmínky** условия на пласмент; **~ý referent** завеждащ пласмента, износа

odbyť/y, -á, -é 1. свѣршен, преминал, остарял,
отживял, изживян: **dávno ~é věci** от давна ми-
нали неща; **~é názory** отживели, преодолені
взгледи ◆ **id.**

~o работата е свършена, край; **má to ~o a)** отби си нòmера; свърши, приклòчи с тàзи рàбота **б)** отгвòра се, умрà **2.** нехàен, повърхностèн; извèршен пред прѣсти, кàк да е, небрèжно: ~**á práce** претупана, небрèжна рàбота

odbýv[at, -ám неск. 1. (*koňo, co*) нехайно, небрежно, набързо върша (*нещо*), грижа се (*за някого*), претъпвам (*нещо*): **velmi často se ~ali jen chlebem** много често поминуваха, преживяваха, хранеха се само с хляб; **dělníky ~al několika korunami** той се отървяваше от работниците, отпращаше работниците с няколко крони; **~á všechno mávnutím ruky** той/тя на всичко само махва с ръка 2. (*koňo, co*) отървявам се, избявам се (*от някого, от нещо*), отблъсвам (*някого*), отхвърлям (*нещо*), отказвам (*на някого*) 3. обикн. -odbýv[at si (*co*) отбивам (си), изпълнявам си, върша (си), изкарвам (*нещо*); отървявам се (*от нещо*): **~at vojenskou službu** отбивам военната си служба; **~at zkoušky** вземам си изпитите; **~at si práci** върша си работата; **~at si sest** излеждам, изтърпявам наказание; **~at nemocí** прекарвам болести 4. продавам, пласирам

odbyv|at se, обикн. третол. -**á se** несл. стáва, извършва се, състои се: **tam se ~ala slavná svatba** там имаше славна сватба

odcap|at, -u/-ám *св.* отдалечà се със сйтни крàчки
odced|it, -ím *св.* отцедя̀, изцедя̀ (юфка и под.)

odcest|ovat, -uji/разг. -uju св. отп'яту'вам, заміна
odcizenost, -i ж. отчужд'єнє, отчужд'єност

odciz|it, -ím св. 1. (кохо, со; кохо, со кому, чему)
откъсна, отчуждѣ (някого, нещо от някого).

откъвѣна, отъ ꙗꙋѣди (някого, неѣщо отъ някого, отъ неѣщо), напраѣя (някого, неѣщо) далѣчни, чꙋѣжди (за някого, за неѣщо) 2. (со) откѣрдна (неѣщо)

odciz[it se, -ím se св. (коти, čети) отчуждѣ се,
откъсна се, отдърпна се (от някого, от нещо),
охладнѣя (към някого, към нещо), стана чужд,
далечен (за някого, за нещо)

odciz|ovat, -uji|razg. -uju *несв.* **1.** (*кого, со кому, щети*) отчуждавам, откъсвам, отделям (*някого, нещо от някого, от нещо*), правя (*някого, нещо*) далечни, чужди (*за някого, за нещо*) **2.** (*со*) крада, открадвам (*нещо*)

odciz|ovat se, -u|ji se/разг. -u|ju se несв. (коти, щети) отчуждавам се, откъсвам се, отдръпвам се (от някого, от нещо), охладнявам (към някого, към нещо), ставам чужд, далечен (за някого, за нещо)

odclon|it, -ím св. (со) *открива (нещо), ма̀хна за-
веса, покривало (от нещо, на нещо)*

odcloň|ovat, -uji/разг. -uju несов. (со) открываю (нещо), махам завеса, покрывало (на нещо, от нещо)

odcouv[at, -ám св. отдрѣпна се, отдалечѣ се
заднешкѡм или на заѣден хѡд, отида назаѣд: **~at**
s vozem дрѣпна се на заѣден хѡд, даѡм заѣден хѡд
(с кола)

odčerp|at, -ám св. изпòмпам, изгребà, отнèма
(течность)

odčerpáv|at, -ám несп. изпòмпвам, изгрèбвам,
отнèмам (*течность*)

odčin|it, -ím св. изпраща, направя, премахва, коригирам, компенсирам, преодолѣя: **~it vinu** изку́пя вина; **~it škody** компенси́рам щети; преодолѣя, премахва послѣдствия от щети; **~it chyby** попра́вя грѣшки; **~it minulost** напра́вя така, че да се забравѣ миналото; **~ění Mníchova** према́хване на послѣдите от Мюнхенската капитулация; **~it porážku** (ve sportovním utkání) взѣма реванш, *разг.* върна си побѣдата (в спортно състезание)

odčín|ovat, -u|j|/razg. -u|ju *несв.* изправлям, по-
прáвам, премáхвам, преодолявам, коригирам,
компенсирам: **~ovat vinu** изкúпвам винá; **~ovat**
skutečnosti премáхвам грéшките в действи-
телността

odčíst *взл.* **odečíst**

odčítac|í, odečítac|í, -í, -í в съчет. ~í znaménko
 мат. знак за изваждане, мѝнус

odčítán|í, odečítán|í, -í *sr. mat.* изваждане

odčít|at, odečít|at, -ám *несв.* изв`аждам

oddací, -í, -í брачен: **~í list** брачно свидетелство
(за сключен граждански брак)

oddáll[it, -im *св.* 1. отдалечѧ, отдѧля: **~it ruce od těla** отдѧля ръцѧ от тѧлото си 2. отлѧжа, отсрѧча, забѧвя: **~it lhůtu o dva týdny** удѧля срѧк с двѧ сѧдмици

oddal|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** отдалечавам, отделям **2.** отлагам, отсрочвам, забавям, протакам

oddaně нар. прѣдано, вѣрно, всеотда́йно, благоговѣ́йно, покòрно, смире́но

oddíl, -u m. 1. отделение, част, раздел (*от про-
странство, от произведение и под.*): ~ **knihy**
раздел на книга; ~ **pořadu** част от програма;
traťový ~ ж.п. железопътен участък (*между
две гари*) **2.** отряд, отделение, секция, диви-

ode|hrát, -hraj|разг. -hrajú св. 1. изиграя, свърша, приключо́ча (*мач*): ~hrát **hokejový zápas** изиграя среща по хокей, хо́кеен ма́ч; ~hrát **zápas, turnaj** приключо́ча състезание, турнир
2. изиграя, изпъ́лня: ~hrát **svou roli** изиграя ро́лята си 3. изсви́ря, изпъ́лня: ~hrát **skladbu** изсви́рява ◆ **tmajnážka**
tomu už ~hráli, ten má ~hráno разг. то́й ве́че си оти́де, отгъ́рва се, уми́ря

ode|hrát se, обикн. третол. -hraje se св. ста́н, слу́чи се, разигра́е се

odehráv|at, -ám неск. 1. изигра́вам, игра́я, свършвам, приключо́чвам (*мач*) 2. изигра́вам, игра́я, изпъ́лнявам (*роля*) 3. изсви́рявам, изпъ́лнявам ◆ **upřísnění**
е песе́нта

odehráv|at se, обикн. третол. -á se неск. ста́ва, случва се, разигра́ва се, протича: **na bojišti se ~á bitva** на бо́йно́то по́ле се во́ди битка

ode|jít, -jdu св. 1. оти́да си: **vstal a ~šel** то́й ста́на **upřísnění**
то́й си оти́де, без да свърши ра́бота; оти́де си с прázna ко́шница 2. оти́да, изля́за: ~šla **nakoupit** тя оти́де да напазару́ва; ~jít **do důchodu** изля́за в пе́нсия 3. (*od koho; odkud; kam*) оти́да си (*от някого, отнякъ́де*), напу́сна (*някого, не́що*): ~šla **od muže** тя напу́сна мъжа́ си; ~jít **ze zaměstnání** напу́сна ра́бота 4. *в съчет.* ~jít **navždy, na věčnost** **ввфем.** оти́да си за́винаги; оти́да си от жи́вота (*умра*) 5. за́мина, бивам изпра́тен (*за предмет*): **zásilka už ~šla** пра́тката ве́че за́мина, бе́ше изпра́тена 6. оти́да си, пре́мина, отми́на (*за явление*): **zima ~šla** зи́мата си оти́де; **co bylo, ~šlo** какво́то билò, билò; то́ва ко́ето бе́ше, ве́че го няма́ 7. *в съчет.* **být donucen ~jít експр.** прину́ден съ́м да напу́сна ра́бота, уво́лняват ме от ра́бота

odejmout, книж. odnít, odejmu св. (koti со) взе́ма, отне́ма, иззе́ма (*не́що на някого*), лишá (*някого от не́що*): **odejmout nohu** ампутира́м кра́к; **smrt jí odňala syna** смър́тта ѝ отне́ синá

odemk|nout, -nu св. откльо́ча, отво́ря

odemk|nout se, -nu se св. отво́ря се, разтво́ря се

ode|mlít, -melu св. 1. подро́вя, изро́вя, подми́я 2. *експр.* изло́мòто, изпъ́я, измъ́нкам (*ка́жа набързо, неразбра́но*): ~mlít **roli** изпъ́я ро́лята (си)

odemýkat, odemykat се вж. odmykat, odmykat se

odě|ní|, -í ср. книж. дрехà, одèжда, облекло́

odepínat, odepínat се вж. odpínat, odpínat se

odepisovat вж. odpisovat

odep|nout, -pnu св. откопчèя/откопчàя, раз-

копчѣя/разкопчѣя, откача, отпѹсна, освободѣ, разхлабѣя, отвѣржа, снѣма, свалѣя

odep|nout se, -nu se св. откопчѣя се/откопчѣя се, разкопчѣя се/разкопчѣя се, откача се, разхлабѣя се

ode|prat, -peru св. отпѣра; изпѣра в пѣрва водѣ

ode|přít, -při св. 1. откажа, не дам (*помощь, согласие*) 2. само **ode|přít si** (*со*) не си позволя (*нещо*), лишѣ се, откажа се, въздѣржа се (*от неѣцо приятно*): **ne~přel si, aby se neozval** тѣй не сѣ въздѣржа да не сѣ обѣди

ode|psat, -píšu/книж. -píši св. 1. (*кѣму насѣ*) отговѣра пѣсмено (*на неѣцо от някого*): **obratem ~psat** отговѣра (*на писмо*) с пѣрва, с обрѣтна поща 2. (*со od ѣeho, z ѣeho*) приспѣдна, извѣда (*неѣцо от неѣцо*) 3. (*коѣо, со*) отпѣша, отчислѣ (*някого, неѣцо*) от отчѣт, от регистриране: **~psat do spotřeby** пѣсна в рѣзход

oděr|ka, -ky ж. драскотѣна, ожѹлено (*мѣсто*) на кѣжата: **prsty plné ~ek** прѣсти, цѣлите ожѹлени, покрѣти с драскотѣни

ode|rvat, -rvu св. (*коѣо - вин.*) *експр.* откѣсна (*някого от някого*), рѣздѣля (*някого от някого, с някого*)

odesílac|í, -í, -í експедициѣнен; кѣйто се отнаѣя до изпѣщане, до подѣтел: **~í razítko stanice** клеймѣ, печѣт на станѣия при експедиране; **~í stanice** ж.п. гѣра, откѣдѣто стѣва експедиране на неѣцо

odesílatel, odesílatel, -e м. подѣтел, изпѣщѣч

odesílatelk|a, odesílatelk|a, -y ж. подѣтелка, изпѣщѣчка

odesí|lat, -ám *несв.* изпѣщам

ode|slat, -šlu св. изпѣра (*телеграма и под.*)

ode|stlat, -stelu св. постѣля, пригѣтѣя, рѣздѣгна леглѣ за спанѣ

odestý|lat, -ám *несв.* постѣлам, пригѣтѣям, рѣздѣгам леглѣ за спанѣ

odetnout *вж. oddít*

oděv, -u м. облеклѣ, дрѣхи

oděvn|í, -í, -í кѣйто се отнаѣя до облеклѣ, до дрѣхи; шивѣшки: **~í závod** завод за шивѣшка конфекѣия, завод да облеклѣ; **~í průmysl** шивѣшка промишленѣст

oděvníck|ý, -á, -é кѣйто изработѣва облеклѣ; шивѣшки: **~ý průmysl** шивѣшка промишленѣст; **oděvníčtí dělníci** шивѣшки работѣници

oděvníctv|í, -í ср. изработѣване на дрѣхи, на облеклѣ; шивѣшка промишленѣст: **pracovat v ~í** работѣя в шивѣшката промишленѣст

odevšad, odevšud нар. отвѣсякѣде, от всѣчки страни

odevzdaně нар. прѣдано, покѣрно, безрѣотно,

смирѣно, тѣрпѣливо: **~ snášet utrpení** безрѣотно понѣсам страдѣнията

odevzdanost, -i ж. прѣданѣст, покѣрнѣст, покѣрство, смирѣние, тѣрпѣливѣст

odevzdan|ý, -á, -é прѣдан, покѣрен, безрѣотѣен, смирѣн, всеотдѣен: **milovat ~ou láskou** обѣчам с всеотдѣйна, с прѣдана любѣв

odevzd|at, -ám св. 1. прѣдам, дам, врѣча: **~at kontingent** прѣдам достѣвки, прѣдам континѣнта; **~at poselství** врѣча, прѣдам послѣние; **~at nalezenou věc** прѣдам намѣрена вѣщ 2. врѣна, прѣдам: **~at půjčenou věc** врѣна взѣта за врѣменно ползване вѣщ 3. прѣдам, преотстѣпя, отстѣпя, сѣдам: **~at synovi statek** прѣдам, преотстѣпя имѣниѣто на синѣ си; **~at službu** прѣдам дежѹрство; **~at putovní vlajku** прѣдам прѣходно знѣме 4. *книж.* прѣдам, поверѣя, дам, оставѣя: **~at recidivistu k soudu** дам, прѣдам рецидивѣст на сѣдѣ

odevzd|at se, -ám se св. (*кѣму, ѣѣму*) прѣдам се, отдѣм се, покѣря се (*на някого, на неѣцо*); оставѣя се в рѣцѣте (*на някого*); отстѣпя (*пред някого, пред неѣцо*)

odevzdáv|at, -ám *несв.* 1. (*со кѣму*) прѣдѣвам, врѣчѣвам, дѣвам (*неѣцо на някого*) 2. (*со*) врѣщам (*неѣцо*) 3. (*со кѣму*) прѣдѣвам, преотстѣпѣвам, отстѣпѣвам, сѣдѣвам (*неѣцо на някого*) 4. (*коѣо*) прѣдѣвам, поверѣявам, дѣвам, оставѣям (*някого*)

odevzdáv|at se, -ám se *несв.* (*кѣму, ѣѣму*) прѣдѣвам се, отдѣвам се, покѣрявам се (*на някого, на неѣцо*), оставѣям се в рѣцѣте (*на някого*), остѣпѣвам (*пред някого, пред неѣцо*)

odevždy, odvždy нар. от крѣй врѣме, от незапѣмнѣни врѣмена, от пѣмтѣвека, откѣкто свѣтѣѣва

odezv|a, -y ж. ѣтглас, ѣтзвук, ѣтклик

odfinanc|ovat, -uji/разг. -uju св. (*со*) *икон.* обезпѣчѣ финанѣсовѣ (*неѣцо*)

odflák|nout, -nu св. (*со*) *разг. експр.* прѣтѹпам, извѣрша (*неѣцо*) нѣдѣве нѣтри

odflink|nout, -nu св. (*со*) *разг. експр.* прѣтѹпам, извѣрша (*неѣцо*) нѣдѣве нѣтри

odfouk|at, -ám, odfouk|nout, -nu св. издѹхам, дѹхна, отвѣя

odfrk|nout (si), -nu (si) св. издѣшам шѹмно през носѣ; изпрѣхтѣя; изсумтѣя, изпухтѣя: **muž si několikrát ~l** мѣжѣт изсумтѣя нѣколко пѣти; **kůň hlučně ~l** кѣнят шѹмно изпрѣхтѣя

odfrk|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si), odfrkáv|at (si), -ám (si) *несв.* издѣшѣвам шѹмно през носѣ; прѣхтѣя (*за конѣ*); сумтѣя (*за чѣвѣк*): **traktory ~aly** *прен. експр.* трѣкторѣте пухтѣха

odfuk|ovat, -uji/разг. -uju нескв. издъхвам, отдъхвам, отвявам

odhad, -u м. преценка, мнѣние, оцѣнка: **hrubý ~ vzdálenosti** груба, приблизителна преценка за разстояние; **správný ~ vývoje** правилна преценка на развој, правилно мнѣние за развој

odhadc|e, -e м. експерт, вѣщо лице: **přísežný ~e** заклет експерт

odhadn|í, -í приблизителен; определен от вѣщо лице, от експерт: **~í komise** експертна комисија; комисија от вѣщи лица, от експерти; **~í cena** приблизителна цена; цена, определена от вѣщо лице, от експерт

odhad|nout, -nu св. 1. определя приблизително, преценя, предполагам, отгата: **~nout cenu, ztráty** определя приблизителна цена, приблизителни загуби; **~nout nízko, vysoko** дам, определя ниска, занижена, висока, завишена оцѣнка 2. дам преценка, оцѣнка, мнѣние; разбера, преценя, оценя: **~nout další vývoj** предвидя по-нататъшно развитие; **~nout své možnosti** преценя възможностите си

odhad|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. определям приблизително, преценявам, отгатавам, предполагам 2. давам преценка, оцѣнка, мнѣние; разбирам, преценявам, оценявам

odhalen|í, -í ср. 1. откритие, разкритие 2. изобличение, разобличение

odhal|it, -ím св. 1. откроя: **~it obličej** откроя лице; **~it pomník** откроя паметник 2. откроя, намѣря, издиря: **~it hnízdo ptáků** откроя гнездо на птици, птиче гнездо 3. *прен.* откроя, разкроя, установя, издиря, разоблича, изоблича: **~it zrádce** откроя, разоблича, изоблича предател; **~it tajemství** разкроя тайна

odhal|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (co) откривам (лице, паметник и под.) 2. (koho, co) откривам, разкривам, изобличавам, установявам, издирвам, намирам (някого, нещо) 3. (koho) *прен.* откривам, разкривам, установявам, разобличавам, изобличавам (*предател*)

odhán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. прогонвам, изгонвам, разгонвам, отпъждам, пропъждам 2. (kat) пропъждам, закарвам, вкарвам (*някъде с гонене*): **~ět husy domů** закарвам гъските в къщи

odház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. изхвърля, отхвърля настрана, отмѣтна: **~et sněh** разрина, разчистя, изчистя сняг: **~et uhlí** разчистя, прехвърля въглища; **~et odpadky** изхвърля отпадъци

odhaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отхвърлям, хвърлям настрана, отмятам, изхвърлям: **~ovat sněh**

z chodníku разчиствам, разринам снега от тротоара

odhlás|it, -ím св. (koho, co) отпиша, отчисля (някого); отменя (покана за нещо), откажа се (от нещо): **~it obědy** отменя обеди; **~it se při změně bydliště** отпиша се, отчисля се при промяна на местожителство

odhlas|ovat, -uji/разг. -uju св (co) приѣма, одобря (нещо) чрез гласуване

odhlášk|a, -y ж. 1. отписване, отчисляване, преустановяване, отказ, отказване: **~a pojištění** ликвидиране на застраховка 2. отчислителен лист, отчислителна белѣжка

odhlaš|ovac|í, -í, -í отчислителен; който се отнася до отписване, до отчисляване: **~í povinnost** задължително отчисляване, задължително отписване, задължение за отчисляване; **~í lístek** отчислителна белѣжка

odhlaš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho, co) отписвам, отчислявам (някого); отменям (покана за нещо), отказвам (се) (от нещо): **~ovat motorové vozidlo** отчислявам моторно превозно средство; **~ovat program** отменям програма

odhmotn|it, -ím св. лишам от материалност, дематериализирам

odhmyz|it, -ím св. изчистя от насекоми, дезинсектирам

odhmyz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. чистя от насекоми, дезинсектирам

odhod|it, -ím св. хвърля, захвърля; отхвърля, отблъсна: **~it oštěp** хвърля копие; **~it šaty** съблека се бързо; хвърля дрехите си; **~it zbraň** сложа оръжие; **~it předsudky** *прен.* отърся се от предразсъдъци

odhodlaně нар. решително, смѣло

odhodlán|í, -í ср. решителност, решимост; твърдо намерение; готовност, воля, непоколебимост: **~í zvítězit** воля за победа

odhodlanost, -i ж. решителност, решимост, готовност, воля; твърдо намерение; непоколебимост

odhodlan|ý, -á, -é 1. именна форма **odhodlán** (*k čemu; с инф.*) готов, решен (на нещо; да...): **~ý k oběti** готов на саможертва; **je pevně odhodlán bránit vlast** твърдо е решен да брани родината 2. решителен, смел, твърд, категоричен: **~ý bojovník** смел борец; **~ý hlas** твърд, категоричен глас

odhodl|at se, -ám se св. (*k čemu; с инф.*) реша се, осмеля се (на нещо; да направя нещо); реша, взема решение: **~at se k vážnému kroku** реша се на важна стъпка; **~at se na útěk** реша се да избягам, взема решение за бягство; **~al se, že**

se vystěhuje той реши, взе решение да се премести

odhouk|at, -ám *св.* 1. престана, спра да свира, да вия (за сирена): **sirény ~aly** сирените престанаха да вият 2. (со) изсвиря, за да известя (нещо): **~at půlnoc** известя полунощ със свирене; **~at konec práce** с вой на сирена обявя приключване, край на работа, на работно време

odhrab|at, -u *св.* отстраня, махна, изрина, изрина, разчистя, разровя (*пръст, сняг*)

odhrabáv|at, -ám *несв.* отстранявам, махам, изривам, разривам, разчиствам (*сняг, слама*)

odhráb|nout, -nu *св.* отгреба, махна, отстраня, изгреба, изчистя (*сняг, пясък*)

odhr|nout, -nu *св.* 1. отхвърля, отмётна, отмэхна, отдръпна, дръпна, махна, вдигна: **~nout vlasy z čela** отмётна коси от челото си; **~nout příkrývku** откроя, пооткроя завивка; **~nout záclonu** дръпна, махна завеса; **~nout závoj** вдигна воал 2. изрина, изгреба, изчистя, махна, отстраня: **~nout sních z chodníku** изчистя, изгреба, изрина снега от тротоара

odhr|nout se, -nu se *св.* откроя се, отмэхна се, махна се, вдигна се, запрётна се

odhrn|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. отмэхвам, отхвърлям, отдръпвам, дръпвам, дърпам, отмятам, вдигам, махам, откривам, пооткривам 2. изривам, отстранявам, изчиствам

odhrn|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* запрётвам се, отмэхвам се, откривам се, махам се, вдигам се

odcház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* 1. отивам си: **~el domů** той си отиваше в къщи 2. отивам, излизам: **~et na odpočinek** *прен.* пенсионирам се, отивам на почивка 3. (*od koho; odkud; kam*) отивам си (*от някого, отнякъде*), напускам (*някого, нещо*): **~et od služby** напускам службата си 4. *евфем.* отивам си (от живота), умирам 5. отминавам, преминавам, отивам си: **bouře pomalu ~ela** бурята постепенно стихваше

odchlíp|it, -ím *св.* отлепя, отделя, разделя

odchlíp|it se, -ím se *св.* отлепя се, отделя се; разделя се: **podrážka se ~ila** подметката се е отлепила, се е отпала; **ret se mu ve spánku ~il** по време на сън устата му се поотвори

odchlíp|ý, -á, -é отлепен, отделен, разлепен, отпран

odchlíp|nout, -nu *св.* отделя, отлепя, разлепя

odchlíp|nout se, -nu se *св.* отлепя се, разлепя се, отделя се

odchlip|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* отлепям, отделям, разлепвам

odchlip|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* отлепвам се, разлепвам се, отделям се, не прилепвам

odchod, -u *м.* 1. тръгване, отиване, напускане, излизане, заминаване: **~ z domova** заминаване, напускане на дом, на роден край; **mít se k ~u, být na ~u** готвя се да тръгвам, ймам готовност за тръгване; тъкмо, в момента тръгвам 2. *воен.* оттегляне, изтегляне 3. (*od koho; odkud; kam*) напускане (*на някого, на нещо*), оттегляне, излизане (*от някъде*); скъсване (*с някого*): **~ od muže** напускане на мъж, на съпруг; разделяне със съпруг; **~ ze zaměstnání** напускане на работа; **~ ze studií** напускане, прекъсване на следване; **~ do penze** излизане в пенсия 4. изтегляне, оттегляне, напускане: **~ ledů** изтегляне на ледове, ледоход; **~ škodlivých látek z těla** отделяне на вредни вещества от тялото 5. отминаване, свършване (*на буря, зима и под.*) 6. *евфем.* смърт, кончина: **po jeho ~u ze světa** след като той напусна този свят, след като си отиде от този свят; след неговата смърт, кончина

odchov, -u *м. сел. стоп.* отглеждане, развъждане

odchovan|ec, -ce *м.* възпитаник, ученик: **~ec nové doby** човек на новото време

odchovank|a, -y *ж.* възпитаничка, ученичка

odchov|at, -ám *св.* 1. отглеждам, възпитам, обуча, създам 2. развъдя, отхраня

odchová|at, -ám *св.* 1. отглеждам, възпитавам, обучавам, създавам 2. развъждам, отхранвам

odchýl|it, -ím *св.* (*od čeho*) отклоня, отбия, извърна, вдигна: **~it hlavu od stolu** вдигна глава от масата

odchýl|it se, -ím se *св.* отклоня се, отдалеча се (*от път; от тема*); отбия се, отстраня се

odchylk|a, -y *ж.* 1. отклонение, отбиване (*в пространство*) 2. отклонение, отстъпление, отдалечаване, нарушение, несъобразност, различие, нередовност: **~a od pravidla** отклонение от правило, нарушение на правило

odchylně *нар.* различно; по друг, своеобразен, специфичен, необичаен, несъобразен с нормата начин

odchylnost, -i *ж.* различие: **~ stanoviska** различие, гледище, различна позиция

odchyln|ý, -á, -é различен, различаващ се, друг, особен, непривичен: **~é mínění** различно, особено мнение

odchyl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* отклонявам, отбивам, откъсвам, извивам, извърщам: **~ovat hlavu od okna** извърщам глава от прозореца

odchyl|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* (*od čeho*)

отклонявам се, отдалечавам се (*от път; от тема*); отбивам се, отстранявам се

odír|at, -ám *несв.* **1.** (*со*) ожълвам, протърквам, наранявам, съдирам, скъсвам (*нещо*): **~at si ruce** ожълвам си ръцете **2.** (*со z koĥo, z ěeho*) остъргвам, обелвам, смъквам, одирам (*нещо от нещо, от някого*) **3.** (*koĥo, со*) остъргвам, обелвам, одирам (*някого, нещо*) **4.** (*koĥo - вин.*) *разг. експр.* обирам, ограбвам, скъбя (*някого*)

odít (se), oději (se) *св. книж. облека(се)*

ódi|um [-dy-], **-a** *ср. книж. разг. експр.* срам, позор, петно: **nevezmu na sebe to ~um** не мога да поема върху себе си този позор

odiv, -u *м. показ:* **nosit něco na ~** излагам нещо на показ; хваля се, перча се с нещо; демонстрирам, преднамерено показвам нещо

odív|at, -ám *несв. книж. обличам*

odizol|ovat [ot-izo-/odyzo-], **-uji/разг. -uju** *св. (со)* **1.** махна изолация (*от нещо, на нещо*): **~ovat konec drátu** оголя край на кабел **2.** изолирам (*нещо*)

odjakživa, odjaktěživa *нар.* от паметивека, от край време, откак(то) свят светува

odj|et, -jedu *св.* замина, отпътувам, отплувам, тръгна, отида (*с превозно средство*)

odjezd, -u *м.* заминаване, отпътуване, отплуване, тръгване

odjezdov|ý, -á, -é който се отнася до заминаване, до отпътуване: **~é přípravy** приготвяния за път, за заминаване; **~á dvorana** *ж.п.* чакалня за заминаване; **~á kolej** коловоз, от който потегля влак

odjinud *нар.* от другаде, от друго място, от други места

odjist|it, -ím *св.* освободя, сваля, махна предпазител (*на автомат, на бомба*); освободя, отпусна (*спирачка*)

odjišť|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* освобождавам, свалям, махам предпазител (*на оръжие*); освобождавам, отпускам (*спирачка*)

odjížd|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* заминавам, отпътувам, отплувам, тръгвам, отивам (*с превозно средство*)

odkap|at, -u/-ám *св.* изтека на капки, капка по капка; оцедя се, отцедя се, изцедя се

odkapáv|at, -ám *несв.* капя, тека, изтичам на капки, капка по капка; оцждам се, цедя се, изцждам се, отцждам се

odkašl|at, -u *св.* прокашлям се, изкашлям се

odkašláv|at, -ám *несв.* прокашлювам се, изкашлювам се

odkaz, -u *м.* **1.** завещание; наследство; завещана

вещ: **dostal jako ~ obraz** той получи в наследство една картина **2.** завещ, наследство: **básnický ~ Nerudův** поетическото наследство на Неруда **3.** поръка, заръка: **poslal ho pryč s ~em, aby přišel až za hodinu** той го отпрати с поръка да се върне чак след един час **4.** препратка (*в речник*), позоваване (*на литература в библиография*): **~ na použitou literaturu** посочване, белжежа (под линия) за използвана литература

odká|zat, -žu/книж. -ži *св. 1.* (*коти со*) завещая (*на някого нещо*), оставам (*на някого нещо*) в наследство **2.** (*koĥo, со na koĥo, со; ke kоти, ěети; kat*) насоча, отпратя, препратя, изпратя (*някого, нещо към някого, към нещо; някъде*)

♦ **odklád|at, -ám** *несв.* **1.** (*коти со*) завещая (*на някого нещо*), оставам (*на някого нещо*) в наследство **2.** (*koĥo, со; na koĥo со; ke kоти, ěети; kat*) насочвам, отпращам, препращам, пращам, изпращам (*някого, нещо на някого*)

odkaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1.* (*коти со*) завещavam (*на някого нещо*), оставам (*на някого нещо*) в наследство **2.** (*koĥo, со; na koĥo со; ke kоти, ěети; kat*) насочвам, отпращам, препращам, пращам, изпращам (*някого, нещо на някого*)

odkdy *нар. местом.* **1.** откога **2.** откакто, откогато **3.** неопределено точно откога: **od dubna nebo ~** от април или някъде по това време

odkládac|í, -í, -í 1. върху който се оставят различни вещи: **~í desky** полички **2.** който служи за отлагане, за отсрочване

odklád|at, -ám *несв. 1.* оставам, поставям, слагам настрана **2. събличам, оставам (*върхна дреха за известно време*), събличам се: **~at plášť** събличам (си) шлифер **3.** изваждам от употреба, преставям да нося, изоставам, захвърлям (*за дрехи*) **4.** (*со*) *прен.* изоставам, преодолявам, пренебрегвам, забравям (*нещо*), отгързвам се, избавям се (*от нещо*) **5.** отлагам, отсрочвам, протаквам, бавя**

odkladn|ý, -á, -é 1. който се отнася до отлагане, до отсрочване: **~ý návrh** предложение за отлагане, до отсрочване **2.** допускащ отлагане, отсрочване

odklán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* отклонявам **odklán|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se** *несв.* отклонявам се, отдръпвам се

odklep|at, -u/-ám св. 1. изгърся, тръсна: **~at popel z cigarety** изгърси пепел от цигара 2. на-тракам (на пишеща машина)

odklep|nout, -nu св. чу́кна, тръсна, изгърся (пепел от цигара)

odklid|it, -ím св. 1. ма́хна, разчи́стя, изчи́стя, отстраня́, према́хна, прибера́: **~it (nádobí) ze stolu** прибера́, вдигна, разчи́стя (съдове) от масата; **~it stopy války** залича́ следите от войната; **~it spor** прекратя́ спор, изгладя́ спор 2. (кого - вин.) експр. отстраня́, елиминира́м (някого): према́хна, очисти́ (някого); отгърва́ се, избавя́ се (от някого)

odklid|it se, -ím se св. отгегля́ се, оти́да си, ма́хна се: **~it se ze společnosti** отгегля́ се от обществото

odklíz|et, -ím, 3. мн. -eji/-í нескв. 1. ма́хам, разчи́ствам, изчи́ствам, отстраня́вам, према́х-вам, приби́рам 2. (кого - вин.) експр. отстраня́вам, елиминира́м (някого); према́хвам, очисти́вам (някого); отгърва́вам се, избавя́м се (от някого)

odklíz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. по-рядко 1. (со) ма́хам, разчи́ствам, изчи́ствам, отстраня́вам, према́хвам, приби́рам (нещо) 2. (кого - вин.) експр. према́хвам, очисти́вам, ликвидира́м, обезврежда́м, отстраня́вам елиминира́м (някого); избавя́м се (от някого)

odklíz|it se, -ím se св. отле́пя се, разле́пя се: **dýha se ~ila** фурни́рът се е разле́пил

odklon, -u м. отклонение, отстъпление, отдалечаване: **rychlý ~ hlavy** бързо извърщане на глава

odklon|it, -ím св. 1. отделя́, отклоня́, отдръ́пна, извърна́ (настрана): **~it hlavu nazad** отме́тна глава́ наза́д; **~it hlavu stranou** извърна́ глава́ настрана́; **~it oči od podívané** отделя́, откъ́сна очи́ от зрелището, от гледката 2. отклоня́: **~it dopravu** отклоня́ движение́ (при поправка на път)

odklon|it se, -ím se св. 1. отделя́ се, отклоня́ се, отдръ́пна се, отдалеча́ се; извърна́ се 2. отклоня́ се (от път) 3. отклоня́ се, отдалеча́ се: **básník se ~il od symbolizmu** поетът се е откъ́снал от символизма; **~it se od přátel** откъ́сна се от приятелите си; **~it se od dosavadních názorů** откъ́сва се от досегашните си възгледи

odklop|it, -ím св. (со) 1. отхлупя́, ма́хна, вдигна, сваля́ (капак и под.) 2. отхлупя́, отворя́ (съд)

odklop|it se, -ím se св. 1. отделя́ се, отле́пя се: **~ené uši** кле́пнали уши́ 2. отхлупя́ се, отворя́ се, открива́ се

odklop|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) 1. отхлупя́

вам, вдигам, ма́хам, сваля́м (капак и под.)

2. отхлупя́вам, отворя́ям, открива́м (съд)

odkoj|it, -ím св. откъ́рмя, отхр́ня, отгледам (дете, малки животни)

odkoj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. откъ́рмям, отхр́нвам, отгледя́вам (дете, малки животни)

odkop, -u м. 1. откопа́ване; отне́мане (с копаене):

stupňovitý ~ půdy стъпаловидно профили́ране на терен; тераси́ране на терен 2. спорт. отбиване на топката, изчи́стване (във футбола)

odkop|at, -u/-ám св. 1. према́хна, ма́хна (чрез копаене): **~at hlínu** ма́хна пръ́ст (чрез копаене); **~at mez** према́хна, разкопа́я синор 2. разкопа́я, разкрия́: **~at základy domu** разкрия́ оснóви на къ́ща 3. изрита́м (настрана), ритна́; отб́ия (с крак): **~at peřinu** изрита́м пýхен юрган 4. спорт. жарг. завър́ша, изигра́я (футболна среща)

odkopáv|at, -ám нескв. 1. према́хвам, ма́хам (чрез копаене) 2. разкопа́вам, разкрия́вам 3. изрита́вам (настрана); отб́ивам (топка) с кра́к 4. спорт. жарг. завър́швам, изигра́вам (футболна среща)

odkopáv|at se, -ám se нескв. отви́вам се (като изрита́вам завивка)

odkop|nout, -nu св. 1. (со, рядко кого) изрита́м (настрана) (някого, нещо): **~nout míč** отб́ия, изчи́стя то́пка (във футбола) 2. (кого - вин.) експр. отр́итна (някого)

odkoup|at, -ám св. (со кому, од кого, з чeho) разг. на́уча, прекопи́рам, усво́я (нещо от някого) чрез наблюда́ване; извър́ша (нещо) с подража́ние (на някого)

odkoupáv|at, -ám нескв. (со кому, од кого, з чeho) разг. науча́вам, копи́рам, усвоя́вам (нещо от някого) чрез наблюда́ване; подража́вам (в нещо на някого)

odkoup|nout, -nu св. (со кому, од кого) разг. на́уча, прекопи́рам (нещо от някого), извър́ша (нещо) в подража́ние (на някого)

odkoup|it, -ím св. отку́пя, ку́пя

odkrád|at se, -ám se нескв. измъ́квам се (тихо, тайно, крадешко́м); изли́зам (прокра́двайки се)

odkráj|et, -ím, 3. мн. -eji/-í св. изре́жа, отре́жа, отделя́

odkraj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. изряза́вам, отрязва́м, отде́лям

od|krást se, -kradu se св. експр. измъ́кна се, промъ́кна се (тихо, тайно, крадешко́м); изля́за (прокра́двайки се)

odkroj|ek, -ku м. отря́зък, отря́зан къ́с, отря́зано парче́: **~ek chleba** ре́зен, парче́ хля́б, крайщи́к

odkroj|it, -ím св. отрече́жа, изрече́жа

odkroj|ovat, -uji/разг. -uju несов. отрязвам, изрязвам

odkrouh|nout, -nu св. 1. отреща; отстраня, махна, очисти 2. (кого - вин.) грубо ликвидирам, премахва (някого): **~nout protivníka** очисти, ликвидирам противник; **~li vedoucího** смъгнаха, порязаха шефа

od|krýt, -kryji/разг. -kryju св. 1. (кого, со) открива, отвива (някого, нещо), разкрива (нещо покрито): **~krýt vstup do podzemí** разкрива вход към подземие; **~krýt hlavu** свали си шапката, кърпата; **~krýt karty** прен. разкрива си картите 2. (со) вдигна, махна (нещо): **~krýt poklici** вдигна, махна похлупак, отхлупя; **~krýt cíp pokrývky** вдигна край на завивка 3. (кого, со) открива, разкрива (някого, нещо): **~krýt (skryté) rezervy** разкрива (скрива) резерви

od|krýt se, -kryji se/разг. -kryju se св. открива се, отвива се: **~krýt se při spaní** отвива се на сън

odkřív|at, -ám несов. 1. (кого, со) откривам, отвивам (някого, нещо), разкривам (нещо покрито) 2. (со) вдигам, махам (нещо): **~at závoj** вдигам воал 3. (кого, со) откривам, разкривам (някого, нещо): **~at nové talenty** откривам нови таланти; **~at spiknutí** разкривам заговор; **~at rezervy** разкривам резерви

odkřív|at se, -ám se несов. откривам се, отвивам се

odkud, експр. odkudpak нар. местоим. 1. като въпр. откъде 2. като отн. откъдето 3. като неопр. отнякъде (другаде), от там някъде, бог знае откъде

odkudkoli, книж. odkudkoliv нар. откъдето и да било: **ať přicházíš ~, buď vítán** откъдето и да идеш, бъди добре дошъл

odkudsi нар. отнякъде (си)

odkul|it, -ím св. отърколя; премества, отмества (с търкаляне)

odkul|it se, -ím se св. отърколя се, отъркълна се, изтърколя се: **po jídle se sotva ~il** експр. след ядене той едва се отгътри

odkup|ovat, -uji/разг. -uju несов. откупвам, изкупвам, купувам

odkutál|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. отърколя, отъркълна; отмества, премества (с търкаляне)

odkutál|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se св. отърколя се, отъркълна се, изтърколя се

od|kvést, разг. od|kvíst, -kvetu св. прецъфтя и прен.

odkvět, -u м. прецъфтяване и бот.: **lípy v ~u** прецъфтяващи липи; **~ růží** прецъфтяване на рози; **žena v ~u** прен. прецъфтяваща жена; **~ sil** прен. прецъфтяване, упадък на силите

odkvét|at, разг. odkví|at, -ám несов. прецъфтявам и прен.

odkvetl|ý, -á, -é прецъфтял и прен.

odkyslič|it, -ím св. хим. откисля, дезоксидирам

odkyslič|ovat, -uji/разг. -uju несов. хим. откислявам, дезоксидирам

odkýv|at, -ám св. (со) експр. лесно дам съгласието си (за нещо), лесно се съглася (с нещо), лесно разреша, позволя (нещо): **vše jen ~á** веднага се съгласява с всичко

odlad|it, -ím св. 1. техн. настроа (радиоприемник); отстраня шумове (в радиоприемник) 2. комп. тествам, разг. дебъгна

odlad|ovat, -uji/разг. -uju несов. 1. техн. настроявам (радиоприемник); отстранявам шумове (в радиоприемник) 2. комп. тествам, разг. дебъгвам

odlák|at, -ám св. отвлека, откъсна, отклоня: **~at něčí pozornost** отвлека, отклоня нечие внимание; **~at ženicha** отнема (от някого) годиник, кандидат за женитба

odlakovač, -e м. лакочистител

odlám|at, -u св. отчупя, откърша, отлomia, откъртя

odlam|ovat, -uji/разг. -uju несов. отчупвам, откършвам, отломявам, откъртвам

odlam|ovat se, -uji se/разг. -uju se несов. отчупвам се, откъсвам се, откъртвам се, откършвам се

odlehč|it, -ím св. 1. (со, щети) разтоваря, облекча, освободя (нещо от някаква тежест); намаля (от) товара, (от) натоварването (на нещо): **~it kapse** експр. похарча пари, поизръс се 2. (коти) облекча (някого); намаля бременето, болката, мъката, притеснението (на някого): **svěřil se matce a ~il si** той се довери на майка си и му олекна; **~it někomu od finančních závazků** намаля, облекча финансови задължения на някого; **~it si slzami** олекне ми като си поплача

odlehč|it se, безл. -í se св. (коти) олекне, стана по-леко (на някого): **spánkem se mu ~ilo** стана му по-леко като се наспа

odlehč|ovat, -uji/разг. -uju несов. 1. (со, щети) разтоварвам, облекчавам, освобождавам (нещо) от някаква тежест; намалявам (от) товара, (от) натоварването (на нещо) 2. (коти) облекчавам (някого); намалявам бременето, болката, мъката, притеснението (на някого)

odlehč|ovat se, безл. -uje se несов. (коти) олеква, става по-леко (на някого)

odlehlost, -i ж. отдалеченост, разстояние: **časová ~** разстояние, дистанция във времето; **~ látky** неактуалност на материя

odlehl|ý, -á, -é отдалечен, далечен, усамотен,

изолиран, страничен, затънтен: **~á ulička** странична, отдалечена уличка; затънтена уличка; **~á doba** далечно време; **~ý obor** рядка специалност

odleh|nout, -nu св. 1. (*od koho, od čeho*) премества се, отдръпна се, отдалеча се, легна по-далеч (*от някого, от нещо*) 2. безл. **-ne** (*коти*) олекне (*на някого*): **~lo mu na prsou** олекна му в гърдите; **~lo mu v krku** отпусна го в гърлото, престана да го души; **~lo mi od srdce** олекна ми на сърцето, на душата

odlepi|t, -ím св. отлепя

odlepi|t se, -ím se св. отлепя се

odlep|ovat, -uji/разг. -uju несов. отлепям, отлепявам

odlep|ovat se, -uji se/разг. -uju se несов. отлепям се, отлепявам се

odlesk, -u м. 1. отблясък, отражение 2. книж. отражение, отпечатък, влияние

odlesn|it, -ím св. (*со*) обезлеся (*нещо*); изсека, изтръбя, унищожа горя (*някъде*)

odlet, -u м. отлитане, излитане

odlét|at, разг. odlít|at, -ám несов. 1. отлитам 2. отлитам, отхвърквам, изхвърквам, излизам бързо, отскачам

odlet|ět, -ím св. 1. отлетя: **~ím nejbližším letadlem** ще замина, ще отлетя с първия самолет 2. отлитна, отхвъркна, отхвърча, изхвърча, отскоча

odlét|nout, разг. odlít|nout, -nu св. 1. отлетя 2. отхвърча, отлетя, отскоча

odlet|ovat, -uji/разг. -uju несов. 1. отлитам 2. отхвърчавам, отхвърквам, отскачам

odletov|ý, -á, -é който се отнася до отлитане, до излитане: **~á hala na letišti** транзит, чакалня на летище (за излитане)

odleva нар. отляво: **přijít ~** дойда отляво, от лявата страна

odlív|at, разг. odlív|at, -ám несов. 1. отливам, отсипвам (*течност*) 2. отливам, изливам (*форма*)

odlíz|at, разг. odlíz|at, -ám несов. отпълзявам, отдалечавам се (с пълзене)

od|lézt, -lezu св. отпълзя, отдалеча се (с пълзене)

odležel|ý, -á, -é отлежал: **~é maso** отлежало месо

odlež|et, -ím св. 1. пролежа, прекарам в лежане: **~et si měsíc** цял месец прекарам в лежане 2. (*со*) разболё се, легна (*от някаква болест*): **~et úraz** в резултат на злополука пролежа известно време, докато оздравея; **každou rýmu ~í** всяка хрема изкарва на легло

odlež|et se, -ím se св. отлежа, изкисна се

odlič|it, -ím св. разгримирам; махна, изтрия грим

odlič|ovat, -uji/разг. -uju несов. разгримирам; махам, изтривам грим

odlidiš|it, -ím св. лишам от човешки качества, дехуманизирам: **~it umění** дехуманизирам изкуство

odlidiš|it se, -ím se св. загубя човешките си качества, човешкия си образ; дехуманизирам се: **společnost se ~ila** обществото се дехуманизира

odlidiš|ovat, -uji/разг. -uju несов. лишавам от човешки качества, от човешки образ; дехуманизирам

odlidiš|ovat se, -uji se/разг. -uju se несов. губя, загубвам човешкия си облик; дехуманизирам се

odliš|it, -ím св. 1. (*koho, co od koho, čeho*) различа, отлича, разгранича, диференцирам (*някого, нещо от някого, от нещо*) 2. (*koho, co*) отлича, направя (*някого, нещо*) да изглежда различен, особен, забележителен

odliš|it se, -ím se св. отлича се, разгранича се, изпъкна

odlišně нар. различно; по друг, различен начин; особено

odlišnost, -i ж. разлика, различие, особеност, нетипичност: **~zájmů** различие в интереси

odlišn|ý, -á, -é друг, различен, различаващ се

odliš|ovat, -uji/разг. -uju несов. 1. (*koho, co od koho, čeho*) различавам, отличавам, разграничавам, диференцирам (*някого, нещо от някого, от нещо*) 2. (*koho, co*) отличавам, разграничавам, правя (*някого, нещо*) да изглежда по-различен, забележим от другите: **klidný tón ~oval jeho projev od druhých** спокойният тон отличаваше речта му от останалите

odliš|ovat se, -uji se/разг. -uju se несов. отличавам се, разграничавам се, изпъквам

odlítat, odlítnout вж. **odlétat, odlétnout**

odlit|ek, -ku м. отливка

od|lít, -líji/-leji/разг. -líju/-leju св. (*со*) 1. отлеля, отсипя (*течност*) 2. отлеля, излеля (*форми*)

odliv, -u м. 1. отлив (*морски*) 2. отлив, оттичане, изтичане: **~obyvatelstva z venkova do měst** отлив на населението от селата в градовете; **~kapitálu do ciziny** изтичане на капитал в

odlivk|a, -y ж. стъклена чаша, с която се черпи течност от по-голям съд

odlog|ovat se, -uji se/разг. -uju se св. комп. изляза от системата

odlom|it, -ím св. отчупя, откърша, отломя, откъртя

odlom|it se, -ím se св. отчупя се, откърша се, откъртя се, отломя се, отдели се

odloucheně нар. книж. откъснато, изолирано, усамотено

odlouchen|í, -í ср. 1. раздѣла: **shledali se po dlouhém** ~í видѣха се след дѣлга раздѣла 2. самота, самотност, усамотеност, откъснатост, изолация, уединение: **úplné** ~í пѣлна усамотеност

odlouchenost, -i жс. откъснатост, изолираност, усамотеност, уединение

odlouchen|ý, -á, -é книж. отделен, отдалечен, уединен, усамотен, изолиран, отлъчен; самостоятелен: ~ý **pokoj** отделна, изолирана стая; ~á **jednotka** воен. обградена, откъсната военна част

odlouch|it, -ím св. 1. отделя, откъсна, изолирам 2. разделя

odlouch|it se, -ím se св. отделя се, отдалеча се, откъсна се, отлъча се, изолирам се, усамотя се: ~it se **od oblíbené knihy** откъсна се от любимата книга

odloud|it, -ím св. (кого - вин. кому) отнема, взема (някого на някого); примамя, подмамя (някого от някого) при себе си: ~it **dívku příteli** отнема момиче на приятел

odloup|at, -u/-ám св. (со) обеля, олющя, олюпя **odloup|at se, -u se/-ám se** св. обеля се, олющя се, олюпя се

odloup|nout, -nu св. обеля, олюпя, олющя, отлепя, отделя (корица, люсна и под.): ~nout **pečet'** отлепя, разчупя печат

odloup|nout se, -nu se св. отлепя се, олющя се, отделя се, махна се (за корица, тънък слой, люсна и под.): **tapeta se** ~la тапетът се разлепи

odlov, -u м. частичен улов на риба (преди да се излови всичката риба от рибарник, микро-язовир и под.)

odlož|it, -ím св. 1. (кого, со) остава (някого, нещо); поставя, полъжа, слъжа настрана (нещо): ~it **dítě** юрид. подхвърля дете; ~it **psa** лов. остава куче да чака 2. (со) съблека, сваля, остава (върхна дреха за известно време) някъде: ~it (**kabát**) **v šatně** дам, остава (палто) на гардероб; **prosim, ~te (si)** моля, съблечете се, дайте си палтото 3. (со) извадя от употреба, престана да носья, изоставя, захвърля (нещо) 4. (со) изоставя, освободя се, отгърва се, избавя се (от нещо): ~it **ostych** преодоля стеснение, освободя се от стеснението си; ~it **chybné názory** откъща се от погрешните си възгледи 5. (со) отлъжа, отсроча (нещо)

odlož|it si, -ím si св. съблека се; сваля си върхна дреха

odluč|ě, -ého ср. юрид. добавка към заплата за

принудително отлъчване от семейството

odluč|ovat, -uji/разг. -uju несв. отделям, отлъчвам, разделям, откъсвам, изолирам

odluč|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. отделям се, отдалечавам се, откъсвам се, отлъчвам се, изолирам се, усамотявам се

odluk|a, -y жс. отделяне, отлъчване, откъсване **odlup|ovat, -uji/разг. -uju** несв. отлепям, отделям, откъсвам, махам

odlup|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. отлепям се, отлепям се, лющя се

odmalička, od malička нар. (още) от малък, от ранно детство

odmask|ovat, -uji/разг. -uju св. (кого - вин.) махна, сваля маската (на някого); демаскирам (някого)

odmast|it, -ím св. (со) изчистя, избърша (нещо) от мазнина; махна, премахна, изчистя мазнина, омазняване (от нещо)

odmašť|ovač, -e м. препарат за измиване на съдове от мазнина

odmašť|ovat, -uji/разг. -uju несв. (со) изчистявам, избърсвам (нещо) от мазнина; махам, премахвам, изчистявам мазнина (от нещо)

odmáz|nout, -nu св. 1. (со) изтрия, излича, избърша, махна (нещо написано) 2. грубо изчезна, отида си, чупя се

odměn|a, -y жс. възнаграждение, награда, отплата: ~a **za práci přes čas** (допълнително) възнаграждение за извънреден труд; **dát, dostat za** ~u дам, получа като награда

odměn|it, -ím св. (кого, со čím) възнагражда, награжда (някого с нещо), отплатя се, отвърна (на някого, на нещо с нещо)

odměn|it se, -ím se св. отплатя се, отблагодаря **odměn|it se ti** ~í храни куче да те лае; да носьиш змия в пазвата си

odměň|ovat, -uji/разг. -uju несв. (кого, со čím) възнаграждавам, награждавам (някого с нещо); отплащам се, отвърщам (на някого, на нещо с нещо)

odměň|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. отплащам се, отблагодарявам се, реванширам се

odměrk|a, -y жс. мензюра, мензурка, градуиран съд (за отмерване на вместимост)

odměrn|ý, -á, -é измерителен; който се отнася до отмерване, до премерване: ~á **nádoba, nádrž** техн. градуиран съд за измерване на течности; мензюра; ~á **analýza** волуметричен анализ; ~ý **válec** калибриран цилиндър; ~ý **bod** воен. ориентир

odměřeně нар. сдържано, отмерено, с мярка, резервирано, хладно

odměřenost, -i ж. сдържаност, отмереност, резервираност, хладина

odměřen|ý, -á, -é 1. равномерен, равен 2. ограничен, скромнен, незначителен, оскъден, малък 3. сдържан, резервиран, хладен, студен, нелюбозен

odměř|it, -ím св. 1. отмеря, премеря, отделя 2. определя, преценя

odměř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. отмервам, премервам, отделям 2. определям, преценявам

od|mést, -metu св. отмета, измета

odmet|at, -ám нескв. отмитам, измитам

odmít|at, -ám нескв. 1. (со; с инф.) откъзвам, не давам (нещо); откъзвам (да направя нещо) 2. (со) отхвърлям, не приемам, връщам (нещо); откъзвам се (от нещо) 3. (со) отричам, отхвърлям, не одобрявам, не приемам (нещо) 4. (кого - вин.) откъзвам (на някого); отблъсвам, отпращам, отхвърлям, прогонвам (някого) 5. (со) отхвърлям, не удовлетворявам (нещо), оставам (нещо) без резултат

odmítavě нар. отрицателно; неодобрително

odmítav|ý, -á, -é отрицателен; неодобрителен

odmít|nout, -nu св. 1. (со; с инф.) откажа, не дам (нещо); откажа, не се съглася (да направя нещо): ~**nout pomoc přáteli** откажа да дам помощ на приятел; ~**nout odpověď** не дам отговор; ~**nout zaplatit** откажа да платя 2. (со) откажа да приема, отхвърля, не се съглася да приема (нещо), откажа се (от нещо): ~**nout pomoc přátel** отхвърля, не приема помощта на приятели 3. (со) отхвърля, отрека, не одобря, не приема (нещо): ~**nout obvinění** отхвърля обвинение 4. (кого - вин.) откажа (на някого); отблъсна, отпраща, отхвърля, прогоня (някого) 5. (со) отхвърля, не удовлетворя (нещо), остава (нещо) без резултат: ~**nout něčí žádost** отхвърля нечие искане

odmlč|et se, -ím se св. замълча, млъкна (за известно време)

odmlč|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. замълчавам, млъквам (за известно време)

odmlouván|í, -í ср. възражение, възразяване, протестиране: **plnili rozkazy bez ~í** изпълняваха заповеди без възражение, безпрекословно

odmlouv|at, -ám нескв. (коти) противореча, възразявам, отговарям нахално, дръзко (на някого)

odmluv|a, -u ж. възражение, противоречие, възразяване

odmocněn|ec, -ce м. мат. подкоренна величина, подкоренно число; радиканд

odmocnin|a, -u ж. мат. корен: **druhá ~a z 25 je 5** корен квадратен, квадратен корен от 25 е 5

odmocnitel, -e м. мат. коренен показател, експонент

odmocn|it, -ím св. (со) мат. коренувам (нещо), извлекъ корен (от нещо): ~**it číslo číslem** намеря корена на дадено число

odmocnítk|o, -a ср. мат. знак за коренуване, за извлъчане на корен; радикал

odmocň|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) мат. коренувам (нещо), извлъчам корен (от нещо)

odmoč|it, -ím св. 1. изкисна 2. махна, отлепя (чрез накисване, намокряне)

odmoč|it se, -ím se св. 1. разкисна се, махна се, отлепя се (след накисване) 2. изкисна се, изкисна, изчистя се

odmont|ovat, -uji/разг. -uju св. демонтирам, разглобя, сваля, махна, откача

odmot|at, -ám св. размота, отмота

odmot|at se, -ám se св. размота се, развля се, отмота се

odmršt|it, -ím св. отблъсна, отхвърля, отбля; изгоня, пропъдя

odmršt|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отблъсвам, отхвърлям, отбивам; изгонвам, прогонвам, пропъждам

odmyk|at, odemyk|at, -ám нескв. отключвам: ~**at tajemství** прен. разгадавам, прониквам в тайна, в тайни

odmyk|at se, odemyk|at se, -ám se нескв. отключвам се

odmysl|it, odmysl|et, -ím св. (со) абстрахирам се (от нещо); остава (нещо) настрана; не взема (нещо) под внимание; пренебрегна, пропука (нещо)

odnárodn|it, -ím св. денационализирам, лишам от национално съзнание; асимилирам

odnárodn|it se, -ím se св. бивам денационализиран, асимилиран; отродя се; откажа се от народността си, забравя народността си

odnárodn|ovat, -uji/разг. -uju нескв. асимилирам, денационализирам; лишавам от национално съзнание

odnárodn|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. денационализирам се, асимилирам се; забравям народността си, отказвам се от народността си

odnáš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. (кого, со) отнасям, занасям (някого, нещо): **vlak nás ~í do hor** влакът ни отнася в планината 2. (со) отнасям, изнасям, взимам, открадвам, от-

мъквам, задигам (нещо): **~ela z domova, co se dalo** тя изнасяше от къщи всичко, каквото можеше **3.** (со) оставам (с нещо); добивам, получавам (нещо): **~et si pěkné dojmy** оставам с хубави впечатления; **~et si poučení** извличам поука **4.** (со за коho) изтърпявам (нещо вместо някого), изпашам си, пострадвам (вместо някого): **~í to vždycky za někoho jiného** винаги пострадва, отнася боя, кавгата вместо някой друг

odnaučit, -ím св. (коho - вин. četu) отуча, отвикна (някого от нещо): **počkej, já ti to ~ím** чакай, ще те отуча, ще те отуча аз теб

odnaučit se, -ím se св. отвикна, отуча се

odnaučovat, -uji/разг. -uju несов. (коho - вин. četu) отучвам, отвиквам (някого от нещо)

odučovat se, -uji se/разг. -uju se несов. отвиквам, отучвам се

odnedávna, od nedávna нар. от неотдавна, отскоро, не от дълго време

odněkud нар. отнякъде

odněst, -nesu св. **1.** отнеся, занеса **2.** изнеса, задигна, взема, открадна, замъкна, отмъкна **3.** добия, получа, взема, спечеля, извлека: **~něst si první cenu** взема, спечеля първа награда; **~něst si z něčeho zkušenosti** добия, придобия, набера опит от нещо; **~nesl si z boje zranění** той получи раняване в боя **4.** изтърпя наказание, пострадам, изпаша си: **počkej, to si ~neseš** разг. почакай, ще си изпатиш, ще те науча аз тебе, ще те накажа за това, ще си получиш заслуженото; **~nesl pád jen odřeninou** той мина, той се отърва при падането само с едно ожулване

odnětí, -í ср. отнемане, лишаване: **trest ~í svobody** юрид. наказание лишаване от свобода; **~í nohy** мед. ампутация на крак

odnikud нар. отникъде

odnit вж. odejmout

odnosit, -ím св. **1.** отнеса, занеса, пренеса (на части, постепенно) **2.** изнеса, отмъкна, замъкна, задигна, взема, открадна (едно след друго, постепенно)

odnož, -e ж. **1.** бот. издънка, филиз: **~ rodu** прен. издънка на род **2.** разклонение, клон

odolat, -ám св. (коти, četu) устоя (на някого, на нещо; срещу някого, срещу нещо); издържа, не се поддам (на нещо); не отстъпя (пред някого, пред нещо): **~at nepříteli** устоя, издържа (на атаките) на врага, срещу врага; **~at zvědavosti** не се поддам на любопитството си, преодоля любопитството си; **ne~ala, aby se nepodívala** тя не се сдържа да не погледне

odoláv|at, -ám несов. (коти, četu) устоявам (на някого, на нещо; срещу някого, срещу нещо); издържам, не се поддавам (на нещо); не отстъпвам (пред някого, пред нещо); преодолявам (нещо): **~at útočníku** устоявам, съпротивлявам се (успешно) на нападател

odolnost, -i ж. устойчивост, издръжливост; съпротивителна способност

odolný, -á, -é устойчив, издръжлив, здрав

odpad, -u м. **1.** отпадъци; отпадък (при производство): **tříděný** ~ раздълно събрани отпадъци; **kovový** ~ метални отпадъци **2.** оттичане; спадане: **voda má ~** водата има отток, оттичане; водата може да се оттича **3.** канал, тръба за оттичане

odpad|at, -ám несов. **1.** откъсвам се, отделям се, отрънвам се, капя, окъпвам **2.** отпадам (от някакъв брой): **dva ze zájemců ~ají** двама от кандидатите отпадат **3.** отпадам, отлагам се, не се състоявам, отменям се (за представление и под.) **4.** отпадам, изоставам, започвам да изоставам

odpad|at, -ám св. падна, откъсна се, отделя се, отръна се, орона се (последователно един след друг)

odpadáv|at, -ám несов. **1.** падам, роня се, откъсвам се, капя **2.** отпадам, не се състоявам **3.** изоставам, отпадам

odpad|ek, -ku м., обикн. мн. **odpad|ky, -ků** отпадъци; смет, боклук

odpadkov|ý, -á, -é отпадъчен: **~ý koš** кошче за боклук

odpadlic|e, -e ж. **1.** ренегатка **2.** вероотстъпница **3.** измънница, родоотстъпница

odpadlík, -a м. **1.** ренегат **2.** вероотстъпник **3.** измънник, родоотстъпник

odpadn|í, -í, -í **1.** отточен; който се отнася до оттичане на мръсна вода: **~í potrubí** канал, тръбопровод за отпадни води **2.** отпадъчен, отпаден; който се отнася до отпадъци: **~í produkt** отпадъчен продукт; **~í voda** отпадна вода; **průmyslové ~í vody** промишлени отпадни води

odpadnout, -nu св. **1.** откъсна се, отделя се: **mně jsi už od srdce ~l** прен. прежалих те вече; вече не си ми скъп на сърцето **2.** отпадна, бивам отчислен (от някакъв брой) **3.** отпадна, отлѳа се, отменя се, не се състоя (за лекция и под.) **4.** изостана, започна да изоставам

odpadov|ý, -á, -é **1.** отпадъчен, недоброкачествен: **~ý materiál** отпадъчен материал; **~á literatura** прен. булевардна литература; **~é teplo** техн. неоползотворена топлинна енергия; **~á**

pára *техн.* неоползотворена пара **2.** отпадъчен, отточен; който се отнася до оттичане на мръсна вода; **~é žlaby** канавки за отпадъчни води; **~ý kanál** канал за отпадни води **3.** в съчет. **~á krize** криза на замърсяването с отпадъци

odpál|it, -ím *св.* **1.** изстрелям; взривя, възпламеня; **~it řízenou střelu** изстрелям управляем снаряд; **~it nálož** възпламеня заряд; **~it minu** *воен.* взривя мина **2.** отбия, захвърля, шутирам, ритна: **~it špačka** хвърля настрана угарка; **~it míč** *спорт.* шутирам, изстрелям, ритна, забия, отбия топка; **~it kotouč od branky** отбия, изчистя шайба от врата

odpalovac|í, -í, -í изстрелващ, взривяващ; **~í základna** *воен.* площадка за изстрелване на ракети; **~í rampa** стартова ракетна установка

odpal|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** изстрелвам; взривявам, възпламенявам **2. спорт.** отбивам, забивам, ритам, шутирам (*топка, шайба*)

odpá|rat, -řu/-rám *св.* отпоря

odpá|rat se, -řu se/-rám se *св.* отпоря се

odpař|it, -ím *св.* изпаря; превърна в пара

odpař|it se, -ím se *св.* изпаря се; превърна се в пара

odpařovač, -e *м.* изпарител (*върху отоплително тяло за овлажняване на въздуха*)

odpař|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* изпарявам, превръщам в пара

odpař|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* изпарявам се, превръщам се в пара

odpeckovač, -e *м.* инструмент за вадене на костилки от плодове

odpeck|ovat, -uji/разг. -uju *св.* (*со*) очистя (*плодове*) от костилки; извадя костилки (*на плодове*)

odpeckovávat, -ám *несв.* (*со*) чистя, очиствам (*плодове*) от костилки, вадя, изваждам костилки (*на плодове*)

odpečet|it, -ím *св.* запечатвам

odpich, -u *м.* **1.** метал. изпускане, изтичане на топилка, на разтопена маса **2. техн.** нутромёр **3. спорт.** отгласване с щёки (*в ски-спорта*)

odpíchn|out, -nu *св.* **1.** отблъсна, отгласна (*с прът, с върлина*): **~nout vor** отгласна съл **2. метал.** пусна, изля топилка (*от доменна пещ*)

odpíchn|out se, -nu se *св. спорт. жарг.* отгласна се, отблъсна се, изхвърля се (*с щёки*)

odpich|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** отблъсвам, отгласвам, отгласквам (*с прът, с върлина*) **2. метал.** изпускам, изливам топилка

odpich|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. спорт. жарг.* отгласквам се, изхвърлям се (*с щёки*)

odpínac|í, -í, -í подвижен (*който може да се свали, да се откопчае*): **~í vložka do pláště** подвижна подплата на палто

odpín|at, odepín|at, -ám *несв.* откопчавам, освобождавам, откъч(в)ам, свалям, снемам

odpín|at se, odepín|at se, -ám se *несв.* откъч(в)ам се, откопчавам се: **brusle se mu stále ~ají** кънките непрекъснато му се разхлабват

odpír|at I, -ám *несв.* откъзвам, не давам (*помощ, съгласие*): **~at si zábavu** не си позволявам забавления

odpír|at II, odepír|at, -ám *несв.* препирам, отпирам, изпирам в първа вода

odpis, -u *м.* **1. юрид.** отчисляване: **~ daně** опрощаване на данък **2. икон.** (амортизационно) отписване; амортизация: **~ základních prostředků** амортизация на основни фондове; **~у** амортизация

odpísk|at, -ám *св.* изсвиря; известя, маркирам, отбележа (*с изсвирване*): **rozhodčí ~al trestný kop** съдията свиря наказателен удар

odpis|ovat, odepis|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*кому пащ*) отговарям писмено (*на нещо от някого*) **2.** (*со од чехо, з чехо*) приспадам, изваждам, отчислявам (*нещо от нещо*)

odpisov|ý, -á, -é *икон.* амортизационен: **~á základna** база за амортизационни отчисления; стойност, върху която се правят амортизационни отчисления; **~é procento** процент на амортизация

odplác|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* (*кому zač, со; кому*) отплащам се, отблагодарявам се (*на някого за нещо*); отвърщам (си), връщам (си) (*на някого за нещо; нещо на някого*); **~et dobré dobrým, zlé zlým** отвърщам на доброто с добро, на лошото с лошо ♦ **tak svět ~í** човек не дочаква признание, благодарност; не можеш да чакаш благодарност от хората

odplác|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se *несв.* отплащам се, отблагодарявам се, реванширам се

odplat|a, -y *ж.* отплата, награда; разплата, възмездие, мъст, отмъщение: **dojít ~у за něco** получа възмездие за нещо

odplat|it, -ím *св.* (*кому zač, со; кому*) отплатя се, отблагодаря се (*на някого за нещо; на някого*); отвърна (си), върна (си) (*на някого за нещо; нещо на някого*): **nemohl ~it svému soupeři stejnou mincí** той не мож да отвърне на съперника си по същия начин

odplav|at, -u *св.* отплувам

odplav|it, -ím *св.* отнеса, отвлека (*за вода*)

odplav|ovat, -uji/разг. -uju неск. отнасям, от-
вличам (за вода)

odplaz|it se, -ím se св. отпълзѣ, изпълзѣ; отда-
лечѣ се с пълзѣне

odplevel|it, -ím св. оплевѣ, изплеѣ

odpliv|nout, -nu св. плѣна: **znehuceně (si) ~l**
тѣй плѣна, плѣ с отвращѣние

odplíž|it se, -ím se св. измѣкна се, отдалечѣ се
пълзешком, дебнешком, крадешком: **vojáci se**
~ili do úkrytu войниците се промѣкнаха в
укрѣтието

od|plout, -pluji/разг. -pluju св. отплѣвам

odplouv|at, -ám неск. отплѣвам

odplyn|it, -ím, odplyn|ovat, -uji/разг. -uju св.
техн. (со) дегазирам (нещо)

odply|nout, -nu св. книж. оттека се, изтека, от-
мина (за вода, време и под.)

odplynovat вж. **odplynit**

odplyň|ovat, -uji/разг. -uju неск. дегазирам

odplýv|at, -ám неск. книж. отгѣчам се, изгѣчам,
отминавам, преминавам (за вода, време и
под.)

odpočatý вж. **odpočinutý**

odpočin|ek, -ku м. почѣвка, ѡтдих, отмѡра, по-
чѣване: **pracoval, šel bez ~ku** тѣй работеше,
вървѣше без почѣвка, бѣз да спѣра; **to je ~ek**
pro oči това е отмѡра за очѣте; **odejít na ~ek**
отѣда, излѣза в пѣнсия

odpoči|nout si, разг. odpoč|nout si, -nu si св.
почѣна си, отпочѣна (си), отдѣхна (си), отмѡря
се

odpočinut|í, -í ср. книж. почѣвка: **věčné ~í** рел.
вѣчна почѣвка, вѣчен покѡй, мѣр; **dej mu**
pánbůh lehké ~í лека му прѣст

odpočinut|ý, odpočat|ý, -á, -é отпочѣнал (си),
свеж, бѡдър: **~ý závodník** отпочѣнал състе-
зѣтел, състезѣтел със свѣжи сѣли

odpočítat, -čítám, odpočíst, -čtu св. 1. наброя,
отброя, преброя, отдѣля: **~čítat peníze** наброя
пари; **~čítat dětem ořechy** дам на всяко детѣ
определѣн брѡй ѡрехи; **~čítat školáky po pěti**
преброя учениците по петѣма; **~čítat ro-**
hovníka спорт. броя на боксѡр до 10 (обяв-
я го за неспособен да продължи срещата); **má**
peníze ~čítané прен. парѣте мѡ/и са преброѣни
(малко са) 2. (со od čeho) извѣдя, удържѣ,
приспадна, спадна, отчислѣ (нещо от нещо)
(от определен брѡй): **~číst vydání od příjmu**
извѣдя рѣзходи от приходи

odpočítáv|at, -ám неск. 1. отброявам, пре-
броявам, наброявам: **rozhodčí ~á rohovníka**
сѣдията брѡй до 10 на боксѡр (обявява го за
неспособен да продължи срещата) 2. (со od

čeho) извѣждам, удържам, приспадам, спадам,
отчислявам (нещо от нещо) (от определен
брѡй)

odpočív|at (si), -ám (si) неск. почѣвам (си),
отпочѣвам (си), отдѣхвам (си), отмѡрявам се:
~at na vavřínech прен. почѣвам на лѡврите си

◆

покойник)

odpočinout si вж. **odpočinout si**

odpochod|ovat, -uji/разг. -uju св. премѣна, от-
мина, отдалечѣ се с марширѣване, с маршова
стъпка

odpoj|it, -ím св. 1. откѣча (вагон) 2. изклѡча
(телефон и под.)

odpoj|it se, -ím se св. 1. откѣча се, отдѣля се
2. отлѣча се, отдалечѣ се, откѣсна се

odpoj|ovat, -uji se/разг. -uju неск. 1. откѣчвам
(вагон) 2. изклѡчам (электроуред и под.)

odpoj|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. 1. от-
кѣчвам се, отдѣлям се 2. отлѣчвам се, откѣсвам
се, отдалечѣвам се

odpoledne I нар. след ѡбед, след плѣдне

odpoledne II, -e ср. следѡбед: **nedělní ~e** не-
дѣлен следѡбед; **dobré ~e** дѡбър дѣн (следѡбе-
ден поздрав); **sportovní ~e** спортен полудѣн

odpolední, -í, -í следѡбеден: **~í vyučování** след-
ѡбедни занѣтия; **~í směna** следѡбедна смяна

odpolitiz|ovat [-ty-], -uji/разг. -uju св. (со) на-
прѣвя (нещо) аполитѣчно; премѣхна политѣ-
ческия харѣктер (на нещо): **tvz. ~ování armá-**
dy, školy, náboženství т.нар. деполитизѣране
на ѡрмията, на училището, на църквата

odpomáh|at, -ám неск. 1. (čemu) помѡгам,
окажвам съдѣйствиe за премѣхване, за из-
чѣзване (на нещо); премѣхвам, преодолявам,
побеждавам, надвѣвам (нещо) 2. (komu od
čeho) експр. прѣвя така, че (някой) постепѣнно
да се лишѣ (от нещо): **~at rodičům od peněz**
бѣркам в кесѣята на родѣтелите си, харча
парѣте на родѣтелите си

odpo|moci, -mohu/разг. -můžu св. 1. (čemu)
книж. помѡгна, окажа съдѣйствиe за премѣх-
ване (на нещо); премѣхна, преодоля, побѣдѣ,
надвѣя (нещо): **~moci zlu** помѡгна за премѣх-
ване на злѡто, помѡгна в борбѣта срещѣ злѡто
2. и **odpo|moci** (komu od čeho) експр. напраѣя
такѣ, че (някой) да загѣби (нещо), да се лишѣ
(от нещо): **~mohla mu od peněz** тѣ му от-
мѣкна парѣчките, изѣде му парѣчките, из-
празни му джѡба, брѣкна му в джѡба

odpor, -u м. 1. отпѡр, съпрѣтѣва, съпрѣотивлѣние,
противѡдѣйствиe, противопѡстаѣване: **postavit**
se na ~ něčemu противопѡстаѣва се на нѣщо,

изпраща се срещу нещо, окажа отпор на нещо: **klást tuhý** ~ оказвам сериозна, твърда съпротива; ~у физкулт. опори; ~ **prostředí** физ. съпротивление на средата; ~ **vodiče** физ. електр. ~~сопротивление~~ **nejmenšího** ~у вървя по пътя на най-малкото съпротивление **2.** възражение, несъгласие, протест: **je bez ~u nejlepši z nich** без съмнение, безспорно той е най-добрият от тях **3.** (ke komu, k čemu) отвращение, антипатия (към някого, към нещо), нежелание (за нещо)

odporně нар. противно, отвратително, неприятно, гадно

odpornost, -i ж. **1.** отвратително, гадно, гнусно, неприятно свойство (на миризма и под.) **2.** гнусотия, нйзост, подлост, гадост, мръсотия

odporný, -á, -é противен, отвратителен, гаден, неприятен, отблъскващ

odporovací, -í, -í **1.** противоречаш; който изразява несъгласие, противопоставяне **2.** език. адверзативен, противопоставителен: ~í **souvětí** противопоставително сложно изречение; **spojka** ~í противопоставителен съюз

odporovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (komu, čemu; v čem) противопоставям се, противодействам, съпротивлявам се, противя се (на някого, на нещо; срещу някого, срещу нещо); протестирам (срещу някого, срещу нещо), опонирам, отговарям (на някого, на нещо); оспорявам (нещо) **2.** (čemu) противореча (на нещо); в разрез съм, не съм в съгласие (с нещо): **takový postoj ~uje mým zásadám** таква становище противоречи на моите принципи; **zprávy si (navzájem) ~ují** извещенията (взаимно) си противоречат, извещенията са противоречиви

odposlech, -u м. **1.** подслушвателно устройство **2.** спец. подслушване, засичане (на разговори и под.)

odposlech/nout, -nu св. **1.** прослúшам, чу́я **2.** чу́я, изслу́шам

odposlouchat, -ám св. **1.** (co; со кому, od koho) на́уча, усвоя́я, възприема́ (нещо; нещо от някого) чрез слúшане: ~at **melodii** на́уча мелодия; ~at **výslovnost** усвоя́я произноше́ние; **řeč ~aná lidu** рече́, на́учена от наро́да **2.** (co) спец. подслушвам, уловя́, хва́на, засека́, регистрирам (разговор, съобщение и под.) **3.** (co) изслушвам, прослушвам (нещо); завърша слúшането (на нещо); престана да слúшам (лекции и под.): ~at **pět semestrů** изка́рам, мина, завърша пет семестъра

odposlouchavací, -í, -í спец. подслушвателен: ~í **přístroje** подслушвателна апаратура

odposloucháv[at, -ám неск. **1.** (co; со кому, od koho) научавам, усвоявам, възприемам (нещо; нещо от някого) чрез слúшане **2.** (co) спец. подслушвам, улавям, хващам, засичам, регистрирам (разговор и под.) **3.** (co) изслушвам, прослушвам (нещо); завършвам слúшането (на нещо); завършвам усвояването (на нещо) чрез слúшане

odpouštět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. **1.** (co; со кому) прощавам (нещо; нещо на някого), извинявам (някого за нещо): **lidé si mají ~ět** хората трябва да си прощават **2.** (komu co) опрощавам, прощавам (нещо на някого): ~ět **dluhy** опрощавам дългове **3.** и **odpouštět si** обикн. отриц. (co) пропúскам (нещо) без внимание, не обръщам внимание (на нещо): **ne~ěli si kousavé poznámky** не си прощаваха, не пестяха хапливите реплики

odpout[at, -ám св. **1.** (koho, co) отвържа, развържа, освободя, пúсна (някого, нещо); сваля, махна вериги, окòви, белёзници (на някого) **2.** (co od koho, od čeho) откъсна, отделя, освободя (нещо от някого, от нещо): **nemohl od ní ~at pohled** той не можеше да откъсне поглед от нея

odpout[at se, -ám se св. **1.** освободя се, отвържа се, развържа се, махна веригите си **2.** (od koho, od čeho) откъсна се, отдели се, разделя се, избягам (от някого, от нещо)

odpověď, -di ж. отговор: **ústní, písemná ~d'** úстен, писмен отговор

odpovědět, -vím, 3. мн. -vědí св. **1.** (komu nač; co) отговоря, отвърна (някому на нещо; нещо на някого): ~vědět **na otázku** отговоря на въпрос; ~vědět **na pozdrav** отговоря, отвърна на поздрав; ~vědět **na dopis** отговоря на писмо; ~vědět **na nabídku** отговоря на предложение; ~vědět **někomu úsměvem** отговоря, отвърна на някого с усмивка **2.** (nač čím) отзова се, откликна (на нещо никак): **na útok ~vědět palbou** отговоря на атаката със стрелба

odpovědně, zodpovědně нар. отговорно, с чувство за отговорност, съзнателно

odpovědnost, zodpovědnost, -i ж. **1.** отговорност: **převzít, vzít na sebe** ~ поема отговорността върху себе си **2.** отговорност, съзнателност: **projevovat** ~ проявявам (чувство за) отговорност; ~ **funkce** отговорност на поста

odpovědný, zodpovědný, -á, -é **1.** (za koho, za co; komu, čemu) отговорен (за някого, за нещо; пред някого, пред нещо): ~ý **redaktor** отговорен редактор **2.** отговорен, съзнателен, се-

риѝзен: **~ý vztah k práci** отговѝрно, съзнателно отношение към работата **3.** отговорен, вѝжен, серѝзен: **~ý úkol** отговѝрна задача

odpovídat, -ám *несв.* **1.** (*komu* *pač; co*) отговарям, отврѝщам (*някому на нещо; нещо на някого*) **2.** (*pač čím*) отзовавам се, откликвам (*някак на нещо*) **3.** (*za koho, za co*) отговарям (*за някого, за нещо*): **~at sám za sebe** отговарям сам за себе си **4.** (*čemu*) отговарям, съответствам (*на нещо*): **překlad ~á originálu** прѝводѝт отговѝра на оригинала; **to si ~á** това си съответства, съвпада **5.** (*komu*) *малко остар.* допадам, харѝсвам (*на някого*), отговарям на желѝнията, на изискванията (*на някого*)

odpozor|ovat, -uji/разг. -uju *св.* (*co; co komu, čemu*) усвой, разберѝ, наѝча, установѝ (*нещо; нещо от някого, от нещо*) чрез наблюдаване: **techniku ~oval svému učitel** тѝй е усвоил техниката от учителя си

odprac|ovat, -uji/разг. -uju *св.* отработѝ: **~ovat (si) dluh** отработѝ дѝлг, задѝлжение: **~ovat deset hodin** отработѝ десет часа

odprásk|nout, -nu *св.* (*koho, co*) *грубо* застрѝлям, пречѝкам, грѝмна (*някого, нещо*)

odprava *нар.* отдѝсно, от дѝсната страна: **~ doleva** от дѝсно на лѝво; **druhý** ~ вѝторият отдѝсно

odprav|it, -ím *св.* **1.** *малко остар.* изпрѝтѝ, отпрѝтѝ, експедирам **2.** (*koho*) *разг. експр.* премѝхна, пречѝкам, ликвидирам, унищѝжѝ, убия (*някого*); свѝрша (*с някого*) **3.** *остар.* ексекутирам **4.** (*koho, co*) *експр.* съсийпѝ, разсийпѝ, унищѝжѝ, смѝжа, измѝча, разнищѝ, извадя от стрѝя, опрѝпастьѝ (*някого, нещо*); **~it protivníka v zápase** съсийпѝ прѝтивник в състѝзѝние; **~it kandidáta u zkoušky** спѝкам, скѝсам, проваля кандидат на изпит; **~il už několik zkumavek** тѝй вѝче сѝѝпи, унищѝжи нѝколко епрувѝтки

odprav|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** *малко остар.* изпрѝщам, отпрѝщам, експедирам **2.** (*koho*) *разг.* унищѝжавам, премѝхвам, ликвидирам, убивам, пречѝквам (*някого*); свѝршвам (*с някого*) **3.** (*koho, co*) *експр.* съсийпѝвам, разсийпѝвам, смѝзвам, разнищѝвам, изваждам от стрѝя, опрѝпастьѝвам (*някого, нещо*); вѝждам смѝтката (*на някого, на нещо*)

odprejsknout *вж.* **odprýsknout**

odprod|at, -ám *св.* продам част от нѝщо

odprodáv|at, -ám *несв.* (*co*) продавам, разпродавам (*нещо на части, постепенно*)

odprodej, -e *м.* продажба, разпродажба на част

от нѝщо; частична разпродажба, продажба

odprosl|it, -ím *св.* (*koho - вин.*) помѝля (*някого*) за извинѝние; пойскам, измѝля прѝшка (*от някого*); извинѝ се (*пред някого, на някого*)

odproš|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*koho - вин.*) мѝля (*някого*) за извинѝние; йскам, измѝлвам прѝшка (*от някого*); извинѝвам се (*на някого*)

odprýsk|at, -ám *св.* **1.** отлепѝ се, отделѝ се, подкожѝря се (*за лак, мазилка и под.*) **2.** олющѝ се, обѝля се (*след напукване*)

odprýskáv|at, -ám *несв.* **1.** лѝющѝ се, бѝля се, отлѝпвам се, подкожѝрвам се **2.** олющѝвам се, падам (*след напукване*)

odprýsk|nout, -nu *св.* **1.** отлепѝ се, отделѝ се, подкожѝря се (*за лак, мазилка и под.*): **nátěr se brzy ~ne** боята скѝро ще се олющѝ **2.** олющѝ се, обѝля се (*след напукване*) **3.** обикн. и **odprejsk|nout** *грубо* чѝпя се, дѝхна, офѝйкам, махна се

odpřah|at, -ám *несв.* отпрѝгам, разпрѝгам (*волове, коне*)

odpřáh|nout, -nu *св.* отпрѝгна, разпрѝгна (*волове, коне*)

odpředu *нар.* отпрѝд, напред; от прѝдната страна: **obsazovat místa ~** заѝмам мѝста отпрѝд назад; **probírat něco ~ dozadu** проследѝвам, минѝвам нѝщо отпрѝд назад

odpřísáh|nout, -nu *св.* (*co*) заклѝнѝ се в достоверностѝ (*на нещо*), потвѝрдѝ с клѝтва (*нещо*): **mohu to ~nout** мѝга да се заклѝнѝ за това; **~nout (si) věrnost** заклѝнѝм се вѝв вѝрност

odpud|it, -ím *св.* **1.** пропѝдя, прогѝня, изгѝня, отпѝдя, отблѝсна **2.** отблѝсна, отвратѝ

odpudivě *нар.* отблѝскващо

odpudiv|ý, -á, -é **1.** отблѝскващ: **~á síla** *физ.* центробѝжна сила **2.** отблѝскващ, отвратителен, прѝтивен, неприѝтен: **~é vlastnosti** неприѝтни, отвратителни кѝчества

odpump|ovat, -uji/разг. -uju *св.* изпѝмпам (*част от вода и под.*)

odpůrce, -e *м.* прѝтивник, враг, неприѝтел; съперник: **zarytý ~e** заклѝт враг; **politický ~e** политически прѝтивник

odpůrkyn|ě, -ě *ж.* прѝтивничка, враг, неприѝтелка; съперничка: **duchaplná ~ě** находчѝва, интелигѝтна съперничка, прѝтивничка

odpust|ek, -ku *м., обикн. мн.* **odpust|ky, -ků** *рел.* индулгѝнция

odpust|it, -ím *св.* **1.** (*co; co komu*) простѝ (*нещо; нещо на някого*), извинѝ (*някого за нещо*): **odpust', pospíchám** извинѝвай, бѝрзам **2.** (*ко-*

tu co) опростя, простя (нещо на някого): **~it někomu dluhy** опростя някому дългове; **~it pokutu** опростя глоба; **~it trest** отменя наказание; **~it dětem školu** освободя деца от училище, от занятия; **nic mu (u zkoušky) ne~il** той не прояви никаква снизходителност (на изпита) **3. u odpustit si** обикн. отриц. *(co)* пропусна (нещо) без внимание; не обърна внимание (на нещо): **ne~il si kousavou poznámku** той не мож да се сдържи да не направи хаплива забелжка; **nemohl si ~it, aby ho nepozlobil** той не мож да се сдържи да не го подразни, той не пропусна да го подразни

odpuštěn|í, -í ср. извинение, прошка: **s ~ím** разг. с извинение (като вметнат израз)

odpuz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** пропъждам, прогонвам, отпъждам, изпъждам, пъдя, гоня; отблъсвам **2.** отблъсвам; предизвиквам неприятно чувство, отвращение

odpuzující, -í, -í отвратителен, отблъскащ: **~í zevnějšek** отблъскаща, неприятна, противна външност

odpyk|at, -ám св. *(co; co čím)* излежя, изтърпя наказание (за нещо; за нещо по някакъв начин), заплатя (за нещо с нещо): **~al zradu (vyhnanství)** той заплати, беше наказан за предателството си (с изгнание); **~at (si) trest** излежя, изтърпя си наказанието, присъдата; **~at si vězení** излежя си затвора

odpykáv|at, -ám нескв. *(co; co čím)* изтърпявам, излежявам, понасям наказание (за нещо; за нещо по някакъв начин), заплащам (за нещо с нещо): **~at (si) trest** изтърпявам си наказанието

odrad|it, -ím св. **1.** *(koho; koho od čeho)* разколебая, възпра, въздържа, спра, задържа (някого; някого да не направи нещо), накарам (някого) да се откаже (от нещо), разкандардисам (някого от нещо); отблъсна (някого): **nedal se ~it neúspěchem** той не сè остави да бъде разколебан от неуспеха **2.** *(koho komu)* накарам, принудя (някого) да загубя благоразположението си, да охладнее (към някого), да се отдръпне (от някого); отблъсна, отдаляча, отчуждя (някого от някого): **to mu ~ilo voliče** това накара избиратели да се отдръпнат от него

odrad|it se, -ím se св. откажа се, разколебая се, разкандардисам се, отдръпна се, загубя желание, благоразположение: **ženich by se mohl ~it** годеникът би могъл да се откаже

odran|ý, -á, -é окъсан, одърпан, изпокъсан, орфан, одрипавял, дрипав, парцалив, овехтял, жалък

odrat, oderu св. **1.** *(co)* обрўля, окъсам (нещо): **vichřice odrala listí ze stromů** вихрушката обрўли листата от дърветата **2.** *(koho - вин.)* прен. експр. оберя, одера, оскубя, ограбя (някого)

odraz, -u м. **1.** отгласване, отблъскване, удар, тласък, рикошет; отскачане: **skok s ~em** спорт. скок с отгласване **2.** отражение, отблясък, отразяване: **~ měsíce v řece** отражение на луната в река; **~ volání ve skalách** ех на вик сред скали; **~ zvuku, světla** физ. отражение на звука, на светлината; **úhel ~u** физ. ъгъл на отражение **3.** отражение, отзвук, въздействие: **teorie ~u** филос. теория на отражението

odraziště, -ě ср. **1.** спорт. трамплин (за отгласване при скокове) **2.** прен. трамплин, отправна точка, база **3.** воен. плацдарм

odraz|it, -ím св. **1.** отбля, отразя, отклоня, отблъсна: **~it pravici útočnickovu ránu** парирам, отбля с дясната си ръка противников удар **2.** отразя (светлина, звук и под.) **3.** отблъсна, отбля; отхвърля: **~it útok** отблъсна нападение; **~it něčí obvinění** прен. отхвърля нечие обвинение **4.** отделя се, отдалеча се, откъсна се (от бряг и под.): **parník ~il od mola** параходът се отдели от кя

odraz|it se, -ím se св. **1.** отскоча, отразя се, отбля се; отгласна се; удара се и отскоча: **kámen se ~il od kapoty** камъкът отскочи от капака на мотора; **lod'ka se ~ila od skály** лодката се удари в скала и отскочи **2.** отразя се (за светлина, звук и под.) **3.** отразя се, дам отражение, проявя се; намеря израз, реализация: **nové metody se ~ily ve výrobě** новите методи дадоха отражение в производството **4.** очерта се (контрастно), изпъкна: **strom se ~il proti obloze** на фона на небето изпъкна силует, очерта се на дърво **5.** постопля се, стопля се малко (за вода и под.)

odraz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. *(koho; koho od čeho)* разколебявам, възпирам, въздержам, спирам, задържам (някого; някого да направи нещо); карам (някого) да се откаже (от нещо), разкандардисвам (някого от нещо); отблъсвам (някого; от някого) **2.** *(koho; koho komu)* отблъсвам (някого); карам, принуждавам (някого) да охладнее, да загуби благоразположението си (към някого), да се отдръпне (от някого); отдалечавам, отчуждавам (някого от някого)

odrazov|ý, -á, -é **1.** който се отнася до отскачане, отразяване, отблъскване, отгласване: **~ý můstek a)** физкулт. трамплин **б)** прен. трамплин;

отправна, изходна точка; база; **~á noha спорт.** отгласкаващ крак (*при скок*) **2.** който се отнася до отражение, до отразяване: **~á plocha** отразяваща повърхност; **~á schopnost физ.** отражателна способност; **zadní ~é sklo u auta** стоп-стъкло, отражател на автомобил; **~á značka** светлоотразителен знак

odražený, -á, -é 1. отразен; отблъснат, отбит **2.** малко затоплен, умерено топъл

odrážet, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. отбивам, отблъсвам, отгласкам, отклонявам (*удар*) **2.** отразявам (*светлина, звук и под.*) **3.** отблъсвам, отбивам, отхвърлям (*противник*) **4.** отделям се, отдалечавам се, откъсвам се (*от бряг*)

odrážet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se нескв. 1. отбивам се, отскачам; ударям се и отскачам: **hrozby se od něho ~ely** *прен.* заплахите не му действаха, не го плашеха **2.** отразявам се (*за светлина, звук и под.*) **3.** отразявам се, давам отражение, проявявам се, намирам израз, реализация

odrh|nout, -nu св. измий, изтъркам, изжуля (*с четка*)

odrhovačka, -у жс. грубо популярна, изтъркана песен, шлагер

odroč|it, -ím св. книж. отложа, отсроча (*заседание, съдебен процес и под.*)

odroč|ovat, -uji/разг. -uju нескв. книж. отлагам, отсрочвам (*съвещание, дело и под.*)

odrodil|ec, -ce м. **1.** родоотстъпник **2.** рядко ренегат

odrodileck|ý, -á, -é родоотстъпнически

odrodilectv|í, odrodilstv|í, -í ср. родоотстъпничество

odrodil|ý, -á, -é родоотстъпнически; който се е отчуждил, отрещъл от своята народност

odrod|it se, -ím se св. 1. отрека се, отчуждя се (от своя народ, от своята народност), изменя (на своята народност), забравя (своята народност, своя произход); отродя се, денационализирам се **2.** (*коти, чети*) отчуждя се, отдалеча се (*от някого, от нещо*)

odrol|it, -ím св. орона, стрия

odrol|it se, -ím se св. орона се, натроша се

odrol|ovat, -uji/разг. -uju нескв. оронвам

odrol|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. оронвам се, рона се

odrostl|ý, -á, -é 1. (вече) порасъл, израсъл, отрасъл; който вече е станал голям (*на възраст или на ръст*): **malé i ~ejší děti** малки и по-големите деца **2.** (*чети*) който вече е порасъл, станал голям (*за нещо*): **chlapec ~ý dětským**

střevíčkům момче, което е станало голямо за детски обувачка

odrůd|a, -у жс. 1. сел. стоп. сорт: **mrazuvzdorné ~у** студоустойчиви сортове **2. експр.** вид, сорт, разновидност; чешит: **zvláštní ~a lidí** особено вид, чешит хора; **nacizmus, německá ~a fašizmu** нацизмът, немска разновидност на фашизма

od|růst, -rostu св. 1. отрасна, порасна, израсна **2.** (*чети*) порасна, стана голям (*за нещо*); надрасна (*нещо*)

odrůst|at, -ám нескв. пораствам, раста, израствам, отраствам: **~ající děti** подрастващи деца

odruš|it, -ím св. техн. изчистя (от смущения), премахва, отстраня, огранича смущения (*при радио- и телевизионни приемания*)

odruš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. техн. изчиствам (от смущения), премахвам, отстранявам, ограничавам смущения (*при радио- и телевизионни приемания*): **~ovat motorové vozidlo** обезшумя моторно превозно средство

odrýp|nout, -nu св. откъртя, отчопля, отчупя, откъсна, отделя

odřeknout *вж. odřici*

odřenin|a, -у жс. одраскано, одрано, ожулено място (*по тялото*); ожулване, одраскване: **odnesl pád jen ~ou** той се отърва при падането само с едно ожулване

odřen|ý, -á, -é 1. ожулен, одран, одраскан, издраскан **2.** протрит, овехтял, износен, ожулен

odřev|it, -ím (со) разг. облицовам с ламперия (*нещо*)

odře|zat, -žu/-zám/книж. -ži св. отрежа, изрежа; махна (*чрез отрязване*)

odřezáv|at, -ám нескв. отрязвам, изрязвам; махам (*чрез отрязване*)

odřez|ek, -ku м. отрязък; къс, парче (*отрязано от нещо*): **~ky dřeva** трески, парчета от дърво (*останали при рязане*)

od|řici, разг. od|řict, od|řeknout, -řeknu св. 1. (со) коту; коту; с инф.) откажа, не дам (*нещо на някого; да...*); откажа (*на някого; да...*) **2. od|řici si (со)** лиша се, откажа се, въздържа се (*от нещо приятно*), не си позволя (*нещо*) **3. (со)** отменя, обявя за невалидно, невъзможно (*нещо*), анулирам (*нещо*): **~řici účast** откажа да участвам, откажа се от участие; **~řict objednávku** откажа поръчка; **zpěvák ~řekl koncert** певецът отмени концерта; **pozvání ~řekli** поканените отклониха поканата

od|řici se, разг. od|řict se, od|řeknout se, -řeknu се св. 1. (čeho) откажа се, отрека се (*от нещо*): **dovede se všeho ~řict** може от всичко да се

откаже; **~řít se nadějí** простя се с надёждите си **2.** (*koho, čeho*) откажа се, отрека се (*от някого; от нещо*); изостава, остава (*някого, нещо*)

odřikán|í, -í *ср.* самолишение, самоотричане: **žít v chudobě a ~í** живя в бедност и лишения

odřik|at I, -ám *св. (со)* (механически, монотонно) издекламирам, кажа; *експр.* изпёя (*нещо*): **~at násobilku** кажа (механически), изпёя таблицата за умножение

odřik|at II, -ám *несв. 1.* (*со кому; кому; с инф.*) отказвам (*нещо на някого; на някого; да...*) **2.** **odřik|at si** (*со*) лишавам се, отказвам се, въздържам се (*от нещо*); не си позволявам (*нещо*) **3.** отказвам, отменям, анулирам; обявявам за недействителен, за невъзможен

odřik|at se, -ám se *несв. 1.* (*čeho*) отказвам се, отричам се (*от нещо*): **~at se lásky** отказвам се от любов **2.** (*koho - род.*) отказвам се, отричам се (*от някого*); изоставам, оставам (*някого*): **~at se milého** оставам любимия си

♦ **odřik|at se, -ám se** *несв. 1.* (*čeho*) отказвам се, отричам се (*от нещо*): **~at se lásky** отказвам се от любов **2.** (*koho - род.*) отказвам се, отричам се (*от някого*); изоставам, оставам (*някого*): **~at se milého** оставам любимия си

ворка човек често получава от живота това, което не е искал, ценял, което е пренебрегвал

odřik|at, -ám *несв. (механически, монотонно)* произнасям, декламирам, говоря, казвам; *прен.* изпявам, нареждам: **školácky ~at** говоря (монотонно), нареждам като ученик

odřikav|ý, -á, -é самоотвържен, жертвователен, жертвоготовен, аскетичен; който се отнася до отричане от нещо, до въздържание, до лишени: **~ý samotář** самотник, който се е отрещел от благата на живота; **vést ~ý život** вода аскетичен живот; **~é štěstí** щастие, изкупено с жертви; **~á láska** жертвоготовна любов

odř|ít, -u *св. 1.* (*со*) ожуля, одера, протъркам, нараня, съдера, скъсам (*нещо*): **~ít si paty** ожуля си петите **2.** (*со z čeho, z koho*) остържа, обеля, смъкна, одера (*нещо от нещо, от някого*): **~ít kůru ze stromu** обеля кора от дърво; **~ít kůži ze zvířete** одера кожата на животно **3.** (*koho, со*) остържа, обеля, одера (*някого, нещо*): **~ít kmen stromu** обеля стъбло на дърво; **~eli berana** одраха овен **4.** (*koho - вин.*) *експр.* одера, оскубя, обера, ограбя (*някого*): **~eli ho v kartách** обраха го на карти; **~ít někoho do kůže** смъкна на някого и ризата от гърба; **~ít někoho o poslední krejcar** обера някого до последен грощ **5.** *експр.* свърша, извърша тежка, уморителна работа; претрепя се от работа, за да свърша нещо (вместо някого): **všechno ~e** извършва всякаква тежка работа, работи като вол

odříz|nout, -nu *св. 1.* отрежа **2.** (*koho, со od čeho*;

кому со) отреща, откъсна, отделя, изолирам (*някого, нещо от нещо*); отреща, прекъсна (*нещо на някого*): **hrozí nám ~nutí** заплашва ни откъсване, изолиране от света; **~nout nepříteli zpáteční cestu** отреща пътя за отстъпление на неприятел

odsad|it, -ím *св. (со)* отмества, отдалеча (*нещо*); разполага (*нещо*) на определено разстояние

od|sát, -saji/разг. -saju *св. (со)* **1.** изсмуча, изсуча; издърпам, махна, отнема (с изсмукване) (*част от течност, въздух и под.*) **2.** иззема, отнема, поглъща, поема (*част от някакво количество*) и *прен.*

odsáv|at, -ám *несв. (со)* **1.** изсмуквам, изсуквам; издърпам, махам, отнемам (с изсмукване) (*част от течност, въздух и под.*) **2.** изземам, отнемам, поглъщам, поемам (*част от някакво количество*) и *прен.*

odsed|at, -ám *несв. (od koho; od čeho, kam)* ставам и сядам настрана, премествам се подалеч (*от някого, от нещо*); избягвам, отбягвам (*някого*) като сядам настрана, далеч (*от него*); отдръпвам се, отстранявам се (*от някого*)

odsed|ět, -ím *св. 1.* прекарам в седене, запълня със седене, бездействие, пасивност: **čas v práci jen ~í** на работата само гледа да мине времето; **~ěl osm let ve škole** осем години той ходи насила, без особена полза на училище; осем години той тъпя в училище **2.** (*со*) излеж, изтърпя (*наказание*): **~ět (si) trest** излеж си наказанието, присъдата; **~ěl (si) 10 let (vězení)** той леж 10 години в затвора

odsed|nout, -nu *св. (od koho, od čeho; kam)* стана и седна настрана, премества се подалеч (*от някого, от нещо*); отстраня се, отдръпна се (*от някого, до когото съм седял*)

odsek|at, -ám *св.* осека, изсека, окастря; отстраня, махна (*като изсека*)

odsek|nout, -nu *св. 1.* (*со*) отсека (*нещо*) **2.** (*кому*) *експр.* сопна се (*на някого*); отговоря, отвърна (*на някого*) тръснато, грубо, остро, дръпнато; отсека, срежа (*някого*)

odshora *нар.* отгоре: **~ příjížděl vůz** отгоре идваше кола; **jedou ~ z kopce** пътуват надолу по хълма; **roztrhl si kabát ~ dolů** той си скъса палтото отгоре до долу

odská|kat, -ču/книж. -čí *св. 1.* отдалеча се (с подскачане) **2.** и **odská|kat si** (*со; со čím*) *разг. експр.* пострадам (*заради нещо*); понеса, изтърпя последиствия (*от нещо*); заплатя (*за нещо с нещо*): **to si zle ~če** лошо ще пострада за това; ще си изпати заради това

odskak|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** отскачам, скачам (*встрани, назад*) **2.** *прен.* отклонявам се, отплесвам се, отскачам (*на друга тема*) **3.** обикн. **odskak|ovat (si)** *експр.* отскачам, отбивам се; отивам някъде (за малко): **~uje si každou chvíli od práce** всяка минута се отлъчва то работа **4.** отскачам, отхвърквам **5.** отскачам, отбивам се, рикоширам (*при удар*)

odskoč|it, -ím св. **1.** отскоча, скоча (*встрани, назад*) **2.** отскачане, отбиване, изтичане до-някъде (за малко) **3.** обикн. **odskoč|it (si)** *експр.* отскоча, отбиха се, изтичам, отида някъде (за малко): **~it si domů** отскоча до къщи; **~it si pro cigarety** отскоча за цигари **4.** отскоча, отхвъркна **5.** отскоча, отбиха се, отразя се (*при удар*)

odskok, -u м. **1.** отскък, отскачане (*встрани, назад*) **2.** отскачане, отбиване, изтичане до-някъде (за малко) **3.** *прен.* отклоняване, отстъпление (*от тема*)

odslouž|it, -ím св. отслужва (*воена служба, литургия*); изслужва, отработя

odslouž|it se, -ím se св. (*коти zač*) отблагодаря се (*на някого за нещо*)

odsluh|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отслужвам, изслужвам (*военна служба, литургия*)

odsluh|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (*коти zač*) отплащам се, отблагодарявам се (*на някого за нещо*)

odsoudc|ovat, -uji/разг. -uju св. спорт. жарг. изпълня задължата си на съдия при състезание

odsoud|it, -ím св. **1.** осъдя: **~it pro velezradu** осъдя за държавна измяна; **~it k smrti, na smrt** осъдя на смърт; **~it k trestu odnětí svobody** юрид. осъдя на лишаване от свобода; **~it podmíněně** осъдя условно **2.** осъдя, заклея; отхвърля, отрека, разкритикувам

odsouv|at, -ám нескв. **1.** отдръпвам, отмествам, отстранявам, отдалечавам, премествам **2.** отлагам, отсрочвам, бавя, протакам

odsouzen|á, -é ж. осъдена (*жена*)

odsouzen|ec, -ce м. осъден (*човек*)

odsouzen|í, -í ср. осъждане: **příkré ~í** строг осъждане; **podmíněné ~í** условна присъда

odsouzen|ý, -ého м. осъден; осъден човек

odspodu нар. отдолу, от долната страна

odstál|ý, -á, -é отлепен, разлепен, отделен, раздалечен: **~é uši** щръкнали или клепнали уши

odstart|ovat, -uji/разг. -uju св. **1.** стартирам, тръгна, потегля, понеса се: **letadlo ~ovalo** самолётът излетя, издигна се, отлепи се от пистата **2.** (*со*) публ. сложа начало (*на нещо*); открива (*нещо*)

od|stát (si), ode|stát (si), -stojím (si) св. (*со*) прекърам (*време*) в стоене; отбиха (*някакво задължение със стоене*); престоя, простоя (*нещо*): **~stát několik hodin na stráži** простоя няколко часа на пост; **~stál dvě hodiny ve frontě** той стоя два часа на опашка

odstáv|at, -ám нескв. не прилепвам, отделям се, отлепвам се, хлабав съм: **límeč u košile ~á** яката на ризата е хлабава, широка, не лежи добре

odstáv|ce, -te ср. отбито от сукане добиче

odstav|ec, -ce м. абзац

odstav|it, -ím св. **1.** отдръпна, отмества, отстраня, отдалеча, оттегля, изтегля, махна настрана **2.** отбиха (*от кърмене, от боцаене дете и под.*)

odstav|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** отдръпвам, отмествам, отдалечавам, отстранявам, дърпам, махам настрана, изтеглям: **~ovat problémy** *прен.* отлагам, протакам решаване на проблеми **2.** отбивам (*от кърмене, от боцаене дете и под.*)

odstá|š|ovat, -uji/разг. -uju св. (*со*) разг. прекърам като стажант (*период от време*)

odstěh|ovat, -uji/разг. -uju св. **1.** (*со*) пренеся, преместя, изнеса (*нещо*) в ново жилище, другаде **2.** (*со*) *прен. експр.* събера, прибера, махна (*нещо разхвърляно*) **3.** (*кого - вин.*) преместя, преселя (*някого*); заведя, изпратя, настани (*някого някъде*) за известно време

odstěh|ovat se, -uji se/разг. -uju se св. преместя се, преселя се, напусна (*жилище*): **ptáci se už ~ovali** птиците вече отлетяха (*в топлиите страни*); **~ovat se z kuchyně do pokoje** *прен.* оттегля се, премина, премества се от кухнята в стаята

odstín, -u м. **1.** отсянка, оттеньк, нюанс, тон (*на цвят*) **2.** отсянка, нюанс, нотка, тон (*на значение, на глас*): **významové ~y slova** отсянки в значението на думата; **něžný ~ hlasu** нежна нотка, нежни нотки в гласа; **řící něco o ~ vážněji** кажа нещо с малко по-сериозен тон

odstín|it, -ím св. нюансирам, придам различен нюанс, оттеньк; разгранича, оцветя: **herce výrazně ~il postavu** артистът ярко обрисова всички нюанси, всички детайли от характеристиката на образа

odstín|ovat, -uji/разг. -uju нескв. нюансирам, придавам различен нюанс, оттеньк; разграничавам, характеризирам

od|stonat, -stůnu св. **1.** (*со; со čím*) заплатя (*за нещо*) с разболяване, с преболеждане (*от нещо*): **~stonat nachlazení rýmou** докарам си хрема в резултат на настинката; изкарам настинката с хрема; **~stonat leknutí šokem**

получа шок от уплахата **2. само od|stonat si** (со) преболедувам, прекарам, изкарам (няквака болест в резултат на нещо) **3. (со; со čím) експр.** пострадам, изпата си (заради нещо); пострадам, изтърпя последствията (от нещо); заплатя (за нещо с нещо): **počkej, to (si) ~stůněš** почакай, ще си изпатиш за това, ще ти излезе през носа

odstoup|it, -ím св. 1. отстъпя, отдръпна се, отмества се, оттегля се, отдалеча се, поотдалеча се: **~ili od sebe** отдръпнаха се един от друг **2. (z čeho)** подам, дам си оставката; напусна (нещо): **vlada ~ila** правителството подаде оставка **3. (od čeho)** откажа се (от нещо): **~it od zkoušky** откажа се от изпит; не сѣ явя, откажа се да се явя на изпит; **~it od smlouvy** юрид. откажа се от договор **4. (со komu)** отстъпя, преотстъпя, предам (нещо на някого); откажа се (от нещо в полза на някого)

odstran|it, -ím св. 1. отстраня, махна, разчистя, сваля, премахва: **~it obal** махна опаковка; **~it závorky** мат. разкрива скоби **2. отстраня, премахва, ликвидирам; залича, изчистя:** **~it nebezpečí války** премахва, ликвидирам опасността от война; **~it vykořisťování** ликвидирам експлоатацията; **~it stopy** залича, премахва следи **3. (koho - вин.)** освободя, отстраня, сваля (от длъжност), уволня (някого); премахва, ликвидирам (някого)

odstraň|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. махам, отстранявам, разчиствам **2. отстранявам, премахвам, ликвидирам; заличавам** **3. (koho - вин.)** освобождавам, отстранявам, свалям (от длъжност), уволнявам (някого); премахвам (някого)

odstraš|it, -ím св. (koho - вин.) подплаша, изплаша, сплаша, стресна, респектирам (някого); взема страха (на някого) и го накарвам да се откаже от нещо; разколебая, обезсърча, разкандардисам (някого)

odstrašovac|í, -í, -í респектиращ, разколебаваш, назидателен, сплашващ: **~í postup** действие за сплашване; **~í metoda** метод за сплашване

odstraš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho - вин.) подплашвам, изплашвам, сплашвам, респектирам, стряскам (някого); вземам страха (на някого) и го накарвам да се откаже от нещо; разколебавам, обезсърчавам, разкандардисвам (някого): **~ovat pohledem** респектирам с поглед

odstrašujíc|í, -í, -í сплашващ, респектиращ: **~í případ** отрицателен, назидателен пример; случай, който кара да се замислим; **~í následky**

печални последици; **~í prostředek** средство за сплашване

odstrčen|ý, -á, -é отблъснат, отритнат, онеправдан, пренебрегнат, презрян, захвърлен, изоставен

odstrč|it, -ím св. 1. (со) отмества, отстраня, отдалеча, отмашна, махна, отблъсна, отгласна (нещо отнякъде): **~it závoru** махна резе; **~it lod'ku od břehu** отгласна лодка от брега **2. (koho, со)** отблъсна, отстраня, отмества, измества, отдалеча (някого, нещо – за освобождаване на място или при отказ): **nedala se ~it stranou** прен. тя не позволи да я изместят, да я отстранят, да я пренебрегнат; **až tě nebudou potřebovat, ~í tě** прен. като престанат да имат нужда от теб, ще ти духнат под опашката. **3. (koho)** ошета, пренебрегна, онеправдая, отритна, изоставя, изолирам (някого): **cítil se ~en** той се чувстваше отритнат, онеправдан

odstrk|at, -ám св. отмества, отстраня, отблъсна, отгласна (последователно едно след друго)

odstrk|ovat, -uji/разг. -uju, odstrkáv|at, -ám нескв. 1. отмествам, отстранявам, отмашвам, отдалечавам, отблъсвам, отгласвам **2. (koho, со)** отблъс(к)вам, отмествам, отстранявам, отдалечавам (някого, нещо) (за да освободя място или при отказ)

odstrk|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho) ошетавам, пренебрегвам, онеправдавам, отритвам, отблъс(к)вам, изоставям, не признавам (някого): **~ovaný umělec** непризнат, неоценен художник, артист; **zažil mnoho ~ování** той много пъти беше пренебрегван, отритван, онеправдаван

odstroj|it, -ím св. (koho) съблека (някого), съблека дрехите (на някого, от някого): **~it koně** сваля такъми на кон; **~vánoční stromek** разваля елха; сваля украшения, играчки от елха

odstroj|it se, -ím se св. съблека се: **~it se ze svátečního oděvu** сваля, съблека празничното си облекло.

odstroj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho) събличам (някого), свалям дрехите (на някого, от някого); **~ovat koně** свалям такъми на кон; **~ovat vánoční stromek** развалям елха; свалям украшения, играчки от елха

odstřed|it, -ím св. центрофугирам, прекарам през центрофуга

odstředivě нар. центробежно: **síla působí ~** силата действа центробежно

odstředivk|a, -y ж. центрофуга

odstředivost, -i ж. центробежност, центробежна сила

odsuz[ovat, -uji/pazg. -uju несов.1. (koho k čemu, pač) осъждам (някого на нещо) 2. (со) осъждам, порицавам (нещо): ~ovat nesprávné chování осъждам неправилно държание 3. (koho,

со *k četи*) книж. осъждам, обрѣчам (някого, нещо на нещо)
odsuzuj[é]í, -í, -í осъждащ, осъдителен: **~í nález, rozsudek** обвинителна присъда; **~í kritika** остра, унищожителна критика
odsy[pa]t, -u/-ám св. отсипя
odsy[pa]v[at, -ám несов. отсипвам
odškodn[é], -ého ср. обезщетение: **úrazové ~é** обезщетение за злополука
odškodněn[á], -é ж. обезщетение
odškodněn[í], -í ср. обезщетение
odškodn[ít], -ím св. (koho zač) обезщетя (някого за нещо), компенсiram (нещо на някого), възнаградя (някого), заплатя (на някого) за понесени щети и страдания
odškodn[ít] se, -ím se св. компенсiram загубите си: **za ztrátu se ~il jinde** той си изкара разниските, загубата (от) другаде
odškodň[ovat, -uji] разг. **-uju** несов. (koho zač) обезщетявам, компенсiram, възнаграждавам (някого за понесени щети и страдания)
odškodň[ovat] se, -uji se разг. **-uju se** несов. компенсiram загубите си
odškrab[at, odškráb[at, -u/-ám св. остържа, изстържа, изчегъртам, отчегъртам
odškrabáv[at, -ám, odškrab[ovat, -uji] разг. **-uju** несов. остъргвам, изстъргвам, изчегъртвам, отчегъртвам
odškráb[nout, -nu св. остържа, обеля, отчупя, отстраня (с нокът и под.)
odškrabovat вж. **odškrabávat**
odškrť[at, -ám св. отмѣтна, зачѣрка (последователно, едно след друго)
odškrťáv[at, -ám несов. отмятам, зачѣрквам (последователно, едно след друго)
odškrtn[out, -nu св. (со) отмѣтна, зачѣрка (нещо)
odšoup[nout, -nu св. отмѣстя, отстраня, махна, бута настрана
odšroub[ovat, -uji] разг. **-uju** св. 1. отвинтя, отвия, развинтя, развъртя: **~ovat žárovku** отвия електрическа крушка 2. (со) сваля, махна, отделия (нещо завинчено)
odšroubováv[at, -ám несов. 1. отвинтвам, отвивам, развинтвам 2. (со) свалям, отделям, махам, демонтирам (нещо завинчено)
odštěp[ek, -ku м. отломка; нещо отцепено: **~ek dřeva** треска, отцепена дъсчица
odštěp[ít] se, -ím se св. отцѣпя се, откъсна се, отделя се
odštíp[at, -u/-ám св. отцѣпя, отрѣжа, отделя тѣничко парчѣ (последователно едно след друго)
odštíp[nout, -nu св. отцѣпя, отрѣжа, отделя

тѣничко парчѣ: **~nout si kost** пѣкна кост; **~l (nožem, prstem) kousek dortu** експр. той си отрѣза, отчѣпи тѣнко парчѣ торта
odštíp[nout] se, -nu se св. отцѣпя се, отделя се
odštíp[ovat, -uji] разг. **-uju** несов. отцѣпвам, отделям
odštíp[ovat] se, -uji se разг. **-uju se** несов. отцѣпвам се, отделям се
odšup[ovat, -uji] разг. **-uju** несов. отмѣствам, отстранявам, махам, отдрѣпвам, дърпам, бутам, тѣгря (настрана)
odšust[ít], -ím св. книж. експр. мина, отмина, отдалечя се с шумолѣне (обикн. на дрехи), отшумоля
odšvindl[ovat, -uji] разг. **-uju** св. (со) разг. експр. отбѣя, претѣпам, направя (нещо) надве-на̀три
odtah[at, -ám св. 1. (со) отмѣкна (нещо) с дърпане, с влачене; оттѣгря, отвлѣка (последователно едно след друго) 2. (со) разг. експр. поопѣна кайша (свърши тежка работа)
odtáh[nout, -nu св. 1. отдрѣпна, отмѣкна, отмѣстя, изтѣгля, замѣкна, махна 2. изтѣгля се, оттѣгля се, отдалечя се, отлѣтя, отмина, замина, отида си: **vojsko ~lo** войската се изтѣгли, оттѣгли; **ptáci ~li na jih** птиците отлѣтяха на юг 3. разг. грубо прѣждосам се, отида си, махна
odtáh[nout] se, -nu se св. 1. отдрѣпна се, отмѣстя се, отдалечя се 2. прен. отдрѣпна се: **~nout se od starých přátel** обѣрна грѣб на старите (си) приятели; престана да зачитам, да уважавам старите (си) приятели: **~nout se od práce** измѣкна се, изклѣнча от работа
odtah[ovat, -uji] разг. **-uju** несов. 1. отдрѣпвам, отмѣствам, отмѣквам, изтѣглям 2. изтѣглям се, оттѣглям се, отдалечявам се, отлѣтам, отминавам, заминавам, отивам си
odtah[ovat] se, -uji se разг. **-uju se** несов. 1. отдрѣпвам се, отмѣствам се, отдалечявам се 2. прен. отдрѣпвам се: **~ovat se od starých přátel** обрѣщам грѣб на старите (си) приятели, преставам да уважавам старите (си) приятели: **~ovat se od práce** бягам, измѣквам се от работа
odtamtud нар. оттѣм
odtanc[ovat, -uji] разг. **-uju** св. 1. отдалечя се, отида (си) с танцова стѣпка, танцѣвайки 2. изиграя, изтанцѣвам 3. престана, спрѣ да танцѣвам
odtanč[ít], -ím св. 1. отдалечя се, отида (си) с танцова стѣпка, танцѣвайки 2. изиграя, изтанцѣвам
odtažit[ý], -á, -é книж. отвлѣчен, абстрактен

od|téci, разг. **od|téct**, **od|týct**, **-teču/книж.** **-teku** св. 1. оттекà (се), изтекà 2. *прен.* изтекà, мина
odték|at, **-ám** нескв. 1. текà, оттичам (се), изтичам
 2. *прен.* изтичам, минавам, текà: **дав ~á ulicemi** тълпата се нòси, отдалечàва се по ùлиците
odtelefon|ovat, **-uji/разг.** **-uju** св. 1. (со) съобщя, обàдя (нещо) по телефòна 2. обàдя се по телефòн; проведà, осъществя телефòнен разговор
odtěl|sat, **šu/-sám/книж.** **-ši** св. отдялам, отчүпя, отсека (част от камък и под.)
odtesáv|at, **-ám** нескв. отдялвам, отсичам, отчүпвам (част от камък и под.)
odtít, **odetnout**, **odetnu** св. отсека; отделя (насила)
odtlač|it, **-ím** св. изтлàскам, оттлàсна, отблàсна, избўтам
od|tlouci, разг. **od|tlouct**, **-tluču/книж.** **-tluku** св. удàря, отбйя (за часовник): **hodiny ~tloukly (jedenáct)** часòвникът удàри, отбй, бй (единадесет часа)
odtoč|it, **-ím** св. (со) 1. развйя, отвйя, размотàя, отмотàя, развъртjà, отвъртjà (нещо) 2. пўсна, оставя (нещо) да течè, да изтечè (като отвинтия кран); изтòча (нещо)
odtok, **-u** м. 1. оттичане, стичане 2. *геогр.* оттòк 3. канàл, канàвка, ùлей, трьбà (за оттичане)
odtokov|ý, **-á**, **-é** кòйто се отнàся до оттичане, стичане; водостòчен, дренажен: **~á roura** водостòчна трьбà; **~ý příkop** канàвка, вàда, дренаж; **~á soustava městské kanalizace** градска канализациòнна систèма за отпàдъчни води
odtransport|ovat, **-uji/разг.** **-uju** св. транспортирам, извòзя, прèвозя
odtrh|at, **-ám** св. откòсна, отпòря (последователно едно след друго)
odtrháv|at, **-ám** нескв. откòсвам, отпòрвам
odtrh|nout, **-nu** св. 1. (со) откòсна, отдрьпна, отделя, отскубна, отцèпя, издърпам, отпòря (нещо) 2. (со *od čeho*) отдрьпна, отскубна, отделя рязко (нещо от нещо): **~nout si (poslední sousto) od úst a** откòсна (последния зàтък) от устàта си б) *прен.* лишà се (от нещо), не си позволя (нещо) 3. (коho, со *od koho, čeho*) откòсна, отделя, отлгà, разделя, отнèма (някого, нещо от някого, от нещо): **~nout území** откòсна теритòрия; **~nout církev od státu** отделя църквата от държавата; **~nout teorii od praxe** откъсва теорията от практиката
~nout oči, **pohled**, **zrak od někoho**, **od něčeho** тòй не мòжеше да откòсне, да отдели, да сваля очи, пòглед от някого, от нещо
odtrh|nout se, **-nu se** св. 1. откòсна се, отпòря се,

отделя се, отскубна се 2. (од koho, čeho) откòсна се, отделя се насйла (от някого, от нещо)
odtrh|ovat, **-uji/разг.** **-uju** нескв. 1. (со) откòсвам, отдрьпвам, отделям, отскубвам, отпòрвам (нещо): **~ovat si něco od úst** *прен.* лишàвам се от нèщо, нищо не си позволявам, кòсам от зàткà си 2. (коho, со *od koho, čeho*) откòсвам, отделям, отлгчвам, разделям (някого, нещо от някого, от нещо); отнèмам (някого, нещо на някого)
odtrh|ovat se, **-uji se/разг.** **-uju se** нескв. (од koho, čeho) откòсвам се, отделям се, разделям се (от някого, от нещо)
odtroub|it, **-ím** св. 1. изсвйря, дàm сигнàл (с трьбà): **ponocný ~il** нòщният пазàч (вèче) свйри 2. (со) дам, изсвйря сигнàл (за нещо) (обикн. за приключване); протрьбà (нещо): **~it konec poplachu** изсвйря, дàm отбòй 3. (со) *експр.* обявя края (на нещо): **~eno!** край! гòтòво! **~it válce** слòжа край на войнà
odtrp|ět (si), **-ím (si)** св. понесà, изтърпя (наказание и под.)
odtrub|ovat, **-uji/разг.** **-uju** нескв. 1. свйря, дàвам сигнàл (с трьбà), трьбà 2. (со) свйря, дàвам сигнàл, трьбà, протрьбàвам (за нещо, обикн. за край) 3. (со) *експр.* слàгам, обявявам край (на нещо)
odtrženě нар. откòснато, отделèно, обособèно, изолирано
odtrženost, **-i** ж. откòснатост, отдалечèност, изолираност
odtržen|ý, **-á**, **-é** откòснат, отделèн, отдалечèн, обособèн, изолиран
odtučn|it, **-ím** св. (со) обезмасля, обезмазня (нещо): **~it mléko** обезмасля мляко; **~it vlasý** премàхна мазнинàта на косà; **~it se přísnou kúrou** сваля тлгстинй чрез стрòга терапия
odtučňovac|í, **-í**, **-í** 1. кòйто се отнàся до отнèмане, премàхване, свàляне на тлгстинй, на мазнинй: **~í koupele** бани за отслабване; **~í kúra, léčba a** мед. терапия, лечèние на затлгствàване б) публ. *прен.* режим на иконòмии 2. обезмасляващ
odtučň|ovat, **-uji/разг.** **-uju** нескв. (коho, со) обезмазнявам, обезмаслявам (нещо); отнèмам, премàхвам, свàлям мазнинй, тлгстинй (от някого, от нещо)
odtud нар. оттук: **jste ~?** разг. тукàшен ли сте?
oduč|it [ot-u-/odu-], **-ím** св. 1. **oduč|it si** взèма си часовèте за деня (като учител): **~it si 4 hodiny** взèма чèтири часа; **~il si 10 let** тòй

работи като учител 10 години; **dnes už ~il a odešel** днес той вече си взе часовъте и си отиде; **odměna za ~ené hodiny** възнаграждение за взети часове **2.** (кого - вин. чети) отъча, отвикна (някого от нещо)

odule нар. подпъхнало, подуто

odulost, -i ж. подпъхналост, подутост

odulý, -á, é 1. подут, подпъхнал, отекъл, издут, надут **2. експр.** дебели

odumír|at, -ám нескв. **1.** отмирам, загивам, умирам, измирам, отивам си; ставам безжизнен **2. прен.** замирам, изчезвам

odúm|ř|ť, -tí/-tě ж. **1. книж.** умирање, смърт, измиране **2. биол.** некрѳза **3. юрид. истор.** имѳт, наследство в полза на държавата (при липса на наследници)

odumřelý, -á, -é 1. отмрял, мъртъв, измрял, отживял, безжизнен **2. прен.** празен, пѳст

odu|mřít, -mřu/книж. -mru св. **1.** отмря, измря, умря, загина, отида си **2. прен.** замря, изчезна

odund|at, -ám св. (со) остар. разг. махна, свалия (нещо)

odundáv|at, -ám нескв. (со) остар. разг. махам, свалям (нещо)

odúřad|ovat [ot-ú-/odú-], -uji/разг. -uju св. разг. **1.** свърша, изкарам, отбия работата си, работното си време (в учреждение) **2.** престана да работя в учреждение

odus|it, -ím св. готв. задушя: ~it zeleninu na másle задушя зеленчук в мазнина, в ма̀сло

oduševněle нар. одухотворено, вдъхновено, възторжено, интелигентно, живо, умно

odušvnělost, -i ж. одухотвореност, интелигентност, възторженост: ~ tváře одухотворен, умнен израз на лицето

oduševnělý, -á, -é одухотворен, интелигентен, жив, умнен; вдъхновен, възторжен

odůvodněn|í, -í ср. обосновка, обосноваване, подкрепяне с доводи, мотивировка, аргументация: vrátit žádost bez ~í върна молба без обяснения; ~í rozsudku юрид. мотивировка, мотиви на присѳда

odůvodněnost, -i ж. обоснованост, мотивираност

odůvodněn|ý, -á, -é 1. обоснован, мотивиран **2.** основателен: mít ~é podezření имам основаніе да подозирам, имам основателно подозрѳние

odůvodniteln|ý, -á, -é обясним, поддаващ се на обосноваване

odůvodn|it, -ím св. обоснова, аргументирам, мотивирам, подкрепя с доводи

odůvodň|ovat, -uji/разг. -uju нескв. обосновавам,

аргументирам, мотивирам, подкрепям с доводи

odváb|it, -ím св. (кого, со) примамя, подмамя, съблазня, подлѳжа (някого, нещо, като го отклоня от някого и го привлека при себе си)

odváděcí, -í, -í 1. който се отнася до отвѳждане; отвѳждащ, отвѳден: ~í strouha отвѳден канал **2.** предавателен: ~í den ден за предаване

odváděť, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. **1.** (кого, со) отвѳждам, завѳждам (някого, нещо) **2.** (кого - вин.) вземам (някого) на воѳнна слѳжба; одобрявам (някого) за воѳнна слѳжба **3.** (со, кого od čeho, od кого) отвлѳчам, отклонявам, откъсвам (нещо, някого от нещо, от някого): ~ět pozornost отвлѳчам вниманиѳ

4. (кого - вин. кому) отнѳмам (някого на някого); отклонявам (някого от някого) **5.** (со) отбѳвам, отвѳждам, отклонявам, отстранявам (вода и под.) **6.** (со) предавам, внасям, влагам, плащам, заплащам (нещо дължимо) **7.** (со) връщам (нещо, взето на заем)

odvah|a, -u ж. смѳлост, храброст, мъжество, сърцатост, безстрашие, кураж, решителност: vzít někomu ~u разг. обезкуража някого; dodat si ~u придам си, добия смѳлост, кураж, решителност, самообладание; ztratit ~u изплаша се, изгѳбя смѳлост; па̀дна дѳхом

odval|it, -ím св. отгърку̀лна, отгърколя, изгърколя; премѳстят, отмѳстят, прехвѳрля (чрез гъркаляне)

odval|it se, -ím se св. отгърколя се, отдалеча се (гъркаляйки се): vlna se ~ila вълната се отдрѳпна, оттегли; dým se ~il пѳшекът се разнесе; ~il se týden експр. изгърколя се една сѳдмица; ~il se pomalu domů експр. той бавно се затѳтри към къщи

odval|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отгъркѳлвам, отмѳствам, прехвѳрлям, отстранявам, махам (чрез гъркаляне): ~ovat vinu od sebe книж. отхвѳрлям вината от себе си; ~ovat nebezpečí предотвратявам опасност

odval|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. отгъркѳлвам се, отдалечавам се (гъркаляйки се)

odval|nout, -nu св. **1.** отвѳя, издѳхам, разнеса, отнеса **2.** отмина, нѳсен от вѳтъра

odvar, -u м. отвѳра: ~ z bylin отвѳра от билки; ~ z masa бульѳн (от месѳ)

od|vát, -vějí/разг. -věju св. отвѳя, отнеса (за вятър)

odváz|at, -žu/книж. -ži св. отвѳржа, развѳржа: ~zat obvaz сваля преврѳзка

odváz|at se, -žu se/книж. -ži se св. отвѳржа се, развѳржа се

odvaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. отвързвам, развързвам

odvaz|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. отвързвам се, развързвам се

odváž|et, -ím, 3.мн. -ejí/-í неск. откарвам, закарвам, отвеждам (с превозно средство); извозвам, превозвам

odváž|it, -ím св. 1. отмеря, премеря, претегля 2. *прен.* преценя: **~it význam** преценя значение

odváž|it se, -ím св. (с инф.; *čeho; na koho, na co; k čemu; kam*) осмеля се, посмеля (да направя нещо), реша се (на нещо), позволя си (нещо), рискувам (да извърша нещо): **~it se odpovědi** осмеля се да отговоря

odvážk|a, -y жс. извозване, откарване

odvážliv|ec, -ce м. смелчак, смелчага, храбрец **odvážně** нар. смело, храбро, решително, мъжествено, сърцато

odvážnost, -i жс. смелост, храброст, мъжество, безстрашие, сърцатост, кураж, решителност **odvážn|ý, -á, -é** смел, храбър, безстрашен, мъжествен, сърцат, дързък, решителен: **~é děvče** смело момиче; **~á kritika** смела критика

odvaž|ovat, -uji/разг. -uju неск. отмервам, претеглям

odvaž|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (с инф.; *čeho; na koho, na co; k čemu*) осмелявам се, смеля (да направя нещо), решавам се (на нещо), позволявам си (нещо), рискувам (да извърша нещо): **~uji se na osamělé chodce** нападат самотни пешеходци

odvěra нар. от вчѐра

odvděč|it se, -ím св. (коти, *čemu zač*) отблагодаря се, отплатя се (на някого, на нещо за нещо)

odvděč|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (коти, *čemu zač*) отблагодарявам се, отплащам се (на някого, на нещо за нещо)

odveden|ec, -ce м. новобранец

odvěk|ý, -á, -é книж. вековен, исконен, прастар, стар, дръвен, извѐчен, вековѐчен

odvel|et, -ím св. (koho, co) воен. преведа, изпратя (някого, нещо на служба на друго място)

odvěsn|a, -y жс. геом.катѐт

od|vést, -vedu св. 1. (koho, co) отведа, заведà (някого, нещо) 2. (koho - вин.) взема (някого) на военна служба; одобря (някого) за военна служба: **je ~vedený na vojnu** повикаха го в армията; взѐха го войник 3. (koho, co od koho, od čeho) откъсна, отклоня, отвлѐка (някого, нещо от някого, от нещо): **~vést pozornost** отвлѐка внимание; **~vést hovor jinam** отклоня разговор в друга посока 4. (koho - вин. коти)

отнѐма (някого на някого; някого от някого)

5. (co) отбѝя, отведа, отклоня, отстраня (вода, въздух и под.) 6. (co) преда̀м, внесà, вложà, заплатя̀, платя̀ (нещо дължимо): **prostředky ~vedené do státního rozpočtu** средства, превѐдени в държавния бюджет 7. (co) вър̀на (нещо, взето на заем)

odvet|a, -y жс. възмездие, разплата, реванш, отмъщѐние, отплата

odvěť|it, -ím св. (co; коти паč) книж. отговоря, отвър̀на (нещо; нещо на някого; на някого за нещо)

odvetn|ý, -á, -é отвѐтен; който ѝдва в отг̀вор на нещо, като разплата за нѐщо; наказателен: **~á válka** наказателна война; **~á opatření** контрамерки; **~ý úder** воен. контрайдар; **~é utkání sport.** срѐща-реванш, ма̀ч-реванш

odvětv|í, -í ср. клон, отръ̀съл, бранш: **výrobní ~í** клон на производство; **~í literární tvorby** сфѐра, област на литературно творчество

od|vézt, -vezu св. (koho, co) откар̀ам, закар̀ам; отведа̀, заведà с превозно средство (някого, нещо); извоз̀а, превоз̀а (някого, нещо)

odvíjen|í, -í ср. развѝтие, разгрѝщане: **povolné ~í děje** бавно развѝтие на дѝйствиѝ

odvíj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. размот̀авам, отмот̀авам, развѝвам, разгрѝщам се

odvíj|et se, -ím св. 3.мн. **-ejí se/-í se** неск. 1. размот̀авам се, отмот̀авам се, развѝвам се 2. разгрѝщам се

odvi|nout, -nu св. 1. размот̀а, отмот̀а, развѝ 2. разгр̀на

odvi|nout se, -nu св. размот̀а се, отмот̀а се, развѝ се

odvin|ovat, -uji/разг. -uju неск. размот̀авам, отмот̀авам, развѝвам: **~ovat film** отвѝвам филм̀ова лѐнта; **~ovat kotvu** освобожда̀вам к̀отва

odvin|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. размот̀авам се, отмот̀авам се, развѝвам се

odvirován|í, -í, -í ср. комп. изчѝстване от вѝруси

odvirovat, -uji/разг. -uju св. комп. изчѝствам от вѝруси

odvív|at, -ám неск. отвѝвам, отн̀сям, изд̀ухвам, разн̀сям

odvlákn|it, -ím св. (co) обезвлак̀ня (нещо), ма̀хна влакнестата ч̀аст (на нещо): **~it fazolové lusky** ма̀хна, почѝстя концѝте на зелѐн боб

od|vléci, разг. od|vléct, -vleču/книж. -vleku св. 1. (koho, co) отм̀гкна, завлѐка, извлѐка, изтѐгля (някого, нещо); ма̀хна, отстраня̀ (с вла̀чене) (някого, нещо) 2. (koho) експр. зам̀гкна, завлѐка (някого) (насы̀ла) 3. (koho, co) отвлѐка (някого, нещо) насы̀ла, без да ѝмам право

od|vléci se, разг. **od|vléct se**, **-vleču se**/книж. **-vleku se** св. експр. отмъкна се, завлека се, замъкна се

odvlék|at, разг. **odvlik|at**, **-ám** нескв. 1. отмъквам, замъквам, завличам; довличам, дотъгрям 2. отвличам (насила)

odvod, **-u** м. 1. книж. преддаване; внасяне; отвъждане 2. икон. отчисление, отчисляване: **~y ze zisku** отчисление от печалба 3. записване, преглед на младешки за военна служба; донаторна комисија

odvodn|it, **-ím** св. 1. (со od čeho) извлека, изведя, извадя (заключение, формула от нещо); заключа (нещо от нещо); абстрахирам (нещо) 2. език. деривирам, образувам

odvodn|í, **-í**, **-í** 1. отводен; който се отнася, служи за отвеждане, за оттичане: **~í kanál** отводен канал; **~í kanalizace** канализация 2. наборен: **~í komise** наборна комисија; **~í ročník** набор

odvodn|it, **-ím** св. (со) 1. отводня, пресуша (нещо), отведа вода (от нещо) 2. дренирам (нещо), направя дренаж (на нещо)

odvodňovací, **-í**, **-í** отводнителен, дренажен: **~í projekt** проект за отводняване, за пресушаване

odvodň|ovat, **-uji**/разг. **-uju** нескв. (со) 1. отводнявам, пресушавам (нещо), отвеждам вода (от нещо) 2. дренирам (нещо), правя дренаж (на нещо)

odvodn|ý, **-á**, **-é** който се отнася, служи за отвеждане, за оттичане; отводен: **~é řečiště** отводнителен канал, речно корито на оттичаща се вода; **~á roura kamen** кюнец на пещка

odvolací, **-í**, **-í** юрид. апелационен: **~í právo** апелационно право; **~í spis** апелационен акт; **~í lhůta** срок за обжалване; **~í soud** апелативен, апелационен съд; **~í listina** отзователна грамота (документ)

odvolán|í, **-í** ср. 1. възражение, обжалване, апелационна жалба: **podat ~í proti rozhodnutí** обжалвам решение; **proti tomu není žádného ~í** срещу това не може да има никакво възражение; това (решение) е окончателно 2. отменяне, анулиране, опровержение 3. уволнение, освобождаване (от служба); отзоваване, отстраняване (от командване) 4. извикване, повикване (обратно): **~í zaměstnanci z dovolené** прекъсване на отпуск(а) на служител

odvolateln|ý, **-á**, **é** временен; който се сменя, може да бъде отменен; сменяем, отменим: **~í zástupci lidu** сменяеми народни представители; **~í úředníci** сменяеми служители; **~ý právní úkon** юрид. временна юридическа функция, мярка

odvol|at, **-ám** св. 1. (koho, co) извикам, повикам, изтегля, върна (някого, нещо) отнякъде: **~at někoho z porady** извадя, отстраня някого от състава на съвет, от съвет; отзова някого от съвещание; **telegraficky ~at z dovolené** извикам телеграфически от отпуск, телеграфически прекъсна отпуск; **~at pluk z fronty do zázemí** изтегля полк от фронта в тила 2. (koho, co) освободя, сваля, отстраня, уволня, сменя (някого) от длъжност: **~at diplomata** отзова дипломат; **~at kandidáta** сваля, отменя кандидатурата на някого 3. (co) отменя, анулирам, сменя, препратя (нещо): **~at rozkaz** отменя заповед; **~at zákaz** отменя, вдигна забрана; **~at poplach** прекратя тревога, дам отбой; **~at kandidaturu** отменя, сваля кандидатúra; **~at účast na konferenci** отменя участието си, откажа се от участие в конференция; **do ~ání uzavřeno** затворено до второ нареждане, временно затворено 4. (co) откажа се, отстъпя (от нещо), взема назад (думите си)

odvol|at se, **-ám se** св. 1. юрид. обжалвам, подам апелационна жалба: **~at se proti rozsudku** обжалвам присъда, съдебно решение 2. (na koho, co) позова се (на някого, на нещо); посоча (някого, нещо) за оправдание, за потвърждение: **~at se na usnesení** позова се на решение **odvoláv|at**, **-ám** нескв. 1. (koho, co) извикам, повикам, изтеглям, връщам (някого, нещо) 2. (koho, co) освобождавам, отстранявам, уволнявам, свалям, сменям (някого) от длъжност: **~at diplomata** отзовавам дипломат 3. (co) отменям, анулирам, сменям, прекратявам (нещо) 4. (co) отказвам се, отстъпвам (от нещо), вземам назад (думите си)

odvoláv|at se, **-ám se** нескв. 1. юрид. обжалвам, подавам апелация: **~at se proti rozsudku** обжалвам присъда, съдебно решение 2. (na koho, co) позовавам се (на някого, на нещо), посочвам (някого, нещо) като оправдание, като потвърждение

odvol|it, **-ím** св. гласувам: **~ilo už devadesát procent voličů** вече гласуваха 90 процента от избирателите

odvoz, **-u** м. извозване, превозване, закарване, откарване, транспортиране, пренасяне, махане, отстраняване (с превозно средство)

odvozc|e, **-e** м. превозвач, извозвач

odvozenin|a, **-y** ж. език. производна дума, дериват

odvozeně нар. неестествено, изкуствено, неоригинално, като второ качество

odvozenost, **-i** ж. производност

odvozen|ý, -á, -é произво́ден, второ́ичен, непървичен

odvoz|it, -ím св. отка́рам, зака́рам, превòзя; премёстя, ма́хна (с превозване последователно едно след друго)

odvoz|ovat, -uji/разг. -uju несв. (со z čeho) **1.** мат. извèждам, извлíчам, извáждам (формула, заключение от нещо); заключа́вам (нещо за нещо); абстрахи́рам (нещо от нещо) **2.** език. деривира́м, произвèждам, образу́вам (нещо от нещо)

odvrácen|í, -í ср. отклоня́ване, предотвратя́ване, отвлíчане, отстраня́ване: ~í válkы предотвратя́ване на война́; **pro ~í pozornosti** за отвлíчане на вниманието, за замáзване на очите

odvrácen|ý, -á, -é обръ́нат (на другата страна): ~á část měsíce обратната страна на луната; ~ý svah kopce противоположен склòн на хълм

odvracet, -ím, 3. мн. -ejí/-í несв. **1.** обръщам, отвърщам, извърщам: ~et tvář, hlavu обръщам, извърщам лице, глава **2.** отклонявам, отмёствам: ~et oči, pohled отмёствам поглед, отвърщам, вдíгам очи, поглед **3.** (koho, со od koho, čeho; z čeho; kam) отвлíчам, отклонявам, откъсвам, отделя́м (някого, нещо от някого, от нещо), съветвам (някого) да се откаже (от нещо), разубежда́вам (някого) **4.** (со) отстраня́вам, предотвратя́вам (нещо)

odvracet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se несв. **1.** извърщам се, обръщам се, извивам се (на страна) **2.** отклонявам се, отмёствам се, насòчвам се (в друга посока) **3.** (od koho, čeho) отклонявам се, отдръпвам се, отвърщам се, отдалеча́вам се (от някого, от нещо); изгубвам интерес (към някого, към нещо); напúскам, изоста́вам (някого, нещо); скъсвам, преста́вам да общу́вам (с някого)

odvrat, -u м. отклоня́ване, отклонёние, отдалеча́ване, изоли́ране, отдръпване, отка́зване, отрича́не, изоста́вяне, о́тказ: ~ od hospodářských otázek пренебрегване на стопанските въпроси; ~ k malým věcem обръщане, насòчване към дребни неща

odvrát|it, -ím св. **1.** (со) обръ́на, отвър́на, извър́на (нещо) **2.** (со) отклоня́, отмёстя (нещо): ~it oči, zrak отвър́на очи, отмёстя поглед **3.** (koho, со od koho, čeho; z čeho; kam) отвлекá, отклоня́, откъсна, отде́ля (някого, нещо от някого, от нещо); посъветвам (някого) да се откаже (от нещо), разубедя́ (някого): ~it podezření od někoho сваля́, снёма подозрёние от някого **4.** (со) отстраня́, предотвратя́, избя́гна (опасност и под.)

odvrát|it se, -ím se св. **1.** извър́на се, обръ́на се, извива се (на страна) **2.** отклоня́ се, отмёстя се, насòча се (в друга посока) **3.** (od koho, čeho) отклоня́ се, отдръ́пна се, отвър́на се (от някого, от нещо)

odvrh|nout, -nu св. (со) **1.** отхвърля́, отблътна, хвърля́, сваля́, ма́хна (нещо): ~nout zbraň за хвърля́ оръжие **2.** отка́жа се (от нещо)

odvrh|ovat, -uji/разг. -uju несв. **1.** отхвърля́м, отблътсвам, хвърля́м, свáлям, ма́хам **2.** отка́звам се

odvšiv|it, -ím св. (koho, со) почи́ста (някого, нещо) от въшки; дезинсекти́рам (някого, нещо)

odvšiv|ovat, -uji/разг. -uju несв. (koho, со) почи́ствам (някого, нещо) от въшки; дезинсекти́рам (някого, нещо)

odvyk|at, -ám несв. **1.** (коти, čети; с инф.) отвиквам (от някого, от нещо; да правя нещо) **2.** (koho - вин. čети) отвиквам, отúчвам (някого от нещо), нака́рвам (някого) да се отúчи (от нещо)

odvyk|nout, -nu св. **1.** (коти, čети; с инф.) отвикна (от някого, от нещо; да правя нещо) **2.** (koho - вин. čети) отвикна, отúча (някого от нещо), нака́рам (някого) да се отúчи (от нещо)

odvyk|nout si, -nu si св. (со; čети; с инф.) отвикна, отúча се (от нещо; да правя нещо)

odvzduš|it, odvzdušn|it, -ím св. (со) техн. изте́гля, отведа́ въздуха (от нещо), създа́м вакуум (в нещо)

odvždy вж. odevždy

odyse|a, -y/-je ж. одисе́я

odzadu нар. отза́д, изотза́д; отза́д напред

odzátk|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) отпу́ша (нещо); изва́дя запуша́лка, та́па (на нещо): ~ovat láhev отвòря бутылка

odzbrojen|í, -í ср. разоръжа́ване: komise pro ~í комисия по разоръжаването; návrh na ~í предложение за разоръжаване

odzbroj|it, -ím св. **1.** (koho, со) обезоръжа́ (някого, нещо); отне́ма, взе́ма, иззе́ма оръжието (отнякъде): jeho úsměv ji ~il прен. усмивката му я обезоръжи; po dnešním rozhovoru byl zcela ~en прен. слёд днешния разговор то́й напълно се преда́де **2.** разоръжа́ (армия)

odzbrojovac|í, -í, -í **1.** който се отна́ся до разоръжаване: ~í konference конференция по разоръжаването; ~í návrhy предложёния за разоръжаване

odzbroj|ovat, -uji/разг. -uju несв. **1.** (koho, со) обезоръжа́вам (някого, нещо), отне́мам, взе́мам, иззе́мам оръжието (отнякъде): jeho

upřímnost všechny ~uje *прен.* искреността му обезоръжава всички; **~ovat kouzlem své osobnosti** *прен.* покорявам с очарованието на своята личност **2.** разоръжавам (*армия*)

odzdola *нар.* отдолу

odzkoušet, -ím, 3. мн. -eji/-í *св. разг. жарг.*

1. (*со*) изрепетирам, отрепетирам (*нещо*) **2.** (*со*) пробвам, изпробвам (*нещо*) **3.** (*кого* - *вин.*) изпитам, проверя (*някого*) **4.** престана, спра да изпитвам

odznačit, -ím *св. комп.* размаркирам, унищожа (*позиция в меню*)

odznak, -u *м.* значка

odzpívat, -ám *св.* **1.** изпѣя **2.** (*коти*) прочетя молитва (*на някого*) **3.** престана, спра да пѣя

odzvánít, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. 1. (-; со)* бия (*за камбана*); звѣня, давам сигнал (*за нещо*), обявявам (*нещо*) (*чрез камбана, чрез звънец*): **zvony ~ějí poledne** камбаните известяват обѣд; **~ět poplach** бия тревога, звѣня за тревога **2.** звѣня, звуча, бия: **umíráček ~í** звучи, нѣси се погребѣлен звѣн **3.** (*коти, чети*) *експр.* слагам, обявявам край (*на някого, на нещо*); погребвам (*някого, нещо*); обявявам (*някого*) за ликвидирам; свършвам (*с някого, с нещо*); разчѣствам си сметките (*с някого, с нещо*): **~ělo pánům** настѣпваше краят на господарите; **už jim ~ějí** обявяват ги вече за умрѣли, за ликвидирани; ликуват предварително, вече им слагат кръст

odzvoniť, -ím *св. 1. (-; со)* удѣря (*за камбана, за звънец*); избия (*за звънец*); дам сигнал (*за нещо*), обявя (*нещо*) (*чрез камбана, чрез звънец*): **hned po ~ění vyrazili všichni ze třídy** веднага слѣд бѣенето на звънца всички изскѣчиха от класната стѣя; **školník ~il konec hodiny** училищният прислужник удѣри звънца за края на часа; **~ilo poledne** удѣри плѣдне **2.** (*коти, чети*) *експр.* слѣжа, обявя край (*на някого, на нещо*); ликвидирам, погребѣ (*някого, нещо*); разчѣства сметките си, свърша (*с някого, с нещо*): **jejich lásce rodiče ~í** родителите ще слѣжат край на любовта им; **lid ~il staré vládě** народът погребѣ старата власт; **už jim ~ili** вече им слѣжиха кръст, сметнаха ги за ликвидирани

ofenzíva [-zi/-zí-], *-у жс.* офанзива, настѣпление, нападение на широк фронт: **generální ~a** генерална офанзива; **zahájit ~u** запѣчна офанзива; **politická ~a** политическа офанзива

ofenzívně [-zi/-zí-] *нар.* настѣпателно, нападателно

ofenzívní [-zi/-zí-], *-í, -í* настѣпателен, нападателен, офанзивен

ofěra, -у жс. цѣрк. паричен дар при католическа литургия; лѣпта, пожертвование

ofert|a, -у жс. *тѣрг.* офѣрта, предложѣние

off-line [oflain] *неизм. прил. комп.* оф-лайн; който не ѣ свързан с мрежата

oficiál, -a *м.* *остар.* дрѣбен, нѣшш чинѣвник, служѣщ

oficiálně *нар.* официѣлно, тѣржѣствено: **~zahájit** открѣя официѣлно; **~uznávat** признавам официѣлно; **~prohlásit** тѣржѣствено обявя

oficiální, *-í, -í* официѣлен; казиѣнен и *прен.*: **~í osobnost** официѣлно лицѣ; **~í umění** казиѣнно изкуство; **~í filosofie** официѣлна, казиѣнна философия

oficiálnost, -i *жс.* официѣлност, официѣлен тѣн, официѣлно дѣржанѣе; официѣлности

oficír, -a *м.* *остар. разг.* *днес често грубо* офицер, офицерче

ofin|a, -у жс. бретѣн

ofotograf|ovat, -uji/разг. -uju *св.* фотографирам; снѣма, направя снѣмка

ofouk|at, -ám *св. (со)* подѣхам (*на нещо*); издѣхам, обрѣля (*нещо*) (*за вѣтѣр*): **~at dítěti bolavý prstík** подѣхам (*на*) бѣлно прѣстѣе на детѣ; **tvář ~aná od větru, větrem** обвѣтрено лицѣ

ofoukáv|at, -ám *несв. (со)* дѣхам (*на нещо*); издѣхвам, отвѣвам, брѣля (*нещо*) (*за вѣтѣр*): **vítr ~al tváře** вѣтѣр(ѣт) брѣлеше лицѣта

ofouk|nout, -nu *св. (кого, со)* подѣхам (*срѣцу някого, срѣцу нещо*): **~l ji studený vítr** побрѣли я, подѣха я, облѣхна я студѣн вѣтѣр

ofrank|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со)* платѣя, таксувам (*нещо*), заплаѣя пѣщенски разнѣски (*за нещо*), залепѣ мѣрки (*на нещо*)

ofsajd, -u *м.* *спорт.* ѣфсайд, засѣда

offset, -u *м.* *полигр.* ѣфсѣт, рѣтапринт

ofuk|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со)* дѣхам (*срѣцу някого, срѣцу нещо; някого, нещо*), брѣля, подѣхвам, облѣхвам (*някого, нещо*): **větrík ~oval krajinu** лѣк вѣтѣр повѣываше над околностѣта

oh, по-рядко och *междум. 1.* ѣ, ѣх, ѣх (*за приятни и неприятни чувства*) **2. ѣ (*за потвѣрждение или отричанѣ*): **oh, ten dobře ví ѣ,** тѣй добѣре знѣе**

ohanb|í, -í *ср.* срамѣтии, срамни чѣсти (*полови органи*)

ohánět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se *несв. 1. (čít po kot, čet)* пѣдя, отпѣждам (*някого, нещо*), пѣзя се (*от някого, от нещо, като размахвам нещо*); размѣхвам (*нещо*), мѣхам (*с нещо, за да пропѣдя някого, нещо, за да се предпазя*)

от някого, от нещо): **~ět se po mouchách** гоня мухите; **krávy se ~ěly** кравите махаха с опашки (срещу мухите) **2.** (*čím; kde*) *експр.* боравя, действам, работя, служа си ловко (*с нещо*); тръдя се, тичам, снова (*нагоре-надолу, някъде*): **~ět se lopatou** въртя ловко лопатата; **~ět se kolem plotny** снова около печката **3.** (*čím*) *експр.* парадирам, хваля се, перча се, надувам се (*с нещо*)

oháňka, -y ж. **1.** опашка (*обикн. на едър рогат добитък*) **2.** *готв.* говеждо месо от началото на опашката

ohar|ek, -ku м. остатък от нещо не напълно изгоряло: **~ek dřeva** главня; **~ek cigarety** угарка, фас; **~ek svíčky** недогоряла свещ

ohar|, -e м. ловджийско куче; хрътка, копой

ohav|a, -y ж. чудовище, изрод, урод, страшилище и под.

ohavně нар. безобразно, отвратително, противно, гадно, отблъскващо: **bylo mu ~** той се чувстваше отвратително

ohavnic|e, -e ж. отвратителна, противна, гнусна жена

ohavník, -a м. отвратителен, противен, гнусен, долен човек

ohavnost, -i ж. **1.** отвратителност, гадост, нязост, безобразност, гнусота (*качество*) **2.** безобразие, гадост, нязост; отвратителна, долна постъпка

ohavn|ý, -á, -é 1. противен, гръзен, безобразен, отвратителен: **~á barva** отвратителен цвят; **~ý hlas** противен глас; **~ý oděv** безобразно, гръзно облекло **2.** *експр.* ужасен, много неприятен, отвратителен, гаден: **~ý omyl** ужасна, отвратителна грешка **3.** гнусен, долен, нязък, мръсен, гаден, противен, недостойн: **~ý svůdce** мръсен сводник, прелъстител

ohb|í, -í ср. извивка, прегъвка; място, където нещо се прегъва, огъва, извива: **~í řeky** извивка на река; **~í cesty** завой на път, кривина; **~í chodby** извивка, чупка на коридор; **~í ruky** извивка, гънка, става на ръка

ohbn|ý, -á, -é 1. еластичен, гъвкав; кръшен, подвижен: **~ý prut** еластичен прът; **~á postava** гъвкава фигура; **~ý krok** кръшна походка; **~ý hlas** мелодичен, меден глас; **~á mysl** подвижна мисъл; **~é zákony** разтегливи закони; **~á povaha** приспособяващ се характер **2.** *език.* изменением, спрягаем, склоняем: **~á slova** флективни думи

ohně, ohně м. **1.** огън: **rozdělat ~** запаля, наклада, разгоря, разпала огън; **postav vodu na ~** по-

jako ~ ушите му горят; **je na ženské jako ~** голям любовник е, умира за жени, на него му дай жени; **dštít na někoho ~ a síru** *книж.* сипя огън и жупел срещу някого, върху някого; **má ~ v těle, v žilách** той е огън и пламък; той е жив, темпераментен, буйн; **má, drží dvě želízka v ohni** разполага с две възможности; винаги има нещо в резерва; никога не залага на една карта; **lít olej, přilévat, přidávat olej(e) do ohně** наливам масло в огъня; **být ve dvou ohních** намирам се между два огъня; **přidat, přiložit polínko do ohně** допринеса за влошаването на нещо; наля масло в огъня; **má hlavu v ohni** пламнала му е главата, огън му гори на главата; **je v ohni** под пара е; **jsou na sebe jako ~ a voda** те са като куче и котка **2.** пожар: **vypukl ~** избухна пожар; **pojištění proti ohni** застраховка от пожар

ohně, ohně м. **а)** избухва като барут **б)** веднага избухва разправия; **vzplanul světový ~** пламна световен пожар (*война*) **3.** огън, стрелба и *прен.*: **dělostřelecký ~** артилерийски огън; **projit ohněm zkoušek** *прен.* премина през огъня на изпитанията; **octnout se v ohni pohledů** *прен.* окажа се под критиката

ohně, ohně м. **а)** бойно кръщение **4.** *експр.* огън, висока температура; възпаление, парене: **oči měl jeden ~** целите му очи бяха възпалени **5.** червенина, руменина, заря **6.** огън, блясък (*на очи и под.*) **7.** плам, пламък, огън, жар, разпаленост, страстност, страст, патос

ohladi|t, -ím св. оглажда, изглажда, заглажда, изтъркам, изтрия, излъскам, лъсна, шлифовам: **ohlazená klika** излъскана, изтрита бравă

ohlas, -u м. **1.** ехо, отклик, отзвук, отглас, отзив; отражение: **~ smíchu** затихващ смях; **~ potlesku** затихване на ръкопляскане; последни ръкопляскания **2.** *прен.* отзвук, отглас, реакция: **vzbudit, vyvolat ~** предизвикам отзвук; **mít ~, setkávat se s ~em** срещам (широк) отзвук

ohlási|t, -ím св. (*komu co, рядко koho; koho, co u koho*) обявя, известя (*нещо на някого*); съобщя, уведомя, доложа (*на някого за нещо, за някого*): **nikomu nic ne-il** никого не е предупредил; **slavnostně -it** тържествено известя; **ohlaste mě, prosím, u ředitele** моля, доложете за мен на директора

ohlási|t se, -ím se св. обявя се; съобщя, заявя за присъствието си, кажа името си: **v sluchátku se -il někdo jiný** някой друг вдигна телефона, беше на телефона, обади се по телефона; **-il se k obědu** той заяви, че ще дойде за обяд; **-it se**

na policii регистрирам се, запиша се в полицията; **~it se u ministra** помоля министър да ме приеме, помоля министъра за аудиенция; помоля да бъда приет от министър; **~it se u vrátného** обада се на портиера; **již se ~ilo jaro** *прен.* вече замириша на пролет; **~ila se stará choroba** *прен.* обади се старата болест **ohlášen|í, -í** *ср. (čeho)* съобщение, обява, извѣстие (за нещо); **přicházím bez ~í** идвам без предупреждение

ohláš|ka, -ky *жс.* 1. съобщение, обява 2. обикн. *мн.* **ohláš|ky, -ek** обявяване, разгласяване в черква за бъдеща венчавка

ohláškov|ý, -á, -é 1. който се отнася до обява, обявяване, извѣстие 2. който се отнася до обявяване в черква на бъдеща венчавка

ohlašovac|í, -í който се отнася до обявяване, до регистрация; **~í lhůta** срѣк за регистрация; **~í živnost** *юрид. адм.* регистрирана, законна стопанска дейност

ohlašovatel, -e *м.* лице, което съобщава, разгласява за нещо

ohlaš|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*коти со, рядко koho; koho, со и koho*) обявявам, извѣстявам (нещо на някого); съобщавам, уведомявам, долагам (на някого за нещо, за някого): **~ování pobytu** регистриране на пребиваване; **mračna ~ovala brzký déšť** *прен.* облаците показваха, че скоро ще вали, облаците предвещаваха (скорошен) дъжд

ohlaš|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* обаждам се; съобщавам, заявявам за присъствието си: **~oval se vždy plným jménem** той винаги си казваше цялото име, представяше се с всичките си имена; **~ovat se na policii** записвам се, разписвам се, регистрирам се в полицията; **~ovat se u ministra** моля за аудиенция у министъра, моля министъра да ме приеме; **~ovat se u vrátného** обаждам се на портиера

ohlašovn|a, -y *жс.* бюро, място за регистриране, за съобщаване на нещо: **~a ztrát a nálezu** бюро за загубени вещи

ohlávk|a, -y *жс.* конски оглавник, юлар: **dát ~u někomu** слѣжа юзда, юлар на някого *и прен. експр.*; **strkat hlavu do ~y** *експр.* пѣхам, слагам си главата в ярѣма

ohlaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* оглаждам, изглаждам, заглаждам, изтѣрквам, излѣсквам, шлифѣвам

ohled, -u *м.* 1. ъглед, вниманіе, съображение: **brát ~ na něco** съобразявам се с нещо, взѣмам под вниманіе нещо; **mít ~ na něco, k něčemu** съобразявам се с нещо, отнасям се с вниманіе

към нещо; **zde přestávají ~y** от тук нататѣк няма приятелство, няма отстъпки, няма съобразяване с нищо 2. *малко остар.* отношѣние, странѣ, глѣдна тѣчка: **v tomto, v jistém ~u** в това отношѣние, в извѣстно отношѣние, в този смѣсл; **v každém ~u** във всяко отношѣние 3. *като част от вторичен предлог:* а) *с вин.*: **bez ~u na** без ъглед на, без да се взѣме под вниманіе; без да се събразя с; независимо от: **bez ~u na to, že...** независимо от това, че...; **s ~em na** с ъглед на, като се има предвид, взѣмайки под вниманіе б) *с дат.*: **s ~em k** с ъглед на

ohled|at, -ám *св.* прѣтѣрся, оглѣдам, изслѣдвам, проуча, разглѣдам, разслѣдвам, обслѣдвам, направя ъглед, опѣпам, преглѣдам, проверя: **~at mrtvolu** оглѣдам труп; **~at dílo** проуча труд; **~at očima** обгѣрна, премѣра с поглѣд; **~at holí hloubku jámy** проверя, премѣра с прѣг дълбочина на яма

ohledávač, -e *м.* огледѣвѣч (*вещо лице*)

ohledáv|at, -ám *несв.* оглѣждам, изслѣдвам, проучвам, разглѣждам, разслѣдвам, обслѣдвам, преглѣждам, проверявам, опѣпвам

ohledně *предлог с род. (koho, čeho) разг. остар.* по отношѣние (на някого, на нещо), относно (някого, нещо), що се отнася (до някого, до нещо), във врѣзка (*с някого, с нещо*)

ohléd|nout se, разг. ohlíd|nout se, -nu se *св.*

1. (*za kým, čím; po kom, čem; kam*) оглѣдам се, обгѣрна се, поглѣдна (*след някого, след нещо; нанякъде*), озѣрна се: **ani se ne~la** тя дори не сѣ обгѣрна 2. (*po čem; kde*) оглѣдам, разглѣдам (*нещо*); добѣя предстѣва, ориентѣрам се, информѣрам се (*за нещо*): **byli se tu ~nout před měsícem** преди един мѣсец идваха тук да оглѣдат (*за да добѣят представа*) 3. (*po čem, po kom*) потѣрся си, опѣтам се да си намѣря, да си осигуря (*някого, нещо*); поразтѣчам се (*за някого, за нещо*): **~l se po cizích pramenech** той потѣрси чѣжди източници; **~nout se po novém zaměstnání** потѣрся, опѣтам се да си намѣря нова работа; **~nout se po vhodné nevěstě** потѣрся се подходяща съпрѣга 4. (*po kom, čem*) поглѣдна каквѣ стѣва (*с някого, с нещо*) понаглѣдам (*някого, нещо*); обгѣрна вниманіе (*на някого, на нещо*): **musíš se ~nout po dětech** трябва да видиш каквѣ правят децѣта

ohleduplně *нар.* внимѣтелно, деликатно, тактично, предпазливо, любѣзно

ohleduplnost, -i *жс.* внимѣтелност, деликатност, тактичност, любѣзност

ohledupln|ý, -á, -é внимѣтелен, деликатен, так-

тичен, любезен: **~ý muž** много внимателен мъж; **~á otázka** деликатно зададен въпрос
ohlídat, -ám св. (кого, со) опазя (някого, нещо); погръща се (за някого, за нещо), понаглеждам, наглеждам (някого, нещо): **dobře, špatně ~al dobytek** той опази, той не опази добитъка
ohlížet se, -ím se, 3. мн. **-ejí se/-í se** не св. 1. (за кým, čím; по kom, čem) оглеждам се, обръщам се, поглеждам (след някого, след нещо), озъртам се, заглеждам се (по някого, по нещо) 2. (по čem; kde) оглеждам, разглеждам (нещо); ориентирам се (някъде), добивам представа, информирам се (за нещо) 3. (по čem, по kom) търся си, опитвам се да си намера, да си осигуря (някого, нещо) 4. (на koho, со) съобразявам се (с някого, с нещо), грижа се (за някого, за нещо); обръщам внимание (на някого, на нещо), взимам под внимание (някого, нещо)
ohlodjat, -ám св. оглòжда, оглòзгам, огризà, изгризà: **~aná kost** оглòзган кòкал; **zvěř ~ala stromy** дивите животни изгризаха дърветата
ohlodáv|at, -ám не св. оглòзгвам, огризвам, изгризвам
ohluchl|ý, -á, -é глух, оглушàл
ohluch|nout, -nu св. оглушèя
ohlup|ovat, -uji/разг. -uju не св. доведжам до оглушяване, до затпяване: **~ovat masu** довеждам масите до затпяване; **vědomé ~ování lidí** съзнателно държане на хората в невежество; **~ující literatura** литературà, която води до затпяване
ohluš|it, -ím св. 1. (кого - вин.) оглушà, доведа до оглушàване (някого) 2. (со) заглушà, задушà, потисна, сподàвя (нещо): **~il ji strach** страхът беше притгпил всичките ѝ сетивà; **~it své svědomí** заглушà съвестта си; **~it bolest** потисна бòлка
ohluš|ovat, -uji/разг. -uju не св. 1. (кого - вин.) оглушàвам, довеждам до оглушàване (някого) 2. (со) заглушàвам, задушàвам, потискам, сподàвам (нещо)
ohlušujíc|í, -í, -í 1. оглушàващ, оглушителен 2. прен. страшен, силен
ohm [óm], -u м. физ. ом
ohmat|at, -ám св. 1. опипам, попирам: **~at puls** опипам, проверя пùлс; **~at krajinu očima** прен. обгърна околността с поглед 2. измърся, зацапам, изгъркам (с пипане)
ohmatáv|at, -ám не св. 1. опипвам, попирам, пипам: **~at puls** опипвам, проверявам пùлс 2. измърсявам, зацапвам, изгърквам (с пипане)
ohnat se, oženu se св. (čím po kom, čem) замàхна,

мàхна (с нещо, срещу някого, срещу нещо), отпèдя, прогòня (някого, нещо с нещо)
ohnic|e, -e ж. бот. дива или полска рàпа (Raphanus raphanistrum)
ohnič|ek, -ku м. умал. òгънче, пламъче и прен.; мàлък òгън
ohniodoln|ý, -á, -é негоривен, огнеупòрен
ohnisk|o, -a ср. 1. физ. геом. фòкус: **~o čočky** фòкус на лèща; **~o paraboly** фòкус на парàбола 2. прен. огнище, цèнтър, срèдище: **~o kultury** огнище на културà; **zemětřesné ~o** епицèнтър на земетресèние, земетрèсно огнище
ohniskov|ý, -á, -é фòкусен: **~á vzdálenost** физ. фòкусно разстояние; **~á nákaza** мед. фòкална, огнищна инфèкция
ohnišť|ě, -ě ср. огнище: **kovářské ~ě** ковàшко огнище
ohnivák, Ohnivák, -a м. обикн. в счèт. pták Ohnivák Жàр-птица
ohnivě нар. 1. òгнено, жàрко, ослепително ярко: **~ červený** òгненочервèн 2. прен. пламенно, горèщо, страстно, с жàр: **~ milovat** обичам пламенно; **~ hájit** защитавам страстно
ohnivost, -i ж. яркост, пламенност, буйност и прен.; страстност, избухливост
ohniv|ý, -á, -é 1. òгнен 2. òгнен, яркочервèн, òгненожèлт 3. опияняващ, òгнен: **~á voda** експр. ракия 4. прен. пламенен, òгнен, жàрък, страстен, буйен, буйен: **~á láska** пламенна любов; **~é mládí** буйна млàдост
ohnivzdorn|ý, -á, -é огнеупòрен
ohňopád, -u м. фойервèрк(и) във фòрма на букèt; букèти фойервèрки
ohňostroj, -e м. фойерверк
oh|nout, -nu св. огъна, прегъна, сгъна, превия, извизà
дàша, налòжа момчè
oh|nout se, -nu se св. наведà се, превия се, извизà се
ohňov|ý, -á, -é òгнен, кòйто се отнàся до òгън: **~é znamení** дамгà, бèлег от жигòсване; **Ohňová země** геогр. Огнена земà
oho междум. оòò, ахà, амì (за учудване, вълнение, несгласие)
ohod|it, -ím св. измàжа с хоросàн, с мазилка
ohodnot|it, -ím св. оценя, преценя, дам оцèнка, дам атестàция, направя характеристика: **bo-dově ~it** дам оцèнка по тòчки
ohol|it, -ím св. избрèсна, обрèсна: **dát se ~it** обрèсна се (на брýснар), отида да ме обрèснат, да се обрèсна 2. (кого) експр. разг. оскùбя, ограбà, измàмя, обера (някого)

ohon, **-u** *м.* опашка (на куче, на кон, на комета):
svěsit ~ подвѣя опашка

ohořelý, **-á**, **-é** обгорѣл

ohořel, **-ím** *св.* обгорѣл

ohoz, **-u** *м. разг.* костюм, облекло

ohrab|at, **-u** *св.* **1.** подравня (с гребло, с вила и под.) **2.** огребѣ (с гребло от повърхността)

ohrad|a, **-y** *ж.* **1.** ограда, плет, стобор, зид, стена **2.** двор, оградено място; ограда (за добитък), *остар.* егрѣк

ohrad|it, **-ím** *св.* оградя, заградя, обградя

ohrad|it se, **-ím se** *св. (proti čemu)* протестирам, възразя, изразя протѣста си (срещу нещо); изразя несъгласието си (с нещо), обявя се (против нещо), противопоставя се (на нещо); оста на особено мнѣние, оста резервиран (по отношение на нещо)

ohrádk|a, **-y** *ж.* **1.** умал. оградка, стоборче **2.** оградка за малки деца, кошарка

ohradn|í, **-í**, **-í** който се отнася до ограда

ohranič|it, **-ím** *св. (co)* **1.** огранича, отделя, обознача (нещо); определя границата (на нещо) **2.** оградя, заобиколя, обкръжа (нещо) **3.** очерта (нещо)

ohranič|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. (co)* **1.** ограничавам, отделям, обозначавам (нещо); определям граница (на нещо) **2.** заобикалям, ограждам (нещо) **3.** очертавам (нещо)

ohran|ý, **-á**, **-é** изтърган, изхабен, банален, стар

ohrazen|í, **-í** *ср.* **1.** ограда, стобор, стена, преградна стена, зид, ограждение **2.** възражение, протѣст, несъгласие

ohraz|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* ограждам, обграждам, заграждам

ohraz|ovat se, **-uji se/разг.** **-uju se** *несв. (proti čemu)* протестирам, възразявам (срещу нещо, против нещо); изразявам противопоставянето си, неодобрѣнието си (на нещо); обявявам се (против нещо, срещу нещо), оставам на особено мнѣние, изказвам резерви (по отношение на нещо)

ohr|nout, **-nu** *св.* прегъна, обърна (на обратната страна); запрѣтна: **~nout límec** вдигна якѣ; **~nout rukávy**, **kalhoty** навѣя, засуча, запрѣтна ръкави, крачолѣ; **~nout rty** нацупя устни; **~nout nos** при споменаване на нещо; **~nout** *св.* направа презрѣтелна, пренебрежителна неодобрѣтелна гримаса за нещо

ohrn|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* обръщам (на обратната страна); навивам, засуквам, запрѣтвам: **~ovat límec** вдигам якѣ; **~ovat rty** цупя устни, цупя се (презрѣтелно, пренебрежително)

ohromen|í, **-í** *ср.* изумлѣние, (крайно) учудване, изненада, изненаждане, смѣйване

ohromen|ý, **-á**, **-é** изумѣн, крайно учуден, смѣян, изненадан, стрѣснат, грѣмнат

ohrom|it, **-ím** *св.* поразя, стрѣсна, смѣя, зашеметя, изумя, замѣя, (силно) учудя

ohromně *нар.* **1.** страшно, силно, изключѣтелно, поразѣтелно, много, удивѣтелно, изумѣтелно: **~ vysoký** страшно висок **2.** забележително, прекрасно: **~ zpívat** пѣя прекрасно, чудно, много хубаво

ohromnost, **-i** *ж.* огро̀мност, безкрайност; безкрайна големина, сила, мо̀щ; необхвѣтни размерѣ

ohromn|ý, **-á**, **-é** **1.** огро̀мен, грамаден, неизмерѣм, необхвѣтен, безкраен **2. експр.** чуден, прекрасен, удивѣтелен, изумѣтелен, поразѣтелен, забележителен

ohrom|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* поразявам, изумявам, смѣйвам, зашеметявам, (силно) учудвам

ohroz|it, **-ím** *св. (koho, co)* застраша, заплаша, излѣжа на опасност (някого, нещо); поставя под заплаха (някого, нещо); поставя под съмнѣние осъществяването (на нещо)

ohrožen|í, **-í** *ср.* заплаха, угро̀за; крайна опасност **ohrožen|ý**, **-á**, **-é** застрашен, заплашен; който е в опасност, под угрозата на нещо: **být** ~ излѣжен съм на опасност; съм, окажа се в опасност, под заплаха, под угрозата от нещо

ohroz|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* застрашавам, заплашвам

ohry|zat, **-žu/-zám/книж.** **-ži** *св.* огриза, изгриза, оглѣжда, оглѣзгам

ohryz|ávat, **-ám** *несв.* гриза, огризвам, оглѣзгвам, изгризвам

ohryz|ek, **-ku** *м.* **1.** огризка **2. анат.** адамова ябълка

ohryz|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* гриза, огризвам, оглѣзгвам, изгризвам

ohřát, **ohřeji/разг.** **ohřeju** *св.* стопля, загрѣя, ~~отопля~~ **~ohřívám** *разг. експр.* намажа от нещо; извлека полза за себе си; изтъка си платното

ohřát se, **ohřeji se/разг.** **ohřeju se** *св.* **1.** стопля се, затопля се, загрѣя се, стрѣя се **2. експр.** появя се, мърна се (за съвсем кратко време)

ohřev, **-u** *м. техн.* нагрѣване, загрѣване, подгрѣване, нагрѣв

ohříváč, **-e** *м. неодуш.* нагрѣвател: **~ vody** бързовар (за вода); **~ vzduchu** въздухонагрѣвател, калорифер

ohřívárn|a, **-y** *ж.* стѣя, помещѣние за затопляне,

стопляне; топла стая, топло помещёние: **~a u kluziště** стая за стопляне към пързалка; **~a jidel** фурна за подгриване на ястия

ohřív|at, -ám *несв.* стоплям, затоплям, подгривам, сгривам

ohřív|at se, -ám se *несв.* топля се, грёя се

ohyb, -u *м.* 1. огъване, прегъване, превиване, извиване, наклоняване: **~světla** *физ.* дифракция на светлината 2. извивка, завой, гънка, криволиция, кривина, свивка, прегъвка

ohýbac|í, -í, -í 1. който (се) извива, (се) огъва; сгъвачен; 2. *език.* флективен, флексивен: **~í koncovka** флексия, окончание

ohýban|ý, -á, -é извит, огънат, вит; изработен чрез извиване, огъване, превиване

ohýb|at, -ám *несв.* 1. извивам, огъвам, прегъвам, свивам, сгъвам 2. навещавам, превивам 3. *език.* скланиям, спрягам, изменям по форма

ohýb|at se, -ám se *несв.* 1. свивам се, огъвам се, прегъвам се, извивам се 2. превивам се, навещавам се, прегърбвам се: **~at se smíchy** превивам се от смях

ohýn|ek, -ku *м. умал.* огънче; малък огън

ohyzd|a, -u *м. и ж. експр.* урод, чудовище; грозотия; отвратителен, противен, безобразен човек

ohyzdně *нар.* отвратително, противно, безобразно, отблъскващо, уродливо, грдно

ohyzdnost, -i *ж.* безобразност, отвратителност, уродливост, грозота

ohyzdn|ý, -á, -é 1. отвратителен, отблъскващ, грден, противен, безобразен, гнусен, гаден: **~ý obličej** отвратително лице 2. *прен.* безобразен, подъл, долен, мерзък, отвратителен, гаден, гнусен: **~ý opilec** отвратителен пьяница; **~é jednání** долна постъпка

och *вж.* oh

ochable *нар.* вяло, отпуснато, уныло, отпаднало, едва-едва

ochablost, -i *ж.* вялост, отпадналост, унылост, безсилие, слабост: **duševní ~** унылост, депресия

ochabl|ý, -á, -é отслабнал, отпаднал, отмаял, изтощен, вял, слаб, отпуснат, уныл

ochab|nout, -nu *св.* отслабна, отпадна, изтощя се; стана вял, уныл; падна (*духом*); притъпя се (*за слух*); охладнѐя, истина (*за любов*); поутихна, позатихна, поотслабна (*за буря, стрелба и под.*)

ochabov|at, -uji/разг. -uju *несв.* отслабвам, отпадам; затихвам, отминавам, спадам, охладнявам, притъпявам се: **~ující zájem** намаляващ, отслабващ интерес

ochechul|e, -e *ж.* 1. *експр.* вѐщица, кикимора (*за лоша, грозна, стара или натруфена жена*) и като ругатня 2. *зоол.* морска крава (Sirenia)

ochlad|it, -ím *св.* изстудя, охладя, разхладя и *прен.*; освежа (*с нещо студено*)

ochlad|it se, -ím se *св.* 1. изстина, охладя се, изстудя се; охладнѐя (*за отношения и под.*)

3. *безл.* **-ilo se** захлади се, застуди се, поохладя се, позахлади се, позахладня (*за време*)

ochlad|nout, -nu *св.* 1. изстина, охладя се, захлади се: **jídlo ~lo** яденето изстина 2. изстина, охладнѐя, стана равнодушен (*в отношения*)

3. отслабна, спадна, намалѐя, изстина, охладнѐя, стихна (*за възторг, любов и под.*)

ochlast|a, -u *м. вулг.* пьяница, къркач

ochlast|at se, -ám se *св. вулг.* напия се, насвяткам се, накуркам се

ochlazen|í, -í *ср.* 1. застудяване (*на времето*)

2. охлаждане, изстудяване 3. изстиване, охладняване (*в отношенията*) 4. *публ.* стагнация, застои; спадане (*на ценѝ*) (*на борсата*)

ochlaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* изстудявам, охлаждам, разхлаждам и *прен.*; освежавам (*с нещо студено*)

ochlaz|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* 1. *безл.* **-uje se** захладнява, охлажда се, застудява (*за време*) 2. изстудявам се 3. изстивам, охладнявам (*за отношения и под.*)

ochmelk|a, -u *м. експр.* пьяница, пьянка, къркач

ochmýřen|ý, -á, -é покрит с мъх, с пух

ochočen|ý, -á, -é 1. опитомѐн 2. *прен.* дресиран, укротѐн

ochoč|it, -ím *св. (кого, со)* 1. опитомя (*някого, нещо*) 2. *прен.* дресирам, укротя, направя (*някого*) послушен; хва̀на юздите (*на някого*)

ochoč|it se, -ím se *св.* 1. опитомя се 2. *експр.* опитомя се, окопѝтя се, отпусна се, приспособя се, свѝкна, адаптирам се

ochoč|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со)* 1. опитомявам (*някого, нещо*) 2. *прен.* укротявам, дресирам (*някого*); правя (*някого*) послушен, покѝрен; хва̀щам юздите (*на някого*)

ochoč|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* 1. опитомявам се 2. *експр.* опитомявам се, окопѝтвам се, приспособявам се, свѝквам, адаптирам се

ochod|it, -ím *св.* изнѝся, изтѝркам (*обувки от ходене, от носене*)

ochod|it se, -ím se *св.* 1. изтѝркам се, изхабя се (*от честа употреба*) 2. разрабѝтя се, улѝгна; добѝя рутина

ochoř|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св. книж.* заболя

ochot|a, -u *ж.* готовност, желанѝе, охѝта, склѝн-

ност, любезност, услужливост: **byl samá ~a ke každému** към всекиго той беше изключително любезен, услужлив към всекиго; на всекиго беше готов да послужи
ochotně нар. охотно, с желание, с удовольствие, с охота
ochotnice, -e ж. любителька; непрофесионална, самодейна артистка; самодейка
ochotnický нар. любителски, непрофесионално, самодейно, като любитель, не като професионалист, дилетантски
ochotnický, -á, -é любителски, самодеев, непрофесионален
ochotnictví, -í ср. любительство, самодейност
ochotničit, -ím св. играя (в театър) като любитель, като любитель-актёр, като самодеец
ochotník, -a м. любитель, самодеец, непрофесионалист, непрофесионален актёр
ochotný, -á, -é, именна форма ochotjen, -na, -no отзывчив, услужлив, любезен, внимателен; който има готовност, охота за нещо: **~ý ke spolupráci** готов да сътрудничи; **být ke všemu ochoten** готов съм всичко да направя; **není ochoten to dále trpět** той не може, не е съгласен, няма намерение повече да търпи това
ochoz, -u м. 1. галерия, балкони, тераса, площ, площадка (обикаляне около нещо); обходна, обиколна галерия, тераса, пътека 2. лов. горска пътека на дивеч
ochran[a, -y] ж. охрана, защита, опазване, предпазване, закрила, прикрытие, покровительство, опёка: **na ~u míru** в защита на мира
ochranář, -e м. защитник, природозащитник: лице, което работи по опазване на природата, паметниците и под.
ochranářství, -í ср. (организирана дейност по) защита, охрана, опазване на природата, паметниците и под.; природозащитна дейност
ochrán[ce, -ce] м. защитник, закрилник, покровител, поддръжник; пазител, блюстител
ochrán[í, -ím] св. (koho, co od koho, čeho; před kým, čím; proti komu, čemu) защитя, запазя, предпазя (някого, нещо от някого, от нещо)
ochranka, -y ж. охрана, охранители, бодигардове
ochrankář, -e м. охранител, охрана, бодигард
ochránkyn[ě, -ě] ж. защитничка, закрилница, покровителка, пазителка, блюстителка
ochranný, -á, -é защитен, предпазен, предохранителен: **~é brýle** защитни (тъмни) очила; **~á maska** спец. противогаз; **~á známka** икон. фабрична, запазена марка; **~ý povlak** техн. защитно покритие

охрана

ruku покровителствам някого; оказвам на някого покровительство, поддръжка, подкрепа
ochraň[ovat, -uji/разг. -uju] несов. (koho, co od koho, čeho; před kým, čím; proti komu, čemu) защищавам, пазя, предпазвам (някого, нещо от някого, от нещо)
ochraptěle нар. дрэгаво, пресипнало, прегракнало
ochraptělý, -á, -é 1. пресипнал, прегракнал; който си е загубил гласа 2. дрэгав, дращещ, хриптящ
ochraptět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. прегракна, пресипна, загубя гласа си
ochr[nout, -nu] св. парализирам се, получа парализа: **~nout na pravou stranu těla** получа десностранна парализа
ochrn[ovat, -uji/разг. -uju] несов. парализирам се, получавам парализа
ochrnulý, -á, -é 1. парализиран 2. прен. схванат, мъртен, бавен (за транспорт и под.)
ochrnutí, -í ср. парализа, парализиране
ochrnutý, -á, -é парализиран, схванат: **~á vůle** прен. застинала, отслабнала, парализирана воля
ochromený, -á, -é 1. парализиран, неподвижен 2. прен. замрял; който е в застой
ochrom[í, -ím] св. 1. парализирам: **být ~en na nohy** парализирани са ми краката; имам парализа на краката 2. прен. парализирам, спра, преустановя (транспорт, икономика и под.)
ochrom[ovat, -uju/разг. -uju] несов. 1. парализирам 2. прен. парализирам, спирам, преустановявам (движение и под.)
ochud[í, -ím] св. 1. (koho, co) ограбя, направя (някого, нещо) беден; разоря (някого, нещо), доведя (някого, нещо) до бедност, до разорение 2. (koho oš) лишя (някого от нещо), ограбя (някого, нещо)
ochuravět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. книж. (čít) заболя, разболея се (от нещо)
ochutnán[í, -í] ср. опитване (на вкус), вкушване, дегустация
ochutnat, -ám] св. 1. опитам, пробвам (на вкус), вкуся, дегустирам 2. прен. експр. вкуся, изпитам, опитам, изтърпя, позная (нещо за кратко време)
ochutnávač, ochutnavač, -e м. дегустатор; лице, което опитва ястия, напитки
ochutnáv[í, -ám] несов. 1. опитвам, пробвам (на вкус), вкушвам, дегустирам 2. експр. вкушвам, познавам, изпитвам, опитвам, изтърпявам (нещо за кратко време)
ochuz[ovat, -uji/разг. -uju] несов. 1. (koho, co) разорявам, правя (някого, нещо) беден; вода

- до нищетă, до разорѣние (*някого, нещо*); гра̀-
бя, огра̀бвам (*някого, нещо*) **2.** (*кого о̀с*) ли-
шавам (*някого от нещо*), огра̀бвам (*нещо на*
някого)
- oj, ojoj, ojoj** *междум. книж.* о̀, о̀х, о̀хо-хò, я̀-
я̀-я̀ (*при учудване, изненада и под.*)
- oj, voj, -e** *ж.* про̀цеп (*на кола*), стѣрка, арѣш,
теглич, ок
- ojediněle** *нар.* **1.** уединѣно, усамотѣно, отдѣлно,
самòтно **2.** на отдѣлни, на единични местă; в
отдѣлни, в единични слўчаи; рядко, спора-
дично, изолирано
- ojedinělost, -i** *ж.* **1.** усамотѣност, уединѣние,
изолираност, самòтност **2.** рядкост, исклю-
чителност
- ojedině|ý, -á, -é** **1.** единичен, усамотѣн, уединѣн,
изолиран, сам, самòтен **2.** отдѣлен, единичен,
рядкѣ, единствен, неповторим, осòбен: ~ý
sportovní výkon изключително, уникално
спòртно постижѣние; ~á **krása orchideje** не-
повторимата красòта на орхидѣя
- ojet, ojeđu** *св.* изнòся, изха̀бя, изтѣркам, амор-
тизирам (*от дълго каране*)
- ojetin|a, -y** *ж.* трòшка; колă „на старò“, „вторă
ръкă“; старă, амортизирана колă
- ojезд|it, -ím** *св.* изха̀бя, изтѣркам, амортизирам
(*превозно средство от каране*)
- ojíď|at, -ám** *несв.* огризвам, изгризвам, гризà,
изя̀ждам (*наоколо или по повърхността*)
- ojíně|í, -í** *ср.* **1.** оскрежѣност, осланѣност
2. *бот.* тѣнка вòсъчна покривка
- ojíně|ý, -á, -é** **1.** оскрежѣн, заскрежѣн, осланѣн;
покрит със скреж, със сланă **2.** *бот.* покрит с
тѣнѣк вòсъчен плăст
- ojíst, рядко oblíst, -jím** *св.* огризà, изгризà, изя̀м
(*наоколо или по повърхността*)
- ojížd|ěť, -ím, 3. мн. -ějí/-i** *несв.* изнòсвам, изха̀-
бявам, изтѣрквам (*от дълго каране превозно*
средство)
- ojnic|e, -e** *ж. техн.* шатўн, мотовилка, шатўнен
лòст
- okác, -e** *м.* **1.** *експр.* човѣк, кòйто има голѣми и
хўбави очѣ: **ty můj malý ~i** (ти) мòе малко
окàто момчѣнце, момичѣнце **2.** *зоол.* вид пе-
перўда (*Satyrus, Erebia* и др.)
- okamžik, -u** *м.* миг, момѣнт, секўнда, минўта:
poslední ~y последни мйгове, секўнди, ми-
нўти; **v ~u** за един мйг; **v posledním ~u** в
последния момѣнт; **v pravý ~** тѣкмо наврѣме,
тòчно наврѣме; в най-удòбния, в най-подхо-
дящия момѣнт; **přijde každým ~em** ще дòйде
всѣки момѣнт; ~, **prosím** един момѣнт, мòля;
- za ~** слѣд (еднă) минўта(к)а, слѣд малко, ѣй
сегà
- okamžitě** *нар.* мигновѣно, моментално, в миг,
незабãвно, веднãга, тўтакси, бързо
- okamžit|ý, -á, -é** **1.** мигновѣн, краткотраѣн
2. внезапен, бърз **3.** кòйто съществўва; кòйто
е в да̀дения момѣнт; настоящ, съществўващ
- okap, -u** *м.* капчўк, водостòчна трѣбă, олўк
♦ **okap|at, -u** *св.* отцѣдã се, сцѣдã се; стекà се на
кãпки, кãпка по кãпка
- okapáv|at, -ám** *несв.* отцѣждам се, сцѣждам се,
стичам се на кãпки
- okapi** *нескл. ж.* окãпи (*африкански бозайник*)
(Okapia)
- okapov|ý, -á, -é, okapn|í, -í, -í** водостòчен
- okarín|a, -y** *ж. муз.* окарина
- okartáčovat, -uji/разг. -uju** *св.* изчѣткам, очѣткам
- okatě** *нар.* **1.** очебийно, очевидно, я̀вно, открито
2. демонстративно, фрапантно
- okat|ý, -á, -é** **1.** кòйто има голѣми очѣ: ~á **dívčina**
окàто момичѣ, момичѣ с голѣми очѣ **2.** оче-
биен, фрапантен; кòйто бие на очѣ; кòйто се
хвѣрля на очѣ; помпòзен
- okázale** *нар.* тѣржѣствено, пищно, разкòшно,
церемониално; демонстративно, забележимо,
я̀вно, впечатляващо, подчертãно
- okázalost, -i** *ж.* **1.** тѣржѣственост, пищност,
помпòзност, церемониалност; демонстра-
тивност, очебийност, подчертãност **2.** вѣншен
ефѣкт, демонстрация
- okázal|ý, -á, -é** великолѣпен, бля̀скав, тѣржѣ-
ствен, пищен, помпòзен, вѣншен, подчертãн;
кòйто е с вѣншен ефѣкт; демонстративен;
кòйто се хвѣрля на очѣ; я̀вен, открит, нескрит
- okenic|e, -e** *ж.* капãк на прозòрец
- okénk|o, разг. okýnk|o, -a** *ср.* **1.** умал. прозòр-
че, малѣк прозòрец **2.** гишѣ **3.** прãзно мѣ-
сто, празнинă (*в печатан текст*), интервãл
4. *разг. учил.* прозòрец (*между учебни ча-
сове*) **5.** само **okénk|o** специална рўбрика (*в*
списание, в радиопредаване), специална
стрãница, специално предãване
- okenn|í, -í, -í** прозòречен, кòйто се отнãся до
прозòрец: ~í **římsa** корниз на прозòрец; ~í
tabulka стѣклò на прозòрец; ~í **květiny** стãй-
ни, саксийни цветã на прозòрец
- oklam|at, -u** *св.* **1.** заблудã, подведã, ввѣдã в
заблўда **2.** измãмя, подведã, излѣжа, изиграя,
огрãбя
- oklasifik|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* (*koho, co*) оце-

ня (някого, нещо); дам, поставя оценка (на някого, на нещо); класирам, охарактеризирам (някого, нещо); направа характеристика (на някого, на нещо), дам атестация (за някого)

oklăt|it, -ím св. (со) обръля, набръля, одръсам, отърся, отрѣсам, стрѣсам, изтрѣсам (плодове от дърво и под.)

oklep|at, -u/-ám св. (со) 1. отрѣсам, отърся, изтрѣсам, изтърся, очукам, изчукам, опукам, изтупам, отупам (нещо): **~at popel z cigarety** изтрѣсам пепелта от цигара; **~at cigaretu** изтрѣсам цигара; **~at sníh z bot** отърся сняг от обувките си; **~ej si boty** отрѣскай си обувките

2. разг. начукам, натракам (на пишеща машина)

oklep|at se, -u se/-ám se св. 1. отрѣсам се, отърся се, изтрѣсам се (от вода и под.) 2. прен. експр. отърся се, освободя се (от страх и под.)

oklepáv|at, -ám нескв. (со) 1. отрѣсвам, отрѣсвам, изтрѣсвам, изтърсвам, изчукам, изтупвам, очукам, отупвам (нещо) 2. наклепвам (коса) 3. разг. начукам, натракам (на пишеща машина)

oklepáv|at se, -ám se нескв. 1. отрѣсвам се, отърсвам се, изтърсвам се, изтрѣсвам (от вода и под.) 2. прен. експр. отрѣсвам се, освобождавам се (от страх и под.)

oklepek, -ku м. разг. прѣпис (на пишеща машина)

oklep|nout, -nu св. (со) 1. отърся, изтърся (нещо) 2. натракам, начукам (на пишеща машина)

oklest|it, -ím св. (со) 1. окастрия, орѣжа, очистя (от клони), изрѣжа, обрѣжа, подрѣжа (нещо) 2. прен. окастрия, огранича, стесня, намаля (права и под.)

oklešť|ovat, oklešť|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) 1. окастриям, орязвам, обрязвам; почиствам (от клони), подрязвам (нещо) 2. прен. окастриям, ограничавам, стеснявам, намалявам (права и под.)

oklik|a, -y ж. 1. заобиколка, заобикаляне, не пряк път, обход: **jít ~ou kolem lesa** заобиколя гората; мина не направо, а като заобиколя гората; **jít ~ou, udělat ~u** заобиколя, мина по окóлен, по заобикóлен път, по обходен маршрут 2. заобиколка, заобикалки, усукване, извѣртане, недомлѣвка (в отговор и под.): **řeč plná ~** рѣч пълна с недомлѣвки

oklikou нар. по окóлен път; не пряко, не направо: **jednat ~** действам по заобикóлен начин

oklop|it, -ím св. рядко обѣрна (с дѣното нагоре), преобѣрна, прекатѣря; изпразня чрез обръщане

oklop|ný, -á, -é който може да се обръща, за да

се изпразни: **~ý vozík** техн. самосвálna ваго-нѣтка

oklov|at, oklob|at, -u/-ám св. окълва, изкълва: **klasy oklované od vrabců** изкълвани от врабчѣта класовѣ

okmín|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) посипя, порѣся, подпрáвя (нещо) с кйм; слóжа (на нещо) кйм

okn|o, -a ср. 1. прозóрец: **jednoduché, dvojité, trojdílné ~o** еднокрилен, двукрилен, трикрилен прозóрец; **sklápěcí ~o** повдигащ се, падащ, навѣждащ се прозóрец; **pařeništní ~a** парникови рáмки, парникови стýклá; **lodní ~o** илюминáтор; **střešní ~o** тавáнский прозóрец, капандýра; **zasklít ~o** остýклý прозóрец; **dívat se ~o** прозóрец към светá; **vyhazovat peníze ~em** хвърлям парй на вятѣра; **mít ~o (v paměti)** разг. гýби ми се нѣщо, не си спóмням за нѣщо, ймам празнинá (в паметтá); **vrána u nich klepe na ~o** при тях скóро ще дóйде щъркелът, чáкат бѣбе 2. комп. прозóрец

ok|o, -a ср. 1. мн. **oči, -í** окó: **slepy na jedno ~o** сляп с еднóто окó; **otevřít oči a)** отвóря очй б) прен. пробúдя се, проглѣдна; прозрá (заблуждѣние); **otvírat oči a)** отвáрям очй б) прен. глѣдам с ширóко отвóрени очй, чýдя се, любúвам се, прехлáсвам се; **zavřít oči a)** затвóря очй б) прен. заспá, умрá; **sklopit oči** притвóря, присвйя, наведá очй; **přímhouřit oči** примижá, присвйя очй; **vidět pouhým ~em** виждам с прóзрó; **očíma** притъмня му прѣд очите, причерня му, прилошá му; **obrátit oči v sloup** подбѣля очй, обѣрна очй; припáдна, загýбя съзнáние; **zmi-zet z očí** изчѣзна, изгýбя се, скрия се от пò-гледа; **sotva na oči vidí** спи му се, та двѣ не вижда; едвá(м) глѣда; дрѣме му се; спи му се; **spát na půl ~a** спя с еднó окó, спя като зáек; **ani ~a nezamhouřil** (тòй) не мйгна, не можá (изòбщо) да (за)спи; **zavírat oči nad něčím** затвáрям си очите прѣд нѣщо; **zavřít, zam-houřit jedno ~o, obě oči** (по)затвóря си очите (за нѣщо передно); **šel, kam ho oči vedly** (тòй) вѣрвѣше, накъдѣто му видѣха очите; **mít ně-koho na očích** някой ми е под окó; **nesmí mu na oči** (да) не му се мýрка прѣд очите; **mít někoho z očí** някой не мй е под окó; **jdi mi z očí** махни се от очите ми; **~a z ní nespustil** тòй не свáляше очй от нѣя; **opatrovat, chovat jako ~o v hlavě** пáзя като зеницата на очите си; **být někomu ~em v hlavě** за някого съм като зеницата на окóто му (много скъп); **na (svě)**

vlastní oči със собствените си очи; **mít oči sport.** имам точен мерник, точни пасове; **mít oči všude** очите ми са отворени на четири; **vzít oči do hrsti разг.** погледна внимателно; **kam jen dal oči** къде е гледал, къде са му били очите (*че е направил такъв лош избор*); **má velké oči** привлича му се; вижда повече от това, което е в действителност; **stavět se do oči** преструвам се, правя мили очи; **od/podle ~a** на око, приблизително; **na ~o** на вид, привидно; **hodit, střelit po někom ~em** хвърля на някого влюбен поглед; **mrsknout, šlehnout po někom ~em** стрелна някого с очи; **padni ~o nebo zub** каквото ще да става; **nevidět pro oči разг.** не виждам (какво имам) пред очите си; **zlaté oči, které to uvidí разг.** това ще стәне на кукучо лято, никой няма да види това; **mít oči navrch hlavy (na štopkách)** облещвам очи от учудване; падам от учудване; **to ti oči z důlku polezou** ще зяпнеш, ще се опулиш, ще паднеш от учудване; **dělat oči** въртя си очите, кокетiram с очи; **padla mu do ~a** тя му легна на сърцето, хареса му; **ani ~em o ni nezavdil** той изобщо не я поглеждаше; **mít u někoho dobré (špatné) ~o** имам (нямам) благоразположението на някого; **sejde z očí, sejde z mysli** пословица далеч от очите, далеч от сърцето **2. мн.** **oka, ok** бримка, примка, клуп, халка (*от различен материал*); **pustit ~o (z pletacího drátu)** изпусна бримка (от игла за плетене); **hladké ~o** лицев бод; **obrácené ~o** опакос бод; **~o na punčose** бримка на чорап **3.** нещо, което напoмня на око: **mastná ~a na polévce** мазни кръгчета върху супа; **mořské ~o** планинско езеро; **~o na hrací kostce** точка на зар; **kuří ~o** кокоши трън, мазол (*на крак*); **~o cyklonu** метеор. око, център на циклон; **volská ~a** готв. яйца на очи **4. разг.** една бройка, точка: **prohrát o ~o** загубя, падна с една бройка **5. картоигр.** двадесет и едно (*игра на карти*)

okolečkovanyj, -á, -é който е на колела

okoljek, -ku м. **1.** край, кант, бордюр, ивица (*около нещо*): **vyšivaný ~ek šátečku** бродирани бордюри на кърпичка; **malovaný ~ek oken** боядисани рамки на прозорци; **~ek límce** кант на яка; **čepice s kožešinovým ~kem** шапка с кожена околожка **2. метеор. техн.** пръстен **3. само мн.** **okolky, -ků** заобикалки, церемонии, шикалкавения, помайване, колебание: **nedělat s ním žádné ~ky** не се церемоня с него; действиям с него направо, без заобикалки

okolj, -í ср. **1.** околност, околности: **v nejbližším ~í** съвсем (на)близо, наоколо; в най-близките

околности; **rozhlednout se po ~í** огледам околността, огледам се наоколо; **po celém ~í** в цялата околност, навсякъде наоколо **2. рядко** околна, окръжаваща среда: **je nebezpečný svému ~í** той е опасен за околните

okoličnatj, -á, -é бот. в съчет. **~é květenství** сенниче (*вид съцветие*); **~é rostliny** сенникови цветни (Daucaceae)

okolkovat I, -uji/разг. -uju св. (со) облепя (*нещо*) с таксова, с гербова марка; *остар.* обгербувам (*нещо*): **~ovat listinu** облепя документ с таксова марка, с таксови марки

okolkovat II, uji/разг. -uju несв. колеба се, помайвам се, церемоня се; правя церемонии; действам със заобикалки, извъртания, шикалкавения; бава се, задържам се: **ne~uj a řekni to rovnou** не извъртай, не усуквай, ами кажй направо

okolnj, -í, -í околнен, заобикалящ, обкръжаващ: **v ~ích obcích** в околните селища; **~í lidé а)** околните хора **б)** съседите (наоколо)

okolnost, -i жс. обстоятелство, условие, подробност: **zatajit významnou ~** скрия важна подробност, важно обстоятелство; **za těchto ~í** при тези обстоятелства; **shodou ~í** по стечение на обстоятелствата; **za daných ~í** при дадени(те) обстоятелства, в дадена(та) обстановка; **za všech ~í** при всички случаи; каквото и да става; при всички обстоятелства; **polehčující, přitěžující ~** юрид. смекчаващо, утежняващо (вината) обстоятелство

okolo I предлог с род. 1. около, край: **běhat, sedět ~ stolu** тичам, седя около масата; **mít stále někoho ~ sebe** постоянно има някой при мен; **vzal ji ~ krku, pasu** той я прегърна през врата, през кръста; **točit se ~ někoho** *прен.* въртя се около някого (*обсипвам с грижи, с внимание*)

♦ **okolní**

пръста си; хванал съм юздите на някого; стъпил съм някому на шията, водя някого за нос; дресирам някого; **bylo mu volno ~ srdce** беше му леко на сърцето **2.** край, покрай: **šel ~ mě** той мина край мен; **cestička ~ potoka** пътека покрай поток; **~ domácnosti je vždy práce dost** около домакинството винаги има много работа **3.** около, към (*за близкост*): **~ poledne** около пладне; **~ dvaceti účastníků** около двадесет участници

okolo II нар. **1.** наоколо, покрай: **stál uprostřed, ostatní ~** той стоеше в средата, а останалите бяха наоколо, около него; **mluvit ~** *прен.* говоря със заобикалки **2.** наблизо: **šel ~ a neza-**
staval se той мина наблизо и не се спря

okop, -u *м. воен.* окѡп

okopanin|a, -y *ж. сел. стоп.* окѡпна културѡ

okop|at, -u/-ám *св.* 1. прекопѡя, окопѡя 2. ожѡля, изтѡркам, изхабѡ (*от често ритане, обикн. за детски обувки*)

okopáv|at, -ám *несв.* 1. прекопѡвам, окопѡвам 2. ожѡлвам, изтѡрквам, изхабѡвам (*от често ритане, обикн. за детски обувки*)

okopáv|ka, -y *ж. сел. стоп.* прекопѡване, окопѡване

okopír|ovat, -uji/разг. -uju *св.* 1. (*со*) напраѡя, изѡдѡ копие (*на неѡцо, от неѡцо*): **~ovat obraz** напраѡя копие на картинѡ; **~ovat dopis** напраѡя прѡпис, копие от писмѡ; **~ovat snímek fotogr.** напраѡя копие на снимка 2. имитѡрам 3. *спорт. публ.* повтѡра, дублирам (*постижение, класиране*)

okoral|ý, -á, -é изпрѡхнал, сух и тѡрд, корѡв: **~ý chléb** изпрѡхнал, вкоравѡн, корѡв хлѡб; **~é rty** изпрѡхнали ѡстни; **~é srdce** *прен.* закоравѡло, безчѡвствено сѡрце

okor|at, -ám *св.* изпрѡхна, вкоравѡ се, стѡна сѡх и тѡрд: **chléb ~al** хлѡбѡт се вкорави; **země ~ala** земята се напѡка от сѡша, стѡна като кѡмѡк; **rty ~aly** ѡстните изпрѡхнаха

okoráv|at, -ám *несв.* изпрѡхвам, вкоравѡвам се, стѡвам сѡх и тѡрд, корѡв

okořen|it, -ím *св. (со)* 1. подпрѡва (*неѡцо*), слѡжа подпрѡвка, подпрѡвки (*на неѡцо*) 2. *експр.* разнѡобразѡ, подсладѡ, изпѡстря, напраѡя (*неѡцо*) пикѡнтно: **~it vyprávění vtipy** изпѡстря разказа си с виѡове, с анекдѡти; **láska mu ~ila život** любовта му подслади живѡта

okostic|e, -e *ж. анат.* надкѡстница: **záněť ~e** *мед.* възпѡление на надкѡстницата, периостит

okot|it se, -ím *св.* окѡтя се (*за котка, за заек*)

okoukan|ý, -á, -é *св.* 1. стар, познат; кѡйто ни е омрѡзнал от често виждане: **~é šaty** вѡчни, все едни и сѡщи дрѡхи; стѡра рѡкля; **~é obrazy** дѡбре познати картини 2. опѡтен, отрѡкан

okouk|at, -ám, okouk|nout, -nu *св. разг. 1. (koho, co)* оглѡдам, разглѡдам (*някого, неѡцо*) от всѡчки страни, внимѡтелно от гѡре до дѡлу, от главѡ до петѡ; премѡря (*с пѡглед*) (*някого, неѡцо*) от главѡ до петѡ: **důkladně si ~at návštěvu** разглѡдам гѡста от главѡ до петѡ, внимѡтелно оглѡдам гѡста 2. (*со od koho, komu*) наѡча, усвѡя, възприѡма (*неѡцо от някого*) чрез наблѡдаване, чрез глѡдане: **~ala od matky vaření** тя се наѡчи да гѡтви от мѡйка си 3. *само okouk|at, -ám (koho, co)* привѡкна, навѡкна (*кѡм някого, кѡм неѡцо*) от често виждане, разглѡждане; (*някой, неѡцо*) стѡне ми

безинтерѡсно: **děti novou učitelku brzy ~aly** децѡта скѡро привѡкнаха с нѡвата учителка

okouk|at se, -ám se, okouk|nout se, -nu se *св. разг. 1. (kde)* опзнѡя (*някаво мѡсто*), запзнѡя се (*с обстановка*); ориентѡрам се (*в нова обстановка*) привѡкна (*кѡм някакво мѡсто*), свѡкна (*с някакво мѡсто*): **~at se v novém místě** свѡкна с нѡвѡто мѡсто 2. *само okouk|at se* стѡна тѡрде познат, банѡлен, обикнѡвѡн, привѡчен, безинтерѡсен (*от много виждане и среѡчѡне*): **nápadně šaty se brzy ~ají** екстравагантната рѡкля скѡро омрѡзва, стѡва банѡлна

okoukáv|at, -ám *несв. разг. 1. (koho, co)* оглѡждам, разглѡждам (*някого, неѡцо*) внимѡтелно, от всѡчки страни; премѡрвам (*с пѡглед*) (*някого, неѡцо*) от главѡ до петѡ: **dávat se ~at** позволявам да ме оглѡждат от всѡчки страни 2. (*со od koho, komu*) наѡчавам, ѡча, усвѡявам, възприѡмам (*неѡцо от някого*) чрез глѡдане **okoukáv|at se, -ám se** *несв. (kde)* разг. ориентѡрам се (*в нова обстановка*), запзнѡвам се (*с нова обстановка*)

okouknout (se) *вж. okoukat (se)*

okoun, -a *м. зоол.* костѡр (Perca)

okoun|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. експр.* зѡпам, кокѡря се, заплѡсвам се, мѡтѡя се, разтакѡвам се, шлѡя се: **~ět u výkladních skříní** зѡпам по витрините; **~ět po ulicích** скѡтам, мѡтѡя се, шлѡя се, зѡпам по ѡлиците

okouř|it, -ím *св.* опѡша; окадѡ, прекадѡ (*за здраве*): **~it zdi** опѡша стѡни

okousan|ý, -á, -é *експр.* орѡфан: **~ý papír** хартия с орѡфани, с изпокѡсани краѡща

okou|sat, -šu/-sám *св.* 1. огриза, изгриза, оглѡжда, оглѡзгам, орѡфам, оберѡ, изѡм (*наоколо, по повърхността*): **~sat kost** огриза, оглѡжда кѡкал; **zající ~sali stromky** зѡйци са изгризали дрѡвчѡтата; **~sat si nehty** изгриза си нѡктите

♦ **místa, kde se okoušá** мѡста, където се ѡсѡва

okousáv|at, -ám *несв. (со)* огризвам, изгризвам, гриза, оглѡзгам (*неѡцо*); орѡфвам, изѡждам, обѡрам, ѡм (*неѡцо по повърхността*)

okouš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. 1. (со, čeho)* опѡтвам, прѡбвам (*неѡцо*), вкѡсвам (*от неѡцо*): **~et víno** опѡтвам, дегустѡрам вѡно 2. (*čeho, со*) изпѡтвам, понѡсям, изтѡрпѡвам, преживѡвам, опѡтвам (*неѡцо*); вкѡсвам (*от неѡцо*): **~et neúspěchy** тѡрпя, понѡсям, неуспѡхи; **~et ostrost nože** опѡтвам ѡстрѡтата на нѡж

okouzleně *нар.* очарѡвано, възхитѡно, прѡхлѡснѡто, смѡяно: **hledět ~** глѡдам като омѡгѡсан, в захлѡс

okouzlení, **-í** *ср.* очарование, възшебство, възхищение, захлас: **chvíle -í** минути на очарование, на захлас

okouzlenost, **-i** *жс.* очарование, възхита

okouzlení, **-á**, **-é** очарован, омагьосан, омаян, пленен, прехласнат

okouzlí, **-ím** *св.* очаровам, омая, обая, омагьосам, пленя, възхитя, завладя

okouzlovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* очаровам, омаявам, омагьосвам, обаявам, пленявам

okouzlující, **-í**, **-í** очарователен, пленителен, възхитителен, омаян

okov, **-u** *м.* (обковано) ведро, (обкована) кофа

okovaný, **-á**, **-é** **1.** обкован, кован **2.** подкован: **~é boty** подковани обувки

okovlat, **-u/-ám** *св.* **1.** обкова **2.** подкова (*кон*)

okovly, **-ů** *м.* само *мн.* окъви, вериги

okr, **-u** *м.* охрана

okrádlat, **-ám** *несв.* (*koho oš; koho - вин.*) **1.** крада, обирам, ограбвам, открадвам (*нещо на някого; някого*), грабя, мамя ощетявам (*някого*): **~at stát** грабя, мамя държащата, крада от държащата **2. експр.** ограбвам, отнемam (*нещо на някого*), лишавam (*някого от нещо*): **~at někoho o čas** отнемam на някого време

okrádlat se, **-ám se** *несв.* оставам се да бъда мамен, грабен (*при купуване*), мамен съм, лъган съм, грабен съм

okraj, **-e** *м.* **1.** край, ръб, йвица, кант (*около нещо*): **roztřepení ~ látky** раздърпана йва на плат; **~ sukně** кант на пола; **nádrž naplněná po ~** напълнен до горе съд, резервоар **2.** периферия (*на шапка*): **klobouk se širokým ~em** шапка с широка периферия **3.** периферия, покрайнини: **bydlet na ~i města** живея в покрайнините на града, на края на града **4.** край, ръб **♦ být na ~i propasti** на ръба на пропадта съм **5.** полъ (*на лист, на страница*): **~ papíru**, **sešitu** полъ на лист, на тетрадка; **poznámky na ~ události** коментари, забелжки по повод на събитие **♦ jen pár slov na ~i** само две думи по този повод

okrájjet, **-ím**, **3. мн.** **-ejí/-í** *св.* **1.** (*co čeho, od čeho*) изрежа, орежа (*нещо на нещо, от нещо*): **~et tvrdou kůrku (od) chleba** изрежа твърда кора на хляба **2.** (*co*) обеля, очистя (*нещо*): **~et brambory** обеля картофи; **~et houby** очистя гъби; **~et slupku jablka** обеля кора на ябълка

okrajovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* **1.** (*co čeho, od čeho*) изрязвам, орязвам (*нещо на нещо, от нещо*) **2.** (*co*) обелвам, беля, очиствам, чистя (*нещо*)

okrajově *нар.* периферно, периферийно, между

другото, покрай другото, повърхностно, отчасти, само в общи линии; косвено, отгоре-отгоре: **řešit problém jen ~** реша проблем(а) само отчасти, частично, в общи линии

okrajový, **-á**, **-é** **1.** краен; който е в края, в покрайнината на нещо: **~é části města** крайни квартали на град; **~é stromy lesa** дървета в края на гората **2. прен.** периферен, несъществен, второстепенен: **~ý problém** второстепенен проблем; **~é poznámky k něčemu** бегли забелжки по повод на нещо; **kritika je ~á** критиката е повърхностна, незадълбочена

okrasa, **-y** *жс.* красота, украса, декорация, украсяване: **má zahrádku jen pro ~u** има градинка само за красота, за украса

okrasný, **-á**, **-é** декоративен; който е за украса, за украсяване: **~á keramika** декоративна керамика; **~é rostliny** декоративни растения

okrást, **okradu** *св.* (*koho oš; koho - вин.*) **1.** окрада, обера, ограбя, открадна (*нещо на някого, някого*): **okrást někoho o peníze** открадна на някого пари, ограбя парите на някого **2.** измамя, излъжа (*някого*) в сметката; ощетя (*някого*): **okrást kupujícího** ощетя, измамя купувач **3. прен. експр.** ограбя, отнема (*нещо на някого*), лиша (*някого от нещо*): **okrást někoho o klid** отнема спокойствието, разваля на някого спокойствието; **okrást o naději** убия надеждата; **okradli mě o několik let života** съкратиха ми живота с няколко години

okrást se, **okradu se** *св.* излъжа се, измамя се, остава се да бъда ограбен

okrášlit, **-ím** *св.* (*koho, co*) украся, декорирам (*нещо*), разкрася, накича, поукрася (*някого, нещо*): **~it skutečnost** разкрася действителността

okrášlovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* украсявам, разкрасявам, накичвам, кича, декорирам

okres, **-u** *м.* **1.** район **2.** околия **3. прен.** районен, околийски съвет; районен, околийски комитет: **jít na ~** отивам в съвета, в комитета (районния, околийския)

okresní, **-í**, **-í** районен, околийски: **~í město** околийски град; **~í národní výbor (ONV)** по-рано районен, околийски народен съвет

okrojek, **-ku** *м.* отрязък, парче, отрязана част (*от нещо*)

okrojít, **-ím** *св.* изрежа, обрѐжа, орежа, изчистя по края

okrouhlat, **-ám** *св.* остържа, орежа, обеля; нарежа на дълги и тесни парченца: **~at okurku** обеля краставица

okrouhle *нар.* **1.** заоблено, овално, извито; в кръг,

кръгообразно, кълбообразно **2.** приближително, закръглено

okrouhlost, -i ж. овалност, закръгленост, заобленост, кръгла, кълбовидна форма

okrouhlý, -á, -é 1. кръгъл, кръгообразен, закръглен, заоблен, объл, овален: **~ý stůl** кръгла маса; **~é tváře** топчести бузи; закръглени лица; **~ý list** бот. овален лист; **~é závorky** кръгли скоби **2.** приближителен, закръглен, кръгъл: **~á čísla** кръгли числа; **~á suma** кръгла, приближителна сума

okroužkovat, -uji/разг. -uju св. 1. сел. стоп. зоол. сложа пръстен (на крак), белѐжа с пръстен, опръстеня (птица) **2. и obkroužkovat** обрѐмча, оплетѐ, обшѐя, порѐбя (по края)

okrově нар. с цвят на ѓхра: **~ žlutý květ** ѓхрено жълто цвѐте

okrový, -á, -é който е с цвят на ѓхра: **~á půda** жълта, с цвят на ѓхра почва; **~á barva** ѓхра; **~é zbarvení** оцветяване в ѓхра

okrs|ek, -ku м. 1. участък, район, ѓбласт, зѓна, част, теритѓрия: **~ek světa** район на света; **lesní ~ek** гѓрски участък **2. адм.** район, участък: **volební ~ek** избирѐтелен район; **~ek Veřejné bezpečnosti** по-рано участък, районно управление на Нарѓдната милиция **3.** ѓбласт, сфѐра (на дейност): **hospodářský ~ek** стопѐнска, икономическа сфѐра; **zrakový ~ek mozkové kůry** зрѐтелен цѐнтр на мѓзъчната корѐ

okrskář, -e м. разг. жарг. участъков (отговорник, инспектор): **~ (Veřejné bezpečnosti)** по-рано квартален (милиционѐр)

okrskový, -á, -é районен, участъков: **~é velitelství Veřejné bezpečnosti** по-рано районно управление на МВР

okruh, -u м. 1. кръг, ѓбръч: **~ hradeb** ѓбръч от крѐпѓстни стѐни; **letadlo dělá ~ nad městem** самолѐтът правѐ кръг над града, кръжѐ над града **2.** заобикѓлка, ѓтбѐвка: **přijel do Prahy ~em přes Varšavu** той пристѓгна в Прага като заобикѓли прѐз Варшава **3.** кръг, пръстен, цикъл: **automobilový ~** автомобилна кръгова пѓста; **vnější, vnitřní ~** трансп. вѓншен, вѓтрешен пръстен; **~ působnosti, účinnosti** воен. рѓдиус на действие; **telefonní ~** техн. телефонна верѓга; **~ pověstí** цикъл легенди **4.** район, зѓна (пространство около нещо): **v ~u města jsou rybníky** около града ѓма езера; **v ~u čtyř kilometrů** в рѓдиус от чѐтири километра; **vojenský ~** воен. воѐнен ѓкръг, воѐнна зѓна **5.** ѓбласт, сфѐра, кръг, полѐ, диапазон (на интереси): **~ zkoumání** ѓбласт на изслѐждане; **významový ~ slov** семантично полѐ на дѓумите

6. кръг, грѓпа (от хора): **~ čtenářů** кръг читатѐли, читатѐлски кръг **7. спорт.** верѓга (от турнири) (в тениса)

okruž|í, -í ср. 1. жабѓ; набрана, плисѓрана яка или маншѐт **2. анат.** мезантерѓй, бѓло

okružn|í, -í, -í кръгов, кръгообразен, пръстеновиден, перифѐрен; който е с форма на кръг; който се двѓжи в кръг: **~í dráha, jízda** кръгова ѓрбита, кръгово двѓжение, кръгов маршрут; **~í cesta** обикѓлка; **~í cyklistický závod** спорт. велосипѐдно състѓзѓние по затвѓрена пѓста; **~í pila** циркулярен триѓн, циркуляр

okřát, okřeji/разг. okřeju св. съвзѐма се, съживѓ се, оправѓ се, окопѓя се, освежѓ се, живна, възстановѓ се: **pacient okřál v domácím prostředí** пациентът се съвзѐ в домашна обстановка; **nemocný už okřál** бѓлният вѐче се пооправи; **okřát na vzduchu** освежѓ се на въздух; **okřála jeho láskou** тя разцѓфтѓ от любовта му

okřídlen|ý, -á, -é 1. крилат, хвѓркѓт; който ѓма крилѐ: **~é kolo** колѐло с крила (ж.п. емблема) **2.** крилат, популярен, любѓм: **~é heslo** крилат, любѓм девѓз; **~á fráze** крилата фрѓза

okřik|nout, -nu св. (коѓо - вин.) подвикна (на някого да спре, да не прави нещо); сгълча (някого); сѓпна се (на някого); направѓ бѐлѐжка (на някого)

okřik|ovat, -uji/разг. -uju несв. (коѓо - вин.) викам (на някого да спре, да не прави нещо); гълча (някого), подвиквам, сѓпвам се (на някого)

oktan, -u м. хим. октан

oktanov|ý, -á, -é техн. октанов

oktáv|a, -y ж. 1. истор. ѓсми гимназиѓлен клѓс **2. муз.** октава

oktaván, -a м. истор. учѓник от ѓсми гимназиѓлен клѓс

oktavánk|a, -y ж. истор. учѓничка от ѓсми гимназиѓлен клѓс

oktet, -u м. муз. октѐт (муз. произведение; муз. ансамбъл)

oktet|o, -a ср. муз. октѐт (ансамбъл)

oktroj|ovat, -uji несв. и св. книж. октройрам, натрапвам/натрапѓ, налагам/наложѓ (без съгласѓе на парламѐнта): **~ovat ústavu** октройрам конституция; **~ovat dívce nemilovaného muže** прен. експр. натрапвам/натрапѓ на девѓйка нѐлюбѓм мѓж

oku|je, -e, okuj, -e ж., обикн. мн. okujje, -í метал. отпадѓци при ковѓне на нажежен метѓл; ѓбѓр, ѓкисна корѓца върху стомѓна

okuk|ovat, -uju несв. разг. оглѐждам,

разгледжам (*внимателно, от всички страни, от горе до долу, от глава до пети*)

okulat|it, -ím *св.* закръгля, заобля: **~it ostrí otázek** *прен.* смекча, притъпя остротата на въпроси; **ten to dovede ~it** *експр.* той умее да представя нещата в приемлив вид, да замаже работата

okultiz|mus, okultis|mus [-tyz-], **-mu** *м.* окултизм

okultn|í, -í, -í *окултен*: **~í vědy** окултни науки

okupac|e, -e *ж.* окупация

okupačn|í, -í, -í *окупационен*

okupant, -a *м.* окупатор

okupantsk|ý, -á, -é *окупаторски*: **~ý režim** режим на окупация; окупаторски режим

okup|ovat, -uji/разг. -uju *несв. св.* окупирам, завземам/завзема, завладявам/завладя, заемам/заема: **~ovat území** окупирам територия; **~ovat nejlepší místa** окупирам, заемам/заема най-добрите места

okurk|a, -y *ж.* краставица: **kyselá, naložená ~a** кисела, маринувана краставица

okurkářsk|ý, -á, -é *краставичарски*; който се отнася до отглеждане на краставици

okurkov|ý, -á, -é *краставичен*; който се отнася до краставица: **~ý salát** салата от краставици

♦ **~á** *околоцветник*

okuř|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* опушвам, окадявам

okus|it, -ím *св.* 1. (*co, čeho*) опитам, вкуся (*нещо*): **~it víno** опитам виното 2. (*čeho, co*) изпитам, понеса, изтърпя, преживея, позная, опитам (*нещо*); вкуся (*от нещо*): **~it strachu** изпитам страх; **~it na vlastní kůži** изпитам на собствен гръб, на свой гръб; **~it moc** вкуся от властта

okus|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* гриза, огризвам, изгризвам, оглозгвам, изяждам (*наоколо, по повърхността*): **~ovat si nehty** гриза си ноктите

okvět|í, -í *ср. бот.* околоцветник

okvětn|í, -í, -í *бот.* околоцветников, който се отнася до околоцветник: **~í lístky** листчета на околоцветник

okýnko *вж.* okénko

okysel|it, -ím *св.* (*co*) подкиселя (*нещо*)

okysel|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*co*) подкиселявам (*нещо*)

okyslič|it, -ím *св.* окисля, насытя с кислород, *хим.* оксидирам: **~it kov** оксидирам метал; **~it si plíce** напълня дробовите си с кислород

okyslič|it se, -ím se *св.* окисля се, насытя се с

кислород, *хим.* оксидирам се: **krev se v plicích ~í** в дробовите кръвта се насыща с кислород

okysličován|í, -í *ср. хим.* окисляване, оксидиране: **~í kovů** оксидиране на метали

okyslič|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* окислявам, насыщам с кислород, *хим.* оксидирам: **~ovat si plíce** напълвам дробовите си с кислород

okyslič|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* окислявам се, насыщам се с кислород, *хим.* оксидирам се: **jazyk se ~uje lidovou řečí** *прен.* езикът се освежава, изпъстря с народна реч

olám|at, -u *св.* 1. очупя, окърша: **~at větve** окърша клони 2. счупя, изпочупя, изпокърша: **~at strom** изпокърша дърво; **~at si nehty** изпочупя си ноктите

olam|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. очупвам, окършвам 2. счупвам, изпочупвам, изпокършвам

oleandr, -u *м. бот.* олеандър, зокум (*Nerium*)

olej, -e *м.* 1. масло, олио: **rostlinné ~e** растителни масла; **růžový ~** розово масло; **olivový ~** зехтин; **slunečnicový ~** слънчогледово масло, олио, оливия; **stolní ~** рафинирано олио; **mazací ~e** *техн.* смазочни масла; **zemní ~** нефт, земно масло; **obraz malovaný ~em** *разг.* картина

~e *ливам масло в огъня; z kamene ~ nevytlačíš* от камък съчувствие можеш ли да търсиш; **namazat lískovým ~em** *експр.* нашибам, нагостя, набия с пръчка; **došel mu ~** *експр.* свърши му се въздуха, свършиха му се силите 2. *разг.* масло, картина, рисувана с маслени бои

olejář, -e *м.* 1. нефтодобивник, работник в маслодобивната, нефтодобивната промишленост 2. производител и търговец на нефт

olejářsk|ý, -á, -é *нефтодобивен, маслодобивен*

olejářstv|í, -í *ср.* нефтодобивна и нефтепреработваща промишленост; нефтена промишленост; маслодобивна промишленост

olejnat|ý, -á, -é *маслодаен*; който съдържа масло: **~é plody** маслодайни плодове: **~é rostliny** маслодайни растения

olejničk|a, -y *ж.* сѣд за масло, масленица, масльонка

olejnin|a, -y *ж. сел. стоп.* маслодайна култура

olejnat|ý, -á, -é 1. маслен; който се отнася до масло, олио: **~á lampa** газена лампа 2. *сел. стоп.* маслодаен: **~é rostliny** маслодайни растения, маслодайни култури

olejomalb|a, -y *ж.* 1. рисуване, живопис 2. картина с маслени бои

olejotisk, -u *м. фотогр. полигр.* олеография

olej|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* смазвам, намазвам с масло: **~ovat ložisko** смазвам лагер

olejovit|ý, -á, -é маслен, масловиден, масло-
подобен: **~á kapalina** масловидна течност
olejov|ka, -ky ж., обикн. мн. **olejov|ky, -ek** риб-
консерва (обикн. сардела в олио): **koupit si**
~ky купя си една кутія сардели
olejov|ý, -á, -é маслен; който се отнася до масло,
олио, нефт: **~á rafinerie** рафинерия за масла,
за нефт; **~á barva** маслена боя; **~á lampa**
газена лампа; **~é topení** маслен радиатор; **~ý**
průmysl маслородивна промишленост; **~ý**
zápach миризма на масло; **~é oči** прен. влажни
очи; **~á brzda** техн. маслена спирачка; **~é**
čerpadlo техн. маслена помпа; **~á lázeň** техн.
маслена вана; **~é chlazení** техн. маслено ох-
лаждане; **~á kyselina** хим. олейнова киселина
olem|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. обший, обтòча,
порбòя, кантирам 2. прен. оградя
olep|it, -ím св. облепòя, налепòя, покрòя (с нещо
лепливо): **~it kufr nálepkami** облепòя кòфар с
етикèти; налепòя, покрòя (целия) кòфар с ети-
кèти; **boty ~ené blátem** обòувки, покрòити (це-
лите) с кàл, потòнали в кàл
olep|ovat, -uji/разг. -uju неск. облепòвам, налеп-
вам, покрòвам (с нещо лепливо)
olezlý, olézt вж. **oblezlý, oblézt**
oligarchi|e, -e ж. олигàрхия: **finanční ~e** фи-
нансова олигàрхия
olít|at, -ám св. разг. обиколòя, обхòдя, из-
пообиколòя (много хора, много места с ти-
чане, бòрзане с определена цел): **~at všechny**
známé обиколòя всòчките си познàти
oliv|a, -u ж. маслина (плод и дърво): **naložené ~y**
маринòвани маслини
olivově нар. маслинено: **~ zelený mech** маслò-
нено зелèн мòх
olivovník, -u м. бот. маслинено дърво, маслина
(Olea)
olivov|ý, -á, -é маслинен; който се отнася до
маслина; който е с цвят на маслина: **~á ra-**
tolest маслинено клòнче; **~ý olej** зехтòн; **~á**
barva маслинено зелèн цвят; **~é oči** прен. очи
като маслина
olíz|at, разг. oblíz|at, -žu/-zám/книж. -ži св.
олижа, оближа: **pes mi ~zal ruku** кòчето ми
олиза ръкàтa; **dítě ~zalo polevu** детèто олиза
пòля ◆ **mířák (prstů) oblízat, kdyby...** експр. тòй прòстите
ще си оближе, акò...
olíz|nout, разг. oblíz|nout, -nu св. 1. лизна, об-
лижа: **pes mu ~zl ruku** кòчето му лизна ръкàтa
◆ **mířák (prstů) olízat, kdyby...** експр. тòй прòстите ще си оближе, ако...
2. експр. лизна, опòтам, вкòся

olíz|nout se, разг. oblíz|nout se, -nu св. експр.
оближа се (в знак на задовòлство)
oliz|ovat, разг. obliz|ovat, -uji/разг. -uju неск.
лижа, ближа, олизвам, облизвам: **~oval si su-**
stát (prstů) ~uje ◆ **bl-**
deš si všech deset (prstů) ~ovat ще си обли-
жеш прòстите
oliz|ovat se, разг. obliz|ovat se, -uji se/разг. -uju
св. облизвам се
olomouck|ý, -á, -é оломоуцки; който се отнася
до град Оломоуц: **~é syrečky, tvarůžky** хран.
вид отлежòло сòрене
oloup|at, -u/-ám св. обèля, олòщòя: **~at jablko**
обèля ябòлка; **~at kůru ze stromů** обèля,
смòкна корàтa на дървèтa, от дървèтa
oloupáv|at, -ám неск. (со) обèлòвам, олòщòвам
(нещо), смòкòвам (нещо)
oloup|ít, -ím св. (кòго, со оò) обèрòя, оградòя
(някого, нещо; нещо на някого), откòрдна,
отнèма (нещо от някого), лишò (някого от
нещо): **~it osamělého chodce** обèрòя, оградòя
самòтен пешехòдец; **~it cestujícího o**
peněženku откòрдна портмòнето на пòтник;
~it o čest прен. отнèма честòтa, обезчестòя,
опозорòя
olověn|ý, -á, -é 1. олòвен: **~á deska** олòвна плòча;
~á huť олòвен, олòвнодòбивен завòд; **~é sli-**
tiny олòвни сплòви; **leštěnec ~ý** минер. гал-
енит 2. прен. тèжòк, олòвен: **~é mraky** олòвни,
олòвносòиви облòци; **~ý spánek** тèжòк, дьлòбòк
сòн; **~á tíha na prsou** (олòвна) тèжест в гòр-
дòите; **~é ticho** мòртва тишина; **~é nohy** нате-
жòли кракà
olovnat|ý, -á, -é олòвен; който съдòржа олòво:
~é sklo стòкл. олòвно стòклò, олòвен кристòл;
kysličník ~ý хим. олòвен òкис, глèч
olovnic|e, -e ж. техн. отвès
olovnat|e, -e ж. бот. елшò (Alnus)
olšov|í, -í ср. сòбир. елшòк, елшòва горò, елшòв
хрòстòлòк (широколистен)
olšov|ý, -á, -é 1. елшòв 2. разг. експр. дòрвен,
вòрзан, трòмав, схвòнат, непохвòтен: **mít na**
tanec ~é nohy вòрзан(а) сòм (в кракòтa) по
тòнците; **má ~é ruce** вòрзан(а) е в рьцèте
oltář, -e м. олтòр
oltářn|í, -í който се отнася до олтòр: **svátost ~í**
цòрк. хлòб и вòно, кòмка, кòмкане, приèмане
на нафòра; причòстие, евхаристия; престòлен
празник

olup|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со оц)* ограбвам, обирам (*някого, нещо; нещо на някого*), откривам, отнемам (*нещо от някого*), лишавам (*някого от нещо*)

Olymp, Olymp|os, -u *м.* Олимп: **bohové na ~u** боговете на Олимп; **politický olymp** *прен. книж.* политически форум, политически върхове

olympiád|a, -y *ж.* олимпиада, олимпийски игри: **uspořádat ~u** организирам олимпиада; **matematická ~a** математическа олимпиада

olympijsk|ý, -á, -é олимпийски: (**letní, zimní**) **~é hry** (лётни, зимни) олимпийски игри; **~ý výbor** олимпийски комитет; **~ý vítěz** олимпийски победител, олимпийски шампион; **~á vesnice** олимпийско градче

olympionik [-ny-], **-a** *м.* олимпиец, олимпийски състезател; олимпийски шампион, победител; участник, победител в олимпийски игри

olympioničk|a [-ny-], **-y** *ж.* олимпийка, олимпийска състезателка; олимпийска шампионка; участничка, победителка в олимпийски игри

olys|at, -ám *св.* олисся, оплешивя: **mít ~anou hlavu** главата ми е олиссяла, оплешивяла, плешива

olysáv|at, -ám *несв.* олисявам, оплешивявам
omáč|ka, -ky *ж.* **сос: rajská ~ka** доматен сос; **houbová, cibulová, koprová ~ka** сос с гъби, с лук, с копър
omáček *разг.* каквото съм си надробил, ще си го сърбам; пържа се в собственото си масло; **strčit někoho, hlavu do ještě horší ~ky** забъркам някого, забъркам се в още по-голяма каша; съвсем оплетя конците

omáček, **-u** *м.* сосиера

omak, -u *м.* опипване, пипане: **papír na ~ drsný, hladký** грапава, гладка на пипане хартия

omakan|ý, -á, -é зацапан, изтъркан, орфан (от пипане, от хващане): **~é karty** изтъркани карти

omak|at, -ám *св.* **1.** опипам: **~at si hlavu** опипам си главата; **~at někoho pohledem** *прен.* огледам някого, премера някого с поглед **2.** изтъркам, зацапам (от пипане, от хващане)

omakáv|at, -ám *несв.* опипвам: **ne~ejte zboží** не пипайте стоката

omalován|ka, -ky *ж.* картинка за оцветяване; *обикн. мн.* **omalován|ky, -ek** книжка с картинки за оцветяване

omalovan|ý, -á, -é боядисан, оцветен с различни бои: **~á vejce** боядисани, шарени, великденски яйца

omal|ovat, -uji/разг. -uju *св.* **1.** боядисам, оцветя (с един или няколко цвята), нашаря: **~ovat**

vejce боядисам яйца **2.** нарисявам (*по снимка и под.*); прерисывам, прекопирам

omámen|í, -í *ср.* замайване, омая, омайване, упоение, опиянение, несвят, захласнатост: **probrat se z ~í** дойда на себе си; **naslouchat jako v ~í** слушам в захлас, слушам като омая, като омагьосан

omám|it, -ím *св.* **1.** упоя, замая, зашеметя; замъгля съзнанието: **~it plynem** упоя с газ; **benzinové výpary ho ~ily** беззъновите пари го замаяха **2.** упоя, опияня, замая, омая: **jar-ní vzduch ho ~il** пролётният въздух го упои **3. прен.** омагьосам, омая, взема ума, съблазня, завладя: **~it někoho krásou, zlatem** омая, омагьосам някого с красота, със злато; **~it frázemi** омая, омагьосам с фрази; **dívka ho ~ila** девойката го омая, омагьоса, заплени

omamně *нар.* упоително, упойващо, замайващо, опияняващо: **~ vonět** мириса упоително; **~ krásný** опияняващо красив

omamnost, -i *ж.* упоителна, опияняваща сила, способност; омайност

omamn|ý, -á, -é упоителен, упойващ: **~é prostředky** упойващи средства; **~á vůně** упоителна миризма; **~á píseň** завладяваща песен

omam|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** упойвам, упоявам, замайвам, зашеметявам; замъглявам съзнанието **2.** упойвам, опиянявам, замайвам, омайвам **3. прен.** омагьосвам, вземам ума, завладявам, съблазнявам

omast|ek, -ku *м.* мазнина (за ястие), блажинка

omast|it, -ím *св. (со)* сложа мазнина (на нещо), подправя (нещо) с мазнина: **~it brambory máslem** сложа масло на картофи; **polévka není omáčka** *прен.* ще ти покажа аз къде зимуват раците!

omašten|ý, -á, -é който е с мазнина, на който е сложена мазнина: **~é brambory** картофи с мазнина

oma|zat, -žu/книж. -ži *св. (со)* измажа, намажа (нещо): **~zat kamna hlínou** измажа пещка с глина

omazáv|at, -ám *несв. (со)* измазвам, намазвам (нещо)

ombudsman [-man/-men], **-a** *м.* омбудсман, независим защитник

omdlel|ý, -á, -é припаднал, изгубил съзнание; който е в несвят, в безсъзнание; изпаднал в безсъзнание: **křísit ~ého** довеждам в съзнание припаднал

omdlen|í, -í *ср.* припадък, припадане, примаяване, изпадане в безсъзнание: **bylo jí na ~í** тя щеше да припадне, чувстваше, че ще припадне

omdlév|at, omdlív|at, -ám *несв.* припадам, изгубвам съзнание; изпадам в безсъзнание, в несвяст: **~at bolestí** припадам от болка, прилошава ми от болка

omdl|ít, omdl|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св.* припадна, изгубя съзнание; изпадна в безсъзнание, в несвяст: **~et rozčilením, bolestí, radostí** припадна от вълнение, от болка, от радост

omega I *неизм. ср.* омёга (*гръцка буква*)

ome|ž|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* ограничавам, ограничавам

алфа и омёга: **to je alfou i ~ou vši naši činnosti** това е алфата и омёгата на цялата ни дейност

omej, -e *м. бот.* аконит (*Aconitum*)

omelet|a, разг. amolet|a, -y *ж.* 1. омлёт: **~a se šunkou** омлёт с шунка; 2. палачинка: **amoleta se zavařeninou** палачинка с конфитюр

omeletník, -u *м.* тиган за омлёт

omést, ometu *св.* 1. изметà, ометà, пометà: **~chodník** ометà тротоар; **větry ometly skálu** *прен.* ветровете бяха оголили, обрúлили скалата 2. изхабя от метене

omešk|at se, -ám se *св.* забàвя се, задържà се; заксьнèя: **odpověď se nějak ~ala** отговорът нèщо се забàви; **~ala se na návštěvě** тя се задържà, забàви на гòсти; **~at se s prací** забàвя работата

ometen|ý, -á, -é *изпокъсан, орфан (от метене): ~é koště* старà, изпокъсана мётла

omet|at, разг. omít|at, -u/-ám *несв.* 1. омйтам, измйтам, помйтам, метà 2. брúля: **věž omítaná větrem** брúлена от вятъра кúла

omezeně *нар.* ограничèно

omezen|ec, -ce *м.* ограничен, тесногръд човèк

omezen|í, -í *ср.* ограничèние, ограничàване: **přijmout něco s jistým ~ím** приèма нèщо с известни ограничèния, с известни резерви

omezenost, -i *ж.* ограничèност, тесногръдие

omezen|ý, -á, -é 1. ограничен: **~ý pracovní prostor** ограничèно (*тясно*) работно пространство; **~ý čas** ограничèно врèме; **~é možnosti** ограничèни възмòжности; **~á pracovní schopnost** ограничèна трудоспòсòбност; **společnost s ~ím ručeným** (*сър. s.r.o.*) *икон.* дружество с ограничèна отговорност (*сър. ООД*) 2. ограничен, тесногръд: **mít ~ý rozhled** ймам ограничен кръгòзòр, ограничèни, тесногръди разбираня

omez|ít, -ím *св.* 1. (*со čím*) ограничà, оградя, заградя, обградя (*нèщо с нèщо*): **~it prostor zdí** оградя пространство със стена; **~it integrál** *мат.* ограничà интегрàл 2. (*со; со нащ*) ограничà, намаля, съкратя (*нèщо*); намаля, ограничà (*нèщо само в нèщо, на нèщо, до нèщо*):

~it úkol ограничà задача; **~it něčí pravomoc** ограничà нèчий пълномòщия, нèчий права; **~it rychlost** ограничà, намаля скòрост; **~it zbrojení** ограничà въоръжàване; **~it počet zaměstnanců** ограничà, съкратя брòя на служителите; **~it schůze na jednu měsíčně** намаля събрàния на еднò мèsечно, до еднò мèsечно; **~it společnost na nejdůvěrnější přátele** ограничà, сведà компàнията си до най-интимните си приятели

omez|ít se, -ím se *св. (нащ, в щет)* ограничà се (*с нèщо, в нèщо*), задоволя се (*с нèщо малко*): **~it se jen na krátké sdělení** ограничà се сàмо с еднò крàтко съобщèние; **~it se v jídle** ограничà се в хранатà, в яденето

omezovac|í, -í, -í ограничйтелен, ограничàващ: **~í opatření** ограничйтелни мèрки; **~í spojka** *език.* ограничйтелен съюз

omez|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. (*со čím*) ограничàвам, ограджам, заграджам (*нèщо с нèщо*) 2. (*со; со нащ*) ограничàвам, намалявам, съкращàвам (*нèщо*); намалявам, ограничàвам (*нèщо само в нèщо, на нèщо, до нèщо, върху нèщо*)

omez|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (нащ, в щет)* ограничàвам се (*с нèщо, в нèщо*), задоволявам се (*с нèщо малко*)

omíl|at, -ám *несв.* 1. олйощвам, обèлвам (*зърно в мелница*) 2. изглàждам, оглàждам, шлифòвам: **voda ~á kameny** водàта изглàжда, оглàжда камъните 3. *прен.* преджквам, джвча, повтàрям: **~at stále totéž** повтàрям, преджквам всè еднò и същò; **~at názory** преджквам чужди мнèния, не сьм оригинален

omilostněn|í, -í *ср.* помйлване, амнистйране

omilostn|ít, -ím *св. (кого - вин.)* помйлвам, амнистйрам (*някого*): **~it provinilce** помйлвам, амнистйрам винòвен

omilostň|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого - вин.)* помйлвам, амнистйрам (*някого*)

omít|at, -ám *несв.* 1. мàжа, измàзвам (*с мазилка, с хоросан*) 2. обрязвам, орязвам, изрязвам (*дърво в желана форма*)

omítk|a, -y *ж.* мазйлка (*върху стена*): **štukovaná ~a** гипсова мазйлка

omítkář, -e *м.* мазàч

omít|nout, -nu *св.* измàжа, омàжа, излепà (*с мазилка*): **ne~nutý komín** неизмàзан комйн

omladin|a, -y *ж.* младèж, млàдо поколèние: **Omladina** Омлàдина (*движение на чешката младеж през 90-те години на XIX век*)

omlad|ít, -ím *св. (кого, со)* подмладя (*някого, нèщо*)

omlád|ý, -á, -é 1. подмладèн, подмладял 2. сь-

живѣн, възродѣн: **~á příroda** подмладѣна, обновѣна, възродѣна природа

omlád|nout, -nu св. подмладѣ се, подмладѣя: **~nout o deset let** подмладѣ се с десет години

hlavu ще ти го очукам о главата, ще си го чукаш о главата (за лошо свършена работа) **2.** очукам, набия, натъртя, изхабя, повредя (с чукане)

omlaz|ovat, -uji|разг. -uju нескв. (koho, co) подмладявам (някого, нещо)

omlet|ý, -á, -é ирон. изтъркан, банален: **~á fráze** изтъркана фраза

omlít, omelu св. **1.** обѣля, олющя: **~ vrchní slupku obilí** олющя горна лѣспа на зърно **2.** изгладя, огладя, шлифовам: **voda omlela kameny, břehu** водата изгладя камъните, изравни, подрони бреговете; **~ schody** изтъркам стълби **3.** ирон. предъвча, повтѣря: **stokrát omlela tu věc** тя сто пѣти предъвка това нещо

omlouv|at, -ám нескв. **1.** (koho, co) извинявам, оправдавам (някого, нещо); прощавам (на някого): **~at se někomu** извинявам се на някого; **~at nepřítomnost žáka** извинявам отсъствия на ученик; **neznalost zákonů ne~á** незнанието на законите не може да служи за извинение, за оправдание **2.** (co) надумвам, наговарям, наприказвам куп неща (за нещо — често с упрек); натяквам (на някого неща, за нещо): **každou vydanou korunu ~á** за всяка похарчена корона ще наприказва куп приказки **3.** (koho) остар. одумвам (някого), клокарствам (по адрес на някого)

omluv|a, -u жс. извинение, оправдание: **jalová ~a** празно извинение, оправдание; **řici na svou ~u** кажа за своѣ извинение, оправдание

omluven|í, -í ср. извинение

omluvenk|a, -u жс. извинителна белѣжка

omluviteln|ý, -á, -é простѣм, извинѣм, извинителен; който може да бѣде извинѣн, простѣн: **~ý nedostatek** простѣм недостатѣк; **~á chyba** лѣсно извинѣма грѣшка

omluv|it, -ím св. **1.** (koho, co) извиня, оправдая (някого, нещо): **~it se pro nemoc** извиня се, че не мога да присѣствам поради болѣст; **~it svou nepřítomnost nemocí** извиня отсъствието си с болѣст, по болѣст; **~il se za nezdvořilost** той се извини за нелюбезността си; **prchlivost ho nemůže ~it** сприваващото не го извинява **2.** (co) надумам, наговоря, наприказвам (куп неща — често с упрек); натякна (на някого нещо, за нещо): **udělá pro ni hodně, ale musí to ~it** много може да направи за нея, но трябва да ѝ

го натякне, но сто пѣти ще ѝ го повтѣри; **vždycky všechno ~í** винаги срещу всѣчко мърмѣри; **každou vydanou korunu ~í** натяква за всяка похарчена корона **3.** (koho) одумам (някого), изклокарствам (по адрес на някого)

omluvně нар. извинително, извинявайки се, за извинение: **~ se usmát** усмѣхна се извинително; **~ řici** кажа за извинение

omluvn|ý, -á, -é извинителен: **~á slova** думи на извинение; **~ý lístek** извинителна белѣжка; **~ý úsměv** извинителна, винѣвна усмѣвка; **~ý hlas** мѣлещ за извинение глас; **~ý list** извинителна белѣжка, извинителен документ

omnibus [-ny-], -u м. ѓмнибус

omoč|it, -ím св. **1.** намѣкря, потопя, натопя, топна, навлажня: **~it (si) prsty ve vodě** намѣкря си прѣстите във вода; **~it štětec** намѣкря четка; **~it se v řece** натопя се, топна се в река **2.** (koho do čeho, v čem) разг. експр. натопя, забъркам (някого в нещо): **~it se v afěře** натопя се, забъркам се в афера

omoč|it si, -ím si св. (v čem) експр. взема малко участие (в нещо), понатопя се (в нещо): **také jsem si ~il** и аз се понатопих; **~it si v literatuře** опитам си късмета в литературата

omodř|it, -ím св. насиня, боядисам със синя боя: **~it vlnu** боядисам прѣжда в син цвят; **~it prádlo** слѣжа белѣо в синка

omokl|ý, -á, -é мѣкър, влажен: **~á dlažba** мѣкър паваж

omok|nout, -nu св. намѣкря се, навлажня се (по повърхността)

omot|at, -ám св. **1.** (koho co čím, do čeho, v čem) омота, увия, обвия, завия, увѣржа (някого, нещо с нещо, в нещо): **~at nohu hadry, do hadrů** омота, увия крак с парцали; **~at potrubí izolací** обвия трѣбите с изолационна материя **2.** (co kolem čeho) навия, намота, увия, завия, омота (нещо около нещо): **~at (si) šálu kolem krku** увия, омота си шал около врата

omotáv|at, -ám нескв. **1.** (koho co čím, do čeho, v čem) омотавам, обвиявам, увиявам, завиявам, увѣрзвам (някого, нещо с нещо, в нещо) **2.** (co kolem čeho) навиявам, намотавам, завиявам, увиявам, омотавам (нещо около нещо)

omráčen|í, -í ср. **1.** зашеметяване (при удар); замайване, лѣк припадѣк: **probrat se, procitnout se z ~í** дойда на себѣ си, опѣмня се от зашеметяване **2.** експр. смайване, сливане, шашардисване, грѣмване, учудване: **vzpaма-**

tovat se z ~í дойда на себе си от смайването, от изненадата

omráčen|ý, -á, -é 1. зашеметен, замаян 2. *експр.* поразен, замаян, слисан, изумен, гръмнат, шашардисан: **stál jako ~ý** той стоеше като гръмнат

omráč|it, -ím *св. (koho, co)* 1. зашеметя (някого, нещо с удар): **~it soupeře pěstí** зашеметя противник с юмрук: **blesk ho ~il** светкавицата го зашеметя 2. *експр.* изумя, смая, слисам, поразя, гръмна, шашна, шашардисам: **zpráva ho ~ila** новината го поразя

omrač|ovat, -uju/разг. -uju *несв.* 1. зашеметявам замайвам (*с удар*) 2. *експр.* поразявам, изумявам, слисвам, смайвам, шашвам, шашардисвам, гръмвам

omrkáv|at, -ám *несв. (koho, co) разг.* хвърлям поглед, хвърлям едно око (*на някого, на нещо, върху нещо*), огледам, погледна, премера с поглед (*някого, нещо*): **~at dům** оглеждам къща

omrk|nout, -nu *св. разг. 1. (koho, co)* хвърля поглед, хвърля едно око (*на някого, на нещо, върху нещо*), огледам, погледна, премера с поглед (*някого, нещо*): **~nout knížku** прелистя книга; **~nout dívku** огледам девойка; **~la ho jedním pohledem** тя с един поглед разбра колко (пар) струва 2. *и възвр.* **omrk|nout si (co)** поразглеждам (*нещо*), запозна се (*с нещо*): **~nout si způsob výroby** запозна се с начина на производство; **chci si to tady ~nout** искам да поразглеждам тук; искам да се запозна с положението тук

omrz|at, omrzáv|at, -ám *несв.* измръзвам, премръзвам, замръзвам, помръзвам (*за ръце, уши и под.*)

omrzele *нар.* навъсено, намръщено; с досада, с раздражение; раздражено, злобно, мрачно, сърдито, кисело

omrzelost, -i *ж.* досада, скъка, навъсеност, раздражение: **životní ~** пренаситеност, досада от живота, скъка

omrzel|ý, -á, -é 1. навъсен, намръщен, начумерен, постоянно сърдит, мрачен, кисел: **~ý starý mládenec** вечно намръщен, недоволен, кисел стар ерген; **životem ~ý** озлобен, уморен от живота 2. който изразява скъка; който е съпроводен със скъка, досада, недоволство, раздражение: **~ý výraz tváře** израз на досада (*на лицето*); **~é mlčení** досадно мълчание

omrzen|í, -í *ср. обикн. в съчет.* **do ~í** до втръсване: **vypřavovat do ~í** разказвам до доскучаване, до втръсване; **bez ~í** неуморимо, без да ми омръзне, без да ми дотегне

omrz|et, -ím *св. (koho, co)* **omrz|et se, -ím (se)** *св. (komu)* омръзна, дотегна, доскучая, стана скучен (*на някого*): **žena ho, žena se mu už ~ela** жена му вече му омръзна; **~elo ho být na světě** омръзна му, опротивя му животът

omrzlin|a, -y *ж.* измръзнало място (*по тялото*): **utrpet ~y** получа измръзвания

omrzl|ý, -á, -é измръзнал, премръзнал, замръзнал: **~é nohy** измръзнали крака

omrz|nout, -nu *св.* измръзна, премръзна, помръзна, замръзна: **~l mu nos** измръзна му носът, получи измръзване на носа; **jablka ~la** ябълките измръзнаха

omrznut|í, -í *ср.* измръзване: **~í stromů** измръзване на дървета

omše, omšeně *нар.* изтъркано, износено, извехтяло, сиво, неизразително: **výraz zní ~** изразът звучи банално; **věž trčela ~ k obloze** кулата стърчеше сива в небето

omšelost, omšenost, -i *ж.* 1. мъхнатост, обраслост с мъх 2. *прен.* изтърканост, износеност

omšel|ý, omšen|ý, -á, -é 1. обрасъл с мъх, мъхнат, мъхов 2. *прен.* изтрят, износен, изтъркан, стар, остарял, овехтял, посивял, неизразителен: **~ý kabát** протрито, веето палто; **zed' ~á větrem a deště** стена, разядена от вятър и дъждове; **~ý vtíp** стар, изтъркан виц

omyl, -u *м.* грешка, заблуждение, заблуда: **smyslový ~** грешка на сетивата; **životní ~** фатална, съдбоносна грешка; **justiční ~** съдебна грешка; **to je ~** тук има грешка, това е грешка, това е недоразумение; **být na ~u** имам грешка, греша, заблуждавам се; **dopustit se ~u** допусна грешка; направи грешка, пропуск: **uvést někoho v ~** въведа някого в заблуждение, заблудя някого; **~em něco udělat** направи нещо по погрешка, по недоразумение

omylnost, -i *ж.* погрешност

omyln|ý, -á, -é 1. който греша, който се заблуждава; грешен: **~í lidé** грешни хора; **každý z nás je ~ý** всеки от нас може да сгреша 2. погрешен, неправилен

omýt, omýji/разг. omýju *св.* умия, измия: **omýt si ruce** измия си ръцете

omývač, -e *м.* мияч, чистач

omývateľn|ý, -á, -é миещ се; който може да се мие, да бъде мит: **~ý nátěr** миеща се латексова боя; **~ý papír** миеща се хартия

omýv|at, -ám *несв.* умивам, измивам, мия: **~at se teplou vodou** измивам се, мия се с топла вода; **vlný ~ají mořské pobřeží** вълните мият брега

omženi|í, -í *ср.* 1. лѣка мъгльа, мъглица 2. изпо-
тѣяване, оросѣяване, запотѣяване, сѣтни капчици
(по стѣкло)

omženi|ý, -á, -é 1. забўлен в мъгльа, в мъглица,
замъглен: ~é hory забўлена в (лѣка) мъгльа
планина 2. запотѣн, оросѣн; покрит с мѣлки
капчици вода, с влага; мѣген, замъглен: ~é
okno запотѣно стѣкло; ~é švestky сливи, по-
крити с вѣсѣчен мѣх (преди узряването); ~ý
hlas *прен.* приглушен глас; ~é oči премрежени
очи; насылзѣни, навлажнѣни очи; ~ý úsměv
блѣда усмѣвка; okno ~ené dechem замъглен
от дѣх прозѣрец

omžít, -ím *св.* 1. забўля с лѣка мъглица 2. за-
мъгльа, оросѣ, запотѣ; покрия със сѣтни кап-
чици влага, скрѣж, прах: děšť ~il okna дѣжд
оросѣ стѣклата

omžít se, -ím se 1. замъгльа се, забўля се, покрия
се с лѣка мъглица 2. запотѣ се (за стѣкло)

omžív|at (se), -ám (se) *несв.* 1. замъгльавам се,
покрѣвам се с лѣка мъгльа 2. запотѣвам (се),
оросѣвам (се), покрѣвам (се) със сѣтни кап-
чици (за стѣкло)

on I м., ona I ж., ono I ср. *местоим.* той, тя, то:
jeho/jí se to netýká това не сѣ отнѣся до нѣго/
до нѣя; dostal jsem to od něho/od ní полўчих
това от нѣго/от нѣя; přišel k němu/k ní той
дойдѣ при нѣго/при нѣя; dám mu to ще му дам
това; ще му го дам; dám jí to ще ѣ дам това,
ще ѣ го дам; viděl jsem ho видѣх го; viděl
jsem ji видѣх я; na něho/na ni je spolehnutí
мѣже да се разчита на нѣго/на нѣя; hovořili
jsme o něm/o ní говорѣхмѣ за нѣго/за нѣя;
pohrdají jím/jí пренебрѣгват го/я; půjdu s
ním/s ní ще отѣда с нѣго/с нѣя; narodila se jim
dcera родѣ им се дѣщеря

onačejší|í, -í, -í *сравн.* от onaký *остар. разг.*
хўбав, пѣ-осѣбен, специѣлен, пѣ-дрўг, пѣ-
красѣв

ono II част. разг. то: ~ tam prší амѣ че то там
вали дѣжд; ~ to bylo jinak не бѣше така; to je
~! ѣто това е! тѣкмо това се искѣ(ше)!

onak нар. иначе, инак, дрўгояче: ať tak, či ~ така
или иначе

onak|ý, -á, -é *в съчет.* takový-onaký такѣв-
инакѣв; такѣв-онакѣв; едѣн или дрўг; такѣв или
дрўг: takové nebo ~é řešení еднѣ или дрўго
рѣшѣние; dnes je takový, zítra ~ý днѣс е такѣв,
ўтре дрўг

onam нар. на дрўго мѣсто, дрўгаде: jeden vlak
jede tam, druhý ~ едѣн влѣк пѣгўва натѣм,
дрўг в дрўга посѣка; jít tam či ~ да отѣда тѣм
или дрўгаде

onani|e [-ny-], -e ж. онанизѣм: propadnout ~i
отдѣм се на онанизѣм

onan|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* онанирам

ondatr|a, -y ж. ондѣтра, америкѣнски плѣх
(Ondatra)

ondatř|í, -í, -í кѣйто се отнѣся до ондѣтра, до
америкѣнски плѣх

onde нар. тѣм, дрўгаде, на дрўго мѣсто: hledali
tam, hledali ~ тѣрсѣха тўк и тѣм; tu i ~ тўк и
дрўгаде; тўк и тѣм

ondulac|e, -e ж. ондулѣция, кѣдрене: trvalá ~e
траѣино, студѣно кѣдрене; vlažná ~e студѣно
кѣдрене; vodová ~e водна ондулѣция, водно
кѣдрене; foukaná ~e причѣска с чѣтка и се-
шоар; ~e želízem кѣдрене с машѣ; ~e na
studeno студѣно кѣдрене; mít pěknou ~i разг.
ѣмам хўбава причѣска, хўбаво сѣм направѣна;
dát si udělat ~i направѣ си ондулѣция, направѣ
си причѣска с ондулѣране (при фризѣор)

ondulačn|í, -í, -í кѣйто се отнѣся до ондулѣция,
до кѣдрене: ~í aparát апарѣт за кѣдрене, кѣска;
~í želízka машѣ за кѣдрене

ondul|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* ондулѣрам, кѣ-
дрѣ, правѣ ондулѣция: dát se ~ovat ондулѣрам
се, накѣдрѣм се, правѣ си причѣска с ондулѣция,
правѣ си ондулѣция (при фризѣор)

onehdy, разг. onehda, onehdá нар. неотдѣвна,
наскѣро, преди нѣколко дни, тѣзи дни, онѣ ден,
от онѣя дни: ~ ho viděl той го видѣ неотдѣвна,
тѣзи дни; byl tam ~ тогѣва, тѣя дни бѣше там

oněměl|ý, -á, -é онѣмѣл, занѣмѣл *и прен.*

oněm|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св.* онѣмѣя, занѣмѣя *и*
прен. (от учудване, ужас *и под.*): dav ~ěl
тѣлпѣта онѣмѣя, занѣмѣя

onemocněl|ý, -á, -é бѣлен; кѣйто се е разбѣлял,
забѣлял: ~é dítě забѣляло детѣ; ~á kůže бѣлна,
засѣгната кѣжа

onemocněn|í, -í *ср.* забѣляване, бѣлѣст: virusové
~í вѣрусно забѣляване; kožní ~í кѣжно за-
бѣляване; horečnaté ~í трѣска, забѣляване с
трѣска, с температурѣ

onemocn|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св.* разбѣлѣя се,
забѣлѣя, лѣгна бѣлен: ~ět spálou разбѣлѣя се,
забѣлѣя от скарлатѣна; ~ět na smrt лѣгна на
смѣртно леглѣ

onen *местоим. м., ona II ж., ono III ср. ме-*
стоим. ѣнзи, онѣзи, оновѣ: ten či onen тѣзи
или ѣнзи; едѣн или дрўг; onen vynález z r.
1895 оновѣ (извѣстно) откѣрѣтие от 1895 г.; s
oním názorem nemohu souhlasit не мѣга да
се сѣгласѣ със споменѣтѣто мнѣние; jde o ony
případy, kdy... стѣва вѣпрѣс за ѣнѣзи/за тѣзи
слўчаи, когѣто...; dělá hned to, hned ono вѣр-
ши тў еднѣ, тў дрўго; ukazuje brzo na tu,

brzo na onu stranu показва тѹ на една, тѹ на друга страна; тѹ на тази, тѹ на онази страна; **mluvili o tom i onom** говореха за това и онова, ~~mluvili o tom i onom~~ ~ **svět** оня свят

onik|at, -ám *несв. (кому) истор.* „ѐникам“, обръщам се към някого, говорѹ на някого в 3 л. мн. ч. (*за изразяване на учтивост*)

on-line I *неизм. прил., on-linov|ý* [onlajn], **-á, -é** *комп.* он-лайн; който е он-лайн, свързан с мрежата

on-line II [onlajn] *нар. комп.* в състояние он-лайн; свързано с мрежата

onomatopoick|ý, -á, -é *език.* звукоподражателен, ономатопейчен

onomatopoi|e, -e *ж. език.* ономатопеѹ, звукоподражание

onošený *вж. obnošený*

ontáři|o, -a *ср. град.* сорт зѹмна ябълка (*и други плодове*)

onuc|e, -e, onučk|a, -y *ж.* 1. партѣнка, навѹще, обикн. мн. навѹща: **skládat ~e na noze** навѹвам си партѣнка на крака 2. *прен.* парцѹл: **~e na** ~~plátně~~ **někým jako s ~í, mít někoho za ~i** не брѣсна някого за слива, за лула тѹтѹн; не го ѹмам за човек

onux, -u *м. минер.* ѓникс

onuxov|ý, -á, -é който се отнася до ѓникс; ѓниксов: **~á váza** ваза от ѓникс; **~ý mramor** минер. ѓниксов мрамор

opačně *нар.* обрѹтно, ѹначе, противоположно: **jít, dívat se ~** вървя, глѣдам в обрѹтна посѣка; **působit ~** оказвам обрѹтно дѣйствиѹ; **je tomu právě ~** тѣкмо обрѹтното (е вѹрно)

opačn|ý, -á, -é обрѹтен, противоположен, противен, срещуположен: **podívat se na ~ou stranu** поглѣдна на обрѹтната страна; **dát se ~ým směrem** трѣгна в обрѹтна посѣка; **~ý konec lesa** срещуположен край на гора; **dva ~é póly** два противоположни пѹлюса; **vane ~ý vítr** дѹха насрѣщен вѹтър; **~é mínění** обрѹтно, противоположно мнѣние; **~é názory** (диаметрѹлно) противоположни вѣзглѣди; **~ý smysl, význam** обрѹтен смѣсл, обрѹтно значѣние; **výsledek je ~ý** резултѹтът е обрѹтен; **~é číslo** противоположно чѣсло; **~é znaménko** *мат.* противоположен, обрѹтен знак

opadal|ý, -á, -é окѹпал, опѹдал; оголял

opad|at, третол. **-á** *несв. и св.* 1. опѹдва/опѹда, окѹпва/окѹпе, пѹда/пѹдне: **listí ~á ze stromů** листѹта пѹдат от дървѣтата; **~ané listí** окѹпали листѹ; **omítka ~ala ze stěn** мазѹлката опѹда,

пѹдаше/пѹдна от стените 2. окѹпват/окѹпят му листѹта (*и под.*), оголва се/оголи се (*за растителност, дървета и под.*): **duby ~aly** дѣбове оgoляха, листѹта на дѣбове опѹдваха/опѹдаха, пѹдаха; **zed' ~ala** стенѹта се рѹнеше/се орѹни 3. спѹда/спѹдне, отслабва/отслабне, понижава се/понижи се: **vody ~ají** водите спѹдат, ще спѹднат; **mlhy ~aly** мъглите се вдѣгаха/се вдѣгнаха; **nadšení ~alo** *прен.* възторгът спѹдаше/спѹдна, отслабваше/отслабна

opadáv|at, третол. **-á** *несв.* 1. окѹпва, опѹдва, пѹда, кѹпе 2. оголва се, окѹпват му листѹта, рѹни се (*за растителност, дървета*) 3. спѹда, понижава се, отслабва

opad|nout, третол. **-ne** *св.* 1. окѹпе, опѹда 2. оголи се; окѹпе, опѹдат му листѹта (*за дървета и под.*) 3. спѹдне, понижи се, отслабне

opáj|et, -ím, 3. мн. **-eji/-i** *несв.* опѹвам, упѹвам, упѹйвам, опѹнявам, омѹйвам, замѹйвам: **vůně květin ~í** ухѹниѹто на цветѹта опѹнява; **~et smysly** прѹтѹпявам чѹства, усѣщания; **moc ~í** властѹ главозамѹйва

opak, -u *м.* противоположноств, нѣщо обрѹтно, обрѹтна страна: **~em lásky je nenávisť** противоположноств на любовѹ е омрѹзата; **být pravým ~em svého otce** пѣлна противоположноств съм на баща си; **tvrdit pravý ~** твърдѹ тѹчно обрѹтното; **právě ~ je pravda** тѹчно обрѹтното е вѹрно

opakovac|í, -í, -í който се отнася до повтѹряне, до преговарѹяне: **~í hodina** *учил.* чѹс за преговарѹяне; **~í hodiny** часѹвник, който бѣе на чѣтвѣрт час и на цѣлите часѹвѣ; **~í sloveso** *език.* многокрѹтен глагол; **~í znaménko** *муз.* знак за повтѹрѣние; **~í zbraň** *техн.* автоматѹчно орѹжие

opakovačk|a, -y *ж.* 1. *воен. лов.* автоматѹчна, скорострѣлна, магазинна пѹшка 2. *разг. публ.* рѹбрика, редѹвно предѹване (*по радио, телевизѹ и под.*)

opakován|í, -í *ср.* повтѹряне, повтѹрѣние: **~í zkoušky** повтѹрно явяване на ѹзпит, поправителен ѹзпит

opakovan|ý, -á, -é многокрѹтен, повтѹрен: **~ý pohyb** чѣсто повтѹрящо се движѣние; **~ý pokus o útěk** повтѹрен опѹт за бѹгство; **~é tvrzení** чѣсто повтѹряно твърдѣние

opakovateln|ý, -á, -é който се повтѹря; който мѹже да бѣде повтѹрен: **~ý chemický proces** повтѹрим, повтѹряѹм химически процѣс; **ne~ý případ** неповтѹрим слѹчай

opak|ovat, -uji/разг. **-uju** *несв. (со)* 1. повтѹрям (*нещо*): **~ovat si (v duchu) každé slovo** повтѹрям си (на ѹм) всѹка дѹма; **~ovat pokus**

повтáрям опит; **~ovat zkoušku** явявам се за втори път, повтóрно на изпит **2.** преговáрям, повтáрям (*нещо учено*): **~ovat násobilku** повтáрям таблицата за умножéние; **~ovat zeměpis** преговáрям по география; **~ovat probranou látku** преговáрям взét материал **3.** повтáрям (*клас*): **musí ~ovat (třetí třídu)** тря́бва да повтáря (трéти клáс)

opak|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* повтáрям се: **krize se ~ují** кризите се повтáрят

opál, -u *м. минер.* опáл: **prsten s ~em** пръстен с опáл

opal|ek, -ku *м.* **1.** остáтък от нéщо обгоря́ло, недогоря́ло; угáрка; недогоря́ла свещ **2.** нагáр

opálen|í, -í *ср.* **1.** тен, загáр, загáряне, почерняване (от слънце) **2.** обгáряне, опъряне

opálen|ý, -á, -é загоря́л, обгоря́л, почерня́л, изгоря́л (от слънце): **~í plavci** загорéли плувци; **tělo do bronzova ~é** тя́ло с брoнзов загáр, с брoнзов тен

opál|it, -ím *св.* **1.** опъ́ря, обгоря́: **~it si vlasy** опъ́ря си косáта; **~it nad plamenem oškubanou husu** опъ́ря (на пла́мък) оскубана гъска **2.** изпекá, обгоря́ (*на слънце, вятър и под.*): **jarní slunce krásně ~í** на прoлетното слънце чoвeк мoже прекрáсно да се изпечè, мoже да добие прекрáсен тен; **~il si do bronzova tvář** тoй йма, добил е брoнзов тен на лицèто от слънцето

opál|it se, -ím se *св.* изпекá се, почернèя (на слънце): **~it se o dovolené** почернèя, изпекá се по врéме на oтпyск(а)

opálk|a, -u *жс.* панèр, панèрка, кoшница: **~a na chléb** панèрка, панèрче за хля́б

opalovac|í, -í, -í кoйтo се oтнáся за пèчене на слънце, до слънчеви бани: **~í krém** пла́жен крем; **~í šaty** пла́жна рoкля

opalova|čky, -ček *жс. само мн. разг.* жèнски или дèтски бáнски кoстюм, бáнски

opalován|í, -í *ср.* **1.** обгáряне, опъ́ряне **2.** пèчене на слънце: **krém na ~í** пла́жен крем

opal|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** опъ́рям, обгáрям, пъ́ря, горя́ **2.** пекá (*за слънце*): **slunce ~ovalo jejich sehnutá záda** слънцето пèчеше, жyреше превитите им гърбoвè; **~ovat si nohy** пекá си кракáта (на слънце)

opal|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* пекá се на слънце

opálov|ý, -á, -é опáлов; кoйтo е от опáл: **~é na-ušnice** опáлови oбищ/oбещи; **~ý lesk** опáлов бля́ск; **~é světlo** опáлова светлина; **~é sklo** *техн.* опáлово стъ́кло

opán|ek, -ku *м., само мн.* **opán|ky, -ků** **1.** *истор.* опинци **2.** сандáли, лèки (лèтни) oбyвки: **plátěné ~ky** платнèни сандáли, платнèни oбyвки, платнèнки

opan|ovat, -uji/разг. -uju *св.* **1.** завладèя, завзèма, загра́бя, завою́вам, покоря́, овладèя, oкyпирам: **~ovat nepřátelské území** завзèма, завладèя вражеска теритoрия; **~ovat bojiště a)** овладèя бoйнoтo полè **б)** *прен. експр.* победя́, надвия́ някoгo, взèма връ́х над някoгo; **~ovat něčí místo** заèма, oкyпирам нèчие мýсто; **~ovat hřiště** завладèя игрището, налoжа надмoщието си на игрището; **~ovala ho radost** oбзè го радoст **2.** овладèя, надвия́, потýсна, заглyшá, превзýмoгнa (*ярост, радост и под.*)

opan|ovat se, -uji se/разг. -uju se *св.* овладèя се, сдържá се, въздържá се

oparováv|at, -ám *несв.* **1.** завладя́вам, завзèмам, загра́бвам, завою́вам, заèмам, oкyпирам, покоря́вам **2.** овладя́вам, надвй́вам, потýскам, заглyшáвам, превзýмoгвам (*чувство, глас и под.*)

oparováv|at se, -ám se *несв.* овладя́вам се, сдържам се, възпýрам се, владèя се

opaprikov|at, -uji/разг. -uju *св. (co)* слoжа червèн пипèр (*на нещo*); подпpáвя, наръ́ся (*нещo*) с червèн пипèр

opar, -u *м.* **1.** лèка мýгла, пàра **2.** *мед.* трèска, хèрпес

opárenin|a, -y *жс.* изгорèно мýсто, изгáряне (*oбикн. от пара, от вряла вода*): **utrpět ~u třetího stupně** полýча изгáряне от трèтa стèпен; **~a na ruce** изгорèно (мýсто) на ръ́ка

opáren|ý, -á, -é попáрен, опáрен, изгорèн: **mít od vaření ~é prsty** пръ́стите ми са цèлите изгорèни от гoтвене; **~ý studem** *прен.* попáрен от ~~фá~~ ~~жeлeзoвaтe~~ ~~кaтo~~ ~~пoпáрен~~ ~~кaтo~~ ~~гръ́мнат~~

кaтo попáрен, кaтo гръ́мнат

opař|it, -ím *св.* **1.** опáря, попáря, изгоря́: **~it si ruku** изгоря́, попáря си ръ́кaтa; **~it se horkou vodou** попáря се с горèща водà **2.** залèя, попáря с вря́ла водà: **~it slepici** попáря (заклàнa) кoкoшкa (*за да я oскyбy*); **~it prase** попáря (заклàнo) прасè (*за да пoчистy чeтинaтa*)

♦ ~~жeлeзoвaтe~~ ~~кaтo~~ ~~пoпáрен~~ ~~кaтo~~ ~~гръ́мнат~~

kou vodou) ~il стoй кaтo попáрен, кaтo гръ́мнат

opař|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* опáрвам, попáрвам, изгáрям, залй́вам с вря́ла водà

opá|sat, -šu/-sám/книж. -ši *св.* опàша, прeпàша, запàша; превържá, завържá (*с колан и под.*): **~sat si župan šnůrou** превържá си халàтa с шипрìт; **~sat se řemenem** прeпàша се с рeмъ́к, с колàн; **~sat si zástěru** прeпàша, опàша, запàша си прeстýлкa; **~sat se mečem** прeпàша се с мeч

opásáv|at, -ám нескв. многокр. препасвам, опасвам, запасвам (често, от време на време)

opas|lek, -ku м. 1. пояс, колан 2. (кожен) колан, ремък, кайш: **vojenský ~ek** войнишки колан; **utáhnout si ~ek** затегна, стегна си колана

♦ **opáskovat** **opáskovat** коланите

opat, -a м. църк. абат (католически), игумен (православен)

opatek, -tku м. 1. форт (на обувка) 2. рядко ток (на обувка)

opatrně нар. внимателно, предпазливо, грижливо

opatrnícký, -á, -é ирон. прекалено предпазлив, пресметлив, внимателен, бдителен, резервиран, благоразумен, боязлив, презастраховач се: **~é jednáni** твърде предпазливо, внимателно, пресметливо действие, преговаряне; **~ý politik** прекалено предпазлив, презастраховач се политик; **~á rezervovanost** (прекалено) предпазлива резервираност; **~ý program** програма с презастраховане

opatrnictví, -í ср. ирон. презастраховане, предпазливост: **kompromisní ~í** презастраховане с компромиси; **~í a chytráctví** презастраховане и хитруване

opatrník, -a м. ирон. прекалено предпазлив човек; мижитурка: **~ a zbabělec** мижитурка и страхливец; **vypočítavý** ~ пресметлив презастраховчик

opatrnost, -i жс. предпазливост, внимателност, внимание, благоразумие: **nedbat ~i** проявявам невнимателност, непредпазливост; **z ~i** предпазливостта е майка на мъдростта; **~i nikdy nezbyvá** никога не е излишно малко повече внимание, малко повече предпазливост

opatrný, -á, -é внимателен, предпазлив, гризлив, благоразумен: **~é chování** благоразумно държание, предпазливо поведение; **~é úvahy, rady** благоразумни съображения, съвети; **být ~ý na něco** предпазлив съм, внимателен съм, внимавам по отношение на нещо; **být ~ý na peníze** разг. разходвам предпазливо парите; права си добре сметката

opatrování, -í ср. (koho, čeho) гледане, пазене (на болен, дете и под.); грижи, грижене (за някого, за нещо); съхранение, пазене (на нещо): **přijmout, převzít, odevzdat něco do ~í** приема, поема, предам нещо за съхранение; **mít něco v ~í** грижа се за нещо; взел съм, получил съм нещо за съхранение

opatř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (koho, co) грижа се (за някого, за нещо), гледам, пазя, върдя, наглеждам, надзиравам (някого, нещо), бдя (над някого, над нещо): **~ovat nemocného** обслужвам болен, грижа се за болен; **ten se ~uje** той грижи се

♦ **opatřiti** **opatřiti** в hlavě пазя нещо като зеницата на окото си 2. (koho od čeho, před čím) пазя, предпазвам, закривям (някого от нещо), покровителствам (някого): **pánbůh tě ~uj!** господ да те пази! да те пази господ (от всичко лошо)!

opatrovnice, -e жс. 1. гледачка, бавачка (на деца и под.): **~e nemocných** болногледачка, санитарка; **~e dětí** бавачка 2. пазителка: **~e domáčí pokladny** пазителка на домашната каса 2. опекунка, настойница 4. юрид. попечителка: **~e majetku** попечителка на имущество

opatrovník, -a м. 1. гледач, бавач, надзирател (на деца и под.): **~ nemocných** болногледач, санитар; **~ šelem v zoologické zahradě** гледач на хищни животни в зоологическа градина 2. опекун, настойник 3. юрид. попечител: **soudem stanovený** ~ определен от съда попечител, опекун, настойник

opatření, -í ср., обикн. мн. **opatření, -í** мероприятия, мерки: **mimořádná ~í** извънредни мерки; **nouzová ~í** крайни, извънредни, аварийни мерки; **bezpečnostní ~í** мерки за сигурност, предохранителни мерки; **učinit (potřebná) ~í** взема (необходимите) мерки

opatř|it, -ím св. 1. (komu co, koho, co) набавя, намеря, доставя, осигуря, обезпечя (някого, нещо на някого); снабдя, обзавежда (някого с нещо); добия (нещо): **~it někomu byt, práci, pomocníka** намеря, осигуря на някого квартира, работа, помощник; **~it někomu vstupenku** набавя на някого билети, снабдя някого с билети 2. (co čím) снабдя, обзавежда (нещо с нещо): **místnost ~ená nábytkem** стая, обзаведена с мебели; **~it dílo předmluvou** напраща предговор към някакъв труд; **~it doklad podpisem, razítkem** снабдя документ с подпис, с печат 3. (koho, co čím) книж. снабдя, запаса, осигуря, обезпечя (нещо на някого, на нещо): **~it výpravu zásobami** запаса, снабдя експедиция с необходимите запаси; **~it dobytek krmivem** осигуря храна на добитъка; **hojně, nuzně ~en** богато, бедно снабден, екипиран, обзаведен; **vyšel ven ~en svítilnou** той излезе навън с фенер в ръка(та)

opatřování, -í ср. осигуряване, обезпечаване, снабдяване

opatř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (komu co, koho, co) набавям, намирам, доставям, осигурявам,

обезпечавам (нещо, някого на някого; нещо):
~ovat knihy набавям, осигурявам книги **2.** (со *čím*) снабдявам, обзавеждам (нещо с нещо):
~ovat láhve nálepkami поставям етикети на бутилки; **~ovat dům výtahem** поставям асансьор на жилищна сграда **3.** (koho, со *čím*) книж. снабдявам, запасавам, осигурявам, екипирам, продоволствам (някого, нещо с нещо)
opatský, -á, -é църк. абатски, игуменски: **~ý úřad** абатство, игуменство
opatství, -í ср. абатство (католическо), игуменство (православно): **sesadit z ~í** отнема игуменския сан, сваля от игуменски пост; **strahovské ~í** страховското абатство, манастир и игуменът на Страховския манастир
opce, -e ж. юрид. оптация, право на избор (на поданство)
opční, -í, -í юрид. в съчет. **~í právo** право на оптация, право на избор (на поданство)
opéci, разг. opéct, opíct, opeču/книж. opeku св. **1.** опека, изпека, препека **2.** (со) експр. опека, обгоря, опърля (някого, нещо): **slunce ho opeklo** слънцето добре го изпече, добре го хвана
opéci se, разг. opéct se, opíct se, opeču se/книж. opeku св. опека се, изпека се; изгоря на слънцето
opékač, -e м. тостер: (elektrický) **~ topinek** електрически тостер (за препечени филии)
opékaný, -á, -é печен: **~é brambory** печени картофи
opék|at, разг. opík|at, -ám несов. пека, опичам, изпичам, припичам, препичам: **slunce pěkně ~alo** експр. слънцето порядъчно, здравата, силно припичаше, жареше
opék|at se, разг. opík|at se, -ám se несов. **1.** трептол. **~á se** пече се, опича се, изпича се (за месо и под.) **2.** експр. изгарям, пържа се (на слънце)
opelichaný, -á, -é оплешивял, олисял, излиял, проскубан, изтъркан
opelich|at, третол. -á св. **1.** опада мѹ/ѹ (кòзината, косата, перушината); оплешивее, изляне, проскубе се, изтърка се: **slepice v létě ~ají** кокошките лете сменят перушината си; **kočka ~ala** кòзината на котката оредя **2.** опада, окапе (за козина, перушина): **peří slepicím ~alo** перушината на кокошките оредя
opentl|it, -ím св. украся, накича с панделки и ленти: **~it koně fáborny** накича кòн(è) с ленти; **~it skutečnost** прен. разг. експр. украся, разкрася действителността
oper|it, -ím св. **1.** поръся, посоля с чер пипер, подпръва с чер пипер **2.** експр. придам пи-

кантен характер, сложа повече сол и пипер:
~it anekdotu експр. направя виц по-пикантен;
~ila mu pozdní návrat тя се постара късното завръщане да му излезе солено, тя му натри сол на главата заради късното му прибиране
op|era, -ry ж. опера: **komická ~ra** комична опера; **zpívat v ~ře** петь в операта, в оперен театър; **člen ~ry** член на операта (на оперен състав); **jít k ~ře, dát se k ~ře** постъпва в оперен театър, **впръва** **първа** сапунена опера
opěr|a, -y ж. облегалo, облегалка, подпòрка, подпòра, опòра: **~a židle** облегалo на стол; **~a pro hlavu** облегалка за глава; **železobetonová ~a** строит. железобетонна подпòра; **mostní ~a** книж. подпòрен стълб, подпòра, свòд на мост
operac|e, -e ж. **1.** книж. операция, действие: **pracovní, logická, finanční, vojenská ~e** работна, логическа, финансова, военна операция; **obránná, útočná ~e** воен. отбранителна, настъпателна операция **2.** мед. операция: **lehká, těžká ~e** лека, тежка операция; **podrobit se ~í** оперирам се, направя си операция, отида да ме оперират; **přestát ~í** прекарам операция, бивам опериран
operačn|í, -í, -í **1.** оперативен: **~í postup** последователност на отделните операции; **~í jednotky** воен. оперативни части, групи; **vojenská ~í základna** воен. военна оперативна база; **~í paměť** комп. оперативна памет **2.** мед. операционен, оперативен, който се отнася до операция: **~í sál** операционна зала; **~í stůl** операционна маса; **~í nůž** хирургически нòж; скалпел; **~í zákrok** оперативна намеса, операция **3.** комп. операционен: **~í systém** операционна система
opěradl|o, -a ср. **1.** облегалo, облегалка: **sklopné ~o lehátka** подвижна облегалка на кушетка, на шезлонг **2.** странична облегалка за ръце, подлакътник; ръчка: **sklopné ~o** подвижна, спускаема облегалка за ръце
operatér, -a м. хирург, лекар-хирург, опериращ лекар
operatérk|a, -y ж. хирургика, лекарка-хирург, оперираща лекарка
operativně нар. **1.** оперативно: **pracovat ~** работя, действам оперативно; **~ řídit** ръководя оперативно **2.** мед. оперативно, чрез операция, по оперативен път: **~ vyjmout** отстраня оперативно, по оперативен път
operativn|í [-ty/-tý-], -í, -í **1.** оперативен: **~í postup, řízení** оперативно действие, ръководство **2.** мед. оперативен, хирургически: **~í řez**

- оперативен рязрез; **~í zákrok** оперативна, хирургическа намеса
- operativnost, -i** ж. оперативност: **~ řízení výroby** оперативност при ръководството на производство
- operátor I, -a** м. одуш. спец. оператор на мобилна телефонна мрежа
- operátor II, -u** м. неодуш. спец. пейджър
- operet|a, -y** ж. 1. оперета 2. оперетен състав, оперетен театър
- operetn|í, -í, -i** 1. оперетен 2. прен. оперетен, лек, несериозен, лекомислен
- opěrk|a, -y** ж. 1. облегалка, подпórka, подпóра: **~a lenošky** облегалка на кресло, на фотьойл; **laťové ~y na víno** дървени подпóри за асма, за лозница; **pevná, otočná ~a** техн. неподвижна, въртяща се опóра 2. ж.п. упóрка (част от стрелката, която поема хоризонталните удари)
- opern|í, -í, -i** оперен: **~í libreto** либрето на опера; **~í solista** солист на опера
- opěrn|ý, -á, -é** опóрен, подпóрен: **~ý pilíř** строит. опóрна колонка, колона; **~á zed'** строит. подпóрна стена; **~ý bod** воен. опóрен, защитен пункт
- oper|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. 1. оперирам: **lékař právě ~uje** лекарят тъкмо сега оперира; **dát se ~ovat (na kýlu)** оперирам се (от хърния); **dát si ~ovat (kýlu)** оперирам си (хърнията); **~ovat žaludek** оперирам стомáх 2. оперирам, действам: **útvár ~uje v určeném prostoru** воен. частта оперира, провежда бойни операции в определен участък 3. (čím, s čím) оперирам, боравя, служа си, работя (с нещо), използвам (нещо): **~ovat abstraktními pojmy** оперирам с абстрактни понятия; **~ovat cizími slovy** използвам чужди думи, служа си с чужди думи; **~ovat argumenty** служа си с аргументи; **~ovat s čísly** боравя с числа
- opeřen|ec, -ce** м. книж. пернат (животно), птица: **lesní ~i** горски пернати обитатели
- opeřen|í, -í** ср. оперение; перушина, пера
- opeřen|ý, -á, -é** пернат, покрит с пера; украсен с пера: **~í zpěváci** пернати певци; **~ý Indián** украсен с пера индианец; **~ý šíp** стрела с перо
- opeř|it se, -ím se** св. 1. покроя се с пера, с перушина 2. експр. окопиха се, приспособиха се (в някаква среда), свикна; замóгна се: **rychle se v závodě ~il** той скоро свикна със средата в завода
- opeř|ovat se, -uji se/разг. -uju se** нескв. 1. покривам се с перушина, с пера 2. експр. окопихавам се, съвземам се, приобщавам се, свиквам
- opět** нар. отнóво, пак, повтóрно: **~ a ~** отнóво и отнóво; **ted' jsi na řadě ~ ty** сега ти си пак на ред
- opětně** нар. книж. повтóрно, отнóво, пак
- opětn|ý, -á, -é** книж. повтóрен, нов: **~é setkání** нóва, повтóрна среща; **~ý dotaz** нóво, повтóрно запитване
- opětovac|í, -í, -i** в съчет. **~í sloveso** език. повторителен, итеративен глагол
- opětovaně** нар. повтóрно, отнóво; често
- opětovan|ý, -á, -é** 1. повтóрен, повтáрящ се, повторителен, многократен: **~ý potlesk** продължителни аплодисменти 2. взаимен: **~á láska** взаимна любов
- opěť|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (co) 1. повтáрям, подновявам (нещо) 2. отвърщам, отговарям с взаимност (на нещо): **~ovat něčí lásku** отговарям на нечия любов с взаимност, споделям нечия любов; **~ovat něčí pohled** отговарям на нечий поглед; **~ovat pozdrav** отговарям, отвърщам на поздрав; **~ovat palbu** отговарям с огън, откривам отведен огън
- opětovně** нар. повтóрно, отнóво, нееднократно
- opětovn|ý, -á, -é** повтóрен, нов, нееднократен: **~ý dotaz** нóво, повтóрно запитване; **~é prosby** нееднократни молби
- opěv|at, -ám, opěv|ovat, -uji** нескв. книж. експр. възпявам, възхвалявам, славословя
- opěvateľ, opěvovateľ, -e** м. (čeho) певец (на нещо); човек, който възпява, възхвалява, славослови (нещо): **~ života** певец на живота
- opěvateľk|a, opěvovateľk|a, -y** ж. (čeho) писателка, поетеса, художничка, жена, която възпява, възхвалява, слави (нещо)
- opevně|n|í, -í** ср. 1. воен. укрепление, укрепително съоръжение: **dobývat ~í** превземам укрепление 2. укрепяване
- opevně|n|ý, -á, -é** укрепен: **~é pozice** укрепени позиции
- opevn|it, -ím** св. укрепя и строит.: **~it se na strmém vrchu** закрепя се, укрепя се на стръмен връх
- opevňovac|í, -í, -i** укрепителен, фортификационен, отбранителен
- opevň|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. укрепявам и строит.: **~ovat se** укрепявам се, закрепявам се
- opiát, -u** м. опиат
- opice, -e** ж. 1. зоол. маймúна (Antropoidea) 2. прен. пейор. маймúна (за човек и като ругатня): **ohybný jako ~e** противен като маймúна
- být sto let za ~emí** експр. много съм изостанал; **ty stará ~e!** ти, старá лисицо! лисица такава! ей, че си маймúна! (към жена) 3. разг. пиян

opis|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. преписвам: ~ovat na stroji преписвам на машина 2. преписвам: ~ovat od spolužáků преписвам от съучениците си; ~ovat text z tabule преписвам текст от дъската 3. описвам, перифразирам, предавам описателно (дума, понятие) 4. описвам, очертавам: ~ovat kruh описвам кръг, окръжност
opít, opiji/разг. opiju *св.* 1. (koho - вин. čím) опия, напия (някого с нещо): ~ kamaráda vínem опия приятеля си с вино 2. (koho - вин.) опия (някого - за спиртно питее): ~ slivovice rychle opije сливовата ракия бързо опива 3. опия, упоя, опияня: lid se opil svobodou народът се опияня от свободата 4. разг. залъжа, заблудя, излъжа, баламосам: ~ lidi frázemi залъжа на-
opít se, opiji se/разг. opiju se *св.* опия се, напия се като кютък, като свиня
opijum, -a *ср.* опиум
oplác|at, -ám *св.* наплескам, намажа, измажа, оглąda (с поплескване): ~at hlínou измажа, наплескам с глина, с пръст, с кал; je kula-
ťoučká jako ~aná тя е закръглена като топка, като гърненце
opláčet, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* (co čím; komu co čím; co) отплащам се (за нещо с нещо; на някого за нещо с нещо; за нещо); отвърщам, отговарям (на нещо): ~et služby връщам услуга, отплащам се за услуга; ~et rány, na-
dávky отвърщам на ударите, на псувните с удари, с псувни; ~et důvěru důvěrou отго-
vářам на доверието с доверие; ~et rodičům láskou отплащам се на родителите си с люб-
ов; ~et někomu pozdrav отвърщам на по-
здрава на някого; ~et někomu návštěvu връ-
щам на някого визита, посещение
opláchn|nout, -nu *св.* 1. оплакна, изплакна, про-
плакна; набързо измия, омия: ~nout nádoby изплакна съдове; ~nout podlahu плясна чиста вода върху измит под; ~nout si obličej на-
пляскам си лицето, плясна си лицето с вода; ~nout se pod sprchou измия се набързо на дъш, взема набързо душ 2. отмия, измия: ~nout si krev z ruky отмия кръвта от ръката си
oplach|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. оплаквам, изплаквам, проплаквам; набързо измивам, омивам, замивам: ~ovat se v teplé vodě из-
къпвам се набързо с топла вода 2. отмивам, измивам
oplat|at, opláču/книж. opláči *св.* 1. (koho, co)

оплăча (някого, нещо): ~ (ztrátu) syna оплăча (смъртта, загубата на) синă си; ~ něčí odchod поплăча при заминаването на някого; ~ své hříchy разкăя се за греховете си 2. (koho, co) прежăля, оплăча (някого, нещо): tu rozbitou vázu už opláče прежăлете вѣче счупената вăза
oplakáv|at, -ám *несв.* (koho, co) оплăквам (ня-
кого, нещо), плăча, лѣя сълзи (за някого, за нещо): hořce ~at spáchané křivdy горчиво се разкăйвам, съжăлявам за извършени неправди
oplaskáv|at, -ám *несв.* спăдам (за подутина, за балон)
oplat|it, -ím *св.* (co čím; komu co čím; co) отплатя се (за нещо с нещо; на някого за нещо с нещо; за нещо); отвърна, отговоря (на нещо, на някого с нещо): ~it upřímnost upřímností отговоря на искреността с искреност; ~it službu върна услуга; ~it někomu návštěvu върна на някого визита, посещение; ~it rodičům láskou отплатя се, отблагодаря се на родителите си с любов; ~it někomu porážku взема от някого реванш за загубата си, реванширам се на някого за поражението си
oplatk|a, -y *ж.*, **oplat|ek, -ku** *м.* 1. вăфла: plněné ~ky вăфли с пълнѣж; karlovarské ~y карло-
варски вăфли (големи и кръгли) 2. мед. кăп-
сула за хăпче 3. разг. експр. компăкт диск, диск
oplátk|a, -y *ж.* отплатă, реванш: dát ~u (za dá-
rek) дăм нѣщо в замăйна (на подăрък); na ~u, ~
oplatkár, -e *м.* производител, продавач на вăфли
oplatkov|ý, -á, -é вăфлен
oplech|ovat, -uji/разг. -uju *св.* обковă, обшия с
ламарина
oplést, opletu *св.* оплетă, омотăя: ~ láhev rá-
kosem оплетă бутылка с тръстѣйка; réva opletla
zdi лозăта се е увѣла по стените
oplešal|ý, oplešatěl|ý, -á, -é оплешивъл, олисъл
opletač|ka, -ky *ж.* обикн. мн. **opletač|ky, -ek**
експр. разправѣи, главобôлия, неприятности,
разкăрване
opletán|í, -í *ср.* експр. разправѣи, неприятности,
разкăрване, главобôлия
oplét|at, разг. oplít|at, -ám *несв.* оплитам, омо-
тавам
oplocen|í, -í *ср.* ограда, стобôр: provádět ~í
něčeho ограджам, заграджам нѣщо
oploc|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* ограджам,
заграджам, правя ограда
oplodněn|í, -í *ср.* биол. оплôждане, осеменяване:
umělé ~í изкұствено оплôждане, осеменяване

oplodněný, oplozený, -á, -é биол. оплодён: ~á **vaječná buňka** оплодѐна яйцеклѐтка
oplodnit, по-рядко oplodit, -ím св. оплодѝ, осеменѝ и биол.
oplodňovací, -í, -í в съчет. ~í **stanice** станция за изку̀ствено осеменѝване, осеменителна станция
oplodňovat, по-рядко oplozovat, -uji/разг. -uju неск. опло̀ждам, опло̀дѝвам, осеменѝвам и биол.
oplotit, -ím св. оградѝ, заградѝ (с ограда)
oplývát, -ám неск. (čít) изобилѝвам (с нещѝ), ймам (нещѝ) в изобѝлие: ~at **bohatstvím** тѝ-на в богѝтство; ~at **moudrostí** мнѝго ўмен, мнѝго мѝдѝр сѝм; ~at **zdravím** прашѝ от здравѝ; ~at **penězi** пѝлен сѝм с парѝ; червѝв сѝм от парѝ, с парѝ; ~at **nápady** пѝлен сѝм с идѝи; ~at **chválou** разсѝпвам се от похвѝли
oplzle нар. неприлѝчно, непристѝйно, безсѝрамно, цинѝчно, вулѝгарно, гру̀бо, простѝшки
oplzlost, -i ж. 1. цинѝзм, вулѝгарност, неприлѝчие 2. неприлѝчни дѝми: **libuje si v ~ech** обѝча цинѝзмите
opzlý, -á, -é неприлѝчен, непристѝден, безсѝрамен, вулѝгарен, цинѝчен, простѝшки, гру̀б, мрѝсен: **její muž byl ~ý a sprostý** мѝжѝт ѝ бѝше цинѝк и простѝк; ~ý **vtip** цинѝчен вѝц; **vést ~é řeči** говѝрѝ цинѝзми, мрѝсотѝи
opocený, -á, -é запотѝен, изпотѝен (за стѝкло)
opocovat se, -uji se/разг. -uju se неск. запотѝявам се, изпотѝявам се (за стѝкло)
opodál I нар. нѝдалеч, мѝлко настранѝ, мѝлко пѝ-настранѝ, пѝ-далѝчко: **čekat ~** чѝкам наблѝзо
opodál II предлог с род. книж. нѝдалеч, нѝдалеко, мѝлко пѝ-настранѝ от нѝщѝ; блѝзо до нѝщѝ: **posadil se ~ nich** тѝй сѝдна блѝзо до тѝх, настранѝ от тѝх; ~ **lesa** край горѝта
opodstatněnĭ, -í ср. книж. основѝние, обосновѝние, аргументѝция, мотивирѝвка: **jeho kritika nemá ~í** критиката му не ѝ обосновѝана, не ѝ основѝателна
opodstatněnost, -i ж. книж. обосновѝаност, мотивѝраност, аргументѝраност, основѝателност
opodstatněný, -á, -é книж. обосновѝан, мотивѝран, аргументѝран, основѝателен
opodstatnit, -ím св. книж. обосновѝа, мотивѝрам, аргументѝрам
opodstatňovat, -uji/разг. -uju неск. книж. обосновѝавам, мотивѝрам
opojenĭ, -í ср. 1. опѝване, напѝване: ~í **alkoholem** напѝване с алко̀хол 2. упѝване: **kokaínové ~í** упѝване с кока̀ин 3. прен. опѝване, опиянѝение, упоѝение: ~í **slávou, z úspěchu**

опиянѝение, от сла̀ва, от успѐх; v ~í, s ~ím с упо̀исѝ **~í** **~í**
opojit, -ím св. 1. напѝя, опѝя 2. упоѝя 3. прен. опиянѝя, опѝя
opojit se, -ím se св. опѝя се, опиянѝ се, упоѝ се: ~it se **krásou** опѝя се, опиянѝ се от красѝта; ~it se **štěstím** опиянѝ се от щѝствие
opojně нар. опѝващо, опиянѝващо, упѝващо, упѝйтелно, замѝйващо
opojnost, -i ж. упѝйтелност; опѝваща, опиянѝваща сѝла
opojný, -á, -é упѝйтелен, упѝйващ, опѝващ, опиянѝващ
opojovat, -uji/разг. -uju неск. 1. опѝвам, напѝвам 2. упоѝвам 3. прен. опиянѝвам, опѝвам
opomeĭnout, opomĭnout, -nu св. пренебрѝгна, забравѝя, пропѝсна; не обѝрна внимѝние; не-сериѝзно, небрѝжно се отнесѝ; игнѝрирам: ~nout **předpis** пренебрѝгна инстрѝкция; **ne~nul zdůraznit, že...** тѝй не пропѝсна да подчертѝае, че...; **ne~nul ho občas navštívit** тѝй не пропѝскаше да го посещѝва от врѝме на врѝме; ~nout **vhodnou příležitostí** пропѝсна, изтѝрвѝа удо̀бен слѝчай
opomĭjenĭ, -í ср. пренебрѝгване, незачѝтане, игнѝриране
opomĭjený, -á, -é забравѝян, пренебрѝгван: ~ý **obor** пренебрѝгвана специѝлност
opon|a, -y ж. завѝса: **spustit, vytáhnout ~u** спѝсна, вдѝгна завѝса; ~a **padá, jde dolů** завѝсата се спѝска, пѝда; **děkovat se před ~ou** поклѝням се пред завѝсата; **železná ~a** полит. желѝзна завѝса; ~a **noci** поет. плѝщѝт, бѝлото на нощтѝа; ~a **deště** поет. завѝса от дѝжд
oponent, -a м. 1. опонѝент 2. рецензѝент
oponentk|a, -y ж. 1. опонѝентка 2. рецензѝентка
oponentskĭý, -á, -é опонѝентски, рецензѝентски: ~é **řízení** процедурѝа на рецензѝиране; ~ý **posudek** преценѝка, заклѝчение на рецензѝент
opon|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. опонѝирам, възразѝвам: ~ovat **něčímu názoru** опонѝирам, възразѝвам на нѝчие мнѝение; ~ovat **na schůzi** опонѝирам, изкѝзвам противѝположно мнѝение на събрѝние; ~ovat **otci** възразѝвам на бащѝ си 2. рецензѝент, опонѝент сѝм: ~ovat **při obhajobě** рецензѝент сѝм на защѝта; ~ovat **kandidátskou práci** рецензѝирам кандидатска рѝбота, рецензѝент сѝм на кандидатска рѝбота
opor|a, -y ж. 1. опѝра, подпѝра: **podepřít střechu ~ami** подпѝра пѝкрив с подпѝри 2. опѝра, подкрѝпа, поддрѝжка: **mít v dětech ~u ve stáří** на старѝни ймам опѝра в децѝта; ~a **míru** опѝра на мирѝа; ~ou **mužstva byla obrana** сѝлата на

отбора беше в отбраната, отбраната крепеше отбора; **kostra je ~ou těla** скелетът е опората на тялото; **to nemá ~u v zákoně** това не се подкрепя от закон

oportunist|a [-пу-], **-y** *м.* опортюнист; **pravicoví ~é** десни опортюнисти

oportunistick|ý [-пу--ту-], **-á, -é** опортюнистки, опортюнистически; **~ý postoj** опортюнистично отношение; **~á skupina** опортюнистка група

oportunizm|us [-пу-], **oportunism|us** [-пузм-], **-u** *м.* опортюнизм

opot|it se, -ím se *св.* запотя се, изпотя се; **brýle se mu ~ily** очилата му се изпотиха

opotřeben|í, opotřebován|í, -í *ср.* изхабяване, износване, амортизиране, овехтяване, изтъркване; **rovnoměrné ~í organismu** равномерно натоварване на организма

opotřeb|it, -ím, opotřeb|ovat, -uji/разг. -uju *св.* изхабя, износя, изтъркам; **~it si zrak při nočním studiu** разваля си, похабя си зрението при нощно четене

opotřeb|it se, -ím se, opotřeb|ovat se, -uji se/разг. -uju se *св.* изхабя се, износя се, изтъркам се

opotřebován|ý, opotřeben|ý, -á, -é изхабен, износен

opoušt|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. 1. (koho, co)* напускам, изоставам, оставам, зарязвам (*някого, нещо*), отивам си (*от някого, от нещо*): **všichni přátelé ho ~ějí** всички приятели го изоставят; **v nouzi ne~ěj přítele** при беда не оставяй другаря си; приятел в нужда се познава; **~ět rodný kraj** напускам родния край

2. (koho, co) отказвам се, отричам се, отстъпвам (*от някого, от нещо*): **~ět své přesvědčení** отказвам се, отстъпвам от убеждението си

3. (koho - вин.) напускам, изоставам (*някого*): **síly mě už ~ějí** силите вече ме напускат, оставам без сила; **~í ho paměť** паметта му отслабва; **k ránu ji ~í spaní** призори сънят бяга

opováz|liv *нар.* дръзко, нахално, безцеремонно, възмутително; **počínat si ve škole ~** държа се нахално, дръзко, възмутително в училище

opováz|liv|ec, -ce *м.* нахал; нахален, дързък, безцеремонен човек

opováz|livost, -i *ж.* дързост; безцеремонност, нахалство

opováz|liv|ý, -á, -é дързък; нахален, безцеремонен

opovaž|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (с инф., рядко čeho)* осмелявам се (*да... на нещо*), дръзвам, позволявам си (*да...*): **co se to ~uješ?** как си позволяваш? как смъеши? **ne~uj se!** не се осмелявай! не смей! да не си посмьл! **ne~ovala se na nic ptát** тя не се осмеляваше да пита за нищо

opovrh|nout, -nu *св. (kým, čím)* пренебрегна, презра (*някого, нещо*): **~nout darem** откажа се (високомерно) от подарък; **~nout zbabelcem** презра страхливец

opovrh|ovat, -uji/разг. -uju (*kým, čím*) пренебрегвам, презирам (*някого, нещо*), държа се високомерно (*с някого*): **~ovat radou** пренебрегвам съвет, не се вслушвам в съвет

opovržen|í, -í *св.* презрение, пренебрежение, отвращение, ненавист; високомерно държание; **stihlo ho ~í** оказа се пренебрегнат, всички го презряха; **jsem u nich v ~í** те се отнасят към мен с презрение; те ме пренебрегват, презират

opovržen|íhodn|ý, -á, -é достоен за презрение; презрян

opovrž|livě *нар.* презрително, пренебрежително, с презрение, с пренебрежение; **~ se ušklíbnout** направа пренебрежителна, презрителна гримаса

opovrž|livost, -i *ж.* пренебрежителност, презрение, презрителност; **projevit ~** проявя пренебрежителност, пренебрежение; отнеса се с презрение; **pozorovat s ~í** наблюдавам с презрение, с пренебрежение

opovrž|liv|ý, -á, -é презрителен, пренебрежителен; **~ý tón** презрителен, пренебрежителен тон

opozd|il|ec, -ce *м.* закъснял (човек); **čekat na ~ce** чакам, изчаквам закъснели; **nenapravitelní ~ci do práce** непоправимо, вечно закъсняващи за работа; **poslední ~ci odcházejí z hospody** последните посетители си отиват от кръжмата

opozd|il|ý, -á, -é закъснял, късен; **~í návštěvníci** закъснели, късни посетители; **~á růže** късна роза; **~ý návrat** късно завръщане; **~á pomoc** закъсняла помощ

opozd|it se, -ím se *св. 1.* закъснѐя; **vlak se ~il o 5 minut** влакът закъснѐ с 5 минути; **~it se do práce** закъснѐ за работа; **žně se letos ~ily** жътвата тази година закъснѐ **2. (v čem)** изостава, забавя се (*в нещо*): **ditě se ~ilo v růstu** детето изостава в растежа; **~it se za průvodem**

оправдовѣ, *пазг.* оправдовскы, оправдicky нар.

найстина, сериозно, искрено, истински, действително; не на шега: **~ se zlobit** истински се сърдя; **~ se divit** искрено се учудвам; **myslit něco** ~ сериозно казвам нещо

opravdovost, -i ж. истинност; сериозност, искреност, непритворност, неподправеност

opravdov|ý, разг. opravdovsk|ý, opravdick|ý, -á, -é 1. истински, действителен, естествен, оригинален, реален: **~é drahokamy** истински скъпоценни камъни; **~é zlato** истинско, естествено, самородно злато; **~ý svět** действителен, реален свят; **~á událost** действителен случай; **panenka je jako ~á** куклата е като истинска, като жива; **hrozí nám ~é nebezpečí** заплашва ни реална опасност 2. истински, искрен, неподправен, непритворен, сериозен: **mít ~ou radost** искрено се радвам; **~á láska** искрена, сериозна любов; **~é předsevzetí** сериозно намерение; **~ý zájemce** сериозно заинтересуван

opravdu 1. нар. найстина, действително, сериозно: **má ji ~ rád** той найстина я обича; **nevím, co si ~ myslí** не зная какво мисли в действителност; **myslím to ~** аз действително, сериозно мисля така 2. част. найстина, действително, сериозно: **je ~ blázen?** той найстина ли е луд? **vrátím ti to ~ opravdu?** ще ти го върна – найстина ли?

oprav|it, -ím св. 1. поправя, ремонтiram: **~it střechu** поправя покрив; **~it boty** поправя обувки 2. поправя, коригiram, изправя: **~it chyby v úloze** поправя грешки в домашно; **~it něčí výslovnost** поправя нечие произношение 3. поправя, внеса поправка, подобрене; коригiram, усъвършенствам, подобря: **~it text přednášky** поправя, коригiram текст на научна беседа; **~it své mínění** променя, коригiram мнението си; подобря мнението си; **~it text podle rukopisu** оформя текст според ръкопис 4. поправя, коригiram, означа грешки (в текст): **~it diktát** поправя, коригiram диктовка

opravn|a, -y ж. ремонтна работилница, ремонтна база; ателие, база, сервиз, работилница за поправка: **~a aut** автомобилен сервиз; **~a obuvi** обуварница

oprávněně нар. основателно, с пълно право, с основание, по право, законно, на законно основание: **~ nabýt dědictví** законно получа наследство; **~ doufat, že...** с основание се надявам, че...; **~ vyvozovat** закономерно заключавам

oprávně|í, -í ср. право, основание, обоснова-

ваност, оправдание и юрид.: **nabýt ~í** получа право, пълномощие; **to nemá ~í** това не е оправдано, с нищо е обосновано

oprávněnost, -i ж. 1. право, основание, законност, закономерност, обоснованост, справедливост 2. юрид. правомощия, право

oprávně|ný, -á, -é 1. законен, упълномощен; който има право по закон на нещо: **~ý k prodeji** имащ право да продава; **~ý zástupce** упълномощен, редовен, законен заместник 2. законен, обоснован, основателен: **~é podezření** основателно подозрение, съмнение; **~ý požadavek** законно искане

oprávn|it, -ím св. (koho k čemu) дам право (на някого за нещо), упълномощя (някого за нещо), предоставя пълномощия (на някого за нещо): **kdo vás ~il k tomu zákroku?** кой ви е дал право на тази намеса, да се намесвате? **~it k vydání** дам право за издаване; **nejsem k tomu ~ěn** не съм упълномощен за това; не съм компетентен за това; нямам право на това; **být ~ěn tvrdit, že...** имам (пълното) право да твърдя, че...; **jeho nesouhlas byl plně ~ěn** несъгласието му беше напълно оправдано, обосновано

opravň|ovat, -uji/разг. -uju не св. (koho k čemu) давам право, предоставям пълномощия (на някого за нещо), упълномощавам (някого за нещо); давам основание (за нещо): **to tě vůbec ne~uje, abys...** това ни най-малко не ти дава право да...; **to ~uje k naději** това дава основание за надежда

opravn|ý, -á, -é 1. ремонтен: **práce ~é a udržovací** работи по ремонт и поддръжка 2. поправителен: **~á zkouška** поправителен изпит; **~ý prostředek** юрид. разрешение за обжалване; **~é řízení** юрид. касационно дело; **~é usnesení** юрид. решение на съд от по-висша инстанция, коригиращо предишна присъда

opravovač, -e м. работник за поправки; ремонтен работник, техник, механик

opravovač|ka, -y ж. жена, работничка, която работи по поправката на нещо

oprav|ovat, -uji/разг. -uju не св. 1. (co) поправям, ремонтiram, правя ремонт (на нещо) 2. (koho, co) поправям, коригiram, изправям (някого, нещо) 3. (co) поправям (нещо); внасям поправки, подобрене (в нещо); коригiram, усъвършенствам, подобрявам (нещо)

opraš|it, -ím св. препека, запек (лёко) на сүхо: **~it mouku** препека брашно

opraš|ovat, -uji/разг. -uju не св. препичам, запичам (лёко) на сүхо

oprch|at, *третол.* -á св. 1. окáпе, опáда; опáдат ми листáта (за дърво, обикн. след дъжд) 2. *прен.* отлетѝ (безвъзвратно): **mládí ~alo** младостта отлетя; **líce ~alo věkem** с годините лицето повяхна

oprch|ávat, *третол.* -á нескв. 1. кáпе, пáда, опáд-ва, окáпва 2. *прен.* изчэзва, отлѝта; повяхва

oprost|it, -ím св. (кого, со од чéго, з чéго) осво-бодя, избáвя (някого, нецо от нецо): ~it film od banálností изчѝстя филм от банáлности; ~it ruku ze sevření освободя ръката си от ръ-костѝскане

oprost|it se I, -ím se св. освободя се: **nutno se ~it od starých názorů** трябва да се освободѝм от старѝте вѝзгледи

oprost|it se II, -ím se св. опростя се, стáна пò-прòст, пò-обикновѝн, пò-естѝствен

oprost|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого, со од чéго, з чéго) 1. освобождавам, избáвам (някого, нецо от нецо) 2. (со) изчѝствам, опро-стявам (нецо)

oprost|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. опро-стявам се, стáвам пò-прòст, пò-естѝствен

oproti предлог с дат. книж. срѝщу, протѝв; в сравнѝние с; в протѝвopolòжност на: ~ loňsku se výroba zvýšila в сравнѝние с мѝналата го-дина производството се увеличи

opršel|ý, рядко opršal|ý, -á, -é 1. омѝт от дъжд 2. окáпал, опáдал (за листа); кòйто е с опáдали листá (след дъжд)

oprud|it se, -ím se св. подсека се, запáря се

opruzen|í, -í ср. подсѝчане, запáрване

opruzenin|a, -y ж. подсѝчено, запáрено, пре-трѝто място на кòжата, подсѝчане: **puď na ~y** пúдра срещу подсѝчане

opruz|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. подсѝчам се, запáрвам се

oprýmkovan|ý, -á, -é 1. украсѝн, обшѝт, обтòчен със (сърмени) галòни, ширѝти: ~á livrej ливрѝа с галòни 2. облѝчен в дрѝха с галòни: ~ý vrátný портиѝр с ливрѝа

oprýsk|at, *третол.* -á св. 1. олю̀щи се, пáдне, оро̀ни се, опáда, обѝли се (след напукване); изтърка се, подкòжущи се: **omýtka se ~ala ze zdi** мазѝлката се е олю̀щила, пáда от стенáта; **barva ~ala** боята се е олю̀щила 2. олю̀щи се, оро̀ни се; опáда (ми) мазѝлка, боя и под., очúка се: **stěny ~aly** стенѝте са се олю̀щили, са се подкòжущили

oprýskan|ý, -á, -é олю̀щен, обѝлен, очúкан, напúкан; подкòжущен

oprýskáv|at *третол.* -á нескв. лю̀щи се, бѝли се, ро̀ни се, пáда (след напукване), очúква се, подкòжущва се

opřád|at, -ám нескв. (кого, со чѝм) 1. оплѝтам, омотáвам (някого, нецо с нецо) 2. *прен.* забúлвам, обгрѝщам, обвѝвам, покрѝвам (някого, нецо с нецо)

opříst, opředu св. (кого со, чѝм) 1. оплетá, омо-тáя, обвѝя (някого, нецо с нецо): **pavouci opředli okno pavučinami** пàяци бяха замрѝ-жили прозòреца с пàяжина 2. *прен.* забúля, обгр̀на, обвѝя, покр̀я (някого, нецо, с не-цо): **kraj opředený pověstmi** обвѝян с легѝнди край

opřít, opřu св. 1. (со оѝ, веѝ) подпрá, опрá, об-лѝгна (нецо на нецо, о нецо): ~ si ruce v bok подпрá ръце на хълбоците 2. (со оѝ, чѝм) основá, базирам (нецо на нецо); подкрепá, обосновá (нецо с нецо): ~ své tvrzení (о) doklady подкрепá твърдѝнието си с докумѝнти

opřít se, opřu se св. 1. (о кого, со) опрá се, подпрá се, облѝгна се (на някого, на нецо) 2. (до кого, чéго; оѝ) натѝсна, наблѝгна (върху някого, върху нецо): **vítr se opřel do stromů i do nás** вятърът (изведнѝж) врѝхлетя върхú дървѝтата и върху нáс: **veslaři se opřeli do vesel** гребѝците (здравò) натѝснаха веслáта; **vítr se opřel do plachet** вятърът надú платнáта; **slunce se opřelo do oken** сл̀нцето заблѝстя прáво в прозòрците 3. (кòти, чѝти; прòti кòти, чѝти) протѝвopòстáвя се, възпротѝвя се, окáжа съпротѝва, опрá се (на някого, на нецо; срещу някого, срещу нецо): ~ se proti pánům възпротѝвя се, окáжа съпротѝва на господáрите, обявя се протѝв господáрите; ~ se zlu протѝвopòстáвя се на злòто 4. (о кого, со) опрá се, облѝгна се (на някого, на нецо), полúча пòмощ (от някого, от нецо): ~ se o cizí pozorování опрá се на чúжди наблòдѝния; ~ se o teoretické úvahy пòзовá се на теорѝтични съображѝния; ~ se o přátele опрá се на прѝятѝли

opsat, opíšu/книж. opíši св. 1. препѝша: ~ úlohu načisto препѝша домáшно на чѝсто; ~ si recept препѝша (си) рецѝпта (за готвене) 2. (со од кого) препѝша (нецо от някого): ~ úkol od souseda препѝша задáча от съсѝд; ~ článek z cizího časopisu препѝша стáтия от чуждо списáние; 3. опиша, перифразѝрам, предáм описáтелно (дума, понятие) 4. опиша, очер-тáя, начертáя и геом.: ~ rukou kruh опиша кръг с ръкáта си

opsat se, opíšu se/книж. opíši se св. изтъркам се, изхáбя се, развáля се (от писане)

optán|í, -í ср. въпрòс, запѝтване: **jak se máte? – děkuji za ~í, dobře** как сте? – благодаря, добрѝ

oranžově нар. **оранжево**: ~ **zbarvený** **оранжев**;
 който е с **оранжев** цвят, **оранжево** оцветен
oranžov|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í **несв.** **ставам оран-**
жев, оранжево-червен

oranžovník, -u *м.* портокалово дърво, портокал
oranžov|ý, -á, -é *оранжев*

orat, ořu/orám *несв. 1. ora 2. (со) разг. обърквам, развалям, оплещквам, изпòртвам (нещо): moc toho nevědel, první dvě otázky oral* той не знаеше много, а на първите два въпроса отговаряше съвсем погрешно **3. (kút, s kút) разг. отнасям се зле (с някого);** третирам лошо, разигравам (някого); вършеш тръни на главата, качвам се на главата (на някого): ~ **sebou nedáme** няма да допуснем да ни се качат на главата; ~ **s někým jako s otrokem** третирам някого като роб

oratori|um [-to/-tó-], -a *ср. муз. оратория: Haydnovo ~um* оратория от Хайдн

orazít|kovan|ý, -á, -é *подпечатан, щемпелуван: ~ý dopis* щемпелувано писмо; ~é **poštovní známky** щемпелувани пощенски марки

orazít|kovat, -uji/разг. -uju *св. (со) подпечатам, щемпелувам (нещо);* сложа, удая печат (на нещо)

oráž|et, -ím, *3. мн. -eji/-í неск. и св. 1. очуквам/очукам, обрúвам/обрúля, бруля: ~et ořechy* бруля орехи **2. само неск. пощ. щемпелувам**

orb|a, -y *жс. оран, оране*

ordinac|e [-dy-], -e *жс. 1. лекарски преглед, лекарски приём: dopolední ~e* сутрешен приём **2. лекарски кабинет: ~e zubního lékaře** зъболечебен кабинет

ordinačn|í, -í, -í *обикн. в съчет. ~í hodiny* приёмни часовё (на лекар); ~í **místnost** лекарски кабинет, приёмна (на лекар)

ordin|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju *несв. 1. приëмам (болни): ~ovat vždy dopoledne* приëмам винаги сутрин **2. (koti со) предписвам (нещо на някого)**

ordonanc|e, -e *жс. воен. остар. вестово́й, ординарец, свръзка: vstoupila ~e* влезе свръзката

orel, orla *м. зоол. орёл (Aquila, Haliaeetus, Pan-
ne ловй, великодушният човек не сè рòви в дреболии*

orgán, -u *м. 1. òрган и биол.: dýchací ~у* дихателни òргани; **zrakový** ~ зрителин òрган, òрган на зрèнието; **hlasový** ~ говорен òрган; ~у **smyslové** сетивни òргани; **zpěvák s nádher-ným ~em** певец с прекрасни гласови данни **2. òрган (вестник и под.) 3. обикн. мн. orgán|y**, -ù òргани, власти: **státní ~у** държавни òргани; **zastupitelské ~у a)** изборни òргани **б)** òргани на прокуратурата **4. òрган (служебно лице): výkonný** ~ служебно лице-изпълнител; **bezpečnostní** ~ òрган на сигурността,

по-рано милиционèрски служител; **dozorčí** ~ контролен òрган

organicky [-ny-] *нар. органически, органично: ~ spjatý* органически свързан; ~ **vyplývat** органично произтичам

organick|ý [-ny-], -á, -é **1. органичен: ~é látky, sloučeniny** органични вещества, съединения; ~á **chemie** органична химия; ~á **choroba** мед. органично заболяване; ~á **srdeční vada** мед. сърдечен порòк, органичен сърдечен дефèкт; ~á **hnojiva** органични, естèствени тòрове **2. органичен, органически: ~á součástka** органически свързана съставна чàст; ~ý **celek** органично цяло; ~ý **vývoj** естèствен, закономèрен развòй; ~ý **postup** системен подхòд

organičnost [-ny-], -i *жс. органичност, подредèност, стрòйност: ~vývoje* естèственост на развòйтие; ~ **díla** системност на произведение; ~ **systému** стрòйност на система

organizac|e [-ny-], -e *жс. 1. организация, организиране: jednotná ~e výzkumu* еди́нна организация на изследователския процèс **2. организация: společenské ~e** обществени организации; **odborová ~e** професьòзна, синдика́лна организация; **Organizace spojených národů (OSN)** Организация на обединèните нации (ООН)

organizačn|e [-ny-] *нар. организациòнно, в организациòнно отношèние: ~zajistit* обезпèча организациòнно; ~ **vyspělý, samostatný** организациòнно зрèл, самостоятелен; самостоятелен в организациòнно отношèние

organizačn|í [-ny-], -í, -í **1. организаторски: ~í práce** организаторска рàбота; ~é **schopnosti** организаторски способности **2. организациòнен; кòйто се отнася до организация: ~í řád** организациòнен рèд, ùстав

organizátor [-ny-], -a *м. организатор*

organizátork|a [-ny-], -y *жс. организаторка*

organizátorsk|ý [ny-], -á, -é *организаторски, организациòнен: ~ý talent* организаторски талант

organizm|us [-ny-], **organism|us** [-nyzm-], -u *м. 1. организъм: lidský ~us* човèшки организъм; **mít silný, odolný ~us** има́м здрав, издържлив организъм **2. система: státní, hospodářský ~us** държавна, стопàнска система

organizovaně [-ny-] *нар. организирано, в организиран рèд: vystoupit* ~ участвам, проявя се организирано

organizovanost [-ny-], -i *жс. организираност*

organizovan|ý [-ny-], -á, -é **1. организиран; изграден с определèна цел: vysoce ~á hmota** ви-

сòко организирана материя; **~ý odpor** организирана съпротива; **~ý zločin** организирана престъпност **2.** организиран; членуващ в дадена организация: **politicky ~ý** член на политическа организация

organiz|ovat [-ny-], **-uji**/разг. **-uju** неск. и св. **1.** организирам, устройвам/устрой: **~ovat práci, výrobu** организирам работа, производство; **~ovat oslavy** организирам, устройвам тържества **2.** организирам, сдружавам/сдружа, обединявам/обединя: **odborově ~ovat** организирам в профсъюз, в синдикат

organiz|ovat se [-ny-], **-uji se**/разг. **-uju se** неск. и св. организирам се; ставам/стана член на организация; създавам/създам организация: **~ovat se politicky, odborově, sportovně** организирам се в политическо, в професионално, в спортно отношение

organtýn, -u м. силно колòсан тензùх: **spodničky z ~u** фùсти от колòсан тензùх

organtýnov|ý, -á, -é кòйто е от силно колòсан тензùх

orgile, -e жс. òргия: **pusté ~e** празни, безсмислени òргии

orchestr, -u м. **1.** оркестър: **smýčcový, komorní** ~ струнен, камерен оркестър; **rozhlasový** ~ радиооркестър; **koncertní** ~ симфоничен оркестър; ~ **lidových nástrojù** оркестър от народни инструменти, фолклòрен оркестър; **úprava pro** ~ оркестровка, аранжимент; **člen ~u** оркестрант **2.** подиум; място, където са разположени оркестрантите

orchestráln|í, -í, -í оркестров: **~í skladba** оркестрова пиеса, пиеса за оркестър; **~í svita** сюита за оркестър; **~í úprava** оркестровка, обработка за оркестър

orchestron [-on/-ón], **-u** м. оркестриòн, латèрна; мòзик-бòкс

orchestrov|ý, -á, -é оркестров

orchide|a, -y/-je, orchide|j, -je жс., обикн. само мн. **orchide|je, -jí** бот. орхидея, орхидеи (Catleya, Cypripedium, Vanda): **vůně ~jí** аромат на орхидея, на орхидеи

orchideov|ý, orchidejov|ý, -á, -é кòйто се отнася до орхидея

orient, -u м. **1.** книж. изток **2.** Orient, **-u** Ориент (земите около Източното Средиземноморие): **cestovat po Orientu** пътувам из Ориента; **moudrost Orientu** ориентàлска мъдрост

orientac|e, -e жс. **1.** ориентация, ориентировка: **mít dobrou ~i** добрè се ориентирам, имам добра ориентация; **ztratit ~i** изгубя ориентация,

объркам се; **smysl pro ~i** способност да се ориентирам, усет за ориентираме; **taktická ~e** воен. тактическа ориентировка **2.** ориентираме (по посоките на света): **~e podle světových stran** ориентираме по посоките на света **3.** (наč, k čemu) публ. ориентация, ориентираме (към нещо): **politická, kulturní ~e** политическа, културна ориентация; **~e na těžký průmysl** ориентация към тежка промишленост **4.** ориентация, информация: **pomůcka poslouží rychlé ~i** посòбие то ще послужа за побърза ориентация

orientačně нар. ориентировъчно, информативно, за ориентировка: **~ zkoušet** пробвам, претърпявам, изпитвам за ориентация, ориентировъчно

orientačn|í, -í, -í ориентировъчен: **~í smysl** способност, усет за ориентираме; **~í tabule** таблò за ориентираме; **~í body v krajině** ориентирами, ориентировъчни тòчки в местност; **~í zkouška** учил. тест

orientál|ec, -ce м. ориенталец, жител на Ориента

orientálk|a, -y жс. ориенталка, жителка на Ориента

orientalist|a, -y м. ориенталист, специалист по ориенталистика

orientalistick|ý [-ty-], -á, -é ориенталистичен: **~á literatura** ориенталистична литература

orientalistik|a [-ty-], -y жс. ориенталистика

orientáln|í, -í, -í ориентàлски, източнен: **~í tance** ориентàлски танци; **~í paláce** дворци на Ориента; **~í národy** народи от Ориента; **~í jazyky** език. източни езици; **~í nádhera** ориентàлска, източна красота; **~í zdvořilost** източна учтивост

orientálsk|ý, -á, -é ориентàлски

orientovanost, -i жс. ориентированост, информираност

orient|ovat, -uji/разг. **-uju** неск. и св. **1.** (koho - вин.) ориентирам (някого) в пространството **2.** (co) ориентирам (нещо) по отношение на посоките на света: **~ovat mapu** ориентирам карта; **bazilika ~ovaná na východ** базилика, ориентирана на изток **3.** (koho, co nač; k čemu) публ. ориентирам, насòчвам/насòча (някого, нещо към нещо): **~ovat mládež k sportovní činnosti** ориентирам младежта към спортни занимания; **~ovat výrobu na strojírenství** ориентирам производството към машиностроене; **jsem už ~ován** вèче съм в течение на нещата

orient|ovat se, -uji se/разг. **-uju se** неск. и св. **1.** ориентирам се, определям/определя местоположението си; оправям се/оправя се; не сè

обърквам/не сѐ обѣркам: **dovede se ihned ~ovat** (v cizím městě) може веднага да се ориентира (в чужд град); **~ovat se politicky** публ. ориентирам се политически, в политическо отношение; **2.** (v čem) ориентирам се (в нещо): **~ovat se v kulturním životě** ориентирам се в културния живот **3.** (na co) ориентирам се, насочвам се/насоча се (към нещо): **~ovat se na chemii** ориентирам се, насочвам се/насоча се към химията;

originál I, -u м. 1. оригинал (противопол. копие): **opis smlouvy souhlasí s ~em** прѣписът на договора е вѣрен с оригинала; **~ krásnější než portrét** оригиналът, моделът е по-красив от портрѣта **2.** оригинал (на картина и под.): **na stěně visí dva ~y** на стената висят два оригинала **3.** оригинал (противопол. прѣвод): **číst v ~e** четѣ в оригинал; **srovnávat ~ a překlad básně** сравнявам оригинал и прѣвод на стихотворѣние

originál II, -a м. разг. оригинал, оригинален човек: **stařík byl ~** старецът бѣше оригинал

originalit|a, -y ж. 1. оригиналност, своеобразност: **~a námětu** оригиналност на сюжѣт; **touha po vnější ~ě** стремѣж към външна оригиналност **2.** уникалност: **světová ~a** световен уникѣт

originálně нар. оригинално: **~ vyřešit** решѣ оригинално, намѣря оригинално решѣние

origináln|í, -í, -í 1. оригинален: **~í obraz** оригинална картина, оригинал; **~í balení** оригинална опаковка **2.** оригинален, неповторим, своеобразен, особѣн, специѣлен, интересен: **~í myšlenky** оригинални идѣи; **~í básník** самобитен поѣт; **~í člověk** оригинален човек; **~í nápad** оригинална, интересна идѣя; **~í figurka** оригинална, особѣна фигурка

originálnost, -i ж. оригиналност, своеобразност, уникалност

origo|šky, -šek ж. само мн. жарг. мѣркови обѣвки

orkán, -u м. урагѣн: **~ revoluce** прен. урагѣнът, бѣрѣята на революцията; **~ potlesku** прен. бѣрѣя от аплодисмѣнти

orl|í, -í, -í 1. орлов: **~í mládě** орлѣ, орѣлче, малко на орѣл **2.** прен. орлов, смѣл

orlic|e, -e ж. 1. орлица **2.** орѣл (на герб)

orlíc|ek I, -ka м. 1. умал. орлѣ, орѣлче, орлѣнце **2.** двуглав орѣл (в герб, върху печат и под.)

orlíc|ek II, -ku м. бот. кандилка (Aquilegia)

orloj, -e м. часовник на кула, старинен стѣнен или градски часовник: **Staroměstský ~ v Praze** Старомѣстският часовник в Прага (часовникът

на кулата на Старомѣстското кметство в Прага)

ornament, -u м. орнамент

ornamentálně нар. 1. с орнаменти **2.** в орнаментѣлно отношение

ornamentáln|í, -í, -í орнаментѣлен; кѣйто се състои от орнамент, от орнаменти: **~í výzdoba** орнаментирѣвка, орнаментѣция, украса с орнаменти

ornamentálnost, -i ж. орнаментѣлност, орнаментирѣвка: **secesní ~** орнаменти в стил сецесиѣн

ornát, -u м. църк. литургическа одѣжда (католическа)

ornic|e, -e ж. сел. стоп. орна земя

ornitolog [-ny-], -a м. орнитолог

ornitologick|ý [-ny-], -á, -é орнитологичен

ornitologie [-ny], -e ж. орнитология

orn|ý, -á, -é 1. орѣн (годеи за орѣне): **~á půda** орѣна земя **2.** кѣйто се отнася до орѣн: **~é nářadí** орѣдие, сечивѣ за орѣн, за орѣне

orobin|ec, -ce м. бот. папѣр, рогоз, шавѣр, (блѣтна) трѣстика (Typha): **zátoka s ~cem** плитък зѣлив с трѣстика, с папѣри

orod|ovat, -uji/разг. -uju несв. (u koho za koho, co) **1.** мѣля бѣга, светѣйте (за някого, за нещо), застъпвам се прѣд бѣга, прѣд светѣйте (за някого): **~uj za nás, svatý Václave** светѣ Вацлаве, моли се за нас **2. експр.** мѣля (някого за нещо), ходатѣйствам (прѣд някого за някого), оправдѣвам (някого): **kluk zlobí a máma za něho musí u učitelů ~ovat** момчѣто не слѣша, а мѣйката трѣбва да мѣли учителите да му прощѣват

orodovník, -a м. 1. църк. застъпник за някого (прѣд бѣга): **Svatý Václav, ~ českého národa** светѣ Вацлав, застъпник за чѣшкия народ **2. експр.** ходатѣй, застъпник: **mít přimluvího a ~a** имам ходатѣй и застъпник

orodovnic|e, -e ж. застъпница, ходатѣйка

orosen|ý, -á, -é покрит с росѣ; оросѣн: **~ý květ** рѣсно цвѣте; **~é sklo** запотѣно стѣкло

oros|it, -ím св. (co) оросѣ, покрия (нещо) с росѣ, с дрѣбни капчици: **pršelo málo, jen ~ilo** валия малко, сѣмо поросѣ, понамѣкри лѣко; **ledový pot mu ~il čelo** студѣна пѣт оросѣ чѣлѣто му

oros|it se, -ím se св. покрия се с дрѣбни капчици; оросѣ се: **džbán se ~il** канѣта се запотѣ; **oči se mu ~ily** очѣте му се навлажниѣха, напѣлниѣха се, наляѣха се със сѣлзи

oroub|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) присадѣ, ашладѣсам (нещо): **~ovat pláň** ашладѣсам дивѣчка, дивѣ фидѣнка

orsej [-sej], **-e** *м. бот.* жълтърче (*Ficaria*)
ortel, **-u** *м. книж.* 1. присъда: **vyřknout**, **po-**
depsat, **vykonat** ~ **smrti** произнеса, подпиша,
изпълня смъртна присъда 2. присъда, без-
милостна преценка: **lékaři vyřkli nad ne-**
mocným ~ **věčné slepoty** лекарите обречекоха
болния на вѣчна слепота
ortodoxně *нар.* ортодоксално, правověрно, с
пълна вяра и убеденост: ~ **hlásat názor** орто-
доксално изповядвам възглед
ortodoxní, **-í**, **-í** 1. правověрен, прѣдан: ~ **í katolí**
ортодоксален, правověрен католик; ~ **í pří-**
vrženci pozitivizmu ортодоксални, правověр-
ни, безрезервни привърженици на пози-
тивизма 2. православен, ортодоксален: ~ **í**
církev православна църква
ortodoxnost, **-i** *жс.* ортодоксалност
ortopéd [-pe/-ré-], **-a** *м.* ортопѣд, ортопѣдист
ortopedický [-dy-], **-á**, **-é** ортопѣдичен: ~ **á klini-**
ka ортопѣдична клиника; ~ **á obuv** ортопѣдични
обувки
orv[at], **-u** *св.* 1. (*со kоти; со z чѣхо*) изскѹбя,
оскѹбя, откъсна, окъсам (*нещо на някого,*
отиякъде): ~ **at vězni nehty** изскѹбя нѣктите
на затвѣрник; ~ **at květy** окъсам, оскѹбя цветя
2. (*со оѣ*) окъсам, обрѹля (*нещо на нещо, от*
нещо): ~ **at jabloň** обрѹля (листата) на ябълка;
vítr ~al stromy o květy вятърът обрѹли
цветовете на дърветата
oř, **-e** *м. остар. книж. поет.* кон, жребѣц, ат:
bujný ~ бѹен ат, бѹен жребѣц; **vyšvihl se na**
svěho ~ *е прен. експр.* метна се на крилатия си
кѣн (*на велосипед, на мотоциклет*); **železný**
~ *прен. експр.* железен, стоманен змѣй (*локо-*
мотив)
orech, **-u** *м.* 1. ѡрех (*плод*): **vlašský** ~ ѡрех; **ko-**
kosový ~ кокѣсов ѡрех; **klátit** ~у брѹля ѡрехи;
louskat ~у чѹпя, трошѣ ѡрехи; ~у **para** бра-
зилски ѡрехи 2. ѡрех (*дърво*): **rozložitý** ~
кйчест, стволовѣт, клѣнест ѡрех 3. ѡрехово
дървѣ (*материал*): **leštěný** ~ полиран ѡрех,
ѡрехов фурнйр 4. нѣщо, коѣто йма вид, го-
лемина на ѡрех: **hnědý**, **černý** ~ сйтно натро-
шѣни сортйрани вѣглища; (**telecí**) ~ *готв.*
(*тѣлешка*) ябълка (*месо от бута*)
orechově *нар.* ѡрехово: ~ **hnědý** ѡрехово кафѣв
orechovk[a], **-y** *жс.* ликѣѣр от зелѣни ѡрѣхчета
orechov[ý], **-á**, **-é** ѡрехов: ~ **é skořápky** ѡрехови
черѹпки; **tmavě ~á barva** тѣмно ѡрехов цвѣт;
~ **á nádivka** *готв.* ѡрехова плѣнка; ~ **ý dort**
ѡрехова тѣрта; ~ **ý olej** ѡрехово мѣсло
orešák, **-u** *м. бот.* ѡрех, ѡрехово дървѣ (*Juglans*)
oreš[í], **-í** *ср.*, **orešin**[a], **-y** *жс.* събир. орешѣк
orešník, **-a** *м. зоол.* ѡрехче (*Nucifraga*)

ore|zat, **-žu/-zám**/*книж.* **-ži** *св.* 1. ѡрѣжа: ~ **zat**
maso s kosti ѡрѣжа мѣсѣ от кѣкали 2. ѡкастри:
~ **zat větve** ѡрѣжа, ѡкастри клѣни; ~ **zat stro-**
my na podzim ѡкастри, подрѣжа дървѣта
през есентѣ 3. подѣстри (*молив*)
ořezáv[at], **-ám** *несв.* 1. ѡрѣзвам 2. ѡрѣзвам,
ѡкастриам: ~ **at větve stromů** ѡрѣзвам, ѡкастриам
клѣни на дървѣта; ~ **at stromy** ѡкастриам дървѣта
3. подѣстри (*молив*)
ořezal, **-a** *остар. (молив)* ♦ **být**
~ **o a)** вѣчѣрашен сѣм; не сѣм пѣчен б) отрѣпка
сѣм
oříšek, **-ku** *м.* 1. *умал.* ѡрехче: **lískový ~ek**
лѣшний; **sbírat**, **louskat** ~кѹ събирам, чѹпя
лѣшници, фѣстѣци; **burské ~ky** фѣстѣци;
muškátový ~ek *готв.* индийско ѡрехче 2. *прен.*
експр. костелив ѡрех, трѹдна задача: **početní**
~кѹпнѣнѣтѣрѣмѣна ♦ **oříškový ~ek**
костелив ѡрех
oříškově *нар.* ѡрехово: ~ **hnědý** ѡрехово кафѣв
oříškov[ý], **-á**, **-é** ѡрехов: ~ **á barva** ѡрехов цвѣт;
~ **á čokoláda** ѡрехов шоколѣв, шоколѣд с
ѡрехи, с фѣстѣци, с лѣшници
ořízk[a], **-y** *жс.* обрѣзан край на книга: **kniha se**
zlatou ~ou книга сѣс златни обрѣзани крайща
oříz[nout], **-nu** *св.* ѡрѣжа, обрѣжа, подѣстри: ~ **nout**
špičku doutníku отчѹпя, отрѣжа врѣх на пѹра
oříznut[ý], **-á**, **-é** 1. подѣстрен: **dobře ~á tužka**
добрѣ подѣстрен мѣлив 2. подрѣзан: **zlatě ~á**
kniha книга сѣс златйсти, сѣс златни обрѣ-
зани крайща, книга сѣс златйста обрѣзка
os[a], **-y** *жс.* 1. *ос:* **otáčení těla kolem ~y** въртѣне
на тѣло около остѣ му; ~ **a otáčení** *физ.* ѣс на
въртѣне; **zemská ~a** *астр.* зѣмна ѣс, *ос* на
Земѣята; ~ **a souměrnosti** *геом.* ѣс на симѣтрия;
matka byla ~ou domova *прен.* мѣйката бѣше
душѣта на домѣ; **pochodová ~a** *воен.* на-
правлѣние на двиѣение; **číselná ~a** *геом.*
чйслова ѣс; ~ **a letadla, ulice, mosty** ѣсева линия
на самолет, на ѹлица, на мѣст 2. грѣбнѣк
(*средната тѣврѣа част на нещо*) 3. цѣнтър;
оснѣвна мйсѣл, идѣя, линия, насѣченост;
червѣна нйшка: ~ **ou románu je stávka** сю-
жѣтен цѣнтър на ромѣна е стѣчката; ~ **a děje**
dramatu оснѣвна линия на дѣйствиѣто на
дрѣма 4. *ос (машинна част):* ~ **a kladky** ѣс на
мѣкѣ ♦ **připravení sjezdu** *прѣдпѣснѣна*
дѣйда на сѣбствѣни колѣла, сѣс сѣбствѣна колѣ
5. *истор. полит. ос:* ~ **a Berlín, Řím, Tokio**
остѣ Рѣм, Берлин и Тѣкио
osad[a], **-y** *жс.* 1. сѣлище, насѣлено мѣсто, сѣлѣ:
předměstská ~a прѣдгрѣдие 2. лагѣр, колѣния,
стан: **trampská ~a** туристйчески лагѣр, тури-

стически стън, бивак; **stanová ~a** палатков лагерь **3. истор.** колония: **řecké ~y** гръцки колонии

osad|it, -ím св. 1. (со čím) засадя, залеся (нещо с нещо): **~it stráň stromy** засадя, залеся склөн с дървета **2. (со kým)** заселя, населя, колонизирам (нещо с някого): **~it pohraničí novými pracovníky** заселя погранични райони с нова работна сила; **~it rybník kapry** зарибя езеро в шарани **3. (со)** поставя, намества, инсталирам (нещо) на определено място: **~it panely** поставя, монтира панели; **~it dveře** поставя врати; **~it nápravu** поставя, монтира ос, лост (на автомобил)

osadk|a, -y обслужващ персонал, работен колектив, личен състав, екипаж: **~a vysoké pece** бригада, обслужваща доменна пещ; **~a dolu** работнически колектив на мина; **~a letounu** екипаж на самолёт; **~a tanku** екипаж на танк; **~a kombajnu** смяна на комбайн

osadn|í, -í, -í селищен, селски; който се отнася до населено място: **~í škola** местно училище; **~í jméno** селищно название

osadník, -a м. 1. жител на малко селище; местен жител **2. остар.** заселник, колонист: **privilegia pro cizí ~y** привилегии за чужди заселници

osaměle нар. самотно, уединено, в самота: **stát ~** стои в усамотение; **žít ~** живее самотно

osamělost, -i жс. самота, усамотеност: **pocit ~i** чувство на самота

osaměl|ý, -á, -é 1. самотен, усамотен: **~ý chodec** самотен пешеходец; **~ý dům** самотна къща **2.** самотен, изоставен: **~ý vdovec** самотен вдовец; **cítit se ~ý** чувствам се самотен; **vést ~ý život** вода затворен живот, живее усамотено **3.** пуст, безлюден, опустял, празен: **~é místo** безлюдно място; **~é aleje** писти, безлюдни алеи; **~ý lov** самотен, единичен лов

osam|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. 1. оста̀на сам, самотен или насаме (с някого): **~ěl v bytě** то̀й оста̀на сам в жилището; **~ěl jsem s matkou v pokoji** усамотихме се, оста̀нахме сам, насаме с майка (ми) в стаята; **~ět se svými názory** оста̀на изолиран с възгледите си **2.** опустея: **chata ~ěla** хижата опустя

osamoceně нар. самотно, уединено, изолирано, отделно: **dům stojí ~** къщата стои самотно; **posuzovat jev ~** разглеждам явление изолирано; **hospodařit ~** вода самостоятелно стопанство; **vyskytovat se ~** среща́м се в изолирани случаи, спорадично

osamocen|í, -í ср. самота, самотност, изолираност: **pocit ~í** чувство за самотност; **jeho**

život uplynul v ~í живото̀т му премина в самота

osamocenost, -i жс. 1. самотност, усамотеност: **tíživá ~ starých lidí** тягостна самотност, изоставеност на стари хора **2.** изолираност, изключителност, рядкост, уникалност: **~ fyzikálního jevu** уникален характер на физическо явление; **stavovská ~** съсловна затвореност

osamocen|ý, -á, -é 1. сам, самотен, изоставен, уединен, затворен: **cítit se ~ý** то̀й се чувстваше самотен; **~ý strom v poli** самотно дърво сред полето; **~ý život** затворен живот, самотен живот **2.** единичен, изолиран: **~ý jev** изолирано явление; **~ý pokus** единичен, отделен опит

osamoc|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого, со) правя (някого, нещо) самотен, изоставен; поставям (някого, нещо) в изолирано положение

osamoc|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. усамотявам се, уединявам се

osamostatněn|í, -í ср. обособяване, придобиване на самостоятелност: **politické ~í národa** получаване на политическа самостоятелност от народа; **~í větného členu** език. обособяване на изреченска част

osamostatn|it, -ím св. (кого, со) напра́вя (някого, нещо) самостоятелен; обособя, отделя (някого, нещо): **~it odvětví průmyslu** обособя (даден) клон от промишлеността като самостоятелен

osamostatn|it se, -ím se св. ста̀на самостоятелен, отделя се, обособя се; добия самостоятелност, независимост: **organizace se ~ila** организацията се отдели и ста̀на самостоятелна; **mnohé kolonie se již ~ily** много колонии вече добиха самостоятелност, независимост

osamostatn|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого, со) правя (някого, нещо) самостоятелен; обособявам, отделям (някого, нещо)

osamostatn|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. ста́вам самостоятелен, отделям се, обособявам се; добивам самостоятелност, независимост, самоуправление

osamotn|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. малко остар. 1. оста̀на сам, самотен или насаме (с някого) **2.** опустея

osazen|í, -í ср. 1. обшивка, обковка **2.** засаждане **3. строит.** поставяне, закрепване (на врата, на панели и под.)

osazenstv|o, рядко osazenectv|o, -a ср. събир. 1. персонал, личен състав, работен колектив (на предприятие и под.) **2.** понякога експр. обитател(и): **~o chaty** посетители на хижата; **~o chlěva** прен. обитатели на обор

osáz|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. (со čím) засадя, за-

леся (нещо с нещо): **~et stráň keři** засадя склѡн с хрѡсти; **~et skalku** засадя алпинѡум; **~et cestu stromy** засадя дървѡта покрай пѣт

osazov|at, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (со *čít*) засѡждам, залесѡвам (нещо с нещо) **2.** (со *kým*) засѡлвам, засѡлявам, насѡлявам, колонизѡвам (нещо с някого): **~ovat rybník kapry** зарибѡвам ѡзеро с шарѡни **3.** (со) постѡвам, нагласѡвам, намѡствам, инсталѡвам (нещо) на опредѡлено мѡсто

osedl|at, -ám св. **1.** оседлѡя (кон) **2.** завладѡя: **ta myšlenka ho úplně ~ala** тѡзи идѡя изцѡло го завладѡ **3.** **u osedl|at (si)** (кого - вин.) експр. стѡпя на шѡята (на някого)

osedláv|at, -ám нескв. **1.** (со) оседлѡвам (кон) **2.** **u osedláv|at (si)** (кого - вин.) експр. държѡ юздѡта (на някого), стѡпил сѡм на шѡята (на някого), кѡчил сѡм се на главѡта (на някого)

osek|at, -ám св. **1.** (со; со *od čeho*) отсека, отрѡжа (нещо, нещо от нещо), окѡстрия (нещо): **~at větve stromu** окѡстрия клѡните на дървѡ **2.** (со) одѡлам (нещо): **~at kmen** одѡлам ствѡл на дървѡ; **~at trámy** одѡлам, рендѡсам греди

osekáv|at, -ám нескв. **1.** (со; со *od čeho*) отсѡчам (нещо; нещо от нещо), отрѡзвам, окѡстриям (нещо) **2.** (со) одѡлвам

osel, osla м. **1.** зоол. магарѡе (Asinus): **jet na oslu** ѡзѡдя магарѡе; **jet se zapřaženými osly** пѡтѡвам нѡмѡрѡшкарѡи ♦ **skáti umřít**

osla на чѡжд грѡб и стѡ тоѡги са мѡлко **2.** *грубо* магарѡе, глупѡк

osemen|it, -ím св. (со) сел.стоп. осеменѡя, оплодѡя (крава и под.)

osemeň|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) сел.стоп. осеменѡвам, оплодѡдам (крава и под.)

osen|í, -í ср. млѡди зелѡни зѡрнени пѡсеви: **jarní ~í** млѡди прѡлетни пѡсеви:

osev, -u м. **1.** сеѡтба, засѡване, пѡсев: **jarní ~** прѡлетна сеѡтба **2.** зѡрно за пѡсев

osév|at, разг. osív|at, -ám нескв. (со; со *čím*) засѡвам (нещо; нещо с нещо)

osevn|í, -í, -í, osevn|ý, -á, -é сеѡтбен; кѡйто се отнѡся до сеѡтба: **~í plocha** сеѡтбена плѡщ; **~í plán** плѡн за сеѡтба; **~é pole** нѡва за засѡване

oschl|ý, -á, -é засѡхнал, исѡхнал, изпрѡхнал, просѡхнал

osch|nout, -nu св. исѡхна, засѡхна, просѡхна, изпрѡхна: **cesty už po dešti ~ly** пѡтищѡта вѡче изѡмѡждѡ ♦ **jšmanit bo**

na bradě ne~lo експр. ѡще ѡма жѡлто ѡколо устѡта

osídlen|ec, -ce м. засѡлник, пресѡлник

osídleneck|ý, -á, -é засѡлнически: **~á obec** сѡлицѡ, насѡлено с пресѡлници

osídlen|í, -í ср. **1.** засѡлване: **~í pohraničí** засѡлване на погранични райѡни **2.** засѡлници, насѡление, жѡтели: **neolitické ~í jeskyň** неолитни жѡтели на пѡщерѡ **3.** насѡленост: **řidké ~í** рѡдка насѡленост **4.** посѡлицѡ, сѡлицѡ: **slovanské ~í** славѡнско посѡлицѡ

osídlenk|a, -y ж. засѡлничка, пресѡлничка

osídlen|ý, -á, -é засѡлен, насѡлен: **nově ~ý** неотдѡвна засѡлен; **hustě ~ý** гѡсто насѡлен; **řidce, málo ~ý** рѡдко насѡлен, слѡбо насѡлен; **potůčky ~é pstruhy** прен. потѡци, зарибѡени с пѡстѡрѡва

osídl|it, -ím св. **1.** (со) засѡля (нещо): **Slované ~ili Balkán** славѡните засѡлили Балканѡия полуѡстров **2.** (со *kým*) засѡля, насѡля (нещо с някого): **~it pohraničí (novými přistěhovalci)** засѡля погранични райѡни (с нѡви пресѡлници)

osídl|lo, -la ср. мѡлко остѡр., обикн. мн. **osídl|la, -el** капѡн, мрѡжа: **padnout do ~el** падна в капѡн; **strojit ~la** гѡтѡя капѡн

osídlovac|í, osídlovac|í, -í, -í засѡлнически, пресѡлнически, кѡйто се отнѡся до засѡлване, до пресѡлване: **~í oblast** ѡбласт, подлежаща на засѡлване; **~í akce** ѡкция за засѡлване; **~í úřad** засѡлническа слѡжба; **~í podmínky** услѡвия за засѡлване

osídl|ovat, osídl|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (со) засѡлвам (нещо) **2.** (со *kým*) засѡлвам, насѡлявам (нещо с някого)

osika, -y ж. ѡсика, трепетлѡка: **topol ~a** бѡт. трепетлѡка (Riparian) ♦ **úřad**

zimou jako ~a трепѡря от стѡд като лѡст, като трепетлѡка

osikov|ý, -á, -é ѡсиков, трепетлѡков: **~ý porost** трепетлѡкова горѡчка, трепетлѡкови дървѡта; **~ý list** лѡст от трепетлѡка

osin|a, -y ж. осѡл: **~y ječmene** осѡли на ечемѡк

osin|ek, -ku м. минер. ѡзбест

osinkov|ý, -á, -é ѡзбестѡв: **~é desky** ѡзбестѡви плѡчи; **~á lepenka** ѡзбестѡв картѡн, ѡзбестѡва мукаѡа; **~é obleky** облѡклѡ от ѡзбест

osípěle, osipěle нар. хриплиѡ, дрѡзгѡво: **~ zavolat** изѡикам с дрѡзгѡв, с хриптѡщ глѡс, дрѡзгѡво

osípěl|ý, osipěl|ý, -á, -é хриплиѡв, хриптѡщ, дрѡзгѡв: **~ý hlas** дрѡзгѡв, хриптѡщ глѡс

osípět, osipět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. прѡгрѡкна: **~ět křikem, smíchem** прѡгрѡкна от ѡковѡе, от смѡх

osířelost, -i ж. сѡрѡтност, осѡротѡване, бездѡмност

osířel|ý, -á, -é **1.** осѡротѡл: **~ý hoch** осѡротѡло

момчѣ 2. *прен.* опустѣл, изостаѣн: **~ý hrad** изостаѣна, безлюдна крѣпост

osiřet, -ím, 3. мн. -eji/-í св. 1. осиротѣя 2. *прен.* осиротѣя, опустѣя: **dům ~el** къщата осиротѣя, опустѣя: **park v zimě ~el** през зимата паркът (съвсѣм) опустѣя

osít, oseji/разг. oseju св. засѣя (обикн. със зърнени култури)

osiv|o, -a ср. семенѣ за посев, посѣвѣчно зѣрно, посѣвѣчен материал: **šlechtěné ~o** селекционен посѣвѣчен материал

osken|ovat, oscan|ovat [-sken-], -uji/разг. -uju св. комп. сканирам

oslaben|í, -í ср. отслабѣване: **~í národního mužstva** отслабѣване на националния отбор; **hra v ~í** игра с намалѣн състав

oslaben|ý, -á, -é отслабѣнал: **~á paměť** отслабѣнала памет; **~é zdraví** разклатѣно здраве

oslab|it, -í св. 1. (koho, co) ослабѣя (някого, нецо): **nemoc ho ~ila** болестта го обезсили; **~it své zdraví** поразклатѣя, подкопѣя здравето си; **družstvo bylo ~eno o nejlepšího hráče** отборът бѣше ослабѣн с отсъствието на най-добрия играч 2. *фин.* падна, спадна, понижа се (за стойност на валута, акции и под.)

osláble нар. слабо, едва-едва

oslábl|ost, -i ж. слабост: **tělesná, duševní ~** телесна, душевна слабост

oslábl|ý, -á, -é отслабѣн, отслабѣнал, слаб: **~ý zrak** отслабѣнало зрѣние; **~é tělo** отслабѣнало тѣло; **~á vůle** слаба, отслабѣна воля

osláb|nout, -nu св. отслабѣна: **tělesně ~nout** отслабѣна физически; **útok ~l** атаката отслабѣна; **stát ekonomicky ~l** държавата се изтощи, отслабѣна икономически; **kašel ~l** кашлицата отслабѣна, намалѣя; **neopětovaná láska ~ne** несподѣлената любов (постепенно) отслабѣва, намалѣва

oslab|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отслабѣвам: **alkohol ~uje tělo** алкохолът намалѣва силите на тѣлото, изтощава тѣлото; **~ovat nepříteli** изтощавам (постепенно) врага; **nedostatek důvěry ~uje lásku** липсата на доверѣе убива любовта

oslad|it, -ím св. (co) 1. подсладѣя (нецо): **~it si kávu** подсладѣя си кафѣто 2. *прен. експр.* подсладѣя, напраѣя (нецо) по-приятно: **~it si život (radovánkami)** подсладѣя си живота (със забавѣни) ♦ **podčítat ~и** **podčítat ~и** почакай, аз ще те науча, ще ти покажа къде зимуват рѣците

oslař, oslár, -e м. магаретѣр, пастѣр на магарѣта; стопанин на магарѣта

oslátk|o, -o св. умал. магарѣнце, пѣрлѣ, *диал.* пѣрлѣ

oslav|a, -y ж. 1. (čeho) (тържѣствено) чѣстване (на нецо), тържѣство (за нецо): **~a hrdiny** тържѣство в чѣст на героѣ; **večírek na ~u maturity** абитуриѣнтски бал; **~a jubilanta** чѣстване на юбилѣр 2. (čeho) прослаѣва, възхваля, възслаѣва (на нецо), ода (за нецо): **báseň na ~u rodné země** стихотворѣние в прослаѣва на родната страна, ода за родната страна; **~a mateřství** възхваля на майчинството 3. тържѣство, празненство: **májové ~y** майски тържѣства, празненства; **malá rodinná ~a** малко семейно тържѣство; **~a zasnoubení** тържѣство по случѣй годѣж; годѣж

oslav|en|ec, -ce м. чѣствано лицѣ, юбилѣр, именник, винѣвник за тържѣство, за чѣстване: **přípitek ~ci** тоѣст, наздравѣца в чѣст на юбилѣра, на именика

oslav|enkyn|ě, -ě ж. чѣствана женѣ, юбилѣрка, именица; винѣвница за тържѣство, за чѣстване

oslav|it, -ím св. 1. (koho, co) възслаѣва, прослаѣва, възпѣя, възхваля (някого, нецо): **~it verši svou zem** прослаѣва в стихове страната си 2. (koho, co) чѣствам, отпразнувам, отбѣлѣжа (някого, нецо): **~it herce** чѣствам актѣор; **~it 1. máj** чѣствам 1. май; **~it výročí sňatku** празнувам годишнина от свѣтба; **~it úspěch** отпразнувам успѣх; **~it přípitkem něco** вдигна тоѣст в чѣст на нецо

oslav|n|ý, -á, -é възхваляѣващ, прослаѣѣващ, юбилѣен: **~á řeč** привѣтствѣна рѣч, тържѣствѣна рѣч; **~á píseň** пѣсен-възхваля, хѣмн

oslav|ovatel, -e м. рядко прослаѣѣвател, възхвалѣтел, слаѣвец

oslav|ován|í, -í ср. 1. прослаѣѣване, възпѣѣване, възхваляѣване: **~í minulosti** прослаѣѣване на мѣналото 2. чѣстване

oslav|ovan|ý, -á, -é 1. възпѣѣван, прослаѣѣван, възхваляѣван: **lidový hrdina ~ý písněmi** народен героѣ, възпѣѣван в пѣсни 2. чѣстван

oslav|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (koho, co) прослаѣѣвам, слаѣя, възслаѣѣвам, възхваляѣвам (някого, нецо): **~ovat odvahu** възхваляѣвам, прослаѣѣвам мъжѣството 2. (koho, co) чѣствам, празнувам, отбѣлѣзвам (някого, нецо): **~ovat povýšení** празнувам повишѣние; **~ovat silvestra** празнувам Нѣва година

oslaz|en|ý, -á, -é подсладѣен, сладѣк; който е със захар

oslaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) 1. подслаѣждам (нецо) 2. *прен. експр.* подслаѣждам, прѣѣя (нецо) по-приятно 3. (komu co) *ирон.* на-

тяквам, тормозя (някого за нещо), връщам (на някого нещо, за нещо)

osle, -te, обикн. умал. **oslátko, -a** ср. магаренце, пърле, диал. пъле

oslep|it, -ím св. 1. (koho - вин.) ослепя (някого): **dát ~it zajatce** заповядавам да се ослепи пленник 2. (koho, со) ослепя (за момент), заслепя (някого, нещо): **byl ~en prudkým světlem** той беше заслепен от силна светлина; **bohatství ho ~ilo** прен. богатството го заслепи; **byl ~en láskou, žárlivostí** прен. той беше заслепен от любов, от ревност

oslep|ý, -á, -é 1. ослепял: **~é oči** ослепели очи 2. ослепен, заслепен: **~ý světly auta** заслепен от светлините на автомобил; **srdce ~á láskou** експр. сърца, заслепени от любов

oslep|nout, -nu св. ослепя: **~nout na jedno oko** ослепя с едното око

oslep|ovat, -uji/разг. -uju несв. 1. (koho - вин.) ослепявам, лишавам (някого) от зрение 2. (koho, со) заслепявам, ослепявам (за малко) (някого, нещо): **jiskřící sníh ~uje** искрящият сняг заслепява; **~uje ho vidina moci** експр. заслепява го представата за власт

oslepující, -í, -í ослепителен, заслепяващ

osl|í, -í, -í магарешки: **~í hýkání** магарешки рев

♦ **~í** магарешки, магарешки
гнати ъгли на страници в книга

oslic|e, -e ж. магарича

oslíček, -čka м. умал. магаренце

oslíček, -í, -í магарешки: **~í mléko** магарешко мляко

oslík, -a м. умал. магаренце

oslintan|ý, -á, -é покрит със слюнка, наслончен, олигавен: **~á ústa** влажна, лигава уста; **~á sklenice** експр. олигавена чаша, оплнчона чаша

oslint|at, -ám св. наслонча, олигавя, покрива със слюнка: **pes mu ~al ruku** кучето му олига, олигави ръката

oslintáv|at, -ám несв. наслончвам, олигавям, покривам със слюнки и прен.: **plži ~ají jahody** охлювите олигавят ягодите

osliz|ý, -á, -é слюзест, слизгав, лигав: **~ý сыр** лигаво сирене; **~á slova** прен. лигави, цинични, двусмислени думи

osliz|nout, -nu св. стана слизгав, лигав, олигавен: **zdi ~ly vlhkostí** стените се олигавиха от влагата

osln|it, -ím св. 1. (koho, со) заслепя, ослепя (за малко) (някого, нещо): **řidič byl ~ěn netlučenými světly** шофьорът беше заслепен от силни фарове 2. (koho, со čím) прен. заслепя,

поразя, очаровам (някого, нещо с нещо), блесна (пред някого, пред нещо с нещо): **~it společnost znalostmi, nádherou** блесна пред обществото със знания, с великолепи

oslnivě нар. ослепително, ярко, блестящо

oslniv|ý, -á, -é 1. ослепителен, ярък: **~ý blesk** ослепителна мълния; **~é barvy** ослепителни, ярки цветове 2. прен. заслепяващ, заслепителен, очароващ, блестящ: **~á nádhera** заслепяващо великолепи; **~ý půvab** заслепително очарование; **~á životní dráha** ярък жизнен път; **~é vítězství** блестяща победа

osln|ovat, -uji/разг. -uju несв. 1. (koho, со) заслепявам, ослепявам (някого, нещо) 2. (koho, со čím) прен. заслепявам, поразявам, очаровам (някого, нещо с нещо), блестя (пред някого с нещо)

oslnující, -í, -í 1. ослепителен, ярък 2. прен. заслепяващ, очароващ, блестящ: **~í krása** заслепителна красота

osloven|í, -í ср. обръщение: **důvěrné, uctivé ~í** интимно; учтиво, почитателно обръщение

oslovin|a, -u ж. разг. експр. магария, глупост: **provést ~u** извърша магария

oslov|it, -ím св. (koho - вин.) 1. обърна се (към някого), заговоря (някого): **~it děvče na ulici** заговоря едно момиче на улицата; **~it cizince francouzsky** обърна се към чужденец на френски; **čekal, až bude ~en** той чакаше да се обърнат към него, да го заговорят 2. обърна се (към някого), титулувам (някого): **~il ho jménem** той се обърна към него по име; **~it někoho titulem** обърна се към някого с титлата му; **~it někoho přáteli** обърна се към някого с „приятелю“, назова някого „приятелю“ 3. (koho, со) предизвиквам интерес (у някого; сред някого, сред нещо); заинтересувам, заинтригувам (някого, нещо): **hudbou jsem chtěl lidi ~it** чрез музиката исках да стигна до хората 4. (koho, со) получа отзвук (сред някого, сред нещо), привлече вниманието, допадна (на някого, на нещо)

oslov|ovat, -uji/разг. -uju несв. (koho - вин.) 1. обръщам се (към някого), заговарям (някого, с някого): **s každým se zastavil, každého ~oval** той с всеки се спираше, всекиго заговаряше, с всеки заговаряше 2. обръщам се (към някого), титулувам (някого): **~ovat někoho titulem** обръщам се към някого по титла, с титлата му 3. (koho, со) предизвиквам интерес (у някого; сред някого, сред нещо); заинтересувам, заинтригувам (някого, нещо) 4. (koho, со) получавам отзвук (сред някого, сред

нещо); привличам вниманието, въздействам (на някого, на нещо)

oslovsky нар. разг. експр. магарешки, като магаре, глупаво, глупашки: **být ~ trpělivý** търпелив съм като магаре; **udělal to neuvěřitelně** ~ той го направи невероятно идиотски

oslovsk|ý, -á, -é разг. експр. магарешки, глупав: **provést ~ý kousek** извърша магария, идиотщина; **mít ~ý výraz** имам идиотски израз, вид; **spáchat něco ~ého** извърша някаква магария; **~á mačká** **osel**

osel ~á магаре с магаретата, магаре таква **oslovstv|í, -í** ср. разг. експр. магария, глупост, идиотщина: **provést nějaké ~í** извърша някаква магария

oslyš|et, -ím св. (кого, со) книж. отблъсна (някого), отхвърля (нещо); не изслушам, пренебрегна (някого, нещо): **~et prosbu** отхвърля, откажа молба; не чуя молбата

osm [osm/osum], **-i** числ. осем: **vlak odjíždí v ~ (hodin)** влакът заминава в осем (часа); **pracovat od ~i (hodin)** започвам работа от осем (часа); ~ **set** осемстотин; **je čtvrt na ~** (часът е) седем и петнадесет

osm|a, -y жс. 1. осмица, осмърка; цифрата 8: **kulová, křížová atd. ~a** картоигр. осмица каро, спатия и т.н.; **~a přebíjí sedmu** картоигр. осмицата е по-силна от седмичата; (**závodní, veslařská**) **~a a**) лодка осмица (за осем гребци) б) осмица с кормчия 2. разг. нещо, което има форма на осмърка: **z kola měl (po srážce) ~u** колелото му (след сблъскването) заприлича на осмица 3. спорт. осмърка (във фигурното пързаляне)

osmahlost, -i жс. загър, тен; бронзовокафяв тен, цвят (от слънце и под.)

osmahl|ý, -á, -é обгорял, почернял, бронзов (от слънцето): **~á tvář** загоряло бронзово лице

osmah|nout, -nu св. 1. хвана бронзов загър, стана бронзовокафяв (от слънце и под.): **tvář od větru ~la** от вятра лицето добй бронзов загър 2. запържа до златистокафяво

osmaž|it, -ím св. запържа, позапържа: **~it maso, cibulku** запържа месо, лук

osmdesát [osm-/osum-] числ. осемдесет **osmdesátilet|ý** [osm-/osum-], **-á, -é** осемдесетгодишен

osmdesátin|a [osm-/osum-], **-y** жс. една осемдесета (часть)

osmdesát|iny [osm-/osum-], **-in** жс. само мн. осемдесети рожден ден, осемдесетгодишнина

osmdesát|ka [osm-/osum-], **-ky** жс. 1. цифрата 80 2. обикн. разг. това, което е означено с

цифрата 80, осемдесетка, осемдесети номер (стая, тролейбус и под.); осемдесетгодишна възраст: **bydlí v ~ce** настанен(а) е, живее в стая № 80; **táhne mu ~ka** той приближава осемдесетте; **jet ~kou** карам със скорост осемдесет километра (в час)

osmdesát|nice [osm-/osum-], **-e** жс. (около) осемдесетгодишна жена

osmdesát|ník [osm-/osum-], **-a** м. (около) осемдесетгодишен мъж

osmdesát|ý [osm-/osum-], **-a, -é** числ. осемдесети: **~é léta 19. století** осемдесетте години на XIX век

osměl|it, -ím св. (кого, со) окуража (някого, нещо), насърча (някого, нещо): **~it hocha vlídným slovem** дам кураж на момчето с ласкави думи; **~it krok** направя крачката си по-решителна, по-смела; пристъпя, тръгна с по-смели крачки

osměl|it se, -ím se св. 1. (с инф.) осмеля се, дръзна, позволя си, окуража се (да направя нещо): **~it se protestovat** осмеля се, дръзна да протестирам; **~il se odporovat** той дръзна да окаже съпротива, да възрази; **~it se něco nabídnout** осмеля се, позволя си да предложи нещо 2. (kde) свикна, привикна, приспособя се (някъде): **děti se ve škole rychle ~í** децата бързо свикват с училището, бързо добиват смелост, бързо се приобщават към училището; **před koupáním se ~íme** разг. преди къпане ще се напльскаме с вода (за да се приспособим към температурата ѝ)

osměl|ovat, -uji/разг. -uju несв. (кого, со) окуражавам (някого, нещо), придавам смелост (на някого)

osměl|ovat se, -uji se/разг. -uju se 1. (с инф.) несв. осмелявам се, дръзвам, позволявам си, решавам се, окуражавам се (да направя нещо) 2. (kde) свиквам, привиквам, приспособявам се (някъде): **pomalů se ~ovat ve studené vodě** постепенно свиквам със студената вода

osmerk|a, -y жс. осмина формат (лист, хартия)

osmerk|ový, -á, -é осминен, осминоформатен: **~ý formát** формат една осмина

osmer|o, -a ср. осем (еднакви предмета); осем вида: **~o tříd** осем класа, осем паралелки; **~o mínění** осем мнения

osmer|ý, -á, -é 1. числ. за вид осем вида, осем сорта: **~é jídlo** осем вида ястия 2. обикн. в именни форми **osmer|y, -y, -a** числ. бройно при същ. само мн., абстрактни, веществени осем: **~y rukavice** осем чифта ръкавици; **~y kalhoty** осем панталона

osmeronásob|ek, -ku *м.* величина, осем пъти по-голяма от дадена основна единица

osmeronásobně *нар.* осемкратно; осем пъти повече

osmeronásobn|ý, -á, -é *числ.* осем пъти по-голям

osmič|ka, -ky *ж.* **1.** осмица, осморка; цифрата 8 **2.** *обикн. разг.* това, което е означено с цифрата 8: **jet ~kou** пътувам с осмица; **bydlet v ~ce** живея в къща, в стая № 8, на номер 8; **filmovat na ~ku** снимаю с осеммилиметров филм **3.** *разг.* това, което има форма на цифрата 8; осмица, осморка

osmihodinov|ý, -á, -é осемчасов: **~á pracovní doba** осемчасов работен ден

osmilet|ý, -á, -é осемгодишен

osmin|a, -y *ж.* (една) осмина, една осма (часть)

osminásob|ek, -ku *м.* величина, осем пъти по-голяма от дадена основна единица

osminásobně *нар.* осемкратно; осем пъти повече

osminásobn|ý, -á, -é осемкратен, осем пъти по-голям

osmink|a, -y *ж.* *умал.* осминка, една осма (часть): **~a másla** една осминка масло (125 г)

osminkov|ý, -á, -é който се отнася до осминка: **~é balení másla** пакетче масло от 125 г, масло по 125 г в пакетче

osminov|ý, -á, -é *муз.* който се отнася до осмина:

~á nota осмина нота; **~á pomlka** осмина пауза

osmist|ý, -á, -é *числ.* осемстотен: **~é výročí založení** осемстотна годишнина от основаване, осемстотин години от основаване

osmi|um, -a *ср. хим.* осмий (Os)

osmkrát [osm-/osum-] *нар.* осем пъти

osmnáct [osm-/osum-] *числ.* осемнайсет; осемнайсет

osmnáctin|a [osm-/osum-], **-y** *ж.* осемнайсетинка, една осемнайсета (часть)

osmnáctk|a [osm-/osum-], **-y** *ж.* **1.** осемнайсетка, осемнайсетница; цифрата 18 **2.** нещо, което е означено с цифрата 18 (*трамвай, стая и под.*)

osmnáct|ý, -á, -é *числ. редно* осемнадесети/осемнайсет

~é století осемнайсети век, осемнайсето столетие

osmóz|a, -y *ж. физ. биол.* осмоза

osm|ý, -á, -é *числ.* осми: **~é dveře vpravo** осмата врата в дясно; **začít o ~é (hodině)** започна в осем (часа); **přijdu po ~é (hodině)** ще дойда след осем (часа); **dnes je ~ého (května)** днес е осми (май); **~ý díl celku** осмин(к)а, една осма част от цялото; **~ý div světa** *прен.* осмото чудо на света; **dělat něco po ~é** правя нещо за осми

път; **za prvé, ..., za ~é** (*при изреждане*) първо (на първо място, преди всичко), ..., осмо (на осмо място)

osmý|it, -ím *св. (со)* избърша, отмета, почиства праха (*от нещо*): **~it strop, stěny** изчистя таван, стени от прах

osno|va, -vy *ж.* **1. текст.** основа: **~va a útek** основа и възгъх; **prohazovat člunek skrze ~vu** прокарвам совалка през основата **2. муз. (notová) ~va** петолиние **3.** план, основа, канавка: **~va článku** план на статия; **~va dramatu** сюжетна схема на драма; **dějová ~va románu** сюжетна основа на роман **4. обикн. мн. osno|vy, -v** *учил.* програма, план: **učební ~vy** учебен план, учебна програма; **~vy češtiny** програма по чешки език; **~va zákona** *юрид.* законопроект

osnovatel, -e *м.* подбудител, инициатор, организатор, подстрекател: **~spiknutí** организатор на заговор; **~zrady** инициатор, подбудител на предателство; човек, който стои в основата на предателство; **~akce** инициатор, подбудител на акция

osnovatelk|a, -y *ж.* подбудителка, инициаторка, организаторка

osn|ovat, -uji *несв. (со)* *книж.* **1.** (тайно) кроя, замислям, готвя (*нещо недобро*): **~ovat pomstu** готвя отмъщение; **~ovat pikle** кроя, плета, козни, интриги **2.** конципирам, замислям основата, основния план (*на нещо*): **~ovat příběh (pro román)** замислям сюжет (за роман)

osob|a, -y *ж.* **1.** лице, човек; *мн.* лица, хора, души: **stůl pro pět** ~ маса за пет души, за петима; **přeprava** ~ транспортиране, прехвърляне на хора (през река); **seznam** ~ списък на лица, на хора; **auto pro šest** ~ шестместна кола, кола за шест души; **přišla nějaká ~a** дойде някакъв човек; **jednat za svou ~u** действам от своё име; **co si to, ~o, dovolujete!** *нейор.* мoля, каквo си позволявате вие! **2.** лице (*служебно и под.*): **úřední ~a** служебно, длъжностно лице; **vojenské, civilní ~y** вoдeнни, цивилни лица; **fyzická, právnická ~a** *юрид.* физическо, юридическо лице **3.** лице, личност: **studovat ~u Kollarovu** изучавам, изследвам личността на Кoлар; **útok proti jeho ~ě** нападки срещу неговата личност; **co se týče mé ~y, ...** щo се отнася до мeн лично, то... **4.** герой, действащо лице, персонаж: **hlavní ~a románu** главен герой на роман; **~y a obsazení** действащи лица и изпълнители (*в пиеса*) **5. език.** лице: **mluvnická ~a** граматическо лице; **sloveso v 3. ~ě** глагол в трето лице

osobák, -u *м. разг.* пътнически влак

osobitě *нар.* своеобразно: ~ **pojatý** своеобразно, оригинално схванат, разбран по особен начин

osobitost, -i *ж.* своеобразност, своеобразие, специфика, оригиналност, индивидуалност: **slohová** ~ своеобразност на стил; ~ **lidové písně** своеобразие на народната песен; **národní** ~ национална самобитност

osobitý, -á, -é своеобразен, оригинален, специфичен, типичен, характерен, индивидуален: ~ **á kresba** своеобразна рисунка; ~ **ý ráz** специфичен, своеобразен характер; ~ **ý sloh** своеобразен, специфичен стил

osobně *нар.* лично: ~ **za něco odpovídat** отговарям лично за нещо; **znám ho** ~ познавам го лично; ~ **je mi to lhostejně** лично на мен това ми е все едно, лично за мен това е безразлично; ~ **blahopřát** лично честитя (на някого нещо); ~ **se zúčastnit** взема лично участие

osobní, -í, -í **1.** пътнически; който се отнася до лица, до хора: ~ **í auto** лека кола; ~ **í vlak** пътнически влак; ~ **í výtah** пътнически асансьор; ~ **í váha** индивидуална тегилка (за хора); ~ **í doprava** пътнически транспорт **2. адм.** кадров: ~ **í oddělení** отдел личен състав, отдел кадров; ~ **í referent** служител, сътрудник на отдел личен състав, на отдел кадров; ~ **í údaje, data** лични данни, досиѐ **3.** личен, индивидуален, персонален: ~ **í svoboda, hygiena** лична свобода, лична хигиена; ~ **í statečnost** лична доблест, индивидуална храброст; ~ **í prohlídka** личен обиск; ~ **í půvab** лично, собствено очарование; личен чар; ~ **í doklady** лични документи, документи за самоличност; ~ **í odpovědnost** лична отговорност; ~ **í styky** лични, прѐки връзки; ~ **í přítomnost, účast** лично, пряко присъствие, участие; ~ **í záležitost** лична работа; ~ **í přání** лично желаніе; ~ **í majetek** лични вещи, лична собственост; ~ **í vlastnictví** частна, лична собственост; ~ **í počítač** *комп.* персонален компютър; ~ **í identifikační číslo** *спец.* пин-код (на дебитна карта и под.); ~ **í oprávnění** собствени, лични основания; ~ **í tajemník** личен секретар; ~ **í lékař** личен лекар; ~ **í stráž** лична охрана; ~ **í asistence** персонална (милосърдна) помощ (на инвалид и под.); ~ **í plat** лична, персонална заплата; ~ **í jména** *език.* собствени, лични имена; ~ **í zájmena** *език.* лични местоимения; ~ **í koncovky** *език.* лични окончания **4.** личен, субективен: ~ **í mínění** субективно мнение; ~ **důvody** ~ **í i věcné** субективни доводи и доводи по същество; субективни и обективни основания; ~ **í nechuť, zášť** лична

антипатия, ненавист; ~ **í útok** нападѐка лично срещу някого; ~ **nebud'te** ~ **í** не бъдете субективен

osobnost, -i *ж.* **1.** личност: **svoboda** ~ **í** свобода на личността; **kouzlo její** ~ **í** обаянието на нейната личност **2.** (голяма) личност, изтъкната фигура, деятел: ~ **umělecká, vědecká** ~ изтъкната личност в изкуството, в науката; ~ **Bedřicha Smetany** личността, фигурата на Бѐдржих Сметана; ~ **umí zapůsobit, je to** ~ (той) умѐе да въздѐйства, да упражни влияние, да направи впечатление, личност е; ~ **í vědeckého světa** видни представители на научния свят; ~ **vysoce postavená** ~ високопоставена фигура, личност; ~ **historická** ~ историческа личност; ~ **kult** ~ **í** култ към личността

osoblovat si, -uji si/разг. -uju si *несв.* присвоявам си: ~ **ovat si právo rozhodovat** присвоявам си правото да вземам решение, да решавам

osočen|í, -í *ср.* обвинѐние, клеветѐ: ~ **nespravedlivě** ~ **í z vlastizrady** несправедливо обвинѐние в измяна на родината

osočlit, -ím *св. (koho - вин.; koho z čeho)* оклеветѐ, очерня (някого); обвинѐ (някого в нещо): ~ **polmluvit a ~it kolegu** оклеветѐ и обвинѐ колега

osočovat, -e *м.* клеветник

osočlovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho - вин.; koho z čeho)* оклеветѐвам, очерням (някого); обвинѐвам (някого в нещо)

osol|it, -ím *св. 1. (со)* слѐжа сол (на нещо); посолѐ, осолѐ (нещо): ~ **it polévku** слѐжа сол на супа; ~ **it si chléb** посолѐ си хлѐб; ~ **it přednášku žerty** *прен. експр.* разнообразѐ лѐкция с шегѐ **2. (koti со)** *експр.* дам (на някого) да се разбере (за нещо): ~ **to mu ještě ~ím** ще види той, ще му дам да се разбере; ~ **to ti zatraceně ~íme** ще си получиш ти заслуженото за тѐя работа

osoplit se, -ím se *св. (na koho)* сопна се (на някого); нахвърля се с груби дѐми (върху някого); нагрубѐ, оскърбѐ (някого): ~ **it se na ženu** нахвърля се с груби дѐми срещу женѐ си

osoplovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (na koho)* сопвам се (на някого); нахвърлям се (върху някого), нагрубѐвам, оскърбѐвам (някого), дрѐпвам се (на някого): ~ **hrubě se ~uje na podřízené** грубо ругѐе подчинѐните си, отнася се грубо с подчинѐните си

osov|ý, -á, -é *осов;* който се отнася до ос: ~ **á souměrnost** *геом.* осова симетрия

ospale *нар.* сънливо, сънено, сънно: ~ **mžourat** ~ **očíma** мѐгам, мѐжѐ сънливо; ~ **vypadá** ~ **íма** сънен вид; ~ **těžký vzduch** подтисѐщо, при-

спиващо, упойващо тежък въздух; **den se ~ vlekl** денят течеше мърно

ospal|ec, -ce *м. експр.* сънливец, поспаланко

ospalost, -i *жс.* сънливост: ~ **ho přemohla a usnul** сънят го надви и той заспа; ~ **dusného letního dne** тежък, задъшен летен ден; сънлива, приспиваща задуха на летен ден; **kulturní** ~ пасивен, вял културен живот; пасивност, вялост на културния живот

ospal|ý, -á, -é **1.** сънлив, сънен, недоспал: **být po noční směně ~ý** сънлив съм, недоспал съм след нощна смяна; ~ **é dítě** сънено дете; дете, на което му се спи; ~ **é oči** сънени, дремливи очи; **jsem ~ý** спя ми се **2. прен.** сънлив, заспал, мърден, бавен: ~ **é letní odpoledne** сънлив летен следобед; ~ **é ovzduší** заспала атмосфера; ~ **ý pohyb** мърно движение; ~ **ý tok řeky** бавно, тихо, кратко течение на река; **rozhýbat ~é městečko** раздвигва заспало градче

ospravedlnitelnost, -i *жс.* оправдателност

ospravedlniteln|ý, -á, -é оправдателен, оправдан: ~ **ý čin** оправдана постъпка

ospravedln|it, -ím *св. 1. (koho)* оправда (някого): ~ **it obžalovaného** оправда обвиняем; ~ **it se** оправда се; ~ **it se z nařčení, z podezření** отхвърля обвинение, подозрение; оправда се от обвинение **2. (co)** докажа необходимостта (от нещо), правилността (на нещо); оправда, обоснова (нещо): ~ **it svou činnost** докажа правилността, необходимостта от дейността си

ospravedln|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (koho)* оправдавам (някого) **2. (co)** оправдавам, обосновавам (нещо); доказвам необходимостта (от нещо), правилността (на нещо)

osprch|ovat, -uji/разг. -uju *св. (koho)* измива (някого) под душ; поставя (някого) под душ: ~ **ovat se po cvičení** взема душ след гимнастика

osrdečník, -u *м. анат.* перикард

osrd|í, -í *ср. хран.* дреболии, карантия, животински выгренности (обикн. *сърце и бял дроб*): **telecí, vepřové ~í** телешки, свински сърца и бели дробове

ostat|ek, -ku *м. 1.* остатък, останала част: ~ **ek dovolené, chleba** остатък от отпуск(а), от хляб; ~ **ek života dožil v cizině** последната част от живота си той прекара в чужбина **2. обикн. мн. ostat|ky, -ků** останки (тленни): ~ **ý básníka byly převezeny do Slavína** тленните останки на поета бяха пренесени в Славин; ~ **ky svatých църк.** мощи (на светци); **svatý ~ek църк.** свети мощи

ostatně *част.* впрочем, в края на краищата,

всъщност: **jemu do toho ~ nic není** в края на краищата това не го засяга; **nedá se ~ nic dělat** впрочем, нищо не може да се направи; **přišel pozdě jako ~ vždycky** той закъсня, впрочем както винаги; ~ **si myslím, že...** впрочем, всъщност мисля, че...; ~ **ani nevím, jak to bylo** всъщност дори и не зная как беше; ~ **si dělej, co chceš** всъщност, впрочем прави каквото ти щеш; ~, **mně je to jedno** всъщност, впрочем, на мене ми е все едно

ostatn|í, -í, -í *обикн. само мн.* останалите, другите: **jděte napřed, ~í (pacienti) počkají** влезте, а останалите (пациенти) ще почакаят; **byl větší než ~í (chlapci)** той беше по-висок от другите (момчета); **jablka i ~í druhy ovoce** ябълките и останалите, другите видове плодове; ~ **í svět ho nezajímá** околният свят не го интересуваше

ost|len, -nu *м. 1.* бодил, трън, шип, остриѐ: **pichlavé ~ny ježka** остри бодли на таралѐж; ~ **ny růže** бодли, тръни на роза **2. прен.** ъпрек, хаплива нѐтка, остриѐ: ~ **en výčitky, posměchu** остриѐ на ъпрек, на насмѐшка; **promluvit s jemným ~nem v hlase** кажа с лѐко хаплива, с иронична нѐтка в гласа; ~ **en v duši zůstal** ~~притѐпя остриѐто~~ **umí** ~ **en (kritice, slovům)** притѐпя остриѐто (на критика, на дѐми), разкритикувам, кажа в пѐмѐка фѐрма

ostentativně [-ty/-tý-] *нар. книж.* демонстративно, предизвикателно: ~ **nevšimavý** демонстративно безразличен

ostentativn|í [-ty/-tý-], **-í, -í** *книж.* демонстративен, предизвикателен: ~ **í chování** предизвикателно държаніе; ~ **í smích** изкуствен, пресилен, предизвикателен смях; ~ **í nezdvořilost** скандална неучтивост

ostentativnost [-ty/-tý-] **-i** *жс. книж.* демонстративност, подчертаност, предизвикателност

ostnat|ý, ostnit|ý, -á, -é бодлив: ~ **í ježci** бодливи таралѐжи; ~ **ý drát** бодлив(а) тѐл

ostnokož|ec, -ce *м., обикн. мн. ostnokož|ci, -ců* *зоол.* иглокожи (живѐтни) (Echinodermata)

ostnoploutv|ý, -á, -é кѐйто е с бодливи пѐрки, кѐйто има шипове на пѐрките (*за риба*)

ostnosrst|ý, -á, -é **1.** кѐйто е с бодлива, ѐстра кѐзина: ~ **ý terier** териѐр с ѐстра кѐзина **2.** бодлив: ~ **ý ježek** бодлив таралѐж

ostošest, o sto šest *нар. разг. експр.* с пѐлна пѐра, за дѐсет села, здравата, яко, мнѐго, с всѐчки сѐли: **pracuje ~** работи като фурія; **utíkat ~** бягам като вѐтър; **řečnilo se ~** рѐчите продължаваха с пѐлна пѐра

ostouzet, **-ím**, 3. мн. **-eji/-í** неск. (кого, со) срамя, позоря, излагам (някого, нещо); сипя хули (срещу някого, срещу нещо): **špinili ho, ~eli kde mohli** очерняха го, правеха го за срам къде кога можеха; **protivníci se navzájem ~eli v novinách** противниците взаимно се хулеха във вестниците; **~et se** излагам се; **~et se svým chováním** излагам се с държанието си

ostouzet se, -ím se, 3. мн. **-eji se/-í se** неск. (s kým, čím) разг. излагам се, цапам си ръцете (с някого, с нещо): **nebudu se ~et s kýmkoli** няма да си цапам ръцете, да се занимавам с който и да е, с всеки

ostrah|a, -у жс. електронна охрана, алармена сигнализация

ostráň|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) номерирам страници (на нещо), пагинирам (нещо)

ostrážitě нар. с изострено внимание, зорко, бдително, предпазливо: **~ se rozhlížet** зорко се оглеждам; **jít (lesem, tmou) tiše, ~** вървя (през гора, в тъмнина) тихо, много внимателно; **~ zbystřit sluch** внимателно наостря слух

ostrážitost, -i жс. зоркост, засилено внимание, бдителност, предпазливост: **politická, vojenská ~** политическа, военна бдителност

ostrážit|ý, -á, -é бдителен, предпазлив, внимателен, зорък: **~ý pes** бдително куче; **~á chůze** предпазливи стъпки; **~ý pohled** зорък поглед; **~é vyčkávání** предпазливо изчакване

ostroh, -u м. чұка, чукар; стръмен, скалист склөн; скала всред река

ostroš, -i жс. 1. острота (на нож) 2. прен. острота (на поглед, слух и под.): **~ objektivu** фотогр. фокусираност на обектив; **~ obrazů** фотогр. контрастност на образи

ostrouh|at, -ám св. остържа: **~at citron** остържа лимон; **~at kůru s citronu** остържа кора от лимон ♦ **~at (lokci, mrkvičku)** изостяна с пръст в устата; остана на сухо; не получа нищо; **při dělení ~al** при делбата той остана на сухо, не получи нищо

ostrouháv|at, -ám неск. остъргвам, очиствам

ostroúh|ý, -á, -é геом. остроугълен (триъгълник)

ostrov, -a м. остров: **neobydlený ~** необитаем остров; **tichomořské ~y** тихоокеански острови; **~ svaté Heleny** остров света Елена; **~ štěstí v moři béd** прен. капка радост в морето от сълзи; **utíkat se na ~ snů** прен. спасявам се на острова на мечтите

ostrovan, -a м. островитянин: **domorodí ~é** местни, туземни островитяни

ostrovank|a, -u жс. островитянка

ostrovn|í, -í, -í островен: **~í stát** островна държава; **~í zvířena** зоол. островна фауна

ostrov|tip, -u м. остър ум, интелигентност: **přirozený ~** вродено остроумие, природна интелигентност; **uhodnout něco ~em** отгатна нещо с острия си ум, с острата си интуиция

ostruh|a, -u жс. 1. шпора: **zasadit, dát koni ~y** припряко ♦ **~y** заслужа признание; **dobýt si (novinářských, básnických) ostruh** заслужа признание (като журналист, като поет) 2. прен. остен, стимул: **~y vášně, citlivosti, hněvu, strachu** остенят, подтикът, стимулът на страстта, амбицията, гнева, страха; **pochvala mu byla ~ou** прен. похвалата беше за него импулс 3. нещо, което има вид на шпора: **~a patří kosti** мед. шпора, израстък на петната кост

ostrův|ek, -ku м. умал. островче: **nástupní ~ek** трансп. спирка, площадка, островче на уличното платно (за качване в превозно средство)

ostružin|a, -u жс. 1. къпина (плод) 2. само мн. **ostružin|y, -n** къпини (растение и плодове): **stráň plná ~** склөн, покрит с къпини

ostružin|í, -í ср. събир. къпинак: **trní a ~í** тръни и къпини

ostružin|ík, -u м. бот. къпина (Ribus)

ostružin|ový, -á, -é къпинов: **~é houští** гъсталък от къпини; **~á šťáva** сок от къпини

ostr|ý, -á, -é 1. остър, наточен: **~ý nůž** остър нож ♦ **~ý** островръх, който е с остър връх: **~á tužka** остър молив; **~ý zub, nos** остър зъб, нос 3. рязък, остър: **~ý okraj** рязко ограничен край, рязко очертана граница; **~á hrana** остър ръб; **~ý písek** остър пясък; **~ý kartáč** остра четка 4. рязък, внезапен: **~á zatačka** остър завой; **~é stupně** прен. остър ♦ **~é lokty** пробивен, безогледен съм 5. воен. боден (за патрон и под.): **~ý náboj** боден патрон; **~á střelba** стрелба с бойни патрони; **střílet na ~o/naostro** стрелям с бойни патрони; **jít ke zkoušce na ~o** прен. разг. отивам на изпит на късмет 6. лют, пикантен: **~á jídla** люти, пикантни ястия 7. остър, силен: **~ý ocet** силен оцет; **~á kořalka** силна, люта ракия; **~ý (alkoholický) nápoj** силно (алкохолно) питие; **~á vůně** остра, силна миризма; **~ý zvuk** пронизителен, остър звук; **~é světlo reflektorů** ярка светлина на фарове; **~á zeleň** ярка зеленина; **~ý horský vzduch** остър планински въздух; **~ý vítr** силен вятър; **~á bolest** остра болка 8. енергичен, решителен, стремителен, остър: **~ý zákrok** obránc

енергична намеса на защитник; **~é tempo** стремителен темп; **~ý boj** остра борба; **~ý konflikt** остър конфликт; **~ý odpor** енергична съпротива **9. прен.** остър, рязък, силен, суров: **~ý povel** остра команда; **~á slova** остри думи; **~á kritika** остра критика; **~á výměna názorů** остра размяна на мнения; **~ý vtíp** солен, пиперлия виц, анекдот; **~á kázeň** стрôга, сурова дисциплина **10.** строг: **být na někoho ~ý rýzъk** съм към някого; **to je ~á ženská** разг. тя е бойка жена **11.** остър (за сетива): **~ý zrak, čich** остро зрение, остро обоняние **12.** остър: **~é rysy obličeje** остри, сурови черти на лицето; **~é obrysy** остри, резки очертания; **~á fotografie** контрастна фотография; **~ý rozdíl** рязка разлика; **~ý kontrast** остър, рязък контраст **13. комп.** оригинален: **~á verze programu** оригинален вариант на програма

ostře нар. остро; енергично, рязко; грубо; силно, пикантно; стрôго: **~ chutnat** ъмам лютѣв, остър вкус; **~ zelená barva** ярко зелен цвят; **~ nabitá zbraň** воен. заредено с бойни патрони оръжие; **~ se proti něčemu postavit** рязко, енергично се противопоставя на нещо; **zacházet s někým** ~ постъпвам стрôго с някого; **~ vykročit** енергично тръгна напред

ostřelovat, -uji/разг. -uju неск. обстрелвам: **~ovat město** обстрелвам град; **~ovat neutrony** физ. бомбардирам с неутрони

ostříjí, -í ср. остриѣ: **~í nože, díky** остриѣ на нож, на камъ; **ztupit ~í** притъпя остриѣ; **~í kopí** остриѣ **1. (набѣжнѣ)** изострям до крайност обстановката; **ulomit ~í (výtkám)** притъпя остриѣто (на упреци)

ostřice, -e ж. бот. острица (блатна трева) (Carex)

ostříh|at, ostříh|at I, -ám, ostříh|nout, -nu св. **1. (со)** подстрижа, подрѣжа, подкастри (нещо): **~at někomu vlasy** подстрижа косата (на някого); **~at si nehty** изрѣжа си ноктите; **~at větvicky** подрѣжа, подкастри клонки; **~aná ovčí vlna** остригана овча вълна **2. (koho, со)** подстрижа (някого, нещо): **dal se ~at** той се подстрига, подстригаха го; **krátce ~aná hlava** глава с ниско, късо остригана коса **3. (koho, со)** острижа (някого, нещо): **~at hlavu dohola** острижа глава (с) нула нôмер; **dal se dohola ~at** той се острига (с) нула нôмер; **~at ovce** острижа овцѣ

ostříh|at II, -ám неск. (koho, со; koho, čeho; koho, со od čeho; со) малко остар. книж. пазя (някого, нещо от нещо); спазвам (нещо): **~hat rozkaz** спазвам, изпълнявам заповед

ostříh|ovat, -uji/разг. -uju неск. остригвам, стрѣжа, подстригвам, подрѣзвам, подкастриям

ostřík|at, -ám св. изпръскам, напръскам

ostřílen|ý, -á, -é експр. отръкан, обигран: **~ý závodník** опитен състезател; **~ý politik** отръкан, обигран, изпечен политик; **~ý voják** опитен войник; **je to ~ý chlap** отръкан човек е **♦** **~ý chlap** отръкан човек е от старъ коза яре; гърмян заек; старъ пушка

ostříl|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se св. експр. отръкам се, обигря се: **ve městě mezi lidmi se rychle ~í** в града, сред хората скоро ще се отръка

ostříl|it, -ím неск. остря, точа: **~it nůž** остря, точа нôж; **~it kosu** клѣпя коса; **~ení nástrojů** острене, точене на инструменти; **~it špičku tužky** остря, подострям (върха на) мòлив; **~it si něčím chuť** подсилвам си апетита с нещо; **~it sluch** надострям слух; **~it obraz** фот. фотосрѣжъ **♦** **~it si zuby na něco, na někoho** точа си зѣбите (за нещо, срещу нещо, срещу някого)

ostříl|it se, -ím se неск. заострям се, ставам по-остър

ostříř, -e м. зоол. сокол каменар (Falco subbuteo) **♦** **~í** **~í** да му убѣгне (от погледа); **(mít) oči jako ~í** виждам всичко; нищо не ми убягва от погледа

ostříř|ek, -ku м. парчѣ, изрѣзка: **~ek látky** парчѣ плат; **~ek plechu** парчѣ ламарина

ostříř|i, -í, -í който се отнася до сокол каменар: **~í pohled** прен. проникателен поглед

ostud|a, -u ж. излагање, позор, срам: **z toho bude ~a** много ще се изложим с това; **mít strach z ~y** страхувам се да не сѣ изложя; **velká ~a** голям срам, голям позор; **dělat někomu ~u (svým chováním ap.)** излагам, позоря някого (с държанието си и под.); **utržit (si) ~u** опозоря се, изложя се; **to je ale ~a!** какъв срам! какъв позор! **♦** **~í** срамота е! **mít z ostudy kabát** разг. пейор. а) тотално се изложя, посрама се б) нямам ни срам, ни съвест

ostudně нар. позорно: **dopadlo to ~** завърши с позор

ostudn|ý, -á, -é срамен, позорен: **~á aféra** срамна, позорна афера; **~ý obraz** срамна картина; **~á písnička** позоряща пѣсен; **~á porážka** позорно поражение; **~ý případ** срамна, позорна случка

ostych, -u м. стеснение, свян, срам: **dívčí ~** момински свян; **pociťovat před někým ~**

стеснявам се, срамювам се от някого; ~ **před lidmi** стеснение от хората; **řici něco bez ~u** кажа нещо без стеснение, без срам
ostýchat se, -ám se *несв. (koho, čeho)* стеснявам се, срамювам се (*от някого, от нещо*): ~**at se jeden druhého** срамюваме се един от друг; ~**al se to řici** беше му неудобно, стесняваше се да каже това; **ne~á se vytknout jim chybu** не се стеснява да им посочи грешката
ostýchavě *нар.* стеснително, свенливо, срамежливо: ~ **se ptát** питам със стеснение; ~ **zaklepat** почукам плахо
ostýchavost, -i *жс.* стеснителност, свенливост, срамежливост: **překonat svou ~** преодоля стеснителността си, неудобството си; **ne-motorná ~** тремава стеснителност
ostýchavý, -á, -é стеснителен, свенлив: ~**ý, málo-mluvný hoch** стеснително, мълчаливо момче; ~**ý jako panenka** стеснителен като госпожица
osůbk|a, -y *жс. умал. обикн. експр.* човечец, човече, фигурка, същество: **pohyblivá ~a** подвижно човече, подвижна фигурка; **rozto-milá, půvabná ~a** мило, очарователно същество (*обикн. за млада жена*)
osud, -u *м.* 1. съдба, участ: **příznivý, krutý ~** щастлива, жестока съдба; **rvát se s ~em** боря се със съдбата; **děkovat ~u** благодаря на съдбата; **rány ~u** удари на съдбата; **potkal je ne-blahý ~** сполетя ги незавидна съдба; **s tebou je ~** **přehránek koho (svému) ~u** оставя нещо, някого на произвола на съдбата; **svému ~u** **neujdeš** от съдбата си няма, не можеш да избягаш 2. обикн. *мн.* **osud|y, -ů** приключения, преживелици, истории: **líčit své ~y** описвам историята си; ~**y českého divadla** история на чешкия театър
osud|í, -í *ср. книж.* 1. сфера (*за лотария*): **vy-táhnout z ~í čísla sportky** изтегля от сферата числата на спорт-то 2. урна: **(volební) ~í je připravena** избиращата урна е приготвена
osudně *нар.* съдбоносно, фатално: ~ **zasáhnout** намеся се съдбоносно; ~ **se zmýlit** направя фатална грешка; ~ **neblahé rozhodnutí** катастрофално неправилно решение
osudnost, -i *жс.* неотмъненост, фаталност, съдбоვნост: **tíha ~i** бремето на съдбата; ~ **pří-běhu** фаталност на случая
osudn|ý, -á, -é 1. съдбоносен, съдбовен, фатален: ~**ý omyl** съдбоносна грешка; ~**é nedorozumění** фатално недоразумение; ~**é následky** фатални последици; ~**a náhoda** съдбоносна случайност; **to se mu stalo ~ým** това бе фатално за него 2. решаващ, съдбоносен, исто-

рически, голям: ~**ý den** решаващ, съдбоносен, голям ден; ~**é okamžiky v životě** съдбоносни мигове в живота; ~**á nutnost** съдбовна необходимост
osudově *нар.* съдбоносно, съдбовно, фатално: ~ **rozhodující chvíle** решаващ, съдбоносен момент; ~ **jít za svým cílem** неотмънено вървя към своята цел
osudovost, -i *жс.* съдбоносно значение, съдбоносен характер: **tíha ~i** бремето на съдбата; ~ **chvíle** съдбоносно значение на момента; ~ **poslání** съдбоносно значение на мисията
osudov|ý, -á, -é 1. съдбовен, съдбоносен, фатален, неотмънен: ~**á síla** силата на съдбата; ~**á rána** съдбоносен удар; ~**ý zvrát** съдбоносен обрт; ~**á nutnost** съдбовна необходимост; ~**á tragedie** *лит.* съдбовна трагедия; **Beetho-venova Osudová (symfonie)** Пета симфония на Бетовен 2. решаващ, решителен, съдбоносен: ~**ý boj** решителен бой; ~**é rozhodnutí** жизнено важно, историческо, съдбовно решение; ~**á chvíle** исторически момент
osuš|it, -ím *св.* изсуша, избърша, изтрия: ~**it si obličej ručníkem** избърша лицето си с кърпа; ~**it slzy** избърша сълзи; ~**it se u kamen** изсуша се до пещката
osušk|a, -y *жс.* хавлиена кърпа за баня; хавлийка: **třecí ~a** хавлийка
osuš|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* изсушавам, суша, подсушавам, избърсвам, изтривам: ~**ovat se ručníkem** бърша се с хавлиена кърпа; ~**ovat se u kamen** суша се до пещката
osvěc|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* осветявам, озарявам
osvědčen|í, -í *ср.* удостоверение, свидетелство, документ: ~**í o státním občanství** удостоверение за поданство; **technické ~í (motorového vozidla)** технически паспорт (на моторно превозно средство); **lékařské ~í** медицинско свидетелство; ~**í o absolvování kurzu** свидетелство за завършване на курс
osvědčen|ý, -á, -é признат, опитен, изпитан: ~**ý pracovník** изпитан деец, опитен работник; ~**ý přítel** доказан приятел; ~**á metoda** изпитан метод; **svěřit úkol ~ým rukám** поверя задача в опитни ръце
osvědč|it, -ím *св.* 1. (*co*) докажа, потвърдя, извяя (*нещо*): ~**it svůj talent** извяя таланта си; ~**it svou schopnost** докажа способността си; ~**it rozvahu** проявя мъдрост 2. (*co komu; co*) изкажа (*нещо на някого*): ~**it někomu své účastenství** изкажа на някого съчувствие; ~**it vděčnost** изкажа благодарност

osvědčit se, -ím se *св.* 1. проявя се, представя се добре, успешно; докажа способностите си (*за човек*): **~it se jako průvodce** представя се като добър екскурзовод; **~it se v novém městě** намеря приложение на способностите си в новия град 2. окажа се надежден, добър (*за предмет, за явление*): **nový stroj se ~il** новата машина се оказа ползена, добра, прояви много добри качества; **teorie se ~ila** теорията намери добър приложение

osvědčovat, -uji/разг. **-uju** *несв.* доказвам, потвърждавам, извявам: **~ovat své nadání** извявам дарбата си

osvědčovat se, -uji se/разг. **-uju se** *несв.* 1. проявявам се, извявам се, представям се добре, успешно; доказвам способностите си (*за човек*): **~oval se na každém místě** на всяко място той се представяше добре 2. оказвам се надежден, добър, намирам приложение (*за предмет, за явление*): **zásady se v praxi ~ovaly** принципите намираха приложение в практиката

osvět[|]a, -u *ж.* просвета, културно-просветна работа: **šířit ~u na venkově** разпространявам просвета в провинцията, на село; **zdravotnická ~a** здравна просвета

osvětář, -e *м. разг.* просветен работник, културно-просветен работник

osvětářk[|]a, -u *ж. разг.* просветна работничка, културно-просветна работничка

osvětlen[|]í, -í *ср.* 1. осветление: **zářivkové ~í** неоновое осветление; **zavést ~í** прокарвам осветление, осветителна инсталация 2. осветление, светлина: **přirozené, denní ~í** естествена, дневна светлина; **umělé ~í** изкуствена светлина, изкуствено осветление; **slavnostní ~í** тържествени илюминации; **matné ~í** слабо осветление; **vidět něco v novém ~í** *прен.* виждам нещо в нова светлина

osvětl[|]it, -ím *св.* 1. осветя; снабдя със светлина, с осветление 2. осветя, озаря: **slavnostně ~it** тържествено илюминирам; **~it film** осветя филм; **úsměv ~il tvář** *прен.* усмивка освети, озари лицето; лицето светна, грейна от усмивка 3. *прен.* осветля, разясня, изясня, обясня, изложа: **~it situaci** изясня положението; **~it (si) podstatu sporu** изясня (си) същността на спора

osvětlovací, -í, -í осветителен: **~í těleso** осветително тяло; **~í zařízení** осветителна инсталация, осветителни уреди; **~í technika** осветителна техника

osvětlovač, -e *м.* осветител (*в театър и под.*)

osvětl[|]ovat, -uji/разг. **-uju** *несв.* 1. осветявам, снабдявам с осветление, със светлина 2. осветявам, озарявам, хвърлям светлина: **blesky ~ovaly krajinu** мълнии озаряваха местността 3. *прен.* осветлявам, разяснявам, изяснявам, обяснявам, хвърлям светлина, излагам: **to ~uje jejich pohnutky** това хвърля светлина върху подбудите им; **~ovat význam něčeho** изяснявам значението на нещо; **~ovat mezinárodní situaci** разяснявам международното положение

osvětově *нар.* в просветно, в културно-просветно отношение; просветно, културно-просветно: **~ výchovný úkol** културно-просветна задача; **~ povznést** издигна в културно-просветно отношение

osvětov[|]ý, -á, -é културно-просветен, просветен, просветителски: **~á činnost** културно-просветна дейност; **~í pracovníci** просветни, културно-просветни работници, дейци; **~á beseda** културно-просветна беседа

osvěž[|]it, -ím *св.* освежа: **~it tělo sprchou** освежа тялото си с душ; **~it paměť** освежа паметта си **osvěž[|]it se, -ím se** *св.* освежа се, ободря се: **~it se spánkem** ободря се, като се наспя

osvěž[|]ovat, -uji/разг. **-uju** *несв.* освежавам

osvěž[|]ovat se, -uji se/разг. **-uju se** *несв.* освежавам се, ободрявам се

osvěžujíc[|]í, -í, -í освежителен, освежаващ, ободряващ: **~í nápoj** освежителна напитка

osvíceně *нар.* просвещенски; просветено

osvícen[|]ec, -ce *м.* просветител: **francouzští ~ci** френските просветители, просвещенци

osvícenost, -i *ж.* просветеност, просвещение, мъдрост: **~ národa** просветеност на народа; **politická ~** политическа просветеност, политическа грамотност; **~ a svobodomyšlnost** просвещение и свободомислие

osvícensk[|]ý, -á, -é просветителски, просвещенски: **~é ideje** просветителски идеи; **~á doba** епохата на просвещението

osvícenstv[|]í, -í *ср.* просвещение, епохата на просвещението

osvícen[|]ý, -á, -é просветен, учен, мъдър: **~ý buditel** просветен будител; **~á hlava** голям ум; **~á vláda** мъдро правителство

osvit, -u *м. фот.* експозиция

osvít[|]it, -ím *св.* 1. (*со*) осветя, озаря, огрѐа (*нещо*): **měsíc ~il náves** месецът огрѐа мегдана; **osvícená okna** осветени прозорци; **obličej osvícený radostí** *прен.* сияещо от радост лице; **domov osvícený štěstím** дом, зальт от щастие; **láska ~ila její život** любовта стопли живота ѝ 2. (*koho,*

co) осеня (някого), озаря (някого, нещо): **~ila ho spásná myšlenka** осеня го спасителна идея
osvoboditel, **-e** м. освободител: **~é vlasti** освободители на родината
osvoboditelk|a, **-y** ж. освободителка
osvoboditelsk|ý, -á, -é освободителен, освободителски: **~é boje** освободителна борба; **~á armáda** освободителна армия
osvobod|it, -ím св. 1. (*koho, co z čeho; koho, co*) освободя (някого, нещо от нещо; някого, нещо): **~it zemí, vlast** освободя страната, родината; **~it ze zajetí** освободя от плен; **~it vězně (z pout)** освободя затворник (от вериги, от белезници); **~it ptáka (z klece)** освободя птица (от клетка) 2. (*koho, co od čeho, z čeho; koho, co*) освободя, избавя (някого, нещо от нещо; някого, нещо): **~it od strachu** избавя от страх; **~it od pracovní povinnosti** освободя от трудови задължения; **~it žáka od tělocviku** освободя ученик от физическо възпитание
osvobod|it se, -ím se св. 1. (*z čeho*) освободя се (от нещо): **kolonie se ~ily (z cizího panství)** колонии се освободиха (от чуждо господство) 2. (*od čeho, z čeho*) освободя се, избавя се (от нещо): **~it se od tísnivého pocitu** освободя се от потискащо чувство
osvobozenec|ý, osvobozensk|ý, -á, -é освободителен, освободителски: **národně ~é hnutí** националноосвободително движение; **národně ~á válka** народноосвободителна война, война за национално освобождение
osvobozen|í, -í ср. освобождение: **výročí ~í** годишнина от освобождение; **boj za ~í** борба за освобождение
osvobo|zovac|í, -í, -í освободителен: **~í boj** освободителна борба
osvoboz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (*koho, co z čeho*) освобождавам (някого, нещо от нещо) 2. (*koho, co od čeho*) освобождавам, избавям (някого, нещо от нещо): **smích ~uje** смехът отпуща
osvoboz|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. 1. (*z čeho*) освобождавам се (от нещо) 2. (*od čeho*) освобождавам се, избавям се (от нещо)
osvobozuj|íc|í, -í, -í освобождаващ, избавящ, оправдаващ, оправдателен: **~í rozsudek** оправдателна присъда
osvojen|ec, -ce м. юрид. осиновен син
osvojen|í, -í ср. юрид. осиновяване
osvojenk|a, -y юрид. осиновена дъщеря
osvojitel, -e м. юрид. осиновител
osvojitelk|a, -y ж. юрид. осиновителка
osvoj|it, -ím св. юрид. осиновя

osvoj|it si, -ím si св. (*co*) 1. усвоя, науча (нещо), науча се (на нещо): **~it si postup práce** усвоя процеса на работа; **~it si cizí jazyk** науча чужд език 2. присвоя (нещо): **bezprávně si ~it cizí majetek** незаконно (си) присвоя чужда собственост
osvoj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. юрид. осиновявам
osvoj|ovat si, -uji si/разг. -uji si нескв. (*co*) 1. усвоявам, изучавам, уча (нещо); научавам се (на нещо): **~ovat si vzdělání** придобивам образование; **~ovat si cizí jazyky** уча чужди езици 2. присвоявам (нещо): **~ovat si práva** присвоявам си права
osych|at, osých|at, -ám нескв. изсъхвам, съхна: **po dešti země ~á** след дъжд земята съхне
osypat, osypávat (se) вж. **obsypat, obsypávat (se)**
ošacen|í, -í ср. облекло, дрехи, обличане: **dobré ~í na zimu** добро облекло за зимата
ošacovac|í, -í, -í който се отнася до облекло: **stravovací a ~í akce** акция за доставяне на храна и облекло (за пострадали)
ošál|it, -ím св. книж. излъжа, измъма: **dal se ~it** той се остави, позволи да бъде измъмен
ošal|ovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) строит. жарг. обший, обкова, облицовам (нещо); направя ламперия (на нещо)
ošat|it, -ím св. облека
ošatk|a, -y ж. панёрка, панёрче: **~a vajec** панёрка (с) яйца
ošemetn|ý, -á, -é 1. неискрен, коварен, лъстив 2. опасен, несигурен: **~á situace** лошо положение; **to je ~á věc** това е много неприятна работа
ošetřen|í, -í ср. 1. медицинска помощ: **bezplatné lékařské ~í** безплатна медицинска помощ; **dostalo se mu včas ~í** той получи навреме медицинска помощ; **~í rány** обработка на рана 2. грижа, обслужване, грижи: **mít dobré ~í** грижат се добре за мен, получавам добри грижи 3. гарантиране, подsigуряване (на правилно функциониране и под.)
ošetř|it, -ím св. 1. (*koho - вин.; komu, co*) окажа (на някого) медицинска помощ: **lékař ~il raněného** лекарят окажа помощ на ранен; **~it (pacientovi) ránu** превържа раната (на пациент); **~it si poraněnou ruku** почистя и превържа ранената си ръка; **~it školákům chrup** поправя зъбите на учениците 2. (*koho, co*) погрижа се, полъжа грижи (за някого, за нещо); дам, окажа необходимите грижи (на някого, на нещо): **~it kojence** преповия, подсуша кърмаче; **~it nemocného** обслужва болен; **~it květinu** по-

грѣжа се за цвѣте; **~it drůbež** погрѣжа се за домашни птици **3.** (со) гарантирам, подсигурия (правилно функциониране и под.)

ošetřovac|í, -í, -í който се отнася до оказване на медицинска помощ; **~í náklady** средства, разходи за медицинска помощ; **léčebné a ~í ústavy** лечебни и амбулаторни заведения; **~í doba** амбулаторни, приёмни часовѣ, работно време (в здравно заведение)

ošetřovan|ec, -ce м. пациент

ošetřován|í, -í ср. медицинска помощ; полъгане на грѣжи; гледане на болен: **propustit (z nemocnice) do domácího ~í** изпиша (от болница) на домашен режим

ošetřovank|a, -u ж. пациентка

ošetř|ovat, -uji/разг. -uju несов. **1.** (кого - вин.; кому со) оказвам медицинска помощ (на някого): **~ovat nemocné** гледам болни, грѣжа се за болни; **~ovat dětem zuby** поправам зъбите на деца **2.** (кого, со) грѣжа се, полъгам грѣжи (за някого, за нещо): **~ovat starou matku** грѣжа се за старата си майка; **~ovat květiny** грѣжа се за цветя; **~ovat hrob** поддържам гроб; **~ovat dobytek** грѣжа се за добитък; **~ovat stroj** поддържам машина **3.** гарантирам, подсигуриям

ošetřovatel, -e м. **1.** болногледач **2.** гледач (на животни в зоопарк и под.): **~ skotu, krav** скотовѣд, кравар; **~ vepřů, prasat** свинеѣд, свинегледач

ošetřovatelk|a, -u ж. **1.** болногледачка; медицинска сестра **2.** гледачка (на животни)

ošetřovatelsk|ý, -á, -é който се отнася до болногледачи, до медицински сестри: **~á služba** болногледачество; **~ý čepeček** касинка; **~á technika** техника за санитарно обслужване; **~á škola** средно медицинско училище (за мед. сестри)

ošetřovn|a, -u ж. медицински пункт, здравен пункт: **vojenská ~a** военен медицински пункт; лазарет; **spartakiádní ~a** медицински пункт на спартакиада; **závodní ~a** заводски, учреденски здравпункт

ošetřující|í, -í, -í в съчет. **~í lékař** лекуващ лекар

ošid|it, -ím, -í св. (кого ош; кого - вин.) измъмя, изиграя, излъжа (някого с нещо); ограбя, ошети (някого с нещо); не дам (на някого), каквото му се полъга: **~it o peníze** измъмя някого с парите, взема му повече пари, отколкото трябва; **~it zákazníka (na váze)** ошети клиент (при теглене), разг. удъря клиент (в кантара); **nechali jsme se ~it** излъгах ни, ошетиха ни; **mne ne~iš!** мене няма да ме излъжеш! не ще

ме измъмиш! **~it žaludek** прен. експр. залъжа си стомаха (с малко ядене); **~it práci** прен. експр. претъпам работа

ošid|it se, -ím se св. измъмя се, излъжа се, подведа се: **~it se při koupí, s koupí** излъжа се с покупка, при покупка

ošidn|ý, -á, -é лъжлив, измъмен: **~é slovo** лъжовна дума; **~á statistika** лъжлива, невярна, стъкмѣна статистика; **~é měřítko** измъмна мярка; **provádět ~ou hru** водя нечѣстна игра, играя нелоялна игра; **~é bažiny** коварни тресавища; **~ý člověk** измъмник, мошѣник

ošíván|í, -í ср. експр. въртѣне-сукане, усуквания

ošív|at se, -ám se несов. **1.** въртя се, мърдам неспокойно: **nepokojně se ~at** въртя се неспокойно; **neklidně se ~at (v těsném, v nezvyklém obleku)** въртя се, мърдам неспокойно (в тясно, в необичайно облекло) **2.** експр. усуквам, въртя-суча: **dlouho se ~al, než zaplatil** той дълго го усуква, дълго се дърпа, въртя-суча, докато плати

ošizen|ý, -á, -é излъган, измъмен, ошетѣн: **člověk ~ý životem** прен. човек, ограбен, излъган от живота; **to je ~á práce** прен. това е претъпана работа

ošklíb|at se, -ám se несов. правя гримаси, физиономии: **pohrdavě se ~at (nad jídlem)** правя пренебрежителни гримаси (при ядене)

ošklivě нар. неприятно, грѣзно, некрасиво, противно: **~svraštít tvář** грѣзно смръщя лице; **mluvit ~** говоря неприлично, противни неща; **vypadalo to s ním ~** не му бѣше добра работата; **~jednat** постъпвам грѣзно; **venku to ~ fouká** навън противно, неприятно дъха

oškliv|ec, -ce м. противен, неприятен, лош човек: **ty ~če, cos to udělal?** ей, гадина, каквѣ направи?

oškliv|it se, третол. -í se (кому) (нещо) е противно (на някого), бѣди отвращѣние (у някого): **lež se mi ~í** лъжата ми е противна; **~í se jí jídlo** храната ѝ е противна, отвращава я

oškliv|it si, -ím si несов. (кого, со) изпитвам отвращѣние, гнуся се (от някого, от нещо): **~í si hady** изпитва отвращѣние от змии; **nenáviděl, ~il si ho** той го мразеше, отвращаваше се от него

ošklivo нар. лошо, злѣ, неприятно: **venku je ~** времето (навън) е лошо; **je mi ~ od žaludku** лошо ми е на стомаха

ošklivost, -i ж. **1.** грозотѣ, уродливост: **~ tvarů** грозотѣ на форми; **zřůdná ~** уродлива грозотѣ **2.** нещѣ лошо, отвратително: **cítit ~ v ústech** имам неприятен вкус в устата; **cítit ~ od ža-**

ľudku ъмам неприятно усещане от стомѧха **3.** отвращѣние, погнѣса: **s ~í se otočít** обѣрна се с погнѣса; **budit** ~ бѣда отвращѣние

oškľiv|ý, -á, -é 1. грѣзен, некрасѣв, неѣгледен: ~ý **člověk** грѣзен, некрасѣв човѣк; ~á **tvář** грѣзно лицѣ; ~ý **klobouk** грѣзна шѧпка; ~á **budova** грѣзна, неѣгледна сгрѧда **2.** неприятен, прѣтивен, лош: ~ý **pach** неприятна миризмѧ; ~ý **pocít** неприятно чѣвство, неприятно усещане; ~ý **sen** лош сѣн; ~é **počasí** лѣшо, прѣтивно врѣме; ~á **vlastnost** лѣшо, отвратѣтелно кѧчество; ~ý **čin** лѣша постѣпка; **to je od něho ~é (jednání)** товѧ е мнѣго лѣшо, мнѣго гѧдна постѣпка от нѣгова странѧ **3.** лош, неприятен, опѧсен: ~á **záležitost** лѣша рѧбота; **je to s ní ~é** лѣша ѣ е рѧботата; **má ~ou ránu** ѣма лѣша, опѧсна рѧна **4.** груб, дѣлен, неприличен, мрѣсен: ~á **slova** неприлични, грѣби дѣми; ~á **nadávka** неприлична, вулгѧрна ругатнѧ

oškřáb|at, oškřab|at, -u/-ám св. (co) 1. остѣржа, очѣстя (нещо): ~at **brambory** остѣржа, обѣля картѣфи; ~at **boty od bláta** остѣржа, почѣстя обѣвки от кѧл **2.** остѣржа, мѧхна чрез стѣргане (нещо): ~at **bláto z bot** остѣржа кѧлтѧ от обѣвките

oškřábáv|at, -ám, oškřab|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. стѣржа, остѣргвам **2.** очѣствам, мѧхам чрез стѣргане

oškřáb|nout, -nu св. (co) 1. остѣржа, обѣля, очѣстя (нещо): ~nout **brambory** обѣля картѣфи **2.** мѧхна чрез остѣргване, остѣржа (нещо): ~nout **přischlé bláto** остѣржа засѣхнала кѧл **3. експр.** препѣша (на бѣрза рѣкѧ), надрѧскам (нещо)

oškřabovat вж. **oškřabávat**

oškrob|ít, -ím св. колѣсам

oškub|at, -u/-ám св. 1. (co) оскѣбя (нещо): ~at kachnu оскѣбя пѧтица **2. (co) окѣсам, изпокѣсам, обрѣля, озѣбам (нещо): koza ~ala větve** козѧта обрѣсти листѧта от клѣните; ~at **strom** обрѣля дѣрвѣ, окѣсам листѧта на дѣрвѣ **3. (co) оскѣбя, мѧхна, очѣстя (нещо): ~at (huse) peří** оскѣбя перѧта (на гѣска); ~at **listí (z větví)** експр. ошмѣля листѧ (от клѣните) **4. (koňo - вин.) разг. експр.** оскѣбя, оберѧ (нѧкого): ~ali **ho (dohola)** обрѧха го (до шѣшка)

oškubáv|at, -ám нескв. 1. (co) скѣбя (нещо): ~at husu скѣбя гѣска **2. (co) изпокѣсвам, окѣсвам, кѣсам, обрѣлвам, ошмѣлвам (нещо) 3. (co) скѣбя, мѧхам, чѣстя, кѣсам (нещо) 4. (koňo - вин.) разг. експр.** скѣбя, огрѧбвам, грѧбя (нѧкого)

oškvař|ít, -ím св. опѣржа: ~it špek опѣржа слѧнѣна

ošlap|at, -u/-ám св. (co) изтрѣя, прѣтрѣя, изхабѧ (нещо) от хѣдене: ~at koberec изтрѣя кѣлим от хѣдене; ~at **podpatky** изтрѣя тѣковѣ

ošlap|ek, -ku м. парчѣ от сняг или кѧл, пѧднало от обѣжа ♦ **být-kennětoho býtněkomu za ~ek експр.** пиѣнка сѣм на нѧкого, кѧтѣ пиѣнка сѣм на нѧкого

ošlehan|ý, -á, -é обрѣлен, обѣтрѣн: ~é tváře обрѣлѣни, обѣтрѣни лицѧ

ošleh|at, -ám св. (koho, co) обрѣля (нѧкого, нещо): vítr a déšť ~aly starou věž вѧтѣрѣт и дѣждѣт бѧха обрѣлили стѧрата кѣла; **déšť ~al okna** дѣждѣт зашѣба, заплѣщѧ по прѣзѣрците; **plameny ~aly zed', budovu** плѧмѣци обѣлизахѧ стенѧта, плѧмѣци лѣзнахѧ, обхѧнахѧ сгрѧдѧта; **vrátil se ~án větrem** тѣй се вѣрна обрѣлен от вѧтѣра

ošleháv|at, -ám, ošleh|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho, co) брѣля (нѧкого, нещо), шѣбам, плѣщѧ (по нещо): větve jim ~aly tváře клѣните ги шѣбахѧ по лицѣто; **lijavec ~á/~uje okna** порѣден дѣжд шѣба, плѣщѧ по прѣзѣрците; **plameny ~ají/~ují kotel** плѧмѣците обѣлизѧт котѣла

ošmik|at, -ám св. (koho, co) разг. експр. офѣкам, острѣжа (нѧкого, нещо)

ošoupan|ý, -á, -é изнѣсен, прѣтрѣт, изтѣркан: ~é kalhoty, rukávy прѣтрѣти панталѣни, рѣкѧви

ošoup|at, -u/-ám св. изтѣркам, прѣтрѣя, изнѣся: ~at (si) lokty прѣтрѣя (си) рѣкѧвите на лѧктите; ~at (si) **sukni** изтѣркам си полѧта

ošoup|at se, -u/-ám se св. изтѣркам се, изнѣся се: kalhoty se už ~aly панталѣнѣт вѣче се изнѣси

ošpičat|ít, -ím св. (co) заѣстрия, подѣстрия (нещо)

ošplích|at, -ám, ošplích|nout, -nu св. (koho, co) оплѧкна, обѣля, заплѧкна, измѣя (нѧкого, нещо): vlny je ~aly вѣлните ги обѣляхѧ; ~at **nádoby** експр. заплѧкна сѣдове; ~at se u **studny** експр. наплѣскам се на клѧденѣца

oštěp, -u м. кѣпѣе: probodnout ~em пробѣдѧ с кѣпѣе; **hod ~em спорт.** хвѣрляне на кѣпѣе

oštěpař, oštěpář, -u м. спорт. копѣехвѣргѧч

oštěpařk|a, -y ж. спорт. копѣехвѣргѧчка

oštěp|ek, -ku м. словѧшко ѣвче пѣшено сѣрене с ѧйцевѣдна фѣрма

oštěp|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) присѧдѧ, ашлѧдѣсам (нещо)

oštip|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) отчѣпвам, чѣпя чѧст (от нещо): děti ~ují koláč децѧта отчѣпѧт от сладкѣша; **husy ~ují trávu** гѣски-те пасѧт трѣвѧ; ~ovat **mandle (z vánočky)** отчѣпѧм бѧдѣми (от козунѧк); **kachny se ~ují**

патиците се пощят; **~ovat cíp šátku** подръпвам ъгъл на забрадка

ošuljit, ožuljit, -ím св. (koho, co; koho oč) разг. излъжа, измăмя, ошетя (някого, нещо; някого за нещо): **dát se ~it** остава се да ме ошетят, да ме измăмят; **~il ji o peníze** той ѝ обра парите

ošuměle нар. изтъркано, изнѐсено, изхабѐно, овехтѐло: **vypadá ~** изглѐжда овехтѐл, йма овехтѐл вид; **je ~ oblečen** той е облѐчен в изтъркани, в изнѐсени дрѐхи

ošumělost, -í ж. овехтѐл вид, изхабѐност, изнѐсеност

ošumělý, -á, -é овехтѐл, изхабѐн, протрѐт, изтъркан, изнѐсен: **~ý kabát** овехтѐло палтѐ; **~ý zevněšek** овехтѐла външност; **~ý člověk** човек с овехтѐл вид; **~ý vtip** изтъркан виц

ošvindl|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) разг. извѐрша (нещо) небрѐжно, с измăма: **~ovat práci** прегѐпам работа; **~ovat zkoušky** взѐма изпити по втория начин (чрез преписване)

otáčecí, -í, -í въртящ се: **~í židle** въртящ се стѐл; **~í dveře** въртяща се вратă

otáčen|í, -í ср. въртѐне: **~í kolem osy** въртѐне около ѓс

otáč|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í несв. 1. (co; čím) въртя, завѐртвам, завѐртам (нещо): **~et maso na rožní** въртя месѐ на шйш; **~et kolem** въртя, завѐртвам колелѐ; **~et hůlkou v ruce** въртя бастѐнче в ръка; **~et klíč/klíčem v zámku** въртя, завѐрт(в)ам клѐч в брăва 2. (co) преобрѐщам, обрѐщам (нещо обратно): **~et list a)** обрѐщам лист, страница б) прен. промѐням тѐма на рăзговор 3. (co; co kam) обрѐщам, извѐивам, отклонѐвам, насѐчвам (нещо; нещо нанякъде): **~et vůz** обрѐщам колă; **~et hlavu dozadu, po hlase** обрѐщам, извѐивам глава назад, по посѐка на гласă; **~et řeč jinam** прен. отклонѐвам рăзговор в дрѐга посѐка, сменѐм тѐма на рăзговор, пренăсям рăзговор на дрѐга тѐма

otáč|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í несв. 1. (co kolem čeho, okolo čeho) омотăвам, увѐивам, завѐивам (нещо около нещо): **~et šalu kolem krku** увѐивам си шăл ѓколо вратă 5. и по-често **obotáč|et** (koho, co čím) обвѐивам, обгрѐщам, омотăвам, завѐрзвам, увѐивам (някого, нещо с нещо): **~et si krk šátkem** увѐивам, завѐрзвам си вратă с шăлче; **břeč|an ~í strom** брѐшлянѐт се вѐе около дървѐто, обгрѐща дървѐто

otáč|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se несв. 1. въртя се, завѐртам се: **Země se ~í kolem Slunce** Земята се върти ѓколо Слѐнцето; **~et se před zrcadlem** въртя се пред оглѐдалото; **~et se v**

kole въртя се в крѐг, танцѐвам; **~et se kolem děvčete** въртя се ѓколо момичѐ 2. преобрѐщам се, обрѐщам се (обратно): **vůz se ~í koly vzhůru** колăта се обрѐща с колелăта нагѐре 3. обрѐщам се, изврѐщам се, завѐивам, извѐивам (се), насѐчвам се; отклонѐвам се: **už se ~í a vrací** вѐче се обрѐща и трѐгва обрăтно; **~et se za děvčaty** прен. обрѐщам се след момичетата, заглѐждам се по момичета; **~et se k někomu obličejem, zády** обрѐщам се с лицѐ, с грѐб към някого; **~et se zdvořile k sousedovi** обрѐщам се учтѐиво към сѐседа си; **cesta se ~í vpravo** пѐтят извѐива, завѐива надѐсно; **vítr se ~í** вятѐрът се обрѐща; **počasí se ~í** разг. врѐмето се промѐня, врѐмето се обрѐща; **~et se po větru** и прен. въртя се, накѐдетѐ дѐха вятѐрът; **cesta se ~í kolem kopce** пѐтят се вѐе ѓколо хѐлма 4. експр. рабѐтя, шѐтам, снова, двѐжа се, дѐйствиам пѐргаво, бѐрзо, срѐчно, лѐвко: **žena se ~í kolem plotny** женăта снова ѓколо пѐчката, край пѐчката; **ten se umí ~et s kosou** той умѐе да върти косăта бѐрзо, лѐвко

otáčivě нар. въртеливо

otáčivost, -í ж. физ. въртеливост

otáčiv|ý, -á, -é 1. въртелив: **~ý pohyb** въртеливо движѐние 2. въртящ се: **~é křeslo** въртящ се стѐл, въртящо се креслѐ; **~é jeviště** въртяща се сцѐна; **~é dveře** въртяща се вратă; **~é rostliny** бот. увивни растѐния

otáč|ka, -y ж. оборѐт, завѐртане: **~y stroje** оборѐти на машина; **počet otáček za minutu** брѐй на оборѐти за една минѐта; **roztočit něco na plně ~y** прен. експр. привѐдă нѐщо в пѐлен хѐд, запѐчна нѐщо с пѐлна пăра, подхвăна нѐщо на пѐлни оборѐти

otakár|ek, -ka м. зоол. голям полумѐсец (неперуда) (Papilio)

otálen|í, -í ср. протăкане, бăвене, колебăние: **učinít něco bez ~í** направя нѐщо без бăвене, без протăкане, незабăвно

otá|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í несв. (s čím) бăва се, колебăя се, мотăя се (с нещо), протăкам (нещо): **~et s rozhodnutím** колебăя се с взѐмането на решѐние; **~et se svatbou** протăкам свăтба; **~et s odchodem** не бѐрзам да си отѐда; **rozloučil se, ale u dveří ~el** той се сбѐгува, но при вратăта ѓще се суетѐше; **ne~ej!** не сѐ бави! не сѐ колебăй! не сѐ двоуми!

otav|a, -y ж. отăва: **sekat, sklízet ~u/~y** косѐ, сѐбѐрам отăва

otax|ovat, експр. otaxír|ovat, -uju св. разг. (koho, co) оценѐя, преценѐя, премѐря (някого, нещо), дăм оценѐка, преценѐка (за някого, за нещо):

~ovat člověka премѣря умѧ на човѣка, дам пре-
цѣнка за човѣка; ~ovat knihu кажа си тѣжката
дѹма, дѹмата за книга
otázat se, -žu se/-ži se св. книж. **1.** (*koho, čeho*
co; na koho, co; po kom, čem) попита́м (някого,
нещо; за някого, за нещо): ~at se ženy, co se
stalo попита́м женѧ си, каквѡ се е слѹчило;
~zat se, zda... попита́м дали...; ~zat se, proč...
попита́м защѡ...; ~zat se po příčině попи-
там каквѧ е причината, попита́м за причината
2. в съчет. **být otázan** страд. попитан съм,
зададѧ ми въпрос, запитат ме
otázka, -y ж. **1.** въпрос, запитване: **vyslovit ~u**
попита́м, запита́м; **ústní, písemné ~y** ѹстни,
писмени въпроси (*на изпит*); **těžká ~a** тѣжък
въпрос; **položit, klást ~u** зада́м, поста́вя въ-
просъ; **otázka ~a** това (всѣ още) е под въпрос **2.** език.
въпросително изрече́ние: **zjišťovací ~a** общ, кон-
стативен въпрос (*с отговор „да/не“*); **doplňo-
vací ~a** изясняващ въпрос (*с въпр. местоим.*
или нар.); **vylučovací ~a** разделителен (ди-
зюнктивен) въпрос; **přímá ~a** въпрос в пряка
реч; **nepřímá ~a** подчинѣно въпросително
изрече́ние; **řečnická ~a** реторичен въпрос
3. въпрос, проблем: **národnostní, politická,
sociální ~a** национа́лен, политически, социа́-
лен въпрос; **klíčová ~a** осно́вен, центра́лен
въпрос; **palčivá, ožehavá ~a** горѣщ, наболя́л
въпрос; **vyřešit bytovou ~u** разрешѧ жилищ-
ния проблем; **mravní ~y** нравствени проблеми;
to je ~a peněz това е въпрос на пари, на па-
рични възможности; **bylo ~ou cti** бѣше въпрос
на чѣст
otazník, -u м. език. въпросителна, въпросителен
знакъ
otcovrah, -a м. отцеубийец
otcovražďa, -y ж. отцеубийство
otcovsky нар. ба́щински: ~ **radit** съвѣтва́м ба-
щински; ~ **shovívavý** (по) ба́щински снизхо-
дителен
otcovsk|ý, -á, -é **1.** ба́щински, ба́щин: ~á láska
ба́щинска любов; ~ý dům ба́щин дѡм; ~á moc
родителска вла́ст **2.** ро́ден, ба́щин: ~ý jazyk
рядко ма́терен език **3.** ба́щин, ла́скав, вни-
ма́телен: ~ý tón ба́щински то́н; mít k někomu
~ý poměr има́м към някого ба́щинско отно-
ше́ние; ~ý přítel любѣ́зен, добѣ́р по-възрастен
прия́тел
otcovstv|í, -í ср. ба́щинство: **duševní ~í** прен.
духо́вно ба́щинство; ~í literárního díla ѡвтор-
ство на литера́турно произведе́ние

otčenáš, -e м. „Отче наш“ (*молитва*): **odřikávat**
отѣ́чати
něco (úlohu ap.) jako ~ зна́я не́що (уро́к и
под.) като ѡтче наш, като по вода
otčim, -a м. па́строк, побѡщим, ѡтчѡв; втѡри, не
ро́ден баща
otčinja, -y ж. книж. та́тковина, ѡтѣчество
otec, otce м. **1.** баща: mít jméno po otci нѡся
името на баща си; dědictví po otci насле́дство
от баща; nevlastní, adoptivní ~ втѡри баща;
осиновите́л; duchovní ~ nového směru прен.
книж. духо́вен баща на ново напра́вление
♦ **otčim, -a** м. баща (сѣ
лият) на баща си, одра́л съм ко́жата на баща
си, ме́тнал съм се (це́лият) на баща си, ба-
щичко съм; přání bývá ~em myšlenky желѧ-
нието поро́жда мисѣ́лтѧ; (Bůh) Otec цѣрк.
Бог-Оте́ц **2.** фам. експр. съпру́т, мѣж (обикн.
в обръ́щение): náš ~ мѣжѣ́т ми; наши́ят та́тко;
otče! мѣжо! та́тко! **3.** фам. експр. дя́до, чичѡ;
възра́стен мѣж (от село) (обикн. в обръ́ще-
ния): nestarejte se, otče не се безпоко́й, дя́до,
чичѡ **4.** баща; мѣж, ко́йто с любѡ́в се гри́жи за
някого, за не́що; осно́вател: byl mu otcem то́й
му бѣше като баща, то́й бѣше баща за не́го;
pan ~ остар. мелничѧр, стопѧнин, хазѧин;
Karel IV, Otec vlasti Ка́рел IV, баща́та на
ро́дината; Palacký, Otec národa Па́лацки, ба-
ща́та на на́цията; duchovní ~ hnutí идѣ́ен ба-
ща на дви́же́ние **5.** цѣрк. ѡте́ц, свещѣ́ник,
па́тер: ~ Bonaventura ѡте́ц Бонавенту́ра; du-
chovní ~ ѡте́ц, свещѣ́ник; (církevní) Otcové
ѡтцѣ́те на цѣ́рквата (*религиозни писатели от
ранното християнство*); цѣ́ркѡвни, духо́вни
ѡтцѣ́; мона́си; Svatý ~ Свети́ят ѡте́ц, па́пата
6. обикн. мн. otc|ové, -ů пра́деди: jazyk našich
otců́ ези́кѣт на на́шите пра́деди
otěci, разг. otěct, oteču св. отека́, поду́я се,
подпу́хна: ~ v obličejі отече́ ми, подпу́хне ми
лице́то; zlomený prst otekl счу́пения́т прѣ́ст
се поду́
otěhotn|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. забременѣ́я
oték|at, -ám несв. отѣ́чам, поду́вам се, под-
пу́хвам
oteklin|a, -y ж. ѡто́к, поду́тина
otekl|ý, -á, -é ѡте́къл, подѹ́т, подпу́хнал: ~á ruka
ѡте́кла ръ́ка; ~á tvář подпу́хнало лице́
otell|it se, -ím se св. ѡте́ля се
otep, -i ж. на́ръч, врѣ́зка, сно́п: svázat roští do ~i
вѣ́ржа сѣ́чки на сно́п
oteplen|í, -í ср. затѡ́плие: nastalo náhlé ~í на-
стѣ́пи внеза́пно, рѣ́зко затѡ́плие (*на вре́мето*)

otepl|it, ím *св.* затопля, загрѣя, нагрѣя, стопля:
slunce ~ilo vodu слънцето затопли водата
otepl|it se, третол. -í se *св.* затопли се, нагрѣе се, стопли се: **vzduch se ~il** въздухът се затопли; **~ilo se** затопли се (врѣмето), настъпи затопляне, (врѣмето) стана по-топло
otepl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* затоплям, стоплям, нагрѣвам
otepl|ovat se, третол. -uje se *несв.* затопля се, стопля се, нагрѣва се
otesán|í, -í *ср.* одялване: **kmeny určené k -í** дървесен материал за одялване
otesan|ý, -á, -é одялан, дялан, окастрен: **~ý kámen** одялан, дялан камък
ote|sat, -šu/-sám/книж. -ši *св.* 1. одялам, окастра 2. (*koho - вин.*) *прен. експр.* поочупя, отракам, култивирам (*някаго*)
otest|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со) учил.* дам подпис, потвърдя посещаемостта (*на нещо*) в студентска книжка
otev|rat *вж. otv|rat*
otevřeně *нар.* открито, пряко, откровено: **jednat ~** постъпвам пряко, откровено; действам открито, направо
otevřenost, -i *ж.* откровеност, искреност: **mluvit s ~í** говоря откровено
otevř|ný, -á, -é 1. отворен, разтворен: **~á okna** отворени прозорци; **~ý dům** отворен, незаключен дом; **~ý kohoutek** отворен кран; **~ý stůl** маса с отворено чекмедже; **potlesk při ~é scéně** ръкопляскания по време на спектакъл, при вдигната завеса; **~ý nůž** отворен нож; **~ý padák** разтворен парашут; **nově ~ý obchod** новооткрит магазин; **~á rána** отворена рана; **~á tuberkulóza** открита туберкулоза; **~á cesta do života** открит път в живота; **nechat cestu k dohodě ~ou** оставя отворена врата за споразумение; **~é město** *воен.* открит град; **~á listovní zásilka** *пош.* отворена пощенска пратка; **~á mlhaz** *открит*
~á hlava (товъ е) бистър ум, умна глава; **mít ruku ~ou** имам широки пръсти; **poslouchat s ~ými ústy** слушам с отворени, с зяпнали уста; **mít oči ~é** отворям си очите на четири; **přijmout někoho s ~ou náručí** приема някого с отворени, с разтворени обятия 2. открит: **~ý bazén** открит басейн; **~ý kočár** открит файтон; **~ý vaříč** *електр.* открит котлон 3. отворен, открит, свободен: **~é moře** открито море; **~á krajina** открита местност; **~é prostranství** открито пространство; **údolí k jihu ~é** открита на юг долина; **~á slabika** *език.* отворена сричка 4. открит, неразрешен: **~á otázka** открит въ-

прос 5. открит, явен: **~ý boj** открит бой; **~ý konflikt** явен конфликт; **~é nepřátelství** открит вражда; **~á zrada** явно предателство; **~ý odpor** открит съпротива; **~ý výsměch** явна, открит насмешка; **~ý list, dopis** отворено писмо
~ý hub|a, -y *м. грубо* 1. цапнат в устата, грубиян (в говоренето) 2. *рядко* дрънкало, устатник; човек, който много говори
ote|vřít, -vřu *св.* 1. отворя: **~vřít dveře dokořán** отворя вратата докрай, напълно; отворя цялата врата, отворя широко врата; **zaklepal a ~vřeli mu** той почука и му отвори, отключи 2. отворя, отключва: **~vřít byt, dům** отключва жилище, къща; **~vřít zásuvku, kufr** отворя чекмедже, кюфар; **mají ~vřeno (v obchodě)** отворено е, магазинът е отворен 3. отворя, пусна: **~vřít plyn** пусна газта; **~vřít kohout** отворя кран; **~vřít rádio** пусна радиото 4. отворя, разгърна, разтвори: **~vřít ústa** отворя уста, проговоря; **~vřít sešit** отворя, разгърна тетрадка; **~vřít nůž** отворя нож; **~vřít náruč** разтворя обятия; **~vřít oči** отворя очи
~ý si na někoho hubu озъбя се на някого; **~vřít někomu oči** отворя очите на някого 5. отворя, разпечатам: **~vřít dopis** отворя, разпечатам писмо; **~vřít láhev** отворя, отпуща бутилка 6. (*со кому*) отворя (*нещо за някого*), отворя вратите (*на нещо за някого; за нещо*): **~vřít veřejnosti hradní zahrady** отворя градината на замък за посещение, направа я достъпна за
~ý na někoho *нар.* на някого, пред някого чувствам си, сърцето си, душата си 7. открива, слъжа начало на нещо: **~vřít obchod** открива магазин; **~vřít školu** открива училище; **~vřít výstavu** открива изложба; **~vřít účet** *икон.* открива сметка; **~vřít novou epochu dějin** *прен.* открива нова епоха в историята
ote|vřít se, -vřu se *св.* 1. отворя се: **dveře se (průvanem) ~vřely** вратата се отвори (от течението) 2. отворя се, разтворя се, разкрива се: **padák se ~vřel** парашутът се разтвори; **květ se ~vřel** цветът се разтвори; **rána se znovu ~vřela** раната отново се отвори; **~vřela se jí noha** *нар.* му отвори му се очите; **nebesa se ~vřela**

прен. книж. загърмя; ливна проливен дъжд; сякаш небето се разтвори **3.** открия се, разкрия се, появя се: **náhle se před nimi ~vřela vyhlídka** изведнъж пред тях се откри (прекрасна) гледка; **~vřela se mu cesta k úspěchu** пред него се откри път към успех; **~vřely se nové možnosti** *прен.* откриха се, оказаха се, появиха се нови възможности

otěž, -e ж., обикн. мн. otěž|e, -í 1. повод, поводи, юзди: **povolit ~e** отпусна походите **2.** *прен.* юзди, поводи, ръководство: **mít ~e pevně v rukou** държа здраво юздите (в ръцете си); **chopit se ~í** взема, хвана юздите, походите (в ръцете си)

otip|ovat [-ty-], -uju св. (koho, co) разг. предскажа, познава резултат, изход (*от нещо*); дам оценка, преценка (*за някого, за нещо*); оценя, характеризирам (*някого, нещо*): **tu ženu špatně ~ovali** *експр.* извадиха лоша дума на тази жена

otírání|í, -í ср. 1. изтриване, избърсване **2.** изхабяване, изтъркване, износване

otír|at, -ám нескв. 1. (*co*) изтривам, избърсвам (*нещо*): **~at nádobí utěrkou** избърсвам съдове с кърпа; **~at nůž do papírového ubrousku** изтривам нож с хартиена салфетка; **~at si čelo** избърсвам, бърша си челото; **~at si brýle** изтривам си очилата **2.** (*co s čeho*) избърсвам, изтривам (*нещо от нещо*): **~at si pot s čela** изтривам потта от челото си **3.** (*co o koho, oč*) отривам, отърквам, докосвам с търкане (*нещо о някого, о нещо*): **kočka ~á hlavu o něčí ruku** котката се гали с главата си о ръката на някого

◆ **~ání** по адрес на някого; одумвам някого

otír|at se, -ám se нескв. 1. изтърквам се, изтривам се, изхабявам се: **nátěr se pomalu ~á** боята постепенно се изтрива; **mince se ~ají** монетите се изтъркват **2.** (*o koho, oč*) галья се, докосвам се с търкане (*о някого, о нещо*): **kočka se jí ~ala o nohy** котката се отъркваше, се изхабяваше си чеше езика по негов адрес; всеки клюкарства за него; всеки го одумва **3.** изтърквам се, изхабявам се, ставам банален; загубвам, губя изразителността си

otisk, -u м. 1. отпечатък, след: **~ prstů** отпечатък от пръсти; **~ pečeti** печат; **~y bot** следи от обувки; **~y zubů** следи от зъби **2.** *прен.* (точно) копие, буквален образ: **~ skutečnosti ve vědomí** отражение на действителността в съзнанието **3.** печатане, отпечатване, препечатване: **~ kresby** препечатване, отпечатване

на рисунка; **zvláštní ~** отделен отпечатък; **kartáčový ~** коректурен отпечатък; шпалта; **druhé vydání je nezměněný ~ prvního** второто издание представлява точно копие на първото

otisk|nout, -nu св. (co) 1. напъва отпечатък (*на нещо, от нещо*), отпечатвам (*нещо*): **~nout razítko** слоджа печат; **~nout na něco palec** слоджа, напъва отпечатък от палеца си върху нещо, отпечатвам палеца си върху нещо; **klíč ~nutý do vosku** отпечатък от ключ върху восък **2.** отпечатвам, публикувам (*нещо*): **~nout báseň** отпечатвам стихотворение; **článek otištěný ve sborníku** статия, публикувана в сборник

otisk|nout se, -nu se св. отпечатвам се, отбеляжа се: **obraz krajiny se ~l v jeho paměti** *прен.* пейзажът се запечата в паметта му

otisk|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) 1. правя отпечатък (*на нещо, от нещо*), отпечатвам (*нещо*): **~ovat pečť do vosku** правя отпечатък на печат върху восък **2.** отпечатвам, публикувам, печатам (*нещо*): **~ovat román na pokračování** печатам роман с продължения

otisk|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. отпечатвам се, отбелязвам се: **hoši se do sněhu ~ovali** момчетата лягаха върху снег и си правеха „снимка“ (*отбелязваха фигурите си*)

otištěn|í, -í ср. публикуване, отпечатване

otitulk|ovat [-ty-], -uju св. полигр. филм. жарг. озаглавя (*статия*), поставя заглавие (*на статия*); титрирам (*филм*), поставя надписи (*на филм*)

otitul|ovat [-ty-], -uju св. (koho, co) разг. титулувам (*някого, нещо*); дам титла, название (*на някого, на нещо*); означа (*някого, нещо*) с титла, със звание: **to jsou ~ovaní lidé** това са титулувани хора, хора с някаква титла, с някакво звание

otk|a, -y ж. сел.стоп. остен

otlačenin|a, у ж. набито, натъртено, ожулено, охлузено, зачервено (от дълго притискане) място по тялото

otlačen|ý, -á, -é набит, натъртен, зачервен, ожулен, охлузен (от дълго притискане): **do krvava ~ý hřbet koně** протрит до кръв гръб на кон

otlač|it, -ím св. (co) протрия, охлузя, набия (*нещо*) от дълго притискане, трене: **~it si v těsných botách nohy** израня, ожуля си краката в тесни обувки

otlač|it se, -ím se св. набия се, протрия се, натъртя се, ожуля се, охлузя се, зачервя се (от дълго притискане)

otlač|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) протривам,

набивам, натъртвам, охлұзвам (нещо) от притискане

otlač|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. набивам се, протривам се, натъртвам се, ожұлвам се, охлұзвам се

otlak, -u м. протриване, охлұзване, мехур на кожата (от дълго притискане)

otlouchi, разг. otlouch, otluču/книж. otluhu св. 1. (кого, со) очукам (някого, нещо): ~roh zdi очукам ъгъл на стена; **život ji otloukl** прен. експр. животът я поочука, поотрака 2. (со) обрұля (нещо) 3. (со) очукам, снєма (нещо) с чукане: ~nalepený snih z bot очукам полєппнал сняг от обувки; ~omítku очукам, обєля, свєля мазилка 4. (кого - вин.) експр. побъркам, направя (някого) тїп, нечувствителен (от много биење) 5. (со о со) очукам (нещо о нещо, в нещо) ♦ ~někomu něco o hlavu експр. натякна нещо на някого, понатрия на някого сол на главата (проява на недоволство)

otlouchi se, разг. otlouch se, otluču se/книж. otluhu se св. 1. набия се, натъртя се: **jablka se v bedně otloukla** в щайгата ябълките се набиха 2. прен. експр. отракам се: **každý se musí ve světě** ~ всеки трябва да се поотрака, да се поочука в живота

otlouk|at, -ám неск. 1. (кого, со) очуквам (някого, нещо): ~at roh zdi очуквам ъгъл на стената 2. обрұлвам 3. (со) очуквам, махам (нещо) с чукане: ~at snih z bot очуквам сняг от обувки 4. (кого - вин.) експр. отпьявам, правя (някого) затпьял от много биење 5. (со о со) очуквам, почуквам, чукам (нещо в нещо): ~at nohu o nohu ўдрям, почуквам крак в крак ♦ ~at někomu něco o hlavu експр. трия сол на главата на някого за нещо 6. (со) очуквам, правя (нещо) с очукуване: ~at pišťalku очуквам, правя (върбова) свирка

otlouk|at se, -ám se неск. 1. набивам се, очуквам се 2. прен. експр. отраквам се: **už se v továrně trochu** ~á вєче свїква полєка-лєка с фабрика-ката

otlučen|ý, -á, -é очукан, нащърбен, набит: ~é nádoby очукани, нащърбени съдове; ~á kolena очукани, набити, наранени коленя; ~é dítě прен. експр. затпьяло от бōй дете

otočen|í, -í ср. завъртане: **na jedno** ~í с едно завъртане; **úplně** ~í o 360° пълно завъртане на 360°

otoč|it, -ím св. 1. (со/čím) завъртя: ~it klíč/klíčem в zámku завъртя ключ в бравя 2. (со) преобърна, обърна (нещо нагоре, обратно): ~it pokrývku обърна покривка; ~it list a) обърна

страница б) прен. обърна плочата, сменя тема на разговор 3. (со; со kam) обърна, извия, отклоня (нещо; нещо в някаква посока): ~it stránku v knize обърна страница в книга; ~it a jet zpět обърна и потегля обратно; ~it vůz, s vozem обърна колà; ~it hlavu po hlase обърна глaвaтa нa нeщoтo ♦ **obtoč|it** експр. умєе бързо, веднага да се нагоди; ~it řeč jinam, na jiné pole обърна разговора в друга посока 4. (со kolem čeho, okolo čeho) рядко омота, намота, увия (нещо около нещо): ~it šátek kolem ruky увия кърпа около ръка ♦ **obtoč|it** експр. вōдя някого за носà, вєртя някого на пръста си, хвāна юздите на някого, качà се на главата на някого 5. и по-често **obtoč|it** (кого, со čím) обвия, омота, обгърна, завържа, увия (някого, нещо с нещо): ~it ruku šátkem увия, завържа ръката си с кърпа; **břečfan obtočil strom** брѣшлāнѣт се е увил околo дървoтo

otoč|it se, -ím se св. 1. завъртя се: ~it se kolem své osy **obtoč|it se** ♦ **obtoč|it se** експр. вєртят се, вєртят се

tu ani ~it тук човек (дàже) не мōже, нāма кдє да се обєрне; **doma se sotva** ~il тōй се отбї в кѣщи сàмо за минұта, сàмо се завєртя в кѣщи (и си отиде) 2. преобърна се, обърна се (нагоре) 3. обърна се (в обратна посока): **v chůzi (se) náhle** ~ila a **vrátila** кàкто вєрвєше, тя изведнѣж се обєрна и трѣгна обрàтно; ~it se za někým обєрна се след някого; ~it (se) s vozem обєрна колà 4. (kam) обєрна се, извєрна се, завия, отклоня се (нанякдє): ~it se k někomu zády обєрна се с грѣб кѣм някого; **cesta se** ~ila **vpravo** пѣтят свї, завї, извї надясно; **vítr se** ~il k jihu вятърят се обєрна на юг; **počasí se** ~ilo разг. врємето се обєрна, врємето се промєни

otoč|ka, -y ж. 1. оборот: ~y motoru обороти на мотор 2. спорт. завъртане, засїлване: **hod s** ~ou хвєрляне, тлāскане сѣс завєртане 3. пируєт (в танц)

otočn|ý, -á, -é вєртящ се: ~ý jeřáb техн. вєртящ се крāн; ~ý vypínač електр. вєртящ се електрїчески клўч

otok, -u м. оток: ~ na noze оток на кракà

otoman, -u м. дивāн; отомāнка

otop, -u м. 1. отоплєние, огрев: **dříví na** ~ дървā за огрев, за отоплєние; **poplatky za** ~ тākса за отоплєние 2. гориво, топливо, отоплителни материāли

otopn|ý, -á, -é отоплителен; кōйто слўжи за огрев: ~é zařízení отоплителна инсталāция; ~é těleso отоплїтелно тѣло

otrap|a, -у *м. разг.* досадник, нехранимайко, негодник, нахалник

otrav|a I, -у *ж.* 1. отравяне; *мед.* интоксикация: ~а **potraviny** хранително отравяне; **hromadná ~a masem** масово отравяне с месо, от месо; **podlehnout ~ě** умра от отравяне; **zemřít na ~u**, ~ou **houbami** умра от отравяне с гъби; **dostat ~u krve** получа отравяне на кръвта 2. *разг. експр.* скъка, досада: **na dovolené byla ~a** на почивката беше голяма скъка, беше много тъпо; **s tebou je strašná ~a** с тебе е истинска мъка; **to je ~a, že prší** колко жалко, че вали дъжд

otrav|a II, -у *м. и ж. разг. експр.* досадник, досадница: **vyhod' toho ~u** изхвърли тоя досадник; **ty ~o jeden!** досадник с досадник!

otráveně *нар.* с досада, с неудоволствие, кисело: **tvářit se ~** правя гримаса на досада

otrávenost, -i *ж.* 1. отровеност, състояние на интоксикация 2. *експр.* неудоволствие, неудовлетвореност, състояние на скъка, на досада

otráven|ý, -á, -é 1. отровен 2. *разг. експр.* сучаещ; който има лошо настроение; унил: ~í **floutkové** сучаещи мамини синчета; ~é **dny** провалени, загубени (*поради дъжд и под.*) дни; ~ý **život** отровен, изпортен живот

otráv|it, -ím *св.* 1. (*koľo, co*) отрова (*някого, нещо*): ~it se **plynem** отрова се с газ 2. (*co*) отрова, напоя с отрова (*нещо*), пусна, слѝжа отрова (*в нещо*): ~it **šípu** намажа с отрова стрели; ~it **studni** отрова водата в кладенец 3. (*koľo - вин.; kоти co*) *разг. експр.* отрова, измѝча (*някого*); разваля настроението (*на някого*); разваля, проваля (*нещо на някого*): ~it **někoho řečmi** отрова някого с приказките си; **ten dovede člověka ~it** той умее да развали настроението на човек; ~it **někomu život** отрова живота на някого; **být ~en kritikou** разстроен съм от критиката

otráv|it se, -ím se *св.* 1. отрова се; разболѝ се, умра от отравяне: ~it se **houbami** отрова се от гъби, с гъби 2. *разг. експр.* измѝча се, умра от скъка: **na večírku se ~il** той умря от скъка на забавата

otravně *нар.* 1. отравящо, токсично: **působit ~** действа токсично, като отрова 2. *разг. експр.* досадно, скучно: ~ **dlouhý večer** досадно дълга вечер; ~ **vykládat** досаждам с приказките си

otravnost, -i *ж.* 1. токсичност, отровност: ~ **látek** токсичност на вещества 2. *разг. експр.* досадност, скучност: ~ **schůze** досадност на събрание

otravn|ý, -á, -é 1. отровен: **bojové ~é látky** воен. бойни отровни вещества 2. *разг. експр.* досаден, скучен, противен: ~á **četba** досадно четиво; ~ý **společník** досаден събеседник

otrav|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* 1. (*koľo - вин.*) трѝва, отравям (*някого*) 2. (*koľo - вин.; kоти co*) *разг. експр.* трѝва, измѝчвам (*някого*); досаждам, развалям настроението (*на някого*); развалям (*нещо на някого*): **proč mě s tím ~uješ?** защо ме занимаваш с това нещо? **ne~uj!** остави ме на мира! **stále si ~uje život** непрекъснато си трѝви живота; ~ovat **někomu náladu** развалям настроението на някого

otrav|ovat se, -uju se *несв. разг. експр.* сучая, досадно ми е: **když je sám, tak se ~uje** когато е сам, той сучае

otrhaně *нар.* окъсано, дрипаво, одѝрпано: **vyhlížet ~** изглеждам като просяк, дрипав съм като просяк

otrhan|ec, -ce *м. експр.* дрипльо

otrhan|ek, -ka *м. експр.* малък дрипльо, дрипавче; окъсано, дрипаво дете

otrhanost, -i *ж.* дрипавост

otrhan|ý, -á, -é 1. окъсан, дрипав (*за човек*): ~ý **pobuda** дрипав скитник 2. скъсан, дрипав (*за дрехи и под.*): ~é **kalhoty** скъсани, дрипави панталони

otr|h|at, -ám *св.* 1. обера, окъсам: ~at **jablka** обера ябълки; ~at **nať (celeru)** прибера листата, горната част (на керевиз) 2. обера (*дърво*): ~at **jabloň** обера ябълка 3. (*co*) окъсам, разкъсам (*нещо по повърхността*): ~at **knihu** разкъсам, изпокъсам книга

otr|háv|at, -ám *несв.* 1. обирам, бера, късам (*плодове и под.*) 2. обирам (*дърво*) 3. разкъсам, окъсам, раздѝрам, раздѝрпвам (*книга и под. по повърхността*)

otrkan|ý, -á, -é *експр.* изпѝчен, ѝпитен, отракан **otr|at**, -ám *св.* (*koľo - вин.*) *експр.* отракам (*някого*): **život ho ~al** животът го научи, отрака; **člověka to vše ~á** всичко това ще научи, ще отрака човека

otr|at se, -ám se *св. експр.* отракам се, поочукам се, придобия ѝпит: **časem se ~á** с времето ще се отрака; ~at se **ve světě** отракам се сред хората, в обществото

otr|áv|at se, -ám se *несв. експр.* отравкам се, придобивам ѝпит: **pomalú se ~al** той постепенно се отравяше

otrle *нар.* тъпо, безчувствено, загорбяло, закоравяло

otrlost, -i *ж.* тъпота, загорбялост, безчувственост, закоравялост: **chlapská ~** мъжка твър-

дост; **mravní** ~ безнравственост; **zločinecká** ~ престъпническа безчувственост

otrl|ý, -á, -é затыпал, безчувствен, загрубял, закоравял: **~ý vrah** закоравял убиец; **~ý surovec** безчувствен грубиян; **~ý k bolesti** претръпнал на болка, към болка; **~ý proti otupám** претръпнал на унижения, пред унижения; **mravně** ~ý морално загрубял; **~á lhostejnost** тъпо безразличие

otr|nout, третол. -ne св. претръпне, престане да боли, премине (ми) болка: **po injekci zub** ~e след инжекция зъбът ще претръпне, болката на зъба ще претръпне; **~nulo mu** безл. той се посъвзе, поотпусна го, попремина му

otrocky нар. 1. робски: **~ uposlechnout** подчиня се робски, като роб 2. *прен.* робски, рабски, сяпо, безкритично: **~ napodobit** наподобя робски, сяпо; **~ věrný překlad** съвсѣм буквѣлен прѣвод

otrock|ý, -á, -é 1. робски: **~á pouta** робски окѡви; **~ý řád** робовладѣлски стрѡй 2. *прен.* робски, рабски, сяп, прѣдан: **~á povaha** слѣб, робски харѡктер; **~á láska** сяпа любов; **~ý sluha** прѣдан слугѡ 3. *прен.* безкритичен, робски, рабски, сяп: **~é napodobování** сяпо подражание; **~ý překlad** буквѣлен, дослѡвен прѣвод; **~á kopie** буквѣлно кѡпие

otroctv|í, -í ср. 1. робство: **odvléci do ~í** отвлекѡ в робство; **zrušení ~í** премѡхване на робство-то 2. *прен.* робство, завѣсимость: **koloniální ~í** колониѡлно робство; **zbavit se ~í** прѣдсудкѡ счѡпя, избѡява се от окѡвите на прѣдрасѣдѣщите

otroč|in|a, -y ж. *експр.* 1. робски трѡд: **dnes práce není ~a** днѣс трудѣт не ѣ зарѡбвач; **je to strašná ~a** товѡ е стрѡшен робски трѡд 2. робство, зарѡбване, господство: **stoletá ~a** стѡ-годишно робство, стѡгодишна завѣсимость; **žít v ~ě** живѣя в робска завѣсимость

otroč|it, -ím *несв. (кѡти, ѣти) експр.* слѡжа робски, робѡвам (на някого, на неѡо): **~it pánům** робѡвам на господѡри; **~it strojům** робѡвам на машини

otrok, -a м. 1. роб: **obchod, trh s ~y** трѡговѡ с рѡби; **vzpoura ~ů** вѣстѡние на рѡби; **prodat zajatce za ~y** продѡм плѣнниците като рѡби 2. *прен.* роб: **~ své vášně** рѡб, жѣртѡ на страстѡта си

otrokárn|a, -y ж. *грубо* кѡтѡржен, робски трѡд

otrokář, -e м. 1. робовладѣлец: **římští ~i** римски робовладѣлци; **bílý** ~ бял робовладѣлец 2. трѡгѡвец на рѡби 3. *нейор.* потѣсник, тирѡн, тирѡнин: **fašističtí ~i** фашистки потѣсници

otrokářsk|ý, -á, -é робовладѣлски и *прен.*: **~ý řád**

робовладѣлски стрѡй; **~ý obchod** трѡговѡ с рѡби; **~é fabriky** фѡбрики с робски трѡд

otrokářstv|í, -í ср. робовладѣлчество, робовладѣлски стрѡй, робство: **antické ~í** антично робовладѣлско обществѡ

otrokyn|ě, -ě ж. робѡня и *прен.*

otrubov|ý, -á, -é трѡчев: **~ý chléb** трѡчев хлѡб

otru|by, -b ж. *само мн.* трѡци: **krmit prasata ~í** хѡя праѣстраѡци ♦ **mít hlaň ~by** *нейор.* ѡмам трѡци в главѡта си (*глунав сѡм*)

otřásajíc|í, -í, -í потресѡващ: **~í pohled** потресѡваща глѣдка; **~í kritika** сѡкрушитѣлна критика

otřás|at, -ám *несв.* 1. (*кѡт, ѣт*) разтѣрсѡвам, тресѡ, раздрѡсѡвам (*някого, неѡо*): **vítř ~á stromem** вѡтѣр(ѣт) клѡти дѣрѡто; **vítř ~á plachtou** вѡтѣрѣт опѣѡа платнѡто, платнѡто плѡщи на вѡтѣра; **pláč jím ~al** тѡй се тресѣше от плѡч; **zima jím ~ala** тѡй трепѣреше от стѡд; **hluk ~al okny** прозѡрците звѣнтѣха от грѡхѡта 2. (*сѡ*) отѣрсѡвам, очѡкѡвам, отѡпѡвам (*неѡо*): **~at z klobouku sněh** отѣрсѡвам снегѡ от шѡпката 3. (*ѣт, рядко сѡ*) *прен.* разклѡщѡм, разколебѡвам, подкѡпѡвам, подрѡвам (*неѡо*): **~at něčí autoritou** подрѡвам авторитѣта на някого; **~at něčí důvěrou** разколебѡвам довѣриѣто на някого

otřás|at se, -ám se *несв. (-; ѣт)* тресѡ се, разтѣрсѡвам се (-; *от неѡо*): **dům se ~á v základech** кѡщѡта се разтѣрѡва из оснѡви; **sál se ~á potleskem** зѡлата гѣрми от рѡкоплѡскания; **~at se smíchem** тресѡ се от смѡх; **~at se zimou** трепѣря, потрѣпѡвам от стѡд

otřást, otřesu св. 1. (*ѣт, кѡт*) разтѣрсѡ, раздрѡсѡм (*неѡо, някого*): **rána otřásla domem** гѣрмѣжѣт разтѣрѡси кѡщѡта; **otřásla jím zima** тѡй потрѣпѡра от стѡд 2. (*сѡ*) отѣрсѡ, очѡкѡм, отѡпѡм (*неѡо*): **~ sněh z bot** отѣрсѡ снегѡ от обѡвките; **~ švestky (ze stromu)** отрѣсѡ, обрѡля слѡви (от дѣрѡ) (*с разтѣрсѡване*) 3. (*ѣт, рядко сѡ*) *прен.* разклѡта, разколебѡя, подкѡпѡя, раздрѡсѡм (*неѡо*): **~ něčí autoritou** подкѡпѡя авторитѣта на някого; **~ důvěrou k někomu** разколебѡя довѣриѣто към някого; **jeho zdraví, postavení bylo otřeseno** здравѣто му, положѣниѣто му се разклѡти; **do základů otřesený systém** из оснѡви разклѡтена систѣма; **upevnit otřesené pozice** укрепѡ разклѡтѣни позиции 4. (*кѡт, рядко ѣт*) разтѣрсѡ, потресѡ (*някого, рядко неѡо*): **příklad otřásl veřejností** слѡчаят потрѣсе общѣственѡстѡта; **smrt,**

událost jím hluboce otřásla смърттá, събитие то дълбоко го потресе

otřást se, otřesu se св. 1. (-; čím) разтърся се, потрепѣря (-; *от нещо*): **okna se výbuchem otřásla** прозорците зазвѣнтáха от експлозията; **~ se hrůzou** потрепѣря, потрѣпна от ужас

2. отърся се (от вода и под.): mokrý pes se otřásl мокрото куче се отърси

3. рядко съвзема се: otřásl se po výprasku той се свързе, опомни се след пердáха

otřelost, -i ж. 1. изнóсеност, изтърканост: **~ rukávů** протърканост на ръкави

2. банáлност, изтърканост: ~ repertoáru изтърканост на репертоáр

otřelý, -á, -é 1. изтъркан, протрѣт, изнóсен: **~ý samet** изтъркано кадифѣ; **~á kůže** протрѣта, ожулена кожа; **~ý nábytek** изнóсени, изтъркани мѣбели

2. банáлен, изтъркан: ~ý vtip изтъркан, брадáт виц, анекдóт; **~ý výraz** банáлен израз; **~ý význam** избледнѣло значѣние

otřepaný, -á, -é 1. орѣфан, изтъркан, изнóсен, протрѣт, окъсан, дрипав, разнѣшен: **~é kalhoty** орѣфани панталóни

2. банáлен, изтъркан: ~á fráze изтъркана, банáлна фрáза

otřepat, -u/-ám св. 1. (co z koho, čeho) отърся, отрѣскам (*нещо от някого, от нещо*): **~at sněh z klobouku** отърся снегá от шапката; **~at hlínu z kořenů** отърся прѣстá от корѣните

2. (co) орѣфам (нещо): ~at rukávy орѣфам ръкави

otřepat se, -u se/-ám se св. 1. (z čeho) експр. свързѣма се, окопѣтя се, опомня се (*от нещо*): **po kritice se rychle ~al** той бързо се окопѣти след критиката

2. орѣфам се

otřepáv|at, -ám несв. (co z koho, čeho) отѣрсвам, трѣскам (*нещо от някого, от нещо*)

otřepáv|at se, -ám se несв. 1. отѣрсвам се

2. орѣфвам се

otřepit se, -ím se св. орѣфам се: **límeč se ~il** якáта се орѣфа

otřes, -u м. 1. сътресѣние, трус: **~y stroje** (силни) вибрации на машина; **~y půdy** зѣмен трýс; **~y kůry zemské геол.** земетресѣние; **~ mozku (po úraze) мед.** сътресѣние на мóзъка (след úдар)

2. сътресѣние, катастрофа: hospodářské ~y икономически сътресѣния, катастрофи; **sociální, politické, revoluční ~y** социáлни, политически, революционни сътресѣния; **prožit tragický** ~ преживѣя трагичен úдар; **nervový** ~ нѣрвно сътресѣние; шок; **citový** ~ стрес

otřesený, -á, -é разклáтен, разколебáн, подкопáн (*авторитет, доверие и под.*)

otřesně нар. потресáващо: **~ působit** (въз)-

дѣйствам потресáващо; **~ pravdivý herecký výkon** потресáващо, невероятно правдиво актýрско изпълнѣние

otřesnost, -i ж. потресáваща сила; потресáващо въздѣйствиe, впечатлѣние: **~ zážitku** потресáваща сила на преживяване

otřesnlý, -á, -é 1. потресáващ: **~á událost** потресáващо събитие; **~ý zážitek** потресáващо преживяване

2. техн. разтърсващ, предизвикващ изкúствени зѣмни трýсове: **~á trhací práce** подготвителна, изпитáтелна взривна рáбота (*предотвратяваща нежелани зѣмни трýсове*)

otřísk|at, -ám св. експр. очúкам: **~at nádobí** очúкам, олющя съдовѣ; **~at někomu něco o hlavu** *прен.* натякна нѣщо на някого; понатрѣя на някого сòл от главáта

otřít, otřu св. 1. (co) избѣрша, изтрѣя (*нещо*): **~ stůl (prachovkou)** избѣрша мáсата (с кърпа за прáх); **~ (si) nos** избѣрша си носá; **~ si ruce o zástěru** избѣрша си ръцѣте в прѣстýлката

2. (co s čeho) избѣрша, изтрѣя (*нещо от повърхността на нещо*): **~ ze stolu prach** избѣрша прахá/прахтá от мáсата; **~ si pot z čela** избѣрша, изтрѣя потá от чѣлòто си

3. (co oč, o koho) отѣркам (*нещо в нещо; в някого*): **mazlivě otřela tvář o jeho rameno** тя игриво погáли лицѣ в ~~якоу~~ ~~оудѣржа~~

hubu одúмам някого, начѣша си езика с някого, поклокарствам по адрѣс на някого

otřít se, otřu se св. 1. изтрѣя се, изтъркам се, протрѣя се

2. *прен.* отрáкам се: **at se podívá do světa, at se otře** нѣка поскита по светá, нѣка се поочúка, поотрáка, поотѣрка

3. (oč, o koho) отѣркам се (*в нещо, в някого*): **pes se otřel o zbytkův** ~~збýти~~ наврá се сред господáта, отѣркам се в господáта; **o každého se jen otře** чѣше си езика по адрѣс на всѣки, всѣкиго одúмва; **o chudáka se každý otře** бѣдния човѣк всѣки го подрѣтва

4. *прен.* завъртá се за крáтко врѣме: **ti se tu jen otřeli** тѣ сáмо се завъртáха тýк за мáлко

5. изтъркам се, стáна банáлен

otřuk|at, -ám св. 1. (co) изслѣдвам, проверя (*нещо*) чрѣз чúкане, чрѣз почúкване: **~at zed', bednu** почúкам навсякúде по стенá, по сандѣк (*за да проверя нещо*)

2. (koho, co) експр. опѣпам, проуча (*някого, нещо*); разузнáя (*нещо*): **opatrně ho ~al, jaký je** той внимáтелно го проучи, за да разбере какъв e; **soupeři se navzájem ~ali** противниците взаимно се проучиха; **~at situaci** опѣпам положѣнието

otřukáv|at, -ám несв. 1. (co) изслѣдвам, прове-

рявам (нещо) чрез чукане, чрез почукване
2. (koho, co) *експр.* опипвам, проучвам (някого, нещо)
otupěle нар. тъпо, затъпяло, безинтересно, безсмыслено, глупаво: ~ **žít** живѐя тъпо
otupělost, -i жс. затъпялост, притъпеност, безчувственост, затъпяване, апатия: ~ **smyslů** притъпеност на сетива; **mravní a národní** ~ нравствена и национална затъпялост, безразличие; **upadnout v** ~ изпадна в тъпо безразличие, в затъпяване, в апатия
otupělý, -á, -é затъпял, притъпен, тъп, безразличен, безчувствен, апатичен, закърнял, закоравял: ~ **ý neštěstím** затъпял от нещастие; ~ **ý výraz** апатичен израз; ~ **é svědomí** притъпена съвест; ~ **é nervy** безчувствени нерви
otupění, -í ср. затъпяване: **pít do -í** пия до затъпяване
otupět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. затъпѐя; стана безчувствен, апатичен: ~ **ět bolesti** затъпѐя от болка; ~ **ět porobou** затъпѐя в робство; **jeho svědomí ~ělo** съвестта му затъпя, закърня
otupit, -ím 1. (co) затъпя, изтъпя, притъпя, оттъпя (нещо); направя тъп: ~ **it nůž, sekeru** оттъпя нож, секира; ~ **it ostří slov** *преп.* притъпя острогата на думи **2.** (koho - вин.; co) затъпя (някого); притъпя (нещо): **neštěstí ji ~ilo** нещастieto я затъпи; **únava ~ila vnímavost** умората притъпи способността за възприемане
otupit se, -ím se св. **1.** оттъпѐя, затъпя се, стана тъп: **ryč se ~il** бѐлът, правата лопата се затъпи, оттъпя **2.** притъпя се, отслабна, загубя яркостта си: **svědomí se ~ilo** съвестта се притъпи; **zrak se léty ~í** с годините зрѐнието отслабва
otuplovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (co) изтъпявам, затъпявам (нещо); оттъпявам, правя тъп: ~ **ovat nůž** оттъпявам нож; ~ **ovat hrot kritiky** *преп.* притъпявам острието на критиката **2.** (koho - вин.; co) затъпявам (някого); притъпявам (нещо): **jednotvárná činnost ~uje** еднообразната дейност затъпява; **mysl je ~ována únavou** мисълта се притъпява от умората
otuplovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. **1.** затъпявам (се), ставам тъп: **brusle se ~ují** кънките се затъпяват; **bolesti se ~uje** *преп.* остротата на болката се притъпява **2.** притъпявам се, намалявам
otužil/ec, -ce м. закален, кален човек: **plavci ~ci** закалени (на студ) плувци
otužilost, -i жс. закалка, закаленост, издръжливост: ~ **těla** закаленост на тялото
otužilý, -á, -é закален, кален, издръжлив: ~ **é dítě** калено дете; ~ **ý organizmus** кален организъм;

~ **é srdce** издръжливо сърце; ~ **ý válečník** закален боец; ~ **á odrůda** издръжлив сорт
otužít, -ím св. (koho, co) закаля, каля (някого, нещо): ~ **it tělo (sportem)** закаля тялото си (чрез спорт); ~ **it květy** направя цветя студоустойчиви; ~ **it mysl, srdce** *преп.* закаля, затвърдя мисълта, чувствата си
otužít se, -ím se св. каля се, закаля се, стана издръжлив: ~ **it se cvičením** каля се с упражнѐния, с гимнастика
otužovací, -í, -í закалителен; който е за закаляване
otužování, -í ср. закаляване, закалка: **tělesné ~í** физическо закаляване
otužovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho, co) калявам, закалявам, правя издръжлив (някого, нещо): ~ **ovat někoho proti zimě** закалявам някого срещу студ
otužovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. калявам се, закалявам се: ~ **ovat se prací, cvičením** закалявам се с труд, с физически упражнения
otvírací, -í, -í който се отваря; отварящ се: ~ **í nůž** сгъваем нож; ~ **í okno** отварящ се прозорец; ~ **í hodina (v obchodech)** начало на работно време (в магазините)
otvírač, -e, otvírák, -u м. отварачка, инструмент за отваряне: **patentní ~ (konzerv)** нож за отваряне на консерви, отварачка за консерви; ~ **lahví** отварачка за бутилки; ~ **nožový ~** нож за отваряне на консерви
otvírán|í, otevírán|í, -í ср. **1.** отваряне **2.** разопакване, отпущване **3.** откриване (на нови магазини и под.)
otvírat, otevírat, -ám нескв. **1.** отварям: ~ **at dveře dokořán** отварям вратата докрай, отварям ~~цялата врата докрай~~ ~ **at okna (do světa, do Evropy)** отварям прозорците (към света, към Европа); ~ **at bránu pokroku** *ар.* (широко) разтварям врати за прогреса и под. **2.** отварям, отключвам: ~ **at zámek** отключвам ключалка; ~ **at dům, skříň** отключвам къща, гардероб **3.** отварям, пускам: ~ **at rádio** *разг.* пускам радио **4.** отварям, разгръщам, разтварям, разчупвам, разпечатвам: ~ **at ústa** отварям уста; ~ **at pěst** разтварям юмрук; ~ **at oči a)** отварям очи **б)** *преп.* учудвам се; ~ **at knihu** отварям, разгръщам книга; ~ **at nůž** отварям нож; ~ **at někomu náruč** разтварям обятия за някого; ~ **at dopis** разпечатвам, отварям писмо; ~ **at láhev** отварям бутилка; ~ **at někomu** отварям очите на някого; ~ **at někomu své srdce, duši** разтварям пред някого сърцето си,

душата си; разкривам пред някого чувствата си; **~at si na někoho hubu** *грубо* зъбя се на някого, карам се на някого **5.** (*со кому*) отвърям (*нещо*), отвърям вратите (*на нещо за някого, за нещо*); давам възможност (*на някого за нещо*): **~at přístup** давам достъп; **~at možnosti** разкривам възможности **6.** откривам: **~at výstavu** откривам изложба; **~at novou etapu dějin** *прен.* откривам нов етап в историята; **~at účet** *фин. икон.* откривам сметка

otvír|at se, otevír|at se, -ám se *несв.* **1.** отвърям се: **dveře se ~ají** вратата/вратите се отвърят; **brány škol, divadel se ~ají (po prázdninách)** *прен.* училищата, театрите (отново) разтвърят врати (след ваканцията) ♦ **všechny dveře se před ním ~aly** за него бяха отворени всички врати **2.** отвърям се, разтвърям се, разкривам се: **poupata se ~ají** пъпките се разтвърят; **pěsti se ~ají** юмруците се разтвърят; **rána se ~á** раната се отворя; **nebe se ~alo** *прен. книж.* святакаше се; валеше проливен дъжд; сякаш небето се беше пропукало, продънило, разтворило ♦ **~ají se mu oči** отвърят му се очите, проглежда, започва да вижда истината **3.** откривам се, разкривам се (пред погледа): **propast se ~á** пропастта зее; **na kraj se ~a pohled** разкрива се гледка към околността; **~á se nový svět, nové poznání** *прен.* открива се нов свят, откриват се нови хоризонти

otvor, -u *м.* отвор, отворстие, дупка, процеп, прорез: **úzký, malý** ~ тесен, малък отвор; **okení, dveřní** ~ отвор на прозорец, на врата; **pozorovací** ~ шпионка; **~ pro mince v automatu** прорез за монети в автомат

otylost, -i *ж.* затлъстяване: **~ obličje** подпухване, подпухналост на лицето

otylý, -á, -é затлъстял: **chorobně ~á žena** боллезнено затлъстяла жена; **~é tělo** затлъстяло тяло

otýpk|a, -y *ж. умал.* нарич, сноп: **vázat roští do otýpek** връзвам съчки на снопове; **~a sena** нарич сенò

otyp|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со) техн.* определяй марката, типà (*на нещо*)

ou *междум.* **1.** п-р-р (*за спиране на впрегатни животни*) **2.** ало-о, о-хò, ехèй, къде дават така (*за възпиране на говорещ и под.*) **3.** òх (*за болка*): **ou, to bolí!** òх, болий!

ouha *междум.* **1.** п-р-р (*за спиране на впрегатни животни*) **2.** о, не! нè така; почакай, чакай (*за несъгласие, за възпиране на говорещ*): **s tím je ~** не è лесна работа с него

ouklej, -e *ж. зоол.* уклèйка (*риба*) (Alburnus)

oukropeč|ek, -ka, oukrop|ek, -ka *м.* в съчет.

♦ **ouřad** *вж. úřad*

oušk|o, -a *ср.* **1.** *умал. експр.* ушèнце, ухò: **šeptat někomu do ~a** шèпна някому на ухòто; **nastavovat ~a** наòстриям уши; **vepřové ~o** *готв.*

hudbu порèчам да ми се изсвìри (любима мелòдия) **2.** нèщо, кòето по фòрма напòмня

ухò, ушèнце: **~o šálku** дрѣжка на чàшка (*за кафе, за чай*); **~o jehly** ухò на иглà; **pověsit ručník za ~o** окàча пешкìр за закахàлчица

outsid|er [autsajdr], **-ra** *м.* **1.** àутсàйдер; човèк, кòйто стои настранà, в сàнка: **politický ~er** политически àутсàйдер **2.** *спорт.* àутсàйдер

ouvé, ouvej *междум.* òх, òлеле (*за болка, мъка*):

nich hej a zítra ~ tè живèят от дèн за дèн

ouvertur|a [u- -tù-/u- -tý-], **-y** *ж.* муз. увертòра:

~a opery òперна увертòра

ovacle, -e *ж., обикн. мн.* **ovacle, -í** овàции, (бурни)

аплòдисмèнти: **nadšené, neutuchající ~e** възтòржени, нестìхващи овàции; **uspořádat vítězi bouřlivé ~e** привèтствам победител с бурни овàции; **za bouřlivých ~í** под бурни аплòдисмèнти, овàции; **sklízet ~e** обìрам овàции; посрèчат ме, изпращат ме с овàции

ovád, -a *м. зоол.* кòнска мухà (Tabanus)

ovad|at, -ám *несв.* повàхвам, вèхна: **květ ~á** цветìт увàхва

ovadl|ý, -á, -é повàхнал, завàхнал: **~ý úsměv** *прен.* посèрнала усмìвка

ovad|nout, -nu *св.* повàхна, завàхна: **kytice ~la** букèтът повàхна

ovál, -u *м.* **1.** *геом.* овàл, èлипса: **nakreslit ~** начертàя овàл, èлипса **2.** *книж.* овàл: **~ obličje** овàл на лицèто

oválnost, -i *ж.* овàлност, закрèгленост

ováln|ý, oválov|ý, -á, -é овàлен, елипсовиден, закрèглен: **~é zrcadlo** овàлно, елипсовидно оглèдалò; **~é okénko** овàлно, елипсовидно прозòрче; **~ý stůl** овàлна, елипсовидна мàса; **~é hlediště** овàлна сцèна; **~á závodní dráha** затвòрена, елипсовидна състèзàтелна пìста

ova|nout, третол. -ne *св. (koho, co)* облèхне, обвèе (*някого, нещо*): **~nul ho vítr, chlad, vůně** облèхна го вятър, стùд, аромàт

ovar, -u *м.* *готв.* варèна свìнска главà

ovarov|ý, -á, -é кòйто се отнàся до варèна свìнска главà: **~á polévka** сùпа от свìнска главà; пàчà; **~á hlava** варèна свìнска главà

ovařen|ý, -á, -é обварен: **~á zelenina** обварен зеленчук

ovař|it, -ím св. (со) обваря (нещо): **~it maso** обваря месо

ovát, третол. ověje св. (koho, co) облѣхне, обвѣе (някого, нещо): **ovál nás teplý vzduch** облѣхна ни топъл въздух

ová|zat, obvá|zat, -žu/книж. -ži св. 1. (со čím; со kolem čeho) увия, завързва, увързва, омота (нещо с нещо; нещо на нещо, около нещо): **~zat hlavu šátkem** завързва си главата с кърпа; **~zat si stužku kolem hlavy** завързва си панделка на главата 2. (koho, co) превързва, завързва, бинтовам (някого, нещо)

ovaz|ovat, obvaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со čím; со kolem čeho) увивам, завързвам, увързвам, омотавам (нещо с нещо; нещо около нещо, на нещо): **~ovat krk šálou** увивам си врат с шал; **~ovat si zástěru** завързвам си престилка 2. (koho, co) превързвам (някого, нещо): **obvazovat raněné** превързвам ранени

ovce, -e ж. зоол. овца (Ovis): **stádo ~í** стадо овце; **je tvrdohlavý jako ~e** той е твърдоглав мийшка; **jít za někým, něčím jak ~e (za be-ranem)** слѣдвам някого, нещо като кон с капаци; придържам се към нещо сяпо, безкритично; **chodit jako bludná ~e** ходя, скитам като заблудена овца, като муха без глава; **zbloudilá ~e** пейор. заблудена овца, блуден син; **prašivá ~e (rodiny, společnosti)** чѣрна овца (в семейството, в обществото)

ovčáck|ý, -á, -é овчарски: **~á hůl** овчарска тояга, гѣга; **~ý pes** овчарско куче

ovčáctv|í, -í ср. овчарство, овцевѣдство, отгледжане на овце

ovčák, -a м. 1. овчар 2. овчарско куче: **německý ~** немска овчарка

ovčáčk|a, -y ж. овчарка, пастърка

ovčárn|a, ovčír|n|a, -y ж. малко остар. овчарник

ovč|í, -í, -í 1. овчи: **~í sýr** овче сирене; **~í kůže** овча кожа; **~ím** вѣлк в овча кожа 2. прен. овчи: **~í obličej** овчи израз на лицето, глупаво изражение; **~í povaha** овчи характер

ovčín, -u, рядко ovčín|ec, -ce м. овчарник

ovdověl|ý, -á, -é овдовѣл

ovdovět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. овдовѣе, оста̀на вдовец, вдовица

ovečk|a, -y ж. умал. 1. шиле, овчица; експр. овци; 2. малко остар. овчица

~a (кротък) като овчица съм 2. малко остар. експр. пиленце (за мила, кротка девойка)

3. остар. експр. бѣжии чедѣ, па̀ство: **farář pomáhal svým ~ám radou** свещеникът помагаше на па̀ството си със съвети

ověnč|it, -ím св. (koho, co) увенча̀я (някого, нещо); сло̀жа (на някого, на нещо) венѣц; украся̀ (някого, нещо) с венѣц, с венѣц, с цветя̀: **~it si hlavu** сло̀жа си венѣц, венѣ̀ (от цветя̀) на главата; **~it (hlavu) vítěze (vavřínem)** увенча̀я главата на побѣдителя (с лавров венѣц); **~it se zásluhou** прен. припи́ша си заслуга; **~ený slávou** прен. увенча̀н със слава

overal, -u м. рабѣтен комбинезѣн: **letecký ~** авиѣторски комбинезѣн

ověřen|í, -í ср. 1. провѣрка: **~í teorie v praxi** провѣрка на теѣрията в пра̀ктиката 2. юрид. завѣрка: **~í podpisu** завѣрка на подпис

ověřen|ý, -á, -é 1. проверѣн, достовѣрен, изпитан: **historicky ~á fakta** истѣрически вѣрни, проверѣни факти; **~á teorie** изпитана теѣрия 2. юрид. заверѣн

ověř|it, -ím св. 1. (со) проверя̀ (нещо): **~it teorii životem** проверя̀ теѣрия в живѣта 2. обикн. **ověř|it si (со)** проверя̀ (нещо); заверя̀, дам да ми заверя̀т (нещо): **~it si zprávu, výsledky** проверя̀ новина, резултѣти; **~it opis listiny** юрид. заверя̀ прѣпис на документ; **~it podpis** юрид. заверя̀ подпис

ověřovac|í, -í, -í 1. проверѣчен: **~í série** пробна сѣрия 2. юрид. удостоверяващ

ověř|ovat,ověř|ovat si, -uji (si)/разг. -uju (si) нескв. проверявам: **~ovat správnost něčeho** проверявам правилността на нещо; **~ovat si data, výsledky** проверявам данни, резултѣти

oves, ovsa м. бот. овѣс (Avena)

ověš|it, -ím св. (со, koho čím, kým) окича, отру́пам (нещо, някого с нещо, с някого): **~it stromek ozdobami** окича елха с украсѣния; **~it se bižutérií** отру́пам се с бижута; **tramvaje byly ověšeny lidmi** по вратите на трамваите висѣха хора

ovesn|ý, -á, -é овѣсен: **~é pole** овѣсена нива; **~é vločky** овѣсени ядки

ověš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho, со čím, kým) окичвам, отру́пвам (някого, нещо с някого, с нещо): **~ovat se šperky** накичвам се, отру́пвам се с бижута

ovíj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í, ovin|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со kolem/okolo čeho; со čím) навивам, намотавам, обвивам (нещо около нещо), омотавам, увивам (нещо с нещо): **chobotnice ~í kořist chapadly** октоподът обхваща жѣртвата с пипалата си; **polní cesta ~í vesnici** прен. кола̀рски пѣт се вие около сѣлото ♦ **~ela**

si (muže) kolem malíčku тя водеше (мъжа си) за носъ
ovíj|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se, ovin|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. увивам се, вия се
oví|nout, -nu св. (co kolem/okolo čeho; co čím) омота, обвия, намота, навия, увия (нещо около нещо, нещо с нещо): **~nout šálu kolem krku** увия шал около врата си; **opasek ~nutý** ~~опакек~~ **~nut si někoho kolem prstu** хвана юздите на някого; вода някого за носъ, въртя някого на пръста си
oví|nout se, -nu се св. (kolem čeho, okolo čeho) увия се, обвия се (около нещо), обгърна (нещо)
ovinovač|ka, -ky ж., обикн. мн. ovinovač|ky, -ek навой, навои: **vojenské ~y** войнишки навои
ovinovat вж. **ovíjet**
ovinovat se вж. **ovíjet se**
ovív|at, -ám неск. облъхвам, обвиявам: **~á se šátkem** вее си с кърпа; **~al ji pocit samoty** *прен.* облъхваше я чувство на самота
ovládac|í, -í, -í който се отнася до управляване, до управление; управляващ: **~í zařízení** управляващо устройство; **~í páka** лост за управление
ovládán|í, -í ср. 1. самообладание, контрол над себе си **2. техн.** управление: **dálkové ~** дистанционно управление **3.** владене: **~í míče** спорт. владене на топката
ovlád|at, -ám неск. **1. (koho, co)** завладявам, владя, овладявам (някого, нещо); господствам (над някого, над нещо): **~at celé území** владя, контролирам цялата територия; **~at postupně nová území** завладявам една след друга нови територии; **~ala muže i syna** (тя) командваше и мъжа си, и сина си; **král ~aný svými rádci** крал, зависим от съветниците си; **poptávka ~ající výroby** търсене, направляващо производство; **společnost ~aná předsudky** общество, в което господстват предразсъдъци; **motiv ~ající celou skladbou** мотив, преминаващ през цялото произведение, централен мотив на произведение; **byl ~án divným pocitem** изпълваше го странно чувство; **~á ho vztek** обзема го гняв; **umět ~at své chování** умѣа да контролирам поведението си **2. (koho, co)** господствам (над някого, над нещо); управлявам, владя, държа в ръцете си (някого, нещо); държа власт (над някого, над нещо): **~at stát** държа в ръцете си държавата, държа власт в държавата; **~at hospodářsky kolonie** държа колонии в икономическо подчинение; **monopoly ~ají trh** монополите владят пазара; **třídý vládnoucí a ~ané** господ-

стващи и подчинени класи; **pevnost ~ající vstup do země** *прен.* крепост, държаща под контрол подстъпите към страната **3. (koho, co)** държа в ръцете си, ръководя (някого, нещо): **velkokapitál ~al průmysl celého státu** едрият капитал държеше в ръцете си, под контрола си индустрията в цялата държава; **hospodářství ~ané bankami** икономика, ръководена от банките **4. (co)** владя, зная (нещо): **~at cizí jazyky** владя чужди езици; **~at své řemeslo** владя професията си **5. (co)** управлявам (нещо): **~at vůz** управлявам, карам кола; **~at návěstidlo elektricky** управлявам семафор с електричество
ovlád|at se, -ám se неск. владя се, контролирам се: **~ej se přece!** не се забравяй де!
ovládatel|ý, ovladateln|ý, -á, -é управляем: **lehce ~ý stroj** лесно управляема машина; **dobře ~ý kůň** кон, който добре се подчинява; послушен кон
ovlád|nout, -nu св. 1. (koho, co) завладя, овладя, победя (някого, нещо); установя господство (над някого, над нещо): **hospodářsky ~nout svět** завладя икономически светъ; **~nout pole** *прен.* овладя положението; **úsilí ~nout přírodu** стремеж да се победи природата **2. (koho, co; kde)** утвърдя се, затвърдя се, победя (някъде); завладя, обзема (някого, нещо): **nový sloh ~l** новият стил се наложи; **~la ji radost** обзе я радост **3. (koho, co)** овладя, надмоща (някого, нещо): **~nout své rozčilení** овладя вълнението си; **~nout sám sebe** овладя себе си **4. (co)** усвоя, овладя (нещо): **~nout cizí jazyk** усвоя чужд език
ovlád|nout se, -nu се св. овладя се: **neumí se ~nout** не може да се владее; не може да се овладее
ovlaž|it, -ím св. (koho, co) освежа, разхлажда (някого, нещо); овлажня, разкваса (нещо): **~it (si) rty vodou** разкваса си устните с вода; **děšť ~il vyprahlou zem** дъждът напои изпръхналата земя; **~it se douškem** освежа се с една глътка (вода)
ovlh|lý, -á, -é влажен, овлажнял: **~é čelo** влажно чело
ovlh|nout, -nu св. овлажня, навлажня се
ovlivn|it, -ím св. (koho, co) книж. повлия, окажа влияние (на някого, на нещо; върху някого, върху нещо): **~it veřejné mínění** окажа влияние върху общественото мнение; **~it tisk, voliče, trh, své známé** окажа влияние върху печата, избирателите, пазара, свой познати
ovlivň|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) книж.

влият, оказвам влияние (на някого, на нещо; върху някого, върху нещо): **~ovat něčí názory** оказвам влияние върху възгледите на някого
ovoc|e, -e *ср.* събир. плодовѐ: **česat ~e** берѐ пло-
 довѐ; **zralé, nezralé, čerstvé, kandované ~e**
 зрѐли, зелѐни, прѐсни, кандирани (захаросани)
 плодовѐ; **jadernaté ~e** плодовѐ със сѐмки;
peckovité ~e костилкови плодовѐ; **bobulovité**
~e кръглозърнести плодовѐ; **skořápkové ~e**
 черупчести плодовѐ; **nést ~e** раждам плодовѐ
 (за дърво); плододѐвам, плодонѐся; **sklidit ~e**
své práce *прен. книж.* приберѐ плодовѐте от
 оградѐ ◆ **zpracovávat** обработѐват
 забранѐният плѐд е най-сладѐк
ovocnár, -e *м.* 1. оводѐр 2. продавѐч на плодовѐ
ovocnár|k|a, -y *ж.* продавѐчка на плодовѐ
ovocnár|it, -ím *несв. разг.* занимавам се с ово-
 щѐрство
ovocnársk|ý, -á, -é оводѐрски: **~á školka** раз-
 садник на оводѐрни дървѐчѐта; **~á oblast** ово-
 щѐрски район; **~á příručka** ръководство по
 оводѐрство; **~ý krám** магазин за плодовѐ
ovocnárstv|í, -í *ср.* 1. оводѐрство 2. магазин за
 плодовѐ
ovocn|ý, -á, -é плодов, оводѐшен: **~é stromy** оводѐш-
 ни дървѐчѐта; **~ý sad** оводѐшна градина; **~á šťáva**
 плодов сок; **~á pěna** фрѐктов, плодов шѐйк;
~á školka разсадник за оводѐрни дървѐчѐта; **~ý**
cukr плодова захар, фруктоза
ovšem, ovšemže I *нар.* разбѐира се, естѐствено,
 без съмнѐние, найстина: **ovšemže jí nevěřil**
 разбѐира се, че не ѝ вѐрваше
ovšem, ovšemže II *сѐюз* но, обѐаче; акѐ: **podal**
odvolání, ovšem bez úspěchu (тоѝ) обѐалява,
 но (разбѐира се) без успѐх
ovšem, ovšemže III *част.* да, разбѐира се: **pojedeš**
s námi? – ovšem ще пытѐваш ли с нас? – да,
 (разбѐира се)
ovzduš|í, -í *ср.* 1. вѐздух, атмосфѐра: **vlhké, teplé**
~í влажен, топлѐ вѐздух; **nezdravé ~í města**
 нездравословен градски вѐздух 2. атмосфѐра,
 обстанѐвка, средѐ: **politické ~í** политически
 климат, политическа атмосфѐра; **divadelní ~í**
 театрална средѐ; **přátelské ~í** приятелска средѐ,
 приятелска атмосфѐра; **napjaté ~í** напргѐната
 обстанѐвка; **revoluční ~í** революционна об-
 станѐвка; **~í nedůvěry** атмосфѐра на недоверѐне
oxid, -u *м. хим.* окис
oxidac|e, -e *ж. хим.* окисляване, окисляване
oxidačn|í, -í, -í *хим.* окислителен, окисляващ: **~í**
čínidlo окислител; **~í plamen** окислителен пла-
 мѐк
oxid|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со) хим.*

окислявам/окисля (нещо): **kyslík ~uje stříbro**
 кислородѐт окислява сребрѐто
oxid|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. и св. хим.*
 окислявам се/окисля се: **stříbro (se) rychle ~je**
 сребрѐто бѐрзо се окислява
oxidov|ý, -á, -é *обикн. в сѐчет.* **~ý povlak** патина
ozář|it, -ím *св.* 1. осветѐя; озарѐя: **reflektor ~il herce**
na jevišti прожѐкторѐт осветѐи артистите на
 сѐената; **úsmev jí ~il tvář** *прен.* усмѐвка озарѐи
 лицѐто ѝ 2. огрѐя: **slunce ~ilo krajinu** слѐнцѐ-
 то огрѐя околностѐта 3. облѐча и *мед.*: **~it hor-**
ským sluncem облѐча с кварцова лампа; **radio-**
aktivně ~it облѐча радиоактивно
ozářován|í, -í *ср.* 1. осветѐяване 2. *мед.* облѐчване
ozář|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. осветѐявам; оза-
 рѐвам: **reflektory ~ovaly jeviště** прожѐкторѐи
 осветѐяваха сѐената; **šťěstí jí ~ovalo tvář** *прен.*
 щѐстѐе озарѐваше лицѐто ѝ 2. огрѐявам: **slunce**
~ovalo dvůr слѐнцѐто огрѐяваше двѐра 3. об-
 лѐчвам и *мед.*
ozbrojen|ý, -á, -é вѐорѐжен: **~é oddíly** вѐорѐ-
 жѐни отрядѐи; **~é síly** *воен.* вѐорѐжѐни сили; **~ý**
vojáci вѐорѐжѐни до зѐби (войници)
ozbroj|it, -ím *св.* вѐорѐжѐ: **~it vojáky samopaly**
 вѐорѐжѐа войниците с автомати; **~it se trpě-**
livostí *прен.* вѐорѐжѐа се с търпѐние; **~it oko**
drobnohledem вѐорѐжѐа се с микроскоп
ozbroj|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* вѐорѐжѐвам
ozdob|a, -y *ж.* украсѐа, украсѐние: **zlatá ~a** златно
 украсѐние; **skleněné ~y na vánoční stromek**
 стѐклени украсѐния за коледна елѐа; **~a do**
vlasů украсѐние за косѐа; **šaty bez ozdob** дрѐхи
 без украсѐния; **být pro ~u** *прен. експр.* слѐжѐа
 за украсѐние
ozdoben|ý, -á, -é украсѐн
ozdob|it, -ím *св.* украсѐя: **~it se titulem** окѐча се с
 тѐгла
ozdobně *нар.* декоративно, изящно: **~ vykládaná**
skříňka изящно инкрустирана кутия, инкру-
 стирано ковѐже
ozdobnick|ý, -á, -é декорѐторски, художѐствен:
~é výrobky декорѐторски предмѐти; **~é ře-**
meslo художѐствен занѐят
ozdobn|ý, -á, -é 1. декоративен; кѐйто слѐжѐи за
 украсѐние: **~ý předmět** предмѐт за украсѐа; **~é**
rostliny декоративни растѐния 2. декоративен,
 луксѐзен: **~ý (gratulační) blanket** луксѐзна
 блѐнка за поздравителна телегрѐма; **~é písmo**
 декоративен шрифѐт
ozdrav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св. 1. книж.* оздравѐя:
tělesně zcela ~ěl физически тоѝ оздравѐя на-
 пѐлно 2. оздравѐя се, нормализирам се: **poměry**

~ěly отношѣния се подобрѣха, стѣнаха нормѣлни **3.** хигиенизирам се: **krajina ~ěla** местностѣ се хигиенизира

ozdrav|it, -ím св. 1. укрепѣя, оздравѣя, излекувам, стабилизирам: **~it organizmus** укрепѣя, излекувам организъм; **~it měnu, trh прен.** стабилизирам валута, пазър **2.** хигиенизирам: **~it velkoměsta** хигиенизирам голѣми градовѣ

ozdravn|ý, -á, -é оздравителен: **~ý činitel, proces** оздравителен фактор, процес

ozdrav|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. укрепѣвам, оздравѣвам, лекувам, стабилизирам: **~ovat hospodářský život** стабилизирам икономическия живот **2.** хигиенизирам: **~ovat krajinu** хигиенизирам местностѣ

ozdravovn|a, -y ж. санаториум, санаториално заведение, профилакториум

ozdravujíc|í, -í, -í оздравителен, възстановителен: **~í síla horského vzduchu** оздравителна сила на планинския въздух

ozdůbk|a, -y ж. умал. малко украшение, украшения

ozím, -u м. сел.стоп. есенна култура: **~y vymrzly** есениците измръзнаха

ozim|ý, -á, -é есенен; който се сѣе през есента

ozkus|it, -ím, ozkouš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. разг. 1. изпробвам, премѣря: **~it (si) nový kabát** изпробвам ново палто **2.** премѣря: **~it svou sílu** премѣря силата си; **~it své umění** изпробвам изкуството си

ozlac|ovat, -uji/разг. -uju неск. позлатѣвам и прен.: **slunce ~uje střechy** слънцето позлатѣва покривите

ozlat|it, -ím св. позлатѣ и прен.: **slunce ~ilo dolinu** слънцето позлатѣ долинѣта

označen|í, -í ср. 1. нѣмер, обозначѣние, знак: **vůz bez ~í** кола без нѣмер **2.** назвѣние, обозначаване, назовѣване: **~í různých odrůd** назвѣния на различни сортове

označen|ý, -á, -é 1. означѣн, обозначѣн, белязан **2.** определѣн, установѣн

označ|it, -ím св. 1. (со čít; со) означа, обознача, отбележа (нещо); поставѣя знак (на нещо): **~it stránky číslicemi** означа страници с цифри **2.** (koho, со) определѣя, установѣя (някого, нещо): **~it cenu, pořadí** определѣя цена, ред; **~it viníka** посѣча виновник **3.** (koho, со jako кого, со; за кого, со) обявя (някого, нещо като някакѣв, нещо; за някакѣв, за нещо); назова, нарека (някого, нещо някакѣв, нещо); квалифицирам (някого като нещо): **~it někoho za/jako zrádce** нарека някого предѣтел

označk|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) маркирам,

сигнирам (нещо): **~ovat spisy** сигнирам съчинѣния; **~ovat turistickou cestu** отбележа, маркирам туристически маршрут; поставѣя указѣтели, знаци на туристически маршрут

označ|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со čít; со) означавам, обозначавам, отбелязвам, бележа (нещо с нещо; нещо); поставѣям знак (на нещо) **2.** (koho, со) определѣям, установѣвам (някого, нещо): **~ovat způsob práce** определѣям начина на работа **3.** (koho, со jako кого, со; за кого, со) обявявам (някого, нещо за някакѣв, за нещо): **~ovat za nástupce** обявявам за приемник; **~ovat něco za nesmysl** обявявам нѣщо за глупост

oznámen|í, -í ср. обявлѣние, извѣстие, съобщѣние, обява: **svatební ~í** покѣна за свѣтба; **úmrtní ~í** некролог; **učinit, podat trestní ~í** съобщѣя за престѣпен ѡкт

oznám|it, -ím св. съобщѣя, извѣстѣя: **písemně ~il, že nepřijde** тѣй съобщѣи писмено, че няма да дѣйде; **slavnostně ~it** провъзглася, възвестѣя (тържѣствено); **zvonek ~il konec hodiny** звънѣцѣтъ извѣсти краѣ на часа

oznámk|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. (со) оценѣя (нещо), поставѣя оценѣка (на нещо): **~ovat úkol** пиша бележа на задача **2.** таксувам, облепѣя с пощенски мѣрки

oznamovac|í, -í, -í 1. информациѣнен; който се отнѣся до съобщаване, до деклариране: **~í tabule** таблѣ за съобщѣния, за обяви; **~í povinnost** задължѣние за деклариране **2. език.** извяителен, индикативен: **~í způsob** извяително наклонѣние; **~í věta** извяително изрѣчѣние

oznam|ovat, -uji/разг. -uju неск. съобщѣвам, извѣстявам, оповѣстявам, обявявам, информирам, декларирам: **~ovat výsledek zápasu** съобщѣвам резултѣт от състѣзѣние, от срѣща; **~uji Vám, že...** съобщѣвам Ви, че...; уведомявам Ви, че...; **~ovat konec poplachu** давам отбѣй

oznamovatel I, -e м. одуш. малко остар. лицѣ, коѣто съобщѣва; извѣститѣл, оповѣститѣл, обявитѣл; информѣтор; декларѣтор

oznamovatel II, -e м. неодуш. отдѣл за обявлѣния: **úřední ~** таблѣ за служѣбни обявлѣния; **Malý ~** Малки обяви (рубрика във вѣстник)

oznoben|a, -y ж. измръзнало мѣсто (на тялото)

oznoben|ý, -á, -é измръзнал, премръзнал: **~é prsty** измръзнали прѣсти

oznob|it, -ím св. предизвикам измръзване, премръзване (на част от тялото): **vitr mu ~il**

prsty прѣстите му премръзнаха на вѣтъра; **~it si prsty** полѹча измръзване на прѣстите; измръзнат, премръзнат ми прѣстите
oznoblit (se), -ím (se) св. полѹча измръзвания (на части от тѣлото): **~it se na obě nohy** замръзнат ми, премръзнат ми двѣта крака
ozoblat, -u/-ám св. изкѣлвѣ, озобам, иззобам: **vrabci ~ali višně, višěň** врабци(те) изкѣлвѣха вишните, вишнята
ozobáv[at, -ám нескв. кѣлвѣ, изкѣлвѣвам, озобвам, зобам
ozon [-on/-ón], **-u** м. озон
ozonov[ý] [-on/-ón-], **-á, -é** озонов: **~á díra** екол. озонова дѹпка
ozřejm[ít, -ím св. (со) книж. онагледѣ, обяснѣ (нагледно), разяснѣ, разкрѣя (нещо); направа (нещо) ѣсно, очевидно: **~it si souvislosti** изяснѣ си взаимовръзки, обстоятелства; **~it někomu otázku, problém** изяснѣ на някого въпрос, проблем; **~it pravý smysl něčeho** разкрѣя ѣстинския смѣсл на нещо
ozřejm[ít se, -ím se св. книж. стѣна ѣсен, очевиден: **význam se ~il srovnáním** значѣнието стѣна ѣсно чрез сравнѣние
ozřejm[ovat, -uji нескв. (со) книж. онагледѣвам, обяснѣвам (нагледно), разяснѣвам, разкрѣивам (нещо); права (нещо) ѣсно, очевидно: **~ovat metodu** онагледѣвам метод; **~ovat si problémy** изяснѣвам си проблеми
ozřejm[ovat se, -uji se нескв. книж. стѣвам ѣсен, очевиден: **jeho neschopnost se výrazně ~uje** неспособностѣ му се проявѣва по безспорен начин
ozub, -u м. 1. зѣбѣц и техн.: **~y na cimbuří** зѣбци на крепѣстен зид на замѣк 2. шип: **~ u podkovy** шип на подковѣ
ozuben[í, -í ср. събир. назѣбване, зѣби: **~í na ocase ještěra** зѣби на опѣшката на гѹщер; **vnější, vnitřní ~í** техн. вѣншно, вѣтрешно назѣбване
ozuben[ý, -á, -é зѣбѣт: **~á dráha** зѣбѣта желѣзница, фуникулѣр; **~é kolo** техн. зѣбно колелѣ; **~ý převod** техн. зѣбна предавка; **~é soukolí** техн. агрегат от зѣбни колелѣ
ozvat se, ozvu se св. 1. прозвѣчѣ, обѣдѣ се, разнесѣ се, раздѣм се, чѹя се; отговѣря, отзовѣ се: **ozvaly se hlasy, zvony** чѹха се гласовѣ, чѹ се звѣн; обѣдѣха се гласовѣ, камбѣни; **ozvaly se housle** прозвѣчѣ цигѹлка; **kroky se ozvaly v síni** в зѣлата се раздѣдоха стѣпки; **ozvalo se zavolání** раздѣде се, разнѣсе се вѣк; **pes se ozval** кѹчето се обѣди; **na zaklepání se nikdo neozval** никой не сѣ обѣди, не отговѣри на почѹкването; **odpověď se neozvala** отговор не дойдѣ 2. обѣдѣ

се, появѣ се, дѣм знак: **srdce se ozvalo** сѣрцѣто се обѣди; **bolest, nemoc se ozvala** болката, болестѣ се обѣди; **ozvala se v ní touha** в нѣя се появѣ копнѣж; **jeho svědomí se ozvalo** съвестѣ му заговѣри; **ozval se v něm přísný kritik** в нѣго заговѣри стрѣгийт критик; **dlouho se neozval** тѣй дѣлго врѣме не сѣ обѣди 3. (proti komu, čemu) протестѣрам, надѣгна глас (срѣщу някого, срѣщу нещо): **nedovede se ozvat (proti nespravedlnosti)** не ѣ в състояние да надѣгне глас (срѣщу несправедливостѣ); **dělníci se ozvali** работниците се обѣдѣха, надѣгнаха глас
ozvěn[á, -y ж. 1. ѣхо: **trojnásobná ~a** трѣино ѣхо; **~a dělových ran** ѣхо от оръдѣйни ѣзстрели; **dunivá ~a** кѣнтѣщо, тѣтнещо ѣхо 2. книж. отзвук, отглас, отклик, ѣхо: **kniha má ~u** книгата бѹди интерес, намѣра силен отзвук
ozvuč[ít, -ím св. озвѣчѣ: **~it film** озвѣчѣ филм; **~it halu** озвѣчѣ, радиофицѣрам зѣла
ozvučn[ý, -á, -é резонѣраш: **~á deska (u klavíru)** муз. резонѣраша метѣлна плѣча (на пиѣно); **~á skříň** резонѣраш блѣк
ozvuč[ovat, -uji/разг. -uju нескв. озвѣчѣвам, радиофицѣрам
ozýv[at se, -ám se нескв. 1. обѣждам се, звѣчѣ, прозвѣчѣвам, разнѣсам се, раздѣвам се, чѹвам се; отговѣрям, отзовѣвам се: **sova se ~á** обѣжда се сова; **kladiva se ~ají** долѣтат ѹдари на чѹкове; **písně se ~ají hospodou** в крѣчмата се разнѣсят пѣсни; **les se ~á ptačím zpěvem** от горѣта долѣтат пѣтѣчи пѣсни, горѣта се оглѣся от пѣтѣчи пѣсни 2. обѣждам се, проявѣвам се: **žaludek se ~á** обѣжда се стомѣхѣт; **v jeho díle se ~á rodný kraj** от творбѣта му лѣха духѣт на рѣдния крѣй 3. (proti komu, čemu) протестѣрам, надѣгам глас (срѣщу някого, срѣщу нещо): **~at se proti perzekuci** протестѣрам, надѣвам глас против преслѣдвания
ožeбраč[en]í, -í ср. разорѣние: **hospodářské ~í** икономѣческо разорѣние, банкрѹт
ožeбраč[en]ý, -á, -é разорѣн, доведѣн до прѣсѣшка тоѣга: **země byla válkou ~á** странѣта бѣше разорѣна от войнѣта
ožeбраč[ít, -ím св. разорѣя, доведѣ до прѣсѣшка тоѣга
ožeбраč[ovat, -uji/разг. -uju нескв. разорѣвам, доведѣм до прѣсѣшка тоѣга
ožehavě нар. парливо, пѣлешо, силно, ѣрко, ѣстро: **~ problematická věc** ѣстро проблемна работа; парлив, ѣстѣр проблем
ožehavost, -i ж. ѣстрѣта, парливост, набѣлялост, актуѣлност (на проблем и под.)
ožehav[ý, -á, -é парлив, набѣлял, неприѣтен,

деликатен: **~ý problém** парлив, наболял проблем; **~á otázka** наболял въпрос

ožehlý, -á, -é обгорял: **~é stromy** обгорели от пожар дървета; **tráva ~á mrazem** попарена от студ трева; **~ý sluncem** загорял, изпечен, почернял от слънцето

ožeh|nout, -nu св. 1. обгоря, опържа: **~l si vlasy ohněm** той си опържа косата (на огъня); **ohně mu ~l prst** огънят изгори, парна, лъзна пръста му 2. обгоря, изпекá, покрива със загар (за слънце): **slunce mu ~lo obličej** слънцето беше обгорило лицето му 3. попаря, изгори (за студ): **mráz ~l květy** студ попари цветовете

ožeh|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. обгарям, опърлям 2. обгарям, изпичам, покривам със загар (за слънце) 3. попарвам, изгарям, унищожавам (за студ)

ožel|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. 1. (koho, co) ожаля, оплача (някого, нещо) 2. (koho, co) прежåля (някого, нещо), примиря се със загуба (на някого, на нещо): **lehce ~et ztrátu peněz** лесно прежåля загубата на пари

ožen|it, -ím св. (koho - вин.) ожёна (някого): **chtěla ho ~it (se svou dcerou)** тя искаше да го ожёни (за дъщеря си)

ožen|it se, -ím se св. ожёна се (за мъж): **~it se s krásnou dívkou** ожёна се за красиво момиче

ožir|at, -ám нескв. 1. (co) огризвам, оглòзгвам, изгривам, изяждам (нещо) 2. (koho) грубо натòпквам, напòявам, напивам, натрясвам, наплòсквам (някого)

ožít I, ožiji/разг. ožiju св. 1. съживя се, оживёя, съвзёма се: **~ v dětech** възкрёсна в децата (си); **staré zvyky ožily** прен. старите обичаи се съживиха; **stará bolest znovu ožila** прен. старата болка се появи отново 2. (kým, čím) съживя се (чрез някого, чрез нещо): **ulice ožily veselím** весёлие оживи улиците; **hřiště ožilo chlapci** момчёта оживиха игрището; **celá ožila nadějí** тя цялата се оживи от надежда; **její tvář ožila** лицето ѝ се съживи

ožít II, ožnout, ožnu св. 1. ожёна 2. окося

oživ|at, -ám нескв. 1. оживявам, съживявам се, съвзёмам се 2. съживявам се, оживявам (се): **město navečer ~á** привечер градът оживява

oživen|í, -í ср. 1. оживлёние: **v sále nastalo ~í** в залата настъпи оживлёние 2. възобновяване, подновяване

oživeně нар. оживёно, живо

oživen|ý, -á, -é оживён, жив, бóден: **~á ulice** оживёна улица; **~á tvář** бóдно лице; **~ý pohled** бóден поглед; **~é tempo** живо, ускорёно темпо

oživ|it, -ím св. 1. (koho, co) съживя, върна към живота (някого, нещо); обнови (нещо): **~it staré zvyky** прен. съживя стари обичаи; **~it si něco v paměti** възкрёся нещо в паметта си 2. (co) оживя (нещо): **~it diskusi** оживя разисквания, дискусия

oživ|it se, -ím se св. оживя се, съживя се

oživ|ý, -á, -é 1. оживял, възкрёснал 2. оживён

oživ|nout, -nu св. 1. оживя се, възкрёсна, съживя се 2. възобновя се, оживя се

oživovac|í, -í, -í съживяващ, оживителен, съживителен: **~í prostředek** средство за съживяване, съживително средство; **~í pokus** опит за съживяване

oživ|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (koho, co) съживявам, връщам към живот, възкрёсявам (някого, нещо); обновивам (нещо) 2. (koho, co) оживявам (някого, нещо)

oživ|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. оживявам се

ožral|a, -y, ožralk|a, -y м. грубо пияница, пияндё

ožrale нар. пиянски

ožral|ec, -ce м. грубо кòркач, пияница

ožralost, -i ж. грубо кòркание, пиянство

ožralstv|í, -í ср. грубо кòркание, пиянство

ožral|ý, -á, -é грубо 1. насвяткан, накòрган, пиян: **~ý chlap** пиян мъж; **~ý namol** кòркютук пиян; **potvoro ~á!** свиня пияна! пияно говедо! 2. пиянски: **~é hulákání** пиянски подвиквания, викове; пиянска гюрюлтия

ožrat, ožeru св. 1. изям, изгрива, оглòзгам (за животно) 2. (koho - вин.) насвяткам, напия (някого)

ožrat se, ožeru se св. грубо насвяткам се, накòркам се, напия се, опия се

ožulit вж. ošulit